

**Títol: EL CONCEPTE DE CULTURA
POLÍTICA.**

Autor: RAFAEL RIBÓ

Fecha: 01/07/1974

Número: E0027

EL CONCIPIENT DE "CULTURA POLITICA" SIGUEU CORDONAT AL LLOC:
A LA REVISTA DE L'INSTITUT D'ANALISI POLITICA DE BARCELONA.

Presentada per

Rafael Ribó Massó

per a l'obtenció del grau de Doctor
a la Facultat de Ciències Econòmiques
de la Universitat de Barcelona
sota la direcció del Catedràtic de
Teoria de l'Estat Dr. J.A. González
Casanova.

Juliol 1974

Textos	3
- Preambul	5
- Introducció	10
- L'evolució de la cultura política	11
- L'evolució de la cultura política	10
- L'evolució de la cultura política	13
- L'evolució de la cultura política	17
- L'evolució de la cultura política	44
- Capítol I: <u>El concepte de cultura política</u>	47
- El concepte de cultura política	47
- El concepte de cultura política	51
- El concepte de cultura política	61
- Capítol II: <u>Precedents de la cultura política nord-americana</u>	118
- Evolució de la cultura política nord-americana	121
- Evolució de la cultura política nord-americana	127
- La "nova cultura política"	130
- La "nova cultura política"	136
- La "nova cultura política" i el concepte de cultura política	142
- El concepte de cultura política	146
- Capítol III: <u>Model de cultura política: el concepte i el model de cultura política</u>	162
- Model de cultura política: el concepte i el model de cultura política	177
- El període funcionalista: els estudis de desenvolupament	179
- La formulació del concepte de cultura política: elements i claus	216
- El model de cultura política: Els indicadors	257
- La "cultura cívica". Elements i identificació amb els USA i la Gran Bretanya	272
- Capítol IV: <u>Les aplicacions del concepte i del model de cultura política: la cultura política i el desenvolupament</u>	292
- La cultura política i el desenvolupament	299
- Aplicacions del concepte i model de cultura política a l'estat i a Anglaterra	314

Capítol I. El Neobehaviorisme: Almond i l'intent de reelaboració conceptual. L'alternativa d'una Cultura Política democràtica com a eina d'estudi de l'especificitat política dels pobles.....	310
- "La Revolució postbehavioralista": El "neobehaviorisme"	311
- Conclusions: per un concepte de la Cultura Política democràtica	340
- Nota Cardenal I	343
- Nota Cardenal II	346
- Nota Cardenal III	350
- Nota Cardenal IV	401
- Nota Cardenal V	405
- Nota Cardenal VI	434
- Índex	444

2004

que modifiqui encertadament aquests principis en els seus detalls, - que els adapti, que els apliqui encertadament a les particularitats nacionals i nacional-estatal. Investigar, estudiar, descobrir, endevinar, copsar el que hi ha de particular i d'específic, des del punt de vista nacional...

(V.I. Lenin: "La malaltia infantil de l'«esauerranisme» en el comunisme", traduït del text a Obras Escollides, Vol. 3 Progreso, Moscou 1970, pàg. 411.)

Aquest treball fou encetat l'any 1969 als USA mentre finalitzava els meus estudis a "The New School for Social Research" de New York per a l'obtenció del títol de "Master of Arts" en Ciència Política. El professor Martin Landau, aleshores professor en aquell centre, m'introduí als grans noms de la ciència política nord-americana i molt especialment al "líder" dels anys 60, Gabriel Almond. Però fou la professora Adamantia Pollis, degana del departament de Ciència Política del centre, qui m'incità a treballar sobre el concepte de Cultura Política a Almond, anant a la recerca d'eines metodològiques per tractar l'especificitat política dels pobles.

En altre professor del mateix centre, George Ginsburgs, en els seus seminaris em mostrà la necessària ^{constant} insatisfacció que ha de sentir qualsevol estudiós envers el seu objecte d'estudi però sobretot envers el mètode a utilitzar. Així jo em disposava a aprofundir un concepte, que semblava útil per poder-lo aplicar a les realitats més immediates de casa nostra, la particularitat política de Catalunya, i a treballar críticament els seus elements i la metodologia que havia inspirat la seva elaboració, tenint sempre present que el seu autor era en aquells moments no tan sols qui havia anat més lluny en l'estudi dels aspectes culturals de la política amb un model concret i amb un extens treball de camp, si no que a més era l'autor més respectat als USA en aquesta ciència.

En aquest període vaig poder utilitzar els materials bibliogràfics i revistes científiques corresponents a les biblioteques del centre on estudiava, de New York University, de Columbia University i el fabulós fons de la New York Public Library. En aquest període i amb aquestes facilitats materials vaig anar completant les dades necessàries per situar Almond en el context de la ciència social - positivista. Per a això ^{sempre} foren una gran ajuda les discussions mantingudes als seminaris de l'esmentat centre i les meves converses amb els professors mencionats, sobretot Pollis i Ginsburgs.

L'estiu de 1970 vaig començar a treballar com a professor ajudant a la Càtedra de Teoria de l'Estat de la Facultat de Ciències Econòmiques de l'Universitat de Barcelona, amb el Dr. González Casanova. Aquest m'animà a continuar el meu treball sobre aquest tema corroborant l'interès que podia tenir per la seva possible aplicació. - Al mateix temps les seves favorables indicacions facilitaren que la Fundació Jaume Bofill em concedís un valuós ajut de treball per al curs 1970-71. En aquest moment, i tal com vaig expressar a la memòria presentada a aquesta fundació per a la consecució d'aquest - ajut, em vaig plantejar els passos a seguir per continuar el meu treball amb l'objectiu d'estudiar en la realitat la C.P. dels Països Catalans. Em calia: 1) Aprofundir les arrels teòriques del concepte d'Almond. 2) Considerar altres treballs sobre el mateix ~~tema~~ ^{fenomen} i al mateix temps resumir les obres dedicades a l'estudi de la nostra realitat política encara que des de diverses angles i molt sovint sense una sistemàtica coherent. 3) Amb els resultats dels dos apartats anteriors, iniciar els diversos treballs de camp per estudiar els aspectes concrets de la nostra Cultura Política avui.

Davant aquests punts, tal com m'indicà el professor Jinénez de Par

ja de un interès creixent sobre aquest treball, en veient-hi de l'amplitud del tema i vaig creure que el primer punt, es a dir, la consideració crítica d'Almond i del seu concepte de Cultura Política, ja era un objecte prou interessant i important per dedicar-hi la meua tesi doctoral. Així, limitant ja els meus objectius immediats, em vaig convèncer de la necessitat d'estudiar Almond entroncant-lo amb els seus predecessors, els estudis del "caràcter nacional", i continuar posteriorment el meu treball a partir de les conclusions d'aquest primer estudi. Aquesta ha estat la meua feina bàsica durant aquests tres últims anys, a part dels compromisos docents a la Facultat i a l'Institut Catòlic d'Estudis Socials.

Durant aquest període decisiu en l'elaboració d'aquest estudi he treballat bàsicament amb el material de les biblioteques de les Facultats de Ciències Econòmiques i de Dret de l'Universitat de Barcelona. Per completar el primer i segon capítol vaig fer una extensa recollida d'articles a la biblioteca de l'Institut d'Estudis Polítics de Madrid a finals de 1972. Per al quart i cinquè capítol, a part del material recollit al llarg de tot el treball, he comptat amb tot el material que amb aquesta finalitat havia arribat a la "Fondation Nationale de Sciences Politiques" de París en una estada durant l'estiu de 1972, i novament el març de 1974. També, per a aquests capítols, i en general per a tota la tesi, he fet servir el servei de documentació de la "International Political Science Association" amb seu a París i Brusel·les. Per últim, en casos difícils i estranys, per a material important però introbable pels camins normals, he comptat amb la gran col·laboració de Lluís Argemí i de Salvador Aguilar que de New York estant em procuraven solucionar aquestes dificultats.

Crec que sense cap mena de recança puc afirmar que la bibliografia utilitzada en aquest treball és bastant exhaustiva, sobretot en el que es refereix a Gabriel Almond. Per això, havent citat ja tota aquest material a les notes he considerat que no era necessari especificar la bibliografia al final del treball tal com molt sovint s'acostuma a fer.

Voldria aquí, en acabar aquest breu pròleg, fer menció de totes les persones que m'han ajudat en aquest treball. A part dels ja mencionats fets anteriorment aquí dalt, voldria ~~per~~ destacar aquells que amb el seu ajut donaren una empremta decisiva a la meua empresa científica i al seu acabament. Als USA, la professora Adamantia Pollis, i a casa nostra al professor Marvin Surkin, que l'any 1972-73 va fer una estada a l'Universitat Autònoma de Barcelona, han estat les dues persones que més m'han ajudat per comprendre el món de la ciència política nord-americana.

Un gran ajut d'ordre material fou per a mi la beca de la Fundació Jaume Bofill concedida el curs 1970-71 just després de la meua arribada dels USA i en uns moments en què no tenia moltes possibilitats de resoldre els problemes materials més importants per continuar el treball sobre la Cultura Política.

No cal dir que en tot el temps que porto a casa nostra treballant en aquest camp he d'agrair la direcció i ajut constatat de José-Antonio González Casanova que en primer lloc em va oferir totes les possibilitats, dins dels límits actuals, per a una tasca universitària, i que en el camp científic m'ha ajudat a esbrinar el camins més correctes per al nostre treball. Per a aquesta tesi, en concret, ha estat el motor latent que ha fet possible el seu acabament, si bé

a la premsa, i que arribés aquest dia de la seva presentació.

Finalment vull agrair a Jaume Niera, Alvar Valls i Rosa Mª Coma la seva col·laboració en la correcció i edició d'aquest document.

Arribats en aquest punt, i abans d'iniciar el discurs del treball algú podria pensar que oblide totes aquelles persones que al seu entorn més immediat han pensat que jo en pogués dedicar a aquestes feines. En aquest sentit he de dir que tots els meus companys, -- tant la meua dona com els meus amics, amb els quals comparteixo un mateix desig de realització específica del nostre poble i que amb aquest objectiu treballen, són els principals responsables del fet que jo, des de la meua minsa taula individual, pretengui contribuir a aclarir i a defensar aquells aspectes del nostre viure col·lectiu que des de ja fa molts anys s'ignoren oficialment malgrat el seu profund arrelament popular.

Barcelona, Juliol 1974

000010

INTRODUCCIÓ

FENOMEN A ESTUDIAR

La Història del Pensament és plena de descripcions de les característiques polítiques dels pobles. Des de l'anàlisi de les constitucions gregues d'Aristòtil fins a les discussions de Montaigne sobre els costums dels pobles i com aquests afecten la seva forma de govern (1), o la majoria d'aquestes descripcions trobem un desig classificador amb l'objecte de facilitar la seva anàlisi; i en un estadi superior hi trobem uns judicis sobre les condicions i factors que, durant la tasca anterior, s'han anat comportant com a definitoris i facilitadors d'unes condicions democràtiques. En altres paraules: l'autor que s'endinsa en un bonic de sistemes polítics vius, presents a la seva època, amb l'objecte d'anàlitzar-los, sovint, com a conseqüència de la necessitat de classificació que li imposa el rigor científic, estableix un ordre de "millor" a "pitjor" on són capficats una sèrie de judicis de valor sobre aquells sistemes i les seves possibilitats per a un desenvolupament democràtic.

Aquest també és l'objectiu principal per definició, dels moderns estudis de Govern Comparatiu (o Règims Polítics Contemporanis): la recerca de l'originalitat dels diversos sistemes i les seves possibles comparances mitjançant unes categories classificatòries. Aquest és també el meu principal centre d'interès: els factors polítics específics que configuren una realitat nacional. Seguint Anouar Abdel Halck, crec que el problema principal d'aquestes anàlisis és la confrontació d'allò que ell defineix com a "dial·lectica de l'específic" (els factors de la constitució nacional, nacional-cultural, de la civilització) amb la "dial·lectica de l'universal" (la futura civilització sincrètica del gènere humà, per mitjà de la mediació científica i tecnològica) (2).

Quins són, doncs, els elements a observar i amb quins mètodes?. El meu objecte principal d'anàlisi és el grup humà, grup polític específic que ens mostra si més no uns sentiments primitius de col·lectivitat, aquells sentiments més primitius que, en paraules de Hans Kohn, "trobem a la història de la humanitat com a factors importants en la formació de grups socials" (3). Aquest viure col·lectiu que respon al diàleg històric i específic de cada situació de l'home amb la natura dona peu a la creació de diferents formes de solidaritat essent la més estesa fins ara la nació. Des d'un punt de vista d'anàlisi política ens interessa més el procés de configuració d'aquelles solidaritats i les seves possibles manipulacions per un interès determinat, sigui el d'un grup en la posició de domini i per tant dirigida a la seva supervivència en aquest lloc, - sigui la d'un altre en posició dominada i amb ànim revolucionari o de canvi per assolir al seu torn aquella posició. Com diu Karl -- Mannheim, "no solament en un mateix individu prevalen lleialtats -- diferents segons les èpoques, sinó que la direcció de la solidaritat comunal pot ésser manipulada en determinades conjuntures històriques" (4). O en termes de manipulació pel grup social més significat, la classe social, es tracta d'esbrinar quina d'elles (de les classes socials) assoleix la polarització d'aquells sentiments i -- amb quins objectius. Pierre Vilar a la introducció teòrica del -- seu estudi a la recerca dels fonaments econòmics d'aquestes especificitats nacional, combina tres fórmules d'interpretació marxista del fet "nació" donant-nos una explicació sintètica de l'esmentat procés de manipulació dels sentiments nacionals per part d'un grup: "un marc i uns instruments successivament utilitzats per diverses -- classes socials per establir una dominació política efectiva" (5). -- La més fructuosa d'aquestes manipulacions és la promoguda i impulsada des del govern d'una nació. La moderna interpretació d'aquest

terme (nació), des de la Revolució Francesa, va ésser concebuda per la classe social alleshores ascendent, la burgesia, amb la intenció d'enquadrar tot el cos de ciutadans darrere d'un govern establert - per la protecció d'uns interessos parcials, particulars, els d'ella mateixa, com a classe dominant. Avui dins el marc de les accions - de les institucions oficials, governamentals, trobem les agències - que amb modernes tècniques d'influència social promouen aquest lligam dels individus als símbols nacionals (6).

La configuració d'aquests lligams de solidaritat al nivell nacional es pot explicar per la conjunció de diversos factors. Cadascun -- d'ells ha estat el centre d'alguna teoria sobre el fet nació. Història, Economia, Llengua, Cultura, Realitat Social, Psicologia, etc són considerats com a factors bàsics de l'explicació del fet, dependent de l'autor i de l'escola a què pertany. Cap d'aquests no definirà l'existència d'un sol factor explicatiu, però la majoria establiran un ordre de prioritats que condicionarà les possibles conseqüències de l'aplicació de la seva definició. Així veiem com un -- autor tan destacat dins el camp de l'estudi del Nacionalisme com és Hans Kohn, de bon principi ens fa parar esment a la gran importància del passat històric com a factor explicatiu: "Com tots els moviments històrics, el nacionalisme té profundes arrels en el passat. Les condicions que van fer possible la seva emergència havien madurat durant segles abans de convergir en la seva formació" (7). Els enfocaments que posen l'accent en la Història gaudeixen de l'avantatge d'una perspectiva en el temps que els possibilita la consideració de la majoria dels altres factors en els diversos moments de la formació del grup i, àdhuc en raonar el costós procés d'interacció -- dels diversos factors, fonamenten la creença en una relativa continuïtat. L'altre factor que gaudeix d'una posició de privilegi quasi tan sobresortint com l'històric és l'econòmic. És Karl Marx qui

fa bon palestrer els lligams entre les formacions econòmiques, un mode de producció determinat, i la nació. Així podem trobar en la seva obra les definicions de la nació endarrerida o arcaica, de la nació feudal, de la nació capitalista i del que hauria d'ésser la nació socialista, camí de la superació i abolició de les diferències nacionals i de classe (8). Dos paràgrafs del seu treball més divulgat, el "Manifest del Partit Comunista", expressen les idees bàsiques dels dos últims tipus de nació i han estat i són motiu d'inergotables polèmiques sobre el seu significat. En refereixo a l'allusió a la creació de la nació burgesa ("La burgesia suprimeix cada vegada més el fraccionament dels mitjans de producció, de la propietat i de la població... La conseqüència obligada d'això ha estat la centralització política... en una SOLA NACIÓ, sota un sol govern, una sola llei, un sol interès nacional de classe i una sola línia duanera") i a la superació de la mateixa nació burgesa per l'ascens d'una altra classe social, el proletariot ("el proletariot ha de conquerir en primer lloc el poder polític, enlairar-se a la condició de classe nacional, constituir-se en nació, encara nacional per bé que de cap manera en el sentit burges") (9). Una part considerable dels qui segueixen l'enfocament econòmic en el tractament del fenomen nació, cauen, en els seus plantejaments, en el parany d'un fàcil mecanisme en assimilar Nació a Mercat, oblidant la possible interdependència amb tot altre tipus de factors.

Sense arribar als nivells d'explicació global que ha assolit els factors històrics i econòmics, el factor lingüístic gaudeix també d'una gran acceptació. La llengua és l'element més superficial, el primer (fora dels racistes) que serveix per descobrir una peculiaritat i per tant per crear una solidaritat inicial. (No cal dir que aquí només en refereixo a la llengua com a vehicle de comunicació;

nés avall en parlar del factor cultural, la haurem de donar una altra consideració). Potser l'autor que ha posat la llengua en una posició de major predomini és Karl Kautsky que a la seva polèmica amb Otto Bauer nega la importància del caràcter i fonamenta el fet nació principalment en l'existència d'una llengua comuna i sobretot si aquesta serveix per a la creació d'una literatura nacional (10). Com diu Andreu Nin interpretant el pensament de Kautsky: "la comunitat idiomàtica s'estén a més d'una nació i aquesta comunitat no és l'únic tret distintiu de la nació. Aquest tret distintiu, però, és clar i indubtable. L'idioma comú és la premissa indispensable de l'acció comuna" (11).

La consideració de la llengua com a factor explicatiu pot quedar reduïda a la seva condició de vehicle de comunicació, com he dit abans, o segons com, d'instrument de treball. Indubtablement la llengua és l'expressió de quelcom més profund com és el fet cultural. Aquí ja entrem en un àmbit molt més ambigu, la majoria de les vegades parcialment considerat, quan no oblidat. La seva dificultat d'anàlisi, la manca d'una seriosa teorització i la gran càrrega ideològica dels pocs enfocaments encetats fan que el factor cultural hagi estat -- menyspreat en tot el seu potencial com a element definitori de la nació. En parlar del factor cultural voldria aclarir què entenc jo com a tal. Parlo de cultura en el seu sentit més ampli, com a conjunt d'elements, per als uns sobreestructurals, per als altres marginals, que configuren el que des d'una ortodòxia determinada s'ha vingut a denominar "comunitat de psicologia" (12). Crec que convé reproduir les paraules de l'autor de l'anterior expressió per entendre l'abast de la cultura: "Les nacions no sols es distingeixen -- les unes de les altres per les seves condicions de vida, sinó també per la seva fisonomia espiritual, la qual s'expressa en les particula

ritats de la cultura nacional... la psicologia peculiar que s'ha anat formant a cadascuna de les nacions, de generació en generació, a conseqüència de condicions d'existència diferents... com s'exposava en les peculiaritats de la cultura comuna a tota la nació, és -- aprehensible i no pot ésser deixada de banda" (13). Des dels inicis de l'escola evolucionista de la història de la cultura, la majoria dels antropòlegs accepten una definició de cultura amb un similar abast: "...és aquell complex global que inclou coneixements, -- creences, art, llei, moral, costums, i qualsevol altra capacitat o hàbit adquirit per l'home com a membre d'una societat" (14). Aquesta definició que data de 1871 és encara avui considerada com una, -- entre les innombrables definicions de cultura, de les de major poder d'inclusió.

El concepte de Cultura Política hauria d'ésser una eina per a la penetració i exploració d'aquest sector tan difícil. Aquests factors culturals són sense cap dubte la base REAL per a la manipulació -- d'aquesta solidaritat de grup. L'anàlisi d'aquests factors culturals com a elements de mobilització política ha propulsat la immensa literatura, de tan diverses escoles, sobre el concepte de caràcter nacional i la seva relació amb les possibilitats de convivència política dels pobles. Parlar de comunitat de caràcter és referir-se a diversos fenòmens que han servit de justificació a conegudes aberracions històriques, però la deformació d'aquesta realitat no és -- prou per negar la seva necessària i mesurada consideració. Un autor fins fa molt poc oblidat i ara recuperat per algunes escoles d'esquerra, Otto Bauer, ens donà una definició de nació que porta implícita aquesta politització sobre la base del caràcter. "La nació és el conjunt de tots els homes que un comú destí ha reunit en una comunitat de caràcter" (15). Però per a Bauer aquest "caràcter" no --

és un factor independent que surt del no-res sinó que és el resultat d'una història, d'un diàleg realitzat en comú entre els homes -- d'una societat i la naturalesa en la lluita per la subsistència, -- d'unes relacions de producció determinades i canviant a la història. Seguint Maxime Rodinson en la seva resposta a l'acusació feta per Stalin contra Bauer per la importància que aquest dóna al -- concepte de "caràcter", no es tracta de deslligar el caràcter nacional, "categoria de psicologia col·lectiva", de les condicions concretes de la vida social sinó d'observar precisament "el condicionament de la història de tota una nació, de la història dels seus avantpassats, de les condicions de la seva lluita per l'existència" (16).

Quins mètodes han estat utilitzats per analitzar aquesta realitat?. Amb quins conceptes i sota quines categories s'han anat classificant aquestes peculiaritats que ens porten a parlar d'especificitat?. -- Quin procés s'ha seguit arrel de l'anterior en la descripció de la formació de les nacions i en la interpretació de les contraposades manipulacions d'aquelles col·lectivitats?. En tot el panorama científic dedicat a aquestes qüestions, es poden distingir, al meu entendre, dos errors bàsics. Aquests errors són producte tant de l'etnocentrisme occidental com de les diverses càrregues ideològiques dirigides al manteniment d'un "status" quo determinat. Des de posicions d'una ciència positivista s'intenta estendre a tot el món les idees desenvolupamentalistes d'etapes de creixement, que junt amb -- un canvi d'actituds socials representat amb el pas de la tradició a la modernitat o secularització, portarà les nacions endarrerides -- ("subdesenvolupades") als nivells dels països "occidentals" (en altres paraules, a l'adopció dels valors que presideixen els ordenaments socials de "les democràcies") (17). Des de posicions d'una -- ciència qualificada com a dialèctica es clama per un sol tipus de e

contradicció universal, l'únic objecte d'anàlisi, que ha d'esborrar tot plantejament de factors particularistes sobreestructurals. Els autors que cauen en aquest error haurien de considerar el que diu - Yvon Bourdet que "contràriament als ^{fixes} "fixés", l'oposició clàssica entre "proletariat universal" i "cultures nacionals" resulta d'una visió molt superficial de la història i de la sociologia" (18). Per tant sembla que el nerill està més ^{que} en l'excessiu èmfasi en el particularisme, en la imposició d'un model hegemònic, considerat universal i que, com diu Abdel Malek, "asseguri des d'un principi la degeneració de la civilització no occidental, destinada a ésser el sub producte del tecnicisme i de les produccions, la reserva econòmica, demogràfica, etnològica, el "submón" d'un món alienat" (19). Aquest mateix autor dona una classificació dels principals enfocaments actuals en el tractament d'aquests factors de "civilització" a la recerca d'unes peculiaritats (20). L'esmentat autor distingeix entre: a) els enfocaments filosòfics i metodològics de caràcter idealista, com els que tracten l'anomenada filosofia de la història (Toynbee) a la recerca d'una "missió" nacional donant llum ^{sobre} els factors de psicologia social i nacional; o com els qui tracten la filosofia estiritalista, fonamentalment d'inspiració religiosa, a la recerca de les particularitats per mitjà de les cosmovisions cristianes, islàmiques, judaïques, etc.; b) Els enfocaments filosòfics i metodològics de caràcter positivista, com són el fenomenològic de naturalesa ambigua perquè sembla derivar al mateix temps de la filosofia de tipus realista i de l'idealisme subjectiu; o com l'estructuralista, que voldria refutar la historicitat en descriure el món històric de les societats primitives, fent una opció totalment ideològica amb la voluntat de fixar el present en estructures. Com diu el mateix autor "en limitar-se a grups humans marginals, l'estructuralisme es margina ell mateix del gran corrent històric (21)

c)- L'enfocament filosòfic materialista, marxisme, on es pot distingir, segons Maxime Rodinson, una orientació filosòfica, diverses tendències sociològiques i una inspiració ideològica, (22) totes elles lligades al pensament de Marx i a la naturalesa de les coses, però metodològicament dissociables.

La unitat de totes les dimensions de l'acció humana es desenvolupa dins el marc de la nació però a la història. Dins d'aquell marc i en un procés dinàmic es mouen i determinen els homes. La recerca de la especificitat del grup no pot oblidar aquesta doble realitat del "fons" (objecte de la Història) i de la "forma" (objecte de la Sociologia) i fotografia de com es presenten aquelles relacions en un moment determinat (23). I precisament aquest fructífer matrimoni dels dos tractaments del problema és pràcticament absent de tots aquells estudis. No s'ha teoritzat ni arribat a la construcció dels necessaris instruments conceptuals per desenvolupar el que hauria de ser alhora "l'estudi d'una psicologia i el d'una estructura, en llurs relacions movents, i remuntat tan enllà com la documentació permet de reconstituir-les" (24). En resum, es tracta de buscar l'anomenat "principi sociològic d'especificitat històrica" (25).

En un altre eix, en aquesta exposició de mètodes i conceptes d'anàlisi, hem de distingir entre dues tendències que portades als seus extrems denoten un altre tipus de deformació metodològica. En tractar d'esbrinar els elements explicatius del grup, de la seva formació i de la seva polarització política, podríem adoptar una posició de defensa de les peculiaritats que ens mostra el viure sota un mateix estat o les que ens mostra l'origen racial de la població. Els "estatistes", molt sovint empeltats en l'explicació de la nació pel mercat, veuran la nació com una unitat político-territorial sota la jurisdicció d'unes mateixes agències estatals. Molt sovint -

empraran el concepte de "nacionalitat" per definir aquelles realitats de grup incloses dins un estat "no propi" o sigui aspirants al seu propi estat (26). Els "eticistes", contràriament, veuen la nació com un gran grup ètnic polititzat, definit per una ^{cultura} cohesió i un passat adduït (27). Crec que es pot afirmar que aquesta realitat és la que els primers defineixen com a "nacionalitat", enfront a la "nació" associada a un estat.

L'obra de GABRIEL ALMOND

L'any 1968 vaig tenir l'oportunitat d'iniciar una estada de Ciència Política als Estats Units ^{com he dit abans}. Durant dos cursos, d'Octubre de 1968 a juny de 1970 vaig assistir a les classes del Departament de Ciència Política de la "New School for Social Research" de New York per aconseguir el juny de 1970 el grau de "Master of Arts" en aquella especialitat. En aquest període vaig capficar-me dins la problemàtica plantejada en aquells moments a la ciència política nord-americana. En aquelles dates s'estava en ple cicle de recerca teòrica o de conceptualització ("d'alta teoria"), obert amb la crida de David Easton al seu "Political System", alarmat per l'explosió de dades empíriques producte de múltiples investigacions però mancades d'unes referències teòriques sòlides (28). Precisament a la "New School" ensenyava aleshores, Martin Landau, un dels primers polítics americans que relacionà les dues tendències, la del "Hiperfactualisme" (que pateix d'una malnutrició teòrica i d'un "empatx" de fets) i la del "Hiperconceptualisme" (on teoria és el mot d'ordre), fent una crida al sentit comú dels seus col·legues per copsar la compatibilitat d'ambdós enfocaments. Malgrat la seva pretesa neutralitat, en aquesta crida hi ha implícita una refutació de --

l'acusació d'hiperfactualisme qualifica-la de mite. Amb aquest -
 professor, precisament, vaig fer un curs de "Readings in Political
 Methodology" i ell va ser el primer a parlar-me de l'aleshores punt
 cardinal de la ciència política americana, l'enfocament "desenvolu-
 pamentalista" de Gabriel Almond. (29) Recorden la situació de la -
 ciència política americana abans d'enfonsar-nos pels conceptes i --
 teories de l'autor objecte de la nostra anàlisi. Els problemes als
 quals aquella ciència s'havia d'enfrontar li venien imposats per la
 situació de post-guerra mundial. Els Estats Units eren en plena fa-
 se d'expansió, encara, com a potència mundial després del paper ju-
 gat en defensa de les democràcies liberals i en front al feixisme e
 en la Segona Guerra Mundial. Aquest llarg i cortós treball portava
 com a conseqüències: la decadència de les potències europees, -
 decadència política i econòmica, que obligava encara més els Estats
 Units a jugar aquell paper de capdavanter i vigilant d'un "status -
 quo" tan onerosament aconseguit. Al mateix temps, també producte -
 de la guerra i sancionat en el nou equilibri, una àrea molt impor-
 tant del continent iniciava el difícil experiment, de transició cap
 a un altre sistema social, el socialisme, en teoria totalment opo-
 sat al capitalisme fins aleshores dominant en tot el món excepte en
 un estat, la URSS. Els dirigents de l'anomenat món lliure seguien,
 alarmats, l'evolució dels règims que més endavant serien qualificats
 com a democràcies populars. Per últim, s'albirava ja el desvetlla-
 ment dels fins aleshores menyspreats dos terços de la població mun-
 dial que iniciaven la seva lluita per l'alliberament del jou colo-
 nial. S'entrava de ple en una fase d'exploració independentista, si
 més no en les formes legals de govern, que abocaria el món a una -
 nova situació on quasi una vuitantena d'estats formarien el fràgil
 bloc del tercer món. Aquests anys, de la guerra mundial ençà, se-
 rien tan importants perquè tot aquest conjunt de nous estats s'hau-

rien d'acollir a un o altre model de "desenvolupament" per intentar sortir de la seva retracció econòmica. Per tant, la ciència política americana, com les altres ciències socials que es desenvolupen en aquell país, haurien de crear noves eines i encunyar nous conceptes per interpretar aquelles realitats i intentar facilitar els camins perquè els polítics les poguessin aplicar cap als regnes de la democràcia occidental. Era aleshores que calia revisar tots els vells conceptes i teories, comprovant la seva eficàcia i utilitat, arraconant tots aquells que es mostressin oducs.

Es pot dir que la ciència política americana inicia la nova tasca comparativa el 1953 amb la publicació del treball "Research in Comparative Politics" (30). El corrent que propulsarà els inicis d'aquesta nova etapa aleshores ja corrent dominant en el panorama, el "behaviorisme" (31), corrent engendrat per "un grup de científics socials quantitativament orientats, de la Universitat de Chicago" (32). Segons Rokstein quatre són les tendències que ja es dibuixaven dins la ciència política i que s'aniria perfilant malgrat els posterior irreconciliables enfrontaments entre els defensors del "fet" i els de la "teoria". a)- Els horitzons empírics, els camps d'experimentació i treball s'ampliaven notablement. La ciència política americana, que durant molt temps havia considerat de marginal importància els estats de fora de l'òrbita euro-americana, entrava en una profunda crisi: b)- S'iniciaven, com ^{esmentat} ja hem ¹⁹⁴² primers esforços per sortir de la situació de manca de rigor científic. c)- ~~Es~~ començava a donar importància a una sèrie de grups no institucionals, que exercien la feina de mantenir i reproduir les pautes i valors que fan possible el funcionament del sistema. També es consideraven aquells grups que portaven a terme la tasca d'afiliació política i establien uns nous canals de participació no institucio-

nalitats. d)- En la recerca d'un major rigor científic i d'un --
marc teòric més clar i ordenat, anava guanyant acceptació la meneg-
nada anàlisi estructural funcional (33).

Gabriel Almond, l'autor més citat dins del camp de "comparative po-
litics" a la ciència política nord-americana, també descriu la ines-
tabilitat de les ciències socials de post-guerra produïda per uns -
fenòmens que demanen una "innovació" intel·lectual i una major capaci-
tat d'interpretació (34). "Entre les dues guerres mundials", diu Al-
mond, "la fe optimista en la inevitabilitat de la democràcia esmor-
teïa la curiositat i l'interès cap a les formes polítiques no demo-
cràtiques. Aquestes tenien un significat purament temporal o exò-
tic (35). Els fenòmens de post-guerra ja esmentats (decadència eu-
ropea, explosió de nous estats, emergència del comunisme) demanaven
uns esforços d'imaginació en quatre direccions: 1). La recerca d'un
marc més comprensiu. "Un esforç per fer explotar el parroquialisme
i l'etnocentrisme". 2). La recerca d'un major realisme, escapant
del formalisme i de la preocupació dominant cap a la llei, la ideol-
ogia, i les institucions governamentals. "Per un examen de totes
aquelles estructures i processos compromesos en la política". --
Aquí és on Almond identifica aquesta tendència cap a un major rea-
lisme amb l'enfocament behaviorista (36). 3). La recerca d'una
major precisió. Com a resposta de la ciència política a la difusió
d'una actitud científica i tecnològica a les societats occidentals.
4). La recerca d'un major ordre intel·lectual. Almond manifesta --
aquí el reconeixement de les ciències socials en el seu desenvolupa-
ment teòric, de les influències de Max Weber, Talcott Parsons i Har-
old Lasswell, i fa ben palès que l'enfocament seguit en la seva --
obra d'anàlisi comparativa és el funcional.

A les seves primeres obres i a les seves primeres classificacions -

dels sistemes polítics. Almond reconeix la influència dels nous estudis de la Sociologia, l'antropologia i la Psicologia que el portaran a esbossar el concepte de Cultura Política, en un primer estudi i de diferenciació estructural com a eines per ajudar a distingir -- entre qualsevol tipus de sistema a estudiar. Aquesta irrupció de -- les "noves" ciències socials en el camp de la política ja és previsible pel mateix Almond quan s'adreça als dirigents de la política -- nord-americana, fent-los el prec d'actuar amb una major imbuïció en els seus plantejaments. Així, davant la rigidesa i pobresa dels mètodes utilitzats en aquella política, ell proposa una "política estrangera basada en una ben entesa concepció de la interdependència dels factors econòmics, socials, polítics i culturals en el procés de canvi social" (37). És en aquesta mateixa obra ("The American People and Foreign Policy") on demostra la necessitat d'una reorientació de les ciències socials cap als conceptes de "cultura" i de "caràcter nacional", amb dues finalitats immediates: a) Facilitar la comprensió del caràcter i de les tendències culturals als propis Estats Units per poder preveure les reaccions i canvis de l'opinió pública americana davant d'una girada "en la política exterior soviètica". b) Facilitar l'estudi i la comprensió del caràcter -- d'aquelles noves nacions, pel seu especial tractament com a aliats dins de l'àrea d'influència nord-americana. Per tot això, i donada l'absència d'hipòtesis comprovades, "ens hem de fiar de les institucions i impressionants observacions dels historiadors, escriptors i antropòlegs" (38). També en aquesta obra subratlla per primera vegada la importància de l'estudi de les actituds i de la seva freqüència i distribució entre els distints grups de l'estructura social. A la introducció de la reedició d'aquesta obra, l'any 60, -- evidència de forma manifesta, malgrat els seus propis conceptes i -- donant el sentit dels mateixos, una forta càrrega d'etnocentrisme --

occidental i una clara voluntat de defensa dels valors culturals - nord-americans: "sense aquesta classe de pensament social, no serem capaçs de discernir el camí de canvi ~~en~~ món no occidental en una direcció favorable a la preservació i difusió de la nostra pròpia cultura... Si volem dirigir aquest canvi... hem de vèncer el nostre parroquialisme i etnocentrisme. La qüestió central de la política exterior americana dels anys 60 és saber si els Estats Units posseeixen encara la capacitat de creixement, no simplement econòmic... per mantenir el nostre avantatge sobre la Unió Soviètica, si no també de creixement cultural i psicològic que ens permetrà proporcionar un lideratge moral i polític sobre un món lliure en expansion diment" (39).

Com ja he esmentat abans, és en el seu citat article "Comparative - Political Systems" on parla de Cultura Política com un dels dos conceptes utilitzats per fonamentar la seva classificació dels sistemes polítics. Aquesta és la primera vegada que Almond utilitza aquest concepte i on en dona la primera definició: "Cada sistema polític és emmotllat a un model particular d'orientacions cap a l'acció política. Crec que és molt útil parlar d'això con de la Cultura Política" (40). La realitat compresa dins el concepte de cultura política, segons Almond, no coincideix amb cap sistema polític o societat donada, i malgrat estar molt relacionat amb el concepte de Cultura, no és el mateix. Justament el fracàs i l'hipersimplicisme dels estudis i de la literatura sobre el "caràcter nacional", també segons Almond, han estat deguts al poc pes donat als factors cognoscitius i intel·lectuals i a la consegüent autonomia de la cultura política (41). En els seus treballs posteriors Almond iniciarà l'elaboració de tota una teoria al voltant del concepte de Cultura Política, amb la presentació d'un model complet de la seva anàlisi i investigació a la principal obra que analitzarem en aquest

treball, que és "The Civic Culture" (42).

Ahora de continuar, hem de resumir aquells objectius científics que dèien que eren ja presents de fe molta temps a la Història del Pensament, però que poques vegades, han estat sistemàticament tractats. Anem doncs a la recerca d'un concepte i d'un mètode que atengui els següents objectius: A).- Proporcionar els tres dissenys conceptes - per a l'estudi de les característiques culturals de les accions polítiques. Conceptualitzar la debatuda especificitat política d'origen cultural tant per la distinció i el significat dels pobles com per la seva comparabilitat. B).- Descriure les condicions culturals que fan possible el naixement i manteniment d'una democràcia. C).- Elaborar un model d'investigació per poder mesurar les característiques culturals que influeixen en la política, amb un cost gran d'equivalència tant en l'entendiment de les situacions i dels indicadors com en la interpretació dels resultats, tot això dirigit a assolir la màxima comparabilitat. Hem de veure doncs, si Almond s'enfronta amb els principals problemes descrits a l'inici d'aquest treball, si assolix aquests objectius enumerats, i si proporciona les eines per al seu estudi. En poques paraules, si el model de Cultura Política satisfà aquelles necessitats científiques esmentades. Aquest va ésser el principal motiu del meu interès per aquest autor i per aquesta part de la seva obra.

Dins el panorama de les ciències socials nord-americanes, i de les escoles europees seguidores dels seus enfocaments, ell ara sense dubte l'autor que havia anat més lluny en l'exploració i experimentació d'hipòtesis psico-culturals en la ciència política, i era l'únic que havia arribat a elaborar un model complet per la seva contrastació empírica.

Quines són, doncs, les pretensions concretes d'aquest autor amb aquest concepte i model? Com respon a aquest triple objectiu: A) El concepte de Gallor Polític és bàsicament, segons Almond un concepte per ajudar a descriure els sistemes polítics. Descriure els sistemes polítics en breu a una nova classificació. "Parlar de monarquies, repúbliques, dictadures, etc., és encara possible, però aquestes diferències no són les que necessàriament governen els hàbits de la política. Hi ha una necessitat d'altres bases de classificació" (43). En la recerca de noves bases per a la tasca de classificació, com ja hem dit abans, els científics nord-americans dirigiren les seves mirades cap als descobriments d'aquelles ciències "tan joves" com són l'Antropologia, la Sociologia i la Psicologia. Aquelles ciències utilitzen conceptes aptes per a l'estudi del factor humà, encara que individualitzat, que podrien ajudar la ciència política a sortir de la situació. El problema principal serà trobar un mètode que permeti als politicòlegs "elevant les complexes dades de la psicologia individual al nivell d'agregats socials, que és el nivell tradicional de la ciència política" (44). Però superat aquest problema, i mitjançant l'estudi d'aquelles característiques culturals individuals i de grup, aconseguirem una explicació del fenomen polític des d'un angle aleshores pràcticament oblidat. Els sistemes podran ésser classificats segons les orientacions dels seus ciutadans cap a l'estructura política. La forma i freqüència en què es produiran aquestes orientacions ens servirà per a distingir diversos tipus de cultures polítiques i, d'una forma corresponent, de sistemes polítics.

B) Com feien les antigues classificacions de les constitucions en el pensament polític grec, les cultures polítiques les podem ordenar de "millor" a "pitjor" o, en termes més precisos, d'endocríides --

(prerequisits) o modèlles (participats) segons facilitin el funcionament democràtic dels sistemes polítics. Com diu el propi Almond, - "ens enfrontem en aquest llibre (The Civic Culture) a una sèrie de temes clau en la ciència política: amb ^aque els grecs denominaven virtuts cíviques i les seves conseqüències per l'efectivitat i estabilitat d'un govern democràtic" (45). I per acabar i descombrir quines són aquelles virtuts, com sorgeixen en un sistema, i com es poden protegir, tot el primer estudi de la Cultura Política, l'estudi que serveix per bastir el model concret d'investigació, es dedicarà exclusivament a l'anàlisi dels sistemes polítics democràtics; per tant se suposa que els cinc sistemes escollits ja reuneixen unes determinades característiques que permeten la seva classificació com a tals (46). No cal dir, ue, com ja veurem més endavant, aquest és un dels punts més problemàtics del treball.

C) Per a l'estudi dels factors culturals, el model de cultura política utilitza una metodologia d'investigació aplicable a qualsevol sistema i dirigida a l'obtenció d'unes dades equivalents que permetin la comparació. És precisament aquesta comparabilitat un dels índexs de la seva aplicabilitat. "...l'última prova per a determinar l'utilitat de la teoria de la Cultura Política serà el seu valor per a una anàlisi generalitzada i comparativa" (47). Aquest és com ja veurem, l'aspecte més recíbit de tot l'estudi. És l'aportació més positiva en aquest camp, i és utilitzable per qualsevol persona que vulgui continuar aprofundint aquests conceptes i aplicar-los a altres situacions.

En general, la teoria de la Cultura Política pretén combinar tots els elements del sistema polític estudiats fins aleshores amb la cultura pròpia de cada societat. D'aquesta combinació ha de sortir una cultura política pròpia a cada sistema que en el seu desenvolupa

ment i funcionament dins del sistema polític gaudeixi d'una plena -
autonomia respecte als condicionaments de la Cultura en general. -
Això, com veurem, respon a l'aplicació de l'enfocament parèntic de
subsistència social independent. Aquesta combinació parèntica im-
posa la doble consideració dels factors tradicionals i característics
d'una societat i dels factors universals comuns a tota la humani-
tat. En paraules d'Iye: "El resultat (d'aquesta combinació) pot -
ésser un enfocament que potà explotar la riquesa de les diverses --
tradicions dels països i dels estudis per àrees, al mateix temps --
que mantindrà l'atenció sobre els problemes universals i sobre els
processos bàsics de la condició humana" (48). Des d'aquesta doble
perspectiva, particular i universal, el concepte de Cultura Políti-
ca, ajuda a descobrir aquells factors que expliquen els sentiments
de solidaritat dels ciutadans o subjectes d'un mateix sistema polí-
tic, solidaritat que s'iniciará en el que els autors denominen iden-
titat nacional. "La creació de la identitat nacional entre els mem-
bres d'una nació és l'equivalent cultural de la delimitació de les
fronteres" (49).

Per a realitzar el seu estudi Almond utilitza els "nous" conceptes,
que ja són moneda corrent entre els científics socials nord-ameri-
cans, i que en certa forma estan dirigits a substituir aquells --
"vells" conceptes de la Teoria de l'Estat d'origen europeu. Així,
i seguint els seus raonaments, farà servir el concepte de "Sistema
Polític" en comptes del d'"Estat" perquè aquest està limitat pel seu
significat legal i institucional. En comptes de "poders", també amb
massa connotacions legals, farà servir "funcions". "Role" substitui-
rà "càrrec" per idèntiques raons. En comptes de parlar d'"institu-
cions", concepte que dirigeix cap a normes formals, farà servir -
"estructures" (50). Així "judge" és un role i "^{Teibonak} ~~tribunal~~" és una es-
tructura de roles. La raó per la qual usen els termes "role" i --

"estructura" en comptes de "carrec" i "institucions" és que volem rellevar el vertader comportament dels individus que participen en el procés polític, i el vertader funcionament de la institució particular que entenem anàlitzant. "Carrec" i "institució" es poden referir a regles formals com les que suposen que guien l'acció dels jutges, ... "role" i "estructura" es refereixen al comportament observable dels individus" (51). En la mateixa línia d'argumentació es justifica l'ús dels termes "Cultura política" en comptes de "Caràcter Nacional" i de "Socialització Política" en comptes de "educació". Per tant Almond parla dels dos termes bàsics, "Sistema" i "Cultura" del diàleg, dels quals surt la "Cultura Política", en comptes de parlar d'"Estat" i de "Societat". Aquí també descobrim, producte de la influència d'aquelles "noves" ciències, la gran similitud donada al terme "Cultura" apartant-la a "Societat". Aquesta recerca de nous conceptes és una mostra més de l'intent científic de superar els enfocaments tradicionals de la ciència política i el seu excessiu institucionalisme, amb l'irrupció d'una terminologia emmanellada a d'altres ciències (més endavant s'usen conceptes provinents de l'economia) i amb l'elaboració de nous mètodes i tècniques d'investigació.

La finalitat principal de la teoria de la Cultura Política és l'intent d'aportació d'un aparell conceptual per ajudar a comprendre les condicions peculiars de cada sistema i especialment aquelles que faciliten l'arribada cap a la democràcia. Aquest esforç va dirigit tant a aquells sistemes desenvolupats que encara pateixen de desequilibris socials, com a les noves nacions que inicien la construcció d'un sistema polític estable. És per això que Almond dedica els seus primers treballs en aquest camp a l'estudi de cinc sistemes polítics (Gran Bretanya, Estats Units, República Federal Alemanya, Itàlia i Mèxic) que ell ja classifica com a democràtics (52)

mal entès com a factors desequilibradors. La pregunta lògica davant d'aquest procés és: un sistema problemàtic, és a dir, entès Gabriel Almond per "democràtic"? Quines són les normes que fan possible classificar un sistema com a democràtic? En diversos punts del seu treball -- ens dona pistes per reconstruir les seves idees sobre la democràcia (com ja veurem amb major cura en aquesta obra). Almond parla de les "normes ideològiques i institucionals de la mateixa democràcia" i -- tot seguint amb Aristòtil i l'any com a exemples de teòrics de la democràcia (53). Aquesta teòria, diu ell, "han insistit que la democràcia es manté per la participació activa dels ciutadans en els afers públics, per un elevat nivell d'informació sobre aquests afers i per un sentit molt difús de responsabilitat cívica" (54). -- Els autors parlen dels diversos tipus de condicions que fan possible la democràcia: l'econòmica, la política i la social, i de la -- manera justa de "participació" que s'ha de donar en un sistema per evitar tant el govern autoritari com l'anarquia.

La Cultura Política que facilita el funcionament democràtic d'un -- sistema polític és la que Almond anomena "Cultura Cívica". Els -- trets principals d'aquesta cultura han estat aconseguits, i ha estat possible la seva descripció, després d'aquest treball comparatiu d'estudi dels cinc sistemes. Així, com diu Pye a l'Enciclopèdia Internacional de les Ciències Socials: "Almond i Verba han identificat la "cultura cívica" que fonamenta els sistemes polítics democràtics " (55). Aquesta serà descrita com una barreja equilibrada d'elements tradicionals i d'elements moderns. Un sistema polític assolirà aquest estadi quan dins la seva cultura política dominant es combinin aquells valors tradicionals sempre presents que són testimoni de la formació d'aquell sistema, i dels valors moderns que representen la conquesta d'un elevat nivell de secularització. "La cultura cívica no és una cultura moderna sinó una barreja de la

modernització amb elements tradicionals" (56). Les nacions d'entre les cinc estudiades que s'acorten més a aquest model de cultura cívica són Gran Bretanya i els Estats Units. En ambdós sistemes es donen una cultura política de participació que s'acorta a l'ideal de la cultura cívica (57). Els altres tres sistemes posseeixen una cultura política amb importants defectes que obstaculitzen aquella acció.

Les joves nacions en el seu camí cap a la democràcia hauran de procurar anar creant les condicions favorables per a l'assoliment de la cultura cívica. Almond indica els principals problemes que trobaran en aquest camí agreujats pel ràpid increment de demandes populars que hauran d'afrontar dins de les seves fronteres. El primer per en aquest cas és, segons Almond, ben palès: "un compromís efectiu cap al sistema polític i cert sentit de comunitat política" (58).

Semblaria que per a Almond la Cultura Cívica hauria d'ésser la cultura política més democràtica, ja que és la que facilita el millor funcionament dels sistemes polítics i és aquella a què han d'aspirar totes les nacions. Dit semblaria, perquè Almond manifesta obertament que la Cultura Cívica és una de les possibles cultures polítiques democràtiques, i en certs punts de la seva obra contraposa a la Cultura Cívica amb el que ell en diu el model "racionalista activista" de cultura política democràtica. Aquí fa una crítica dels trets principals d'aquest model defensat, enfront a ell, aquell grau de participació moderada ja alludit (59). És un primer avís del que defensarà, durant tot el seu estudi, com a democràcia moderada. Com diu ell mateix, "la Cultura Cívica... no és l'única forma de cultura política democràtica però sembla ser la més congruent amb un sistema polític estable i democràtic" (60).

Per no perdre aquesta introducció a les característiques més importants de la teoria de Cultura Política que encara s'analitza, esmentaré un concepte, al meu entendre, clau, que serveix per distingir tipus de ^{subcultures} ~~subcultures~~ dins d'un mateix sistema polític. Es refereixo al concepte de Subcultura Política. No poden donar, en un sistema polític, solidaritat verticals dins la solidaritat global (subcultures nacionals, p.e.) o lligams de solidaritat horitzontals enfront a (o junt amb) - lligams de solidaritat vertical (classe i nació). Una subcultura pot ésser accentuant tant els seus elements diferenciats que arriba a un moment determinat a assolir el grau de "subcultura estructural" i trobar-se enfront a l'alternativa de crear un sistema independent - (61). Però Almond parla més sovint de subcultures o "agrupacions subnacionals" diferenciades per altres notius. Potser les subcultures que són més sovint presents en els estudis de C.P. són la d'"élite" i la de "massa", "diferències entre les orientacions polítiques d'aquells que tenen responsabilitat en les decisions i les d'aquells que no són més que observadors o ciutadans participants" (62). Un altre tipus de subcultura interessant a esmentar és l'internacional o sigui donar a una política d'un sistema polític determinat la consideració de subcultura respecte a la d'una àrea de l'ordenament internacional (la cultura política de França respecte a la cultura política del Mercat Comú o l'europea p.e.) o a la mundial.

EXPOSICIÓ DE LA TESI

Quines són les meves tesis a verificar durant el discurs d'aquesta obra? El subtítol donat a aquesta obra ja porta implícita la tesi més global. Crec que el concepte de Cultura Política, concepte innovador i que certament podria ajudar a esbrinar aquelles especificitats nacionals de centre cultural que representen, com he dit, el

un principal centre d'interès intel·lectual, és utilitzat per Gabriel Almond com a eina ideològica per descriure uns sistemes polítics com els més estables i els més democràtics i per encaminar — tots els altres sistemes polítics, especialment els que es troben — en fase de formació, cap a l'esfera d'influència cultural de la primera. Com diu el mateix subtítol, posa un concepte i tota la ciència on el fonamenta al servei de l'expansió i consolidació de la dominació d'una concepció del món. En altres paraules, és un treball per a la defensa d'un determinat sociocentrisme.

La seva tesi, la concretaré en tres característiques i dues subtesis. Crec que l'obra d'Almond és 1)- Ahistòrica. 2)- Parcialista. 3)- Activa. Característiques que ajuen a justificar un determinat etnocentrisme ("l'occidental") i un determinat sociocentrisme dins de l'interior (la dominació de les ciències socials nord-americanes en el camp de les ciències socials "occidentals").

1)- Ahistòrica. La gran quantitat de preguntes que l'autor es va plantejant en la seva anàlisi durant l'elaboració d'aquest model, troben la seva resposta als fets concrets a la investigació. Els fenòmens que es produeixen o, millor dit, que es constaten a l'instantània de la investigació no tenen altra explicació que la relació amb una o diverses dades dins el mateix moment històric. Si estem d'acord que aquelles especificitats s'han anat formant en un llarg procés històric, no és concebible voler donar un to científic a les nostres conclusions si no conjuguem, en la seva fonamentació el que hem trobat i el que va succeir, com a possible explicació. D'altra manera estem ampliant la fotografia però sempre paralitzada per la seva manca de moviment. En alguna de les definicions de Cultura Política donades per Almond o algun dels autors que utilitzen el concepte de Cultura Política, hi trobem, en enunciat, la influèn

ció de la història en la formació d'una cultura política, però aquesta manca no repercuteix en l'actualitat (63).

El caràcter ahistòric de l'obra també s'acusa en la deformada consideració dels factors que expressen l'especificitat nacional. El primer índex per palesar actituds que són característiques d'una nació (que la varietat en les seves diverses presentacions no té altra explicació que l'especificitat de cada nació) és la Presència amb què s'expressen: "això ens permet parlar d'actituds que són -- "característiques" d'una nació" (64). Així veurem com la "concepció de cooperativa", la capacitat per actuar i col·laborar amb els companys ciutadans dels grups primaris o de gran mèr institucionalitzats, "sembla trobar-se arrelada en cultures polítiques específicament nacionals" (65) i que aquesta concepció, per tant, és un "element d'estil polític (d'unes determinades nacions) i no el resultat d'un nivell educatiu" (65 bis). O bé Almond enuncia una hipòtesis a verificar amb altres estudis, entre ells els històrics, o bé estem creant una cultura política penjada en el buit temporal.

2)- Parcialista: el parcialisme ve expressat en dues posicions metodològiques interdependents, totes dues fruit de l'herència personalista. La primera d'elles és el tractament de la política en tot un sentit restringit: les accions polítiques representen una petita -- parcel·la de l'activitat humana, ni de molt la més important, ni -- aquella a què deuen tenir entrada un gran nombre de gent, sobretot a nivells de decisions (66). La segona posició que expressa el parcialisme de l'estudi, és la singular manera de triar els factors importants per a l'anàlisi. Donada aquella concepció de la política -- en sentit restringit, les dades són aïllades en compartiments separats i per tant, només són considerades aquelles destriades pel compartiment polític. Així, a la segona part de l'obra, analitza de --

form específiques qualitatives i actituds polítiques i a la tercera - aquelles qualitats culturals generals (qualitats socials i psicològiques) que es troben associades a la cultura democràtica. La relació entre aquelles i aquelles és utilitzada només per distribuir les actituds i la seva freqüència entre les classes de la població segons la seva educació, etc., malgrat que la influència, per exemple, dels factors econòmics sobre els polítics és reconeguda en algun fragment de l'obra de forma ben explícita (67). Aquest aïllament - de les dades sobre la seva concepció porta a conclusions ben intencionades com aquella que diu que les classes educades (mal no es parla a nivell de classes socials, màxim de diferències d'educació o d'impressions) són les més preparades per a la democràcia. Ambdues posicions, la política com a món restringit i les dades comportamentals, anuncien la concepció elitista i tecnocràtica de la realitat de l'autor.

3)- Estàtica. Les dues qualitats més sovint associades, a l'estudi d'Almond, amb el bon funcionament dels sistemes polítics són l'estabilitat i/o l'equilibri. Se'ns diu que ambdues coses són necessàries per a la democràcia, per a una traca fructífera de govern i per a la satisfacció dels ciutadans. Les "élites" i en concret el seu poder necessiten aquell equilibri per a la seva subsistència, sino es produirà l'erosió i el corresponent trencament. (Analitzarem per suposat més endavant, en el capítol corresponent a la participació i en les conclusions, la visió de l'autor sobre la funció de les "élites". La contínua crida en defensa d'un fràgil equilibri és - alhora una defensa oberta de la cohesió i consens en el sistema. El bon ciutadà, el ciutadà lleial, expressarà la seva adhesió consensual i retornarà sempre dintre del marc i amb les regles fixades. - La qualitat del compromís, subratllada també com una especificitat

englobament, evitant tot enfrontament deordre partidista. A l'última etapa, el punt d'aliament del sistema, cap a un sistema per al manteniment de l'estabilitat (68).

El sistema mitjançant les agències de socialització (família, escola i treball) anirà consolidant l'equilibri per la difusió i renovació dels valors i pràctiques regionals i nacionals socials. Amb aquesta funció s'anirà aconseguint la legitimització del sistema, la seva cohesió per l'estabilitat i la reproducció dels seus principals elements. La transmissió de la cultura política democràtica, la cultura cívica, ~~des~~ ^{per} noves generacions ha de quedar garantida -- (69).

En la seva teoria sobre la identificació del concepte de Cultura Política es refereix Almond a una definició de l'extensió d'una cultura, com ja he dit, la concreta en dues sub-teories:

a) Etnocentrisme "occidental". Almond pretén l'aportació d'un concepte per assegurar el manteniment del predomini d'una civilització, l'"occidental". Ho expressa ell mateix al pròleg de la seva primera obra "per la supervivència de la cultura Occidental la qual (supervivència) depèn de l'assimilació d'aquesta cultura en una mesura significativa en les societats d'Àsia, Àfrica i Amèrica Llatina, en procés de modernització" (70). Ho confirma en la majoria dels seus intents classificatoris dels sistemes polítics, fins 1963, (71) utilitzant sempre la distinció "occidental" (símbol de modernització) i "no occidental" (símbol de tradicionalisme i endarreriment). I per fi, ho ratifica en l'estudi de la Cultura Cívica (72). Les nacions noves es troben davant una situació de subdesenvolupament i per sortir-ne tenen dues alternatives: la "totalitària" i la "democràtica" (per suposat essent aquesta última "l'occidental"). Els països occidentals han de fer un gran esforç de difusió dels valors

democràtica entre aquelles nacions per arribar a assolir una cultura política mundial, (per suposat "l'occidental" altre vegada) (73). Al primer treball on Almond fa servir el concepte de Cultura Política, identifica dins els sistemes polítics preindustrials com a mínim dues cultures polítiques: "el sistema "occidental" amb el parlament, el sistema electoral, la burocràcia, etc. i el sistema "no-occidental". El resultat d'aquesta combinació dependrà de, com a mínim, cinc factors: "1). la cultura tradicional, 2). el tipus de patronatge sota el qual "l'occidentalització" va ésser introduïda, 3). les funcions de la societat que han estat "occidentalitzades", 4). el tema i la tècnica seguits en el procés d'"occidentalització" 5). el tipus ^{de} productes de cultura "occidental" que han estat introduïts" (74). Haverat considerar cinc factors, solament un d'ells representen les característiques pròpies del sistema, característiques, per suposat, no "occidentals".

b) La segona sub-tema és la de sociocentrisme USA: el predomini del Estats Units en les ciències socials occidentals, producte del predomini polític i cultural en general. Aquí Almond contribueix amb les seves possibilitats a l'expansió dels valors "americans" a tot el món però especialment a les nacions dependents, industrialitzades o no. És curiós de subratllar que en el corrent científic de què participa Almond, i per tant a tota la seva obra, hi ha un intent continuament declarat d'escapar del "parroquialisme" (o localisme) predominant en la ciència política de la pre-guerra. Es volia superar aquells enfocaments que concentraven els seus treballs en els models de sistemes europeus (Gran Bretanya, França, Alemanya, Itàlia, Rússia, etc.) i en les institucions legals i oficials dels mateixos (constitució, separació de poders, i, com a màxim d'audàcia científica, dur a terme l'estudi dels partits i dels grups de -

pressió (75). Tot just començar la seva obra sobre la Cultura Cívica, Almond hi inclou un paràgraf totalment contradictori on mostra el sociocentrisme USI enfront als altres quatre països objecte d'anàlisi: "El nostre estudi sobre els cinc països ens ofereix la possibilitat de defugir aquest particularisme nord-americà (Almond s'ha referit al fet que la immensa majoria d'estudis sobre actituds democràtiques s'han venut realitzats fins aleshores als Estats Units) i descobrir si les relacions recolzades en dades nord-americanes es troben també en altres països democràtics, en els quals les experiències històriques i les estructures polítiques i socials són diferents en cada cas" (76). ¿Com pretén defugir el particularisme nord-americà si el que anirà a cercar en els altres països és la reproducció d'una tipus de relacions i d'unes actituds extrapolades del sistema nord-americà? Més enllà en el seu estudi confirmarà aquesta extrapolació en parlar d'una infraestructura democràtica, necessària per al desenvolupament de la cultura cívica, la qual infraestructura serà identificada en certa mesura del sistema nord-americà. Definitivament mostra el seu sociocentrisme, estès en aquest cas a Gran Bretanya, en la seva descripció dels dos sistemes polítics, -- l'anglès i el dels USA, com els més aproximats a la cultura cívica. Aquí el sociocentrisme es fa conèixer en forma de mirall que conté tota la càrrega ideològica d'aquest estudi i que ens mostra les seves debilitats teòriques. Almond inicia la seva empresa cultural -- amb un objectiu: la recerca de les "virtuts cíviques" que configuren els sistemes polítics o, millor dit, que són l'essència del comportament democràtic dels ciutadans en un sistema polític. Per -- així reflectirà les dades obtingudes en la fase d'investigació a -- qualsevol país sobre el "mirall cívic" construït amb els elements -- nord-americans. Perquè un sistema pugui ésser qualificat com a sistema amb cultura cívica s'haurà d'aproximar al màxim a l'imatge que

dóna el mirall, i evidentment entre les d'Amèrica nord-americana o britàniques hi són encorades, donen la reproducció més fidel de la --
 ínter. El mateix Almond ho reconeix implícitament quan, a la pàg --
 or de les Font. de "Institucions de la cultura cívica", parla de la his --
 tòria dels Estats Units i de Gran Bretanya com de "primera font: --
 "D'aquesta forma en els nostres esforços per calibrar les possibili --
 tats de la democràcia en països com Alemanya i Itàlia, o en els te --
 rritoris en desenvolupament al món "occidental", sovint tracten d'ac --
 aconseguir "l'origen" a base de la història anglesa i nord-americana" --
 (77). Les classificacions dels sistemes polítics, ja alludides en --
 aquesta obra, participen també d'aquest sociocentrisme en estar sen --
 pre presidides per la categoria més estable i democràtica, que és --
 la dels sistemes anglosaxons, (78).

Però no solament podem descobrir la naturalesa sociocèntrica d'a --
 questa obra sinó que a més podem veure en evidència les incongruèn --
 cies teòriques i reals entre l'ideal democràtic definit per Almond i --
 les realitats que s'observen en els sistemes polítics nord-ameri --
 cans i britànics. Almond ja reconeix certes dificultats àdhuc en --
 els sistemes que s'acosten més a la cultura cívica. La primera és --
 la mutabilitat de la realitat. En aquest primer reconeixement tam --
 bé hi ha implícita una autoacusació d'antihistoricisme que no trans --
 cendeix a l'estudi: "El nostre estudi suposa solament una instàn --
 tània en un món que canvia ràpidament" (79). La segona dificultat --
 reconeguda pel propi Almond és la marginació àdhuc en els sistemes --
 més cívics de sectors significatius de la població, als quals és ne --
 gada la participació en el sistema polític i l'accés a les vies de --
 millora social (80). Però hi ha altres realitats ben paleses que --
 manifesten més profundament aquelles incongruències. En referir-se, --
 per exemple, als alts percentatges d'abstencions en les eleccions, --
 a la extrema polarització assolida en l'enfrontament de diversos --

grups socials, etc., contra el que amb la pràctica satisfacció i con--
 comença. Però el fet de la seva influència real, i especialment, en relació a --
 les incongruències de la concepció d'Almond de la democràcia, del --
 model de cultura cívica democràtica amb el que ell mateix descriu --
 com a model democràtic activista racional.

Les tres esmentades característiques i les dues subtemes principals --
 en referència en els dos primers punts d'ell és que ho presentat com --
 a pretensions d'Almond amb la seva teoria de la Cultura Política. --
 Ho podem oblidar el tercer punt (referent a la metodologia d'investi--
 gació) si n'és no, perquè com ja he dit, el considero el de major --
 transcendència per a tot aquell treball que de la investigació profunda --
 investigació empírica sobre temes de la cultura política. L'objec--
 ció principal, la dirigida a la concepció de les actituds, preo--
 llides en intervius, com a d'alta credibilitat i aquí únic de la inv--
 stigació. Pot haver-hi un abisme entre el que un subjecte manifesta --
 com a possible pauta de conducta i el que realment fa un cop arri--
 bat en aquella situació hipotètica. De la mateixa forma no podem --
 identificar, a efectes de mesurar els índexs de participació, la --
 creença de la participació i en la influència potencial de les nos--
 tres accions amb la participació i influència real. Almond és con--
 cient d'aquesta limitació i així ho manifesta: "El tall entre les --
 normes i la conducta cívica és profund". El fet que un individu --
 cregui que ha de prendre part en la vida política de la seva comuni--
 tat o n'és no significa que de fet ho faci" (81). Però aquesta ma--
 nifestació no li impedeix d'aparellar, cada vegada que surten esmen--
 tats a l'estudi, actituds amb conductes reals. Es pot dir que for--
 ça aquesta relació fins a l'extrem de creure que un dels principals --
 controls sobre el govern en un país de cultura cívica no és l'acció --
 real del ciutadà mitjançant uns canals de representació sinó el --
 temor del govern a aquesta acció suposada per la creença dels ciutadans

dans participants en la pròpia influència potencial. L'exclusió del factor "acció" o "comportament real" d'entre les variables a considerar representa un seriós desavantatge (82). Producte d'aquest excessiu accent en les actituds, Almond solament considera un cert tipus d'orientacions, les més notables, les dirigides als objectes més visibles del sistema, les que els ciutadans manifesten més fàcilment, però oblida orientacions tan importants com les dirigides "a la substància de les demandes polítiques" (83).

Malgrat això crec que aquest concepte i amb aquesta metodologia, correctament utilitzat en el temps històric, donant la importància deguda a la interdependència dels factors, fugint del parcel·lisme o sectorialisme, i enunt a cercar les condicions que faciliten el canvi, és utilitzable com un intent perfeccionable de penetració en aquest camp tan sovint oblidat. Pel que fa a les eines d'investigació, són instruments adequats sempre que siguin dirigits a la recerca de les dades correctes. Com ja n'he fet esment, una de les rectificacions bàsiques en aquest camp seria la de considerar amb tanta importància les actituds com les conductes reals.

INTERÈS DE L'ESTUDI

Aquest breu intent de balanç sobre la utilitat d'aquest model em porta a parlar del valor i interès d'aquesta obra que ens ocupa. Quina utilitat i finalitat hi ha en una tesi sobre el concepte de Cultura Política de Gabriel Almond?. Crec que aquesta pregunta ja ha estat resposta amb la presentació del meu centre d'interès intel·lectual, la recerca dels factors que configuren l'especificitat política dels pobles, i amb la exposició de la meua tesi i les corresponents subtesis i característiques. De totes formes, una sistemàtica exposició dels objectius que em guien en la meua tasca ajudarà a esclarir

l'interès del treball. Per a mi hi ha un objectiu general, l'anàlisi del model amb un sentit crític però dins d'un intent de reelaboració, i un objectiu particular, conseqüència de l'anterior, l'anàlisi i interpretació de les aplicacions fetes d'aquest model per diversos autors dins de l'Estat Espanyol.

A) En general, com ja s'ha fet coment, crec que el concepte de Cultura Política té un notable interès en quant es refereix a una realitat molt sovint oblidada i poc tractada, i en quant pot proporcionar una metodologia pel seu estudi. 1). Primer de tot és un intent de posar en relleu les especificitats polítiques nacionals per mitjà de la interrelació d'uns fenòmens de caràcter psicològic, antropològic i sociològic. L'increment en la consideració d'aquests factors culturals produirà una major comprensió del fenomen nacional. En aquest mateix sentit el concepte de Cultura Política ajuda a delimitar les vertaderes fronteres de les solidaritats que no sempre coincidiran amb les fronteres de les nacions o dels grups socials. 2). L'anàlisi de la Cultura Política com a factor de canvi pot servir per a palesar la naturalesa d'un determinat esforç de conscienciació i les possibilitats de la consegüent mobilització. En la combinació d'aquests aspectes, el nacional i el de conscienciació, -- produïrem una vertadera cultura política d'acció, que representarà un increment en la participació i facilitarà la realització de la comunitat en comunicar una determinada dinàmica al sistema. Un exemple vivent d'això descrit és l'anàlitzat per Richard Fagen a Cuba -- (84). 3). Dins d'aquesta visió general, un objectiu que no es pot menysprear, és el de les possibles comparances entre aquest model i els tractaments (o oblit) d'aquesta realitat pels autors del que hem descrit com a enfocament oposat, el filosòfic materialista (85). De tot això hauria de resultar una reelaboració del concepte i del model per poder-lo aplicar a altres situacions més immediates (86).

B) L'interès particular es fonamenta en la manifesta influència de les ciències socials nord-americanes, complint aquella funció sociocentrista esmentada, sobre els científics socials que treballen a l'Estat Espanyol. D'una forma singular Almond, com a autor capdavanter, en els anys 60, de la ciència política nordamericana, ha estat objecte d'una especial atenció. Els seus conceptes, entre ells principalment el de Cultura Política, i les seves eines de treball han conegut una considerable divulgació i acceptació (87). En aquests treballs on es parla i s'investiga sobre la Cultura Política es parla i es defensa un determinat tipus de cultura de participació moderada, dins el concepte de democràcia elitista, que als Estats Units és plenament acceptada a la majoria de les ciències socials, però que a l'Estat Espanyol, donada la peculiar situació política, com a mínim, és gratuïtament imposada. Per tant haurem d'examinar l'opció per l'ús d'aquests conceptes amb un determinant contingut ideològic.

PLA DEL TREBALL

Aquest treball està ordenat en tres apartats. Al primer (Cap. I i II) es tracten els precedents científics en aquest camp. Al segon (Cap. III i IV) s'analitza el concepte i el model de Cultura Política. Al tercer (Cap. V) es pretén la seva reelaboració després d'analitzar les diverses crítiques. Al primer capítol s'analitzen els estudis d'Antropologia, Psicologia i Sociologia que el propi Almond considera com a precursors del seu treball. Així parlarem de "personalitat", "cultura", "caràcter social" i "caràcter nacional". L'objectiu principal d'aquest capítol és descriure la influència dels autors d'aquells conceptes sobre Almond i al mateix temps constatar el paralelisme entre llur orientació d'anàlisi i la d'Almond

amb els corresponents defectes. El moment històric en què es produeix aquesta gran explosió d'estudis en aquest camp també és el de post-guerra mundial. Els camps d'investigació preferits per aquests autors són o bé els països "per modernitzar" (el "tercer món") o bé els dos països que s'han enfrontat més violentament a la coalició aliada, i es tracta d'explicar el perquè d'aquells estranys sistemes (Alemanya de Hitler i el Japó). Aquests autors són els primers a parlar de la doble opció, entre democràcia i totalitarisme, per "modernitzar" un país. Al segon capítol analitzo els precedents -- més immediats d'Almond: L'evolució de la moderna ciència política -- nord-americana. L'Escola de Chicago com a centre irradiador de la majoria d'aquests estudis. Merriam, considerat tant per Almond com pels altres autors (per exemple Easton) com el "mestre" d'aquesta escola, en el seu paper d'inspirador dels estudis del "civic training". Parsons i el seu sistema social. El seu concepte de Cultura. Laswell com a "introducció" de la Psicologia en el camp de la ciència política. Ambdós en la recerca de la totalitat, i participant d'una mateixa tradició científica europea. I per últim Easton com a gresol de tots aquest enfocaments i el primer autor que dona ja una visió global, el sistema polític, aparellat amb l'estat.

Al tercer capítol analitzarem el concepte de "Cultura Política" -- d'Almond i les interpretacions donades per altres autors. Descriurem les classes de cultura política, la relació amb l'estructura política i els elements que formen el model (identitat, inputs, etc). Aquí també parlarem del concepte de subcultura política i del pre--tès pont que forma la Cultura Política entre els nivells de micro i macro anàlisi política. Al quart capítol examinarem les aplicacions d'aquest model. Primer en els estudis de la modernització. En -- teoria la Cultura Política pot interpretar-se com un tall històric i

la modernització com el canvi, d'una cultura a una altra. Segona, la seva aplicació en els estudis fets dins l'Estat Espanyol.

Per fi, al capítol cinquè i últim, analitzarem les crítiques fetes per autors que participen del mateix corrent científic d'Almond, -- "neobehavioralistes", , d'altres autors positivistes, i d'autors de pensament oposat. Aquí és on intentarem, com a resum de l'estudi, -- reelaborar el concepte de Cultura Política Democràtica partint del concepte de Cultura Política i de la metodologia més correcta a seguir per la seva anàlisi. Aquí és on les conclusions hauran de donar el resultat sobre la validesa de la tesi i de les seves parts.

CAPÍTOL I : Precedents: Cultura i Personalitat. Els estudis
del "Caràcter Nacional"

Nem qualificat Gabriel Almond d'innovador en el camp de la ciència política pel fet d'haver estat el primer a introduir una sèrie de conceptes provinents de l'Antropologia i la Psicologia, dins el camp del govern comparatiu. Almond cerca en la dimensió cultural -- unes explicacions que complementin els fons ara tradicionals esquemes jurídico-formals usats en l'estudi dels règims polítics contemporanis. La consideració de la dimensió cultural hauria de ser un gran ajut si més no en un moment que, producte de la explosió colonial i l'aparició de tantes noves nacions, les formes que adopten els sistemes polítics són tan diverses.

El concepte de Cultura Política és hereu privilegiat d'una immensa literatura sobre: les cultures dels pobles, la interrelació entre la cultura i la personalitat i la configuració d'una personalitat -- colectiva o caràcter nacional. En aquest capítol analitzarem aquells estudis en quant han influït a l'obra d'Almond. Per tant -- una primera tasca serà la de delimitar exactament l'àmbit d'aquest treball. És el propi Almond qui s'entrevé a vegades manifestant -- amb la influència d'una sèrie d'autors, antropòlegs i sociòlegs, -- durant el seu discurs teòric. Així veiem com els inicis de "The Civic Culture" assenyalen aquesta relació: "en realitat aquest treball no hauria pogut ser realitzat sense les investigacions precedents -- dels dits historiadors, filòsofs socials, antropòlegs, sociòlegs, -- psicòlegs i psiquiatres que s'han ocupat d'estudiar les relacions -- entre les característiques psicològiques i polítiques de les na-- cions". (1) Reconegut també per ell mateix, els enfocaments que -- han exercit major influència sobre la seva obra són els psico-cultu -- rals, també anomenats "cultura-personalitat", en relació amb els -- fenòmens polítics. En aquests estudis dels anys trenta i quaranta, que formen part del que Pye en diu "dinàmica tradició intel·lectual que inspirà els estudis de la cultura política" (2), s'intenta de --

fer servir els descobriments de la psicocultura i de l'antropologia cultural que facilitin una millor comprensió del comportament polític nacional.

En tota l'obra d'Almond trobarem com un "leit motiv" la recordança d'aquesta dependència d'aquells estudis i el continu recol·locament de la importància d'aquesta innovació en la ciència política. Com ja s'ha dit a la introducció, Almond procura obrir nous horitzons metodològics a la ciència política en front de les noves societats. En una de les seves primeres obres, ja fa servir elements de l'enfocament psicocultural per interpretar el caràcter nord-americà. "Les proposicions presentades pels psicòlegs i els antropòlegs són, d'una forma similar, proposicions no provades, però tene[n] l'avantatge -- d'ésser derivades d'un considerable cos de dades que evidència les inter-relacions entre cultura i personalitat" (3). Els nous elements seran utilitzats adés pel seu relllen teòric, adés per la seva contribució metodològica. A nivell teòric faciliten el desenvolupament del "caràcter" nacional, i en aquest sentit Almond s'aproxima a la ciència amb els objectius generals de l'anàlisi comparativa, fins aleshores reclosa a les institucions formals de govern, amb els partits polítics i amb els sistemes electorals. Aquesta reclusió voluntària havia portat a un estat general d'insatisfacció davant el funcionar radicalment diferent dels diversos sistemes polítics. És aleshores quan, segons Almond, "la recerca d'una explicació dels sistemes polítics, formalment similars però funcionalment diferents s'ha girat cap a vagues categories residuals com són "estructura social", "caràcter nacional", opinió pública"... (4). A nivell metodològic, els nous elements emmanllevats a la Psicologia i a l'Antropologia contribueixen a afinar les eines d'anàlisi per a l'obtenció d'unes dades amb el més alt grau de comparabilitat. Aquest és just-

tament el seu propòsit en escriure el tan citat article "Comparative Political Systems": "suggerir com l'aplicació de certs conceptes sociològics i antropològics poden facilitar la comprensió sistemàtica entre els tipus de sistemes polítics operatius més estesos al món d'avui" (5). Davant el gran desenvolupament del camp de la ciència política és urgent resoldre el problema de l'acumulació de dades i de la seva comparació. Els sistemes polítics d'avui dia es diferencien radicalment quant a l'escala, l'estructura i la cultura; per tant ens "haurem d'encaixar a la teoria antropològica i sociològica per trobar conceptes i categories apropiades a la comparació" (6). Al cor mateix del concepte i del model de Cultura Política és on millor veurem la relació d'influència. El concepte de Cultura Política fa referència a un sistema de creences i orientacions, com a elements que serveixen per a escatir els aspectes culturals de la política en delimitar l'àmbit de la cultura política com una, entre altres, de les formes de la Cultura en general. És evident, doncs, que per a les hores de palmar del sistema polític i social, és la cultura política i les orientacions dels membres de la societat. En paraules de Sidney Verba, "el terme "cultura política" lliga el nostre estudi sobre les creences polítiques als treballs sociològics i antropològics sobre la cultura i concentra la nostra atenció sobre els valors bàsics, coneixements i compromisos emocionals" (7). És així que els límits, la varietat i les diferències d'actituds i sentiments polítics són característiques que esdevenen plenament en els camps de la psicologia individual i de la sociologia col·lectiva.

Per resumir aquesta tasca de recerca dels límits del capítol són necessàries les següents precisions: En aquest capítol òbviament no es pretén fer una anàlisi enciclopèdica dels autors, conceptes i teories de l'Antropologia Cultural o de la Psicologia de la personalitat.

tat. Com ja he dit, es tracta de revisar aquells autors que han influït Almond en l'elaboració del concepte de Cultura Política. En aquest capítol s'intenta de precisar aquells elements d'origen antropològic o psicològic que trobem al model de Cultura Política bé en la seva forma original amb tot el seu potencial, bé ja treballats, criticats i superats per Almond. També cal precisar que una part - important de la dimensió psicològica és tractada al capítol segon. - En refereixo a Lasswell, primer autor de l'anomenada branca de la -- Psicologia Política. El tractament d'aquest autor, malgrat la seva relació amb la majoria d'autors analitzats en aquest ^{primer} capítol, correspon més al segon capítol, on considerarem els precedents més immediats d'Almond, ~~excepte~~ ^{excepte} Lasswell un dels pares de la moderna ciència política nord-americana. Així doncs, el cor d'aquest primer capítol consisteix en l'exposició dels conceptes d'aquells autors que el propi Almond reconeix com els seus precursors. Després analitzarem la "superació" d'aquests enfocaments realitzada per Almond amb el seu model.

L'ANTROPOLOGIA CULTURAL, LA PSICOLOGIA I L'ENFOCAMENT "CULTURA-PERSONALITAT"

L'Antropologia Cultural és un dels actuals enfocaments de l'Antropologia. A aquesta ciència, com a totes les ciències socials, se li poden trobar uns orígens molt més remots que els oficialment reconeguts als seus manuals (8). De totes formes els primers antropòlegs moderns se situen a l'època de la il·lustració. Seguint l'obra del professor nord-americà Marvin Harris, "The Rise of Anthropological Theory. A History of Theories of Culture" (9) assenyalarem les principals etapes i corrents de la Història de l'Antropologia. Harris considera la il·lustració com el primer corrent de pensadors que --

s'imposa l'exigència de trobar les lleis que permetin explicar la història i que alhora en faciliten les previsions científiques. -- Així Harris parla de l'aportació metodològica d'autors com Montesquieu, Voltaire, i a un altre nivell Turgot o Condillac, precursors del materialisme cultural. Harris mostra com, per exemple, -- Voltaire amb el concepte de "moral", contribueix a l'inici d'una -- historiografia cultural que trenca amb la historiografia política i literària. Al seu entendre no es pot marginar tot aquest moviment del gran debat ^{obert} amb la Revolució Francesa. D'aquí vindrà la reacció conservadora o segona etapa de l'Antropologia, aduint els fonaments teològics de les doctrines antropològiques. Harris cita De Meistère com a un dels seus principals representants. De forma molt polèmica situa l'obra de Saint Simón, de Comte i de Hegel en aquesta etapa (10). La següent és, segons Harris, la del determinisme racial, teoria del període de la Restauració. En aquesta mateixa perspectiva situa l'escola evolucionista que serà més tard tan criticada pels pares de l'actual Antropologia Cultural. Harris cerca els orígens de l'evolucióisme en les teories de Lamarck i de Darwin, i en la seva aplicació a les comparances entre cultures, a l'obra de Morgan i Tylor. Aquests dos últims enfocaments, determinisme i evolucionisme, formen el nucli on poden entroncar, en opinió de Harris, qualsevol dels tres actuals corrents de l'Antropologia: el materialisme cultural, el particularisme històric, i l'estructuralisme. Harris considera el pensament marxista plenament implicat amb el materialisme cultural. Així, parla de l'"estratègia del materialisme cultural" a -- l'obra de Marx (11). El particularisme històric tan durament criticat per Harris és l'escola que presidida per Franz Boas, donarà peu al naixement de l'actual enfocament de l'escola d'Antropologia cultural nord-americana. Per últim Harris analitza dos corrents estructuralistes que, bebent de la mateixa font, Durkheim, utilitzaran di-

versos mètodes. Aquí parla de l'estructuralisme de Levi-Strauss, i de l'escola d'antropologia social o estructuralisme funcional anglès.

L'escola antropològica on s'inspira Almond, com ja hem dit, és la de l'antropologia cultural nord-americana, principal enfocament de l'Antropologia avui en dia als Estats Units. F. Eggan (12) distingeix els següents períodes dins l'evolució de l'enfocament d'aquesta escola: un primer període o període formatiu des de principis de segle a 1915. Aquest període està dominat per la figura de Franz Boas. S'inicia la crítica de l'evolucionisme. Es defensa el treball concret basat en el fet. El concepte operatiu més important, del qual ja tornarem a parlar, és el "àrea cultural". En aquest mateix període s'està desenvolupant l'incipient escola anglesa d'antropologia social, presidida per Malinowski i Radcliffe-Brown. El seu objecte d'estudi són les estructures jurídiques i socials de poder local i públic voluntari. ^{colonial} Het de recordar que ja els ^{colonial} britànics van utilitzar l'antropologia social a les colònies com a l'exemple més evident. Però tant l'objecte d'aquest enfocament era contribuir a l'anomenat "govern indirecte" de les colònies per mitjà del coneixement a fons de les estructures econòmiques i socials del poder tradicional que servien d'agents de govern a la metròpoli. Margaret Head recorda en un dels seus treballs sobre el "caràcter nacional" (13) la interrelació i parallelisme de les escoles britàniques (antropologia social) i nord-americana (antropologia cultural), i concreta les influències que aquesta última rebé de la primera. (13).

El segon període de l'antropologia cultural nord-americana és el -- que Eggan anomena "florida" o maduresa que comprèn de 1915 a 1930. És l'època de Troebner, Wissler, Benedict i Lewis. En aquest pe-

prendrà el rol·lec de l'escola anglesa en l'estudi d'aquelles socie-
tats dependents que formen la base del sistema. El mot d'ordre a -
partir d'aquesta fita serà "desenvolupament". Aquest període és el
que m'interessa d'analitzar amb detall, els autors, els conceptes i
les aplicacions, perquè és el període en és vigent una línia científ-
fica i ideològica amb la qual entorguen Gabriel Almond i el seu
concepte de Cultura Política especialment.

Abans de passar a considerar l'enfocament concret de "cultura-perso-
nalitat", analitzarem les característiques més assenyalades, per el
meu estudi, d'aquesta escola de l'antropologia cultural i del corrent
psicològic que hi ve a empeltar-se. Recordem que l'herència remota
dels pares de l'antropologia cultural nord-americana prrança de --
Lewis H. Morgan i que curiosament aquesta herència és compartida --
per un autor tan distant com és F. Engels, i del seu corrent científ-
fic, el "materialisme cultural". És la mateixa Margaret Mead qui --
si bé assenyalà l'herència immediata de l'obra de Franz Boas, reco-
nec el paper de Morgan i Engels en la cultura nord-americana.
Morgan i Engels són, en la cultura nord-americana, dos autors que
gan una estranya doble personalitat: l'"estructuralista", com a au-
tor de "Systems of Consanguinity and Affinity of the Human Family" -
(1871). Així és com el mateix Levi -Strauss el considera fundador
de l'antropologia social. Però a Morgan també li veuen la persone-
litat "evolucionista", com a autor de "Ancient Society" (1877) in-
coherent en els seus plantejaments (15). És obvi recordar que serà
precisament aquesta última obra de Morgan la que Eng^{ls} analitzarà
i on es basarà per redactar el seu famós llibre "L'origen de la fa-
mília, la propietat privada i l'estat".

L'herència més propera, hem dit, és la del pare de l'escola de l'an-
tropologia cultural nord-americana, Franz Boas. Boas és l'autor del

pròleg de l'obra de Ruth Benedict, "Patterns of Culture" (16), obra considerada com la primera pedra de l'enfocament "cultura-personalitat". Benedict, com a deixeble predilecte de Boas, és, precisament per l'anomenada obra, objecte de reconeixement d'aquella comunitat per part dels altres antropòlegs. L'amistat amb Boas i el seu pròleg van contribuir a "estendre un vel sobre les insuficiències tècniques de l'obra... i, de força sensible, a fer acceptar el llibre a la comunitat dels antropòlegs" (17).

L'estudi de Ruth Benedict és un primer pas en la "comparació entre cultures". Per això utilitzarà el ben establert concepte "d'àrea cultural": l'èmfasi de l'estudi rau en la posició espacial dels pobles. Una "àrea cultural" que coincideix amb el que altres anomenen civilitzacions inclou diversos pobles. Els continents es troben dividits en diverses àrees culturals, i les línies divisòries es marquen en un grup determinat, que pot posseir elements de dues àrees diferents, ja més de dos elements d'una, la principal, que de la segona. El centre de l'àrea cultural serà aquella zona més desenvolupada, en la seva pròpia cultura, o sigui allà on es presentin les característiques culturals bàsiques d'aquella àrea en una forma més completa. Aquest centre marcarà i definirà el que els antropòlegs anomenen "l'estil" cultural de l'àrea. Segons Margaret Mead, "aquest enfocament facilita les eines metodològiques per descriure qualsevol cultura com una variant d'un grup de cultures, present aquests grups, al seu torn, variants de les formes característiques dels continents" (18). Aquí ja trobem descrits dos conceptes que seran aprofitats per Almond a la seva anàlisi. D'una banda el concepte "l'estil cultural": Almond parla d'un problemàtic,

com ja veurem, "estil polític" dels pobles, també definit pel centre o nucli més complet. Però l'element que més interessa destacar aquí és el caràcter mixt de les àrees culturals: Kead parla d'una cultura com a variant d'un grup i constata que mai no trobarem un poble amb una forma de cultura pura sinó que malgrat tenir uns trets característics dominants, posseirà elements d'altres cultures. Així ho podem aplicar a qualsevol grup. Així ho fa Almond en parlar de cultures polítiques mixtes, com la pròpia cultura cívica, afirmació de la interrelació dels diversos trets culturals d'un poble o d'un grup. Recordem que la Cultura Cívica és una cultura política mixta, de barreja d'elements tradicionals i elements moderns.

Per últim en el mètode d'aquesta escola d'antropologia cultural ja trobem uns elements que la qualifiquen de tendencialment ahistòrica. En aquest sentit hem citat ja les crítiques dels iniciadors de l'escola a l'evolucionisme junt amb la defensa del fet concret tal com es presenta avui. En la majoria dels treballs dels autors que presentem a continuació, la forma d'història que s'aplica és la que, procedint d'aquesta visió d'àrees culturals, correspon a la Història. La Història és l'estudi de les diferències en el temps. L'estudi del canvi, o sigui del progrés i creixement dels pobles. L'Antropologia, segons els esmentats autors, és l'estudi de les diferències en l'espai. La posició en l'escala de desenvolupament històric és de relativa importància. El més important és la naturalesa, les característiques del model a estudiar. Així podrem comparar dues cultures en diferents temps històrics, o aplicar a l'estudi d'una cultura moderna determinada les eines i conceptes, àdhuc les correlacions, extretes de l'estudi d'una cultura primitiva (19).

El corrent psicològic que ve a empeltar-se amb els estudis de l'an-

tropologia cultural i que junts provocaren els primers estudis de -
 l'enfocament "cultura- personalitat" és de caràcter breu. Fins
 en aquest moment històric la majoria de psicòlegs eren totalment --
 refractaris a acceptar les influències dels factors socials en la --
 formació de la personalitat. "Fins fa molt poc", escriuen Alex In-
 keles i Daniel J. Levison, "els psicòlegs estaven menys preocupats --
 per l'estudi de les influències dels factors socials sobre la psico-
 logia humana que en l'estudi del substrat psicològic que determina
 la conducta social" (20). Àdhuc els qui s'interessaven per l'homa-
 ne producte social, durant els anys vint i trenta empenyaven --
 els seus esforços per atacar les generalitzacions sobre la psicolog-
 ia de grups. El pas més desigut donat en la direcció que ara ens
 ocupa va ésser considerar la conducta humana, la individual i la de
 grup, com a objecte d'estudi, tal com s'ens presenta a les institu-
 cions socials o a les ~~condicions~~ ^{donat} culturals. Aquest pas serà en un mo-
 ment en què els autors que pertanyen a aquest enfocament enriqueiran
 l'etnologia amb l'aportació psicològica. Tant com a la teoria com a
 l'estudi. Ambdues es refereixen a l'estudi dels problemes del desenvol-
 upament de la personalitat individual: D'una banda les seqüències
 d'experiències, extretes del relat retrospectiu dels pacients. --
 De l'altra, el reforçament d'aquelles seqüències amb l'estudi dels
 infants, a mesura que travessen els diversos estadis de creixement
 (21). La teoria de la psicoanàlisi, molt abans d'empeltar-se amb --
 l'escola de l'antropologia cultural, havia reconegut la importància
 de l'àmbit social en el desenvolupament de la personalitat, però --
 malgrat tot s'havia fet molt poca cosa per conceptualitzar aques-
 tes forces o factors ambientals i el procés d'interrelació que es --
 dona entre la persona i el seu ambient. Serà a partir d'aquest mo-
 ment i en els estudis que anem a analitzar que s'iniciarà aquesta --

l'individu com a font o com a expressió de la cultura d'una societat determinada. En l'individu podem estudiar el procés d'assimilació d'unes valors que presideixen l'ordenament social i al mateix temps el procés d'aprenentatge d'una conducta apropiada a les relacions dins del seu grup. Per tant, d'una forma agregada, en la suma d'estudis d'un determinat nombre d'individus, podem descobrir el l'aprenentatge modal cultural. "L'atenció", diu M. Mead, "es dirigirà a fer poca observacions d'individus per obtenir dades que revelin la forma en que uns organismes determinats han après un determinat model cultural" (25). En definitiva, el principi en què es basen aquests estudis és el de la identificació de la conducta dels grups amb la dels individus. Aquests estudis es dirigiran a analitzar les formes de conducta dels grups socials però tal com es manifesten en els individus.

Els termes o conceptes bàsics en aquests estudis seran dos: Cultura i Personalitat. Cultura s'expressa en les formes de vida d'un

grup social i es manifesta en les formes de vida que participen d'aquest enfocament, és la que ens dona Clyde Kluckhohn: "Per Cultura entenem aquella definició, històricament creada, de la situació que els individus adquireixen per virtut de la seva participació dins o en contacte amb grups que tendeixen a compartir formes de vida que són característiques en aspectes particulars i en la seva total configuració" (26). Dues idees presideixen aquesta definició: la de compartir unes formes de vida i la de distinció per unes característiques. Així és com els antropòlegs faran servir el concepte de cultura, referint-se a aquells aspectes del sistema de creences que són compartits pels membres d'una societat i que són característics d'aquell grup. En parlar de personalitat es referiran bàsicament a les qualitats psicològiques dels individus. Justament el punt de vista

col·lecció d'ambients tendents a l'estructura social, allà on trobarem dissenyats de diverses formes els individus que representen aquelles característiques.

L'apercéu bàsic que defineix els estudis de l'enfocament de "cultura-personalitat" és, doncs, la següent: L'estudi de dues realitats la cultura i la Personalitat. La primera d'elles com a variable -- global que defineix el marc o ambient de la societat; és la variable de "macro" dimensió. La segona, la personalitat, com a variable que defineix el marc o ambient individual; és la variable de "micro" dimensió. Ambdues variables interrelacionades i en funció d'una estructura social determinada. Aquesta última dada actua com a constant tant de dimensió "macro" com "micro", depenent de l'objecte d'estudi concret (individu, classe social, nació, etc.) Aquesta -- funció ens expressa la reunió interdisciplinària d'aquests estudis, la primera variable és l'objecte primordial d'estudi de l'Antropologia, la segona variable és el mètode de treball de la Psicologia.

Ens podríem aleshores definir els suïccionaments que trobem dins l'estudi de "cultura-personalitat" segons l'èmfasi donat a un dels seus factors, o segons la utilització dels diverses mètodes d'investigació que faciliten les ciències aquí reunides de forma interdisciplinària.

Almond pretén, justament, que el concepte de Cultura Política representa el pont entre els aspectes de dimensió "micro" de la política (com són les actituds i orientacions individuals) i els aspectes de dimensió "macro" de la política (com és el funcionament de les institucions en un sistema polític determinat). El paper donat a la -- Cultura política com a pont entre la micro y la macropolítica és --

també interpretat per Almond com la conjecció interdisciplinària a nivell metodològic.

ELS ESPRINTS DEL "CARÀCTER NACIONAL"

Una variable de dimensió "macro", el concepte de "caràcter nacional" o les diverses fórmules dirigides a l'estudi de la mateixa realitat ("personalitat bàsica, personalitat modal, caràcter social", etc.), és l'objecte d'interès de tota una sèrie d'autors que participen de l'entencament "cultura-personalitat" i que formen el conjunt conceptual antropològic que analitza i treballa Almond en l'elaboració del concepte de Cultura Política. El meu propòsit és pal·lejar els objectius i mètodes d'aquells estudis, en quant influeixen l'obra d'Almond, per mitjà de l'estudi dels principals autors, conceptes i investigacions. Però abans d'iniciar aquesta tasca calen tres aclariments per delimitar exactament l'objecte d'anàlisi. En general, se-

nalitzat (l'anàlisi de les institucions més típiques de la societat). 2). El "caràcter nacional" com a tema cultural (la més pròpia dels antropòlegs). 3). El "caràcter nacional" com a acció (no com a actituds o tendència a l'acció: Almond i orientacions polítiques). 4). El "caràcter nacional" com a psicologia racial (les característiques biològiques). (26bis). Com ja he dit a l'inici del capítol em cenyiré a la descripció del moviment d'estudis sobre el "caràcter nacional" d'inspiració específicament boasià i freudiana, tal com ha estat més arxunt descrit, distingint-lo molt clarament dels anteriors i pròxims estudis de l'anomenada etnologia d'orientació psicològica, els orígens dels quals es poden situar entre els primers pensadors grecs. També hem de confondre els estudis sobre el

"caràcter nacional", com a sector de l'enfocament "cultura-personalitat", amb els moderns estudis d'etnopsicologia. Com diu Claudio Riera, "El concepte de "caràcter nacional" normalment s'aplica a societats urbano-industrials d'estructura socio-cultural complexa, normalment constituïda per individus de diferents ètnies, ... s'identifiquen amb l'etnopsicologia volent dir la cultura nacional que presenta un tòtem ètnic específic" (27). El mateix Riera distingeix els estudis d'etnopsicologia de l'enfocament històric-diferent, el qual ha estat personalitzat per diversos autors de l'Estat d'Espain com són Américo Castro, Menéndez Pidal, Altamira i Práxedes. "Pel contingut de les dades que fan servir, el "caràcter espanyol" a que es refereixen aquests autors podem considerar-lo més aviat com a representatiu d'una psicologia de l'ètnia castellana" (28).

Els estudis sobre el "caràcter nacional" tenen el mateix origen històric que l'enfocament "cultura-personalitat". Justament els dos s'originen amb els estudis d'etnologia de l'ètnia castellana. El 1928, el professor d'etnologia i antropologia de la Universitat de Madrid, Manuel de Sola, va formar un seminari al voltant del tema de "l'individu i la seva societat". Com ja hem dit, la seva deixeble predilecta, Ruth Benedict, publicà l'obra que es considera com la fita inicial de l'enfocament "cultura-personalitat". Benedict i la seva companya d'estudis Margaret Mead participaren en una sèrie de seminaris iniciats per Abraham Kardiner durant els anys trenta. El ferment intel·lectual d'aquests seminaris dirigí l'atenció a l'estudi dels efectes de les pràctiques educatives dels infants sobre la personalitat adulta dins una societat determinada. Així és com Elinor i Kardiner com veurem més endavant, van desenvolupar el concepte de "personalitat bàsica". D'Elinor i Mead i Benedict aplicaren els conceptes

de l'enfocament "cultura-personalitat" a l'estudi de les nacions modernes iniciat així l'estudi d'allò que ells mateixos anomenen "caràcter nacional". El problema principal en aquests inicis era de transplantar els conceptes i la metodologia elaborada per l'estudi de les societats primitives a l'estudi de les societats modernes -- amb tota la seva complexitat. D'aquesta mateixa dificultat arranquen els principals defectes d'aquests estudis, que reben objecte de crítica al final d'aquest capítol. La mateixa Benedict al seu estudi, considerat com a pioner, reconeix aquestes dificultats: -- "L'esforç, d'aplicar el concepte d'àrea cultural antropològica a la societat moderna no semblant pot ésser fructífer en un grau molt limitat, perquè avui els diferents modes de viure no són principalment motiu de distribució espacial... l'unitat en què poden ésser estudiats ja no és el grup local" (29).

El període en què els estudis sobre el "caràcter nacional" coneixen un desenvolupament agut és el període 1914-1918. Durant aquest període, les nacions entre "civilitzades" i "barbares" es van convertir en "enemics" i "aliats". En aquest context, les investigacions antropològiques socials, per encàrrec dels organismes oficials, es dedicaren a l'estudi dels factors culturals que portaven algunes nacions a una actitud agressiva. "L'atenció va ésser dirigida a la comprensió i a la predicció de la conducta de les nacions enemigues, dels propis aliats i de la pròpia població, i les seves respostes als bombardeigs, al bloqueig, a l'escassetat dels aliments, a la guerra de nervis, a la invasió, a l'ocupació..." (30) En definitiva es tractava de descriure els caràcters i comportaments col·lectius en una situació de tensió i amb la finalitat de conèixer millor la pròpia població, la dels aliats i la dels enemics.

Els estudis del "caràcter nacional" perviuen del fet comunament --

acceptat d'una socialització similar per a tots els individus d'una societat determinada. Patint les influències dels mateixos factors i passant per l'aprenentatge d'uns valors i normes comunes, serà lògic que els membres d'una comunitat, en aquest cas l'estat-nació, formin a grans trets el que s'anomena "personalitat col·lectiva". Segons sigui la comunitat, tribu, població rural, ciutat, ó nació, --- trobarem diversos valors, actituds i orientacions, concepcions de la naturalesa del món, nocions de les formes apropiades per resoldre els problemes de la vida quotidiana, en resum un conjunt de proporcions mentals que els membres de la comunitat comparteixen per sobre de llurs diferències individuals i dels trets de llurs respectives personalitats. Per als estudiosos del "caràcter nacional" és justament la nació (com veurem en la majoria dels casos la nació-estat enfront a allò que s'anomena nacionalitat) el lloc geomètric de les propietats o elements psicoculturals col·lectius. La nació és el marc del seu estudi. El seu treball d'investigació anirà a la recerca de les regularitats que expressin la comunitat de propietats psicoculturals. Amb tècniques d'origen estadístic cercaran la freqüència amb què es donen aquelles regularitats.

El primer problema d'aquests estudis és el mateix que es planteja Gabriel Almond en iniciar l'elaboració del model de Cultura Política. Quins fenòmens han d'ésser estudiats?. Quins són els fenòmens que amb la seva regularitat i freqüència d'aparició expressen l'existència del "caràcter nacional"? Quins tipus de relacions causals podem establir entre aquells fenòmens destriats i les propietats, elements i característiques que formen la naturalesa del "caràcter nacional"? Totalment relacionat amb el primer problema i expressió de la seva dimensió metodològica, els estudiosos d'aquest camp s'han de plantejar la necessitat d'elaborar els instruments d'anàlisi per a l'estudi d'aquells fenòmens.

Cal recordar aquí el triple objectiu que pretenem a la introducció. Aplicat a la dimensió cultural en general, el podem formular de la següent manera: La recerca dels elements que caracteritzen les diverses realitats nacionals, no estrictament polítiques. La definició d'aquelles realitats que facilitin el funcionament estable i democràtic d'una societat. Finalment, l'elaboració dels instruments d'anàlisi adequats per copsar aquestes realitats.

Tal com ocorre amb les definicions del fenomen nacional que presenten una gran varietat segons els elements considerats com a determinants (varietat breument presentada a la introducció), els estudis del "caràcter nacional" ens mostren una gran varietat de visions. La varietat també és producte de la diversitat en la consideració dels fenòmens que, com dèiem abans, han d'ésser objecte de la primera opció de l'estudi, i en l'accent donat als diversos factors explicatius. Una altra font de diversitat és la diferència en el mètode emprat a l'estudi. Així classificarem els diversos autors segons els fenòmens que han seleccionat, els elements i propietats subratllats, i els mètodes que fan servir en llurs treballs. Malgrat tot, a tots els autors trobem un punt comú que és l'acceptació de l'existència d'una diferència col·lectiva partint del marc nació-estat que possibilita aquests estudis. Els autors varien, com hem dit segons la importància donada a uns factors sobre uns altres i molt sovint els treballs són eines de polèmica per afirmar o negar la validesa d'un dels elements explicatius: "Alguns estudis orientats psicoanalíticament donaven per suposat que el "caràcter nacional" es formava durant la infantesa. Més endavant altres estudis posaven l'èmfasi en els efectes de classe o ètnics, en les diferències de pràctiques educatives... altres estudis es concentraven en les diferències d'assimilació dels immigrants..." (31). Si bé és cert que malgrat aquestes diferències en el tractament tots estan d'acord

en l'existència d'una realitat de base diferenciadora, això no implica la general acceptació d'un tipus de "caràcter nacional" per a tota una nació-estat. Amb altres paraules, una altra font de diversitat serà la consideració donada al grau d'existència d'una personalitat modal, o millor dit "unimodal", a tota la societat. Segons Inkeles i Levinson, "Les dades disponibles fins ara (1954) són inadequades per provar aquesta suposició (l'existència d'una personalitat unimodal a una societat) i sembla ser que el grau de variabilitat intrasocietat és major que el que les descripcions dels estudis culturals pretenen" (32). Recordem que tots aquests autors parlen de nacions-estats. D'acord amb els autors citats, semblaria que en el cas de les nacions industrialitzades, una concepció multimodal - del "caràcter nacional" seria "teòricament la de major sentit i empíricament la més realista" (33). Aquesta opinió també la trobarem defensada per Almond quan parla de la varietat de cultures polítiques que es dona dins un mateix sistema polític, essent la més estasa, la dominant, la que definirà el sistema. Com ja hem dit, adhuc la dominant estarà configurada amb elements de diverses cultures.

Els estudis del "caràcter nacional" són sovint acollits per la comunitat científica amb moltes prevencions sobre la validesa dels seus resultats, possiblement deformats per apassionaments o altres tipus de deformacions sentimentals que poden originar manipulacions - ideològiques. Una tasca prèvia a la consideració de qualsevol treball sobre aquest tema serà la d'escatir les possibles influències - extracientífiques que es trobin en l'autor i en el moment històric de la seva elaboració. Això, ho tindrem ben present a l'hora de resumir les crítiques dirigides concretament a aquest corrent que estem analitzant. Els mateixos autors són plenament conscients d'aquestes prevencions, (34) cosa que no vol dir que el fet d'adonar-se'n - els inmunitzi contra aquest defecte. Hi ha uns tipus d'influència,

com la de caràcter racial, que són molt fàcils d'identificar, mentre que d'altres obligaran a perfilar els conceptes per descobrir les vertaderes intencions dels autors. Segons ells mateixos, els autors que analitzen han defugit les influències biològiques, com a mínim: "... el terme "caràcter nacional", utilitzat per aquests investigadors (Mead, Bateson, Benedict, etc.) no porta connotacions de peculiaritats biològiques" (35).

Quins són, doncs, els principals enfocaments en l'estudi del "caràcter nacional" per part de l'escola de l'antropologia cultural nord-americana? Per a la utilitat de la nostra anàlisi farem servir la classificació de Kenneth W. Terhune (36). Diem que diferenciariem els autors segons els fenòmens triats per a l'estudi, segons els elements explicatius i segons els mètodes d'anàlisi. Terhune ens dona una classificació d'aquests estudis segons els elements i propietats utilitzats en l'explicació, cosa que també implica una divisió de fenòmens d'observació i un instrumental. Així distingirem els estudis: 1) - analítics; aquells que cerquen unes propietats que poden ésser obtingudes per mitjà d'unes operacions matemàtiques sobre algun fonomen individualitzat, és a dir que es doni a cada individu de la societat examinada. 2) - Estructurals: aquelles propietats que obtindrem en treballar les dades que ens indiquen relació de cada membre de la societat amb un altre o amb tots. 3) - --- Globals: les propietats o "outputs" de la col·lectivitat que no es basen primordialment en la informació individual. Aquesta triple classificació oscil·la entre els estudis que posen l'èmfasi en els factors de la personalitat i els que el posen en els factors de la cultura.

A).- Propietats analítiques: Els conceptes que utilitzaran aquest tipus d'estudi tindran sempre dimensió estadística. El més divulgat

és el de "personalitat model", que descriu el "caracter nacional" -- analíticament. Aquest concepte es refereix "al model més freqüent en una distribució estadística de certs trets o tipus de personalitat en una nació(-estat)" (37). Un tipus especial de personalitat model és el de personalitat social, que sembla que va ser originàriament ~~establert~~^{establert} ~~per~~^{per} Inkeles (38), el qual inclou els sistemes de creences, actituds i valors que són models en una població nacional. Així, en aquest primer apartat podem ~~distingir~~^{distingir} entre dos tipus de personalitat, objectes d'estudi; la dita personalitat model de substància -- (39) que es refereix a variables tan profundes com són els mecanismes de defensa, i la dita personalitat social que es refereix a actituds producte del procés de socialització, i per tant legitimades en una nació. Linton manté que els sistemes de valors i actituds -- són variables profundes: "S'accepta generalment que els primers --

anys de la vida d'un individu són crucials per a l'establiment del seu sistema de valors que forma els nivells profunds de la personalitat" (40). Aquesta opinió certament polèmica ens indica les dificultats de fixar el moment real de la formació de les actituds i la seva profunditat. Almond fa el pas següent a Inkeles i va a la recerca dels aspectes polítics de la personalitat social ja que també el seu estudi prendrà com a punt de partida els valors i les actituds. Malgrat tot, la dificultat subsistirà en la fixació del procés de configuració de les actituds polítiques a les diverses etapes de la vida de l'individu. Per tant en aquest estudi, els de les propietats analítiques, les variables més importants seran els trets i tipus de la personalitat, les actituds, els valors i les creences. El punt central serà sempre la personalitat individual i per al seu estudi s'utilitzaran els següents mètodes: entrevistes, qüestionaris, test, tècniques projectives, i anàlisi de documents personals (41). Aquests tipus d'estudis són, en definitiva, els que Inkeles i Levinson anomenen estudi de "la imposició de la per-

sonalitat dels individus" (42).

Aquests estudis, segons els esmentats autors, consistiren en l'anàlisi del nombre més important d'individus ~~per~~ determinar la personalitat modal per mitjà d'enquestes i mostres. La personalitat modal -- serà una reconstrucció hipotètica d'una estructura comuna, a partir dels models individuals. Una de les primeres obres d'Almond és un estudi que aprofita aquests conceptes per reconstruir la personalitat modal dels comunistes. Ell utilitza també la tècnica de l'interviu d'antics membres dels partits comunistes dels USA, Gran Bretanya, França i Itàlia (43).

És obvi que cap dels autors estudiats no escou plenament, cent per cent, en una de les tres categories enunciades. La meua classificació es basarà en els seus estudis més directament relacionats amb l'obra d'Almond i amb els conceptes que hi són utilitzats. Per tant els autors pertanyen a una o altra categoria segons la majoria d'elements que trobem en aquestes obres concretes. Així crec que els autors als quals escou de classificar dins aquest primer apartat són: Inkeles, Gorer i Dicks. Com ja he indicat en iniciar el capítol, aquí també escauria d'analitzar autors com Lasswell o el mateix Lane, però donat la particularitat de l'enfocament d'ambdós, més que el caràcter nacional, ells cerquen el caràcter polític individual, i pel fet de participació, sobretot Lasswell, a una escola determinada de ciència política, crec que han d'ésser analitzats al capítol següent. Per motius similars deixarem d'analitzar aquí les influències sobre Almond, dels conceptes d'orientacions psicològiques a la política de Rieckman o de Shils.

Inkeles utilitza un concepte de personalitat certament independent del sistema social. "Donat que la personalitat rau en els individus i no en els sistemes socials, aquesta personalitat, una vegada desq

volupada, arriba a ser una entitat més o menys independent que està en interacció amb el sistema social" (44). La personalitat independent i en interacció ha d'ésser mesurada com a tal, o sigui com a variable. La definició de "caràcter nacional" que ens dona aquest autor està dirigida a la defensa d'aquesta independència. El "caràcter nacional" correspondrà exactament a l'estructura de la personalitat modal en referir-se al mode, o modes, de distribució de les variants de la personalitat en una societat determinada. Inkeles explicitament exclou els models culturals de la definició de "caràcter nacional" (45), situant-se, així, en un dels dos extrems de l'eix classificatori de Torhune, a l'extrem de la personalitat. La seva definició de "caràcter nacional" és textualment la següent: - "Caràcter Nacional es refereix als relativament resistents models i característiques de la personalitat que són "modal" entre els membres adults d'una societat" (46). En la seva definició, que ell mateix qualifica com a àmpliament acceptada (47), hi ha implícitament la freqüència estadística d'unes actituds. Aquest element el trobarem a moltes de les definicions que analitzarem en aquest capítol, i com a element bàsic al model de Cultura Política. Recordem que Adh-huc la freqüència serveix a Almond per qualificar una actitud com a característica nacional.

Si el "caràcter nacional" es refereix als models de distribució de les variants de la personalitat individual, aleshores el seu estudi requereix la investigació psicològica de mostres de moltes persones estudiades individualment. Inkeles es refereix sempre a l'estudi de la personalitat feta o adulta. Una vegada determinada aquesta, podrem veure com ajuda a canviar (o mantenir) estructures col·lectives de comportament o d'ideologia, i com les forces socio-culturals influeixen sobre la personalitat modal. El canvi d'estructures és una funció que correspon als adults d'una societat, per tant ells

seran els subjectes a analitzar. En l'estudi de l'influència dels factors socio-culturals, la personalitat model actua com a variable dependent, i en trobarem el principi d'explicació al primer aprenentatge dels infants (48), en quant representa el període en què es limiten les possibilitats a desenvolupar.

Hi ha dos conceptes més d'Inkeles que interessa de considerar de cara a l'estudi d'Almond. Un és el de "personalitat model de subgrup" i l'altre el de "personalitat multimodel". El primer mereix un tractat especial, en aquest mateix capítol, quan parlem de "subcultures". La "personalitat multimodel" ja l'hem esmentada com a variant integradora de diverses personalitats models, fàcilment equiparable al "caràcter nacional" de qualsevol societat moderna industrialitzada. El mateix Inkeles defensa els avantatges d'aquesta variant en parlar de "caràcter nacional". El concepte multimodel (a Almond el de cultura política mixta), permet prevenir-se de la inclinació cap a la fàcil homogeneïtzació de la societat, recorda que la caracterització d'una societat determinada és producte d'una distribució de models, i, en darrer terme, ens proporciona les bases psicològiques adequades per comprendre la dinàmica interna de la societat en gets tan freqüents com són les escissions polítiques (49). Així Inkeles es defensa de les acusacions de simplisme i de la fàcil elaboració d'estereotips. Aquest concepte, el multimodel, ha de servir alhora per assenyalar el que és característic d'una nació i el que és universal de la humanitat.

Dicks és conegut pels seus estudis del caràcter nazi i del caràcter rus al període de la Segona Guerra Mundial. Aquests estudis com a expressió del servei d'una ciència a una política determinada seran analitzats al final d'aquest capítol. Ara m'interessa de revisar els seus conceptes principals i el seu mètode d'anàlisi. Ell entra

ca, malgrat ésser ciutadà britànic, plenament amb l'enfocament de "cultura-personalitat", i als seus treballs considera la personalitat en termes de psicoanàlisi. Dicks relaciona "la personalitat humana amb la representació intrapersonal dels mecanismes, transmesos culturalment i socialment, per tal de regular, distribuir i controlar les tensions d'aquells sistemes innats de necessitats" (50). L'evidència clínica i antropològica li suggereix que els membres d'una àrea cultural donada comparteixen les àmplies tendències i regularitats en l'estructuració d'aquells sistemes de necessitat.

Dicks, malgrat posar l'accent en l'estudi de la personalitat, també es declara partidari dels estudis interdisciplinaris i, així, creu que per arribar a descriure el funcionament d'una societat determinada cal situar les dades obtingudes en l'estudi de la personalitat dins el context del seu model cultural i ambdues coses, personalitat i cultura dins l'estructura social oficial. Al seu estudi sobre el caràcter nazi diferencia els resultats de la seva obra d'allò que ell considera que és el "caràcter nacional": "les àmplies i freqüents regularitats d'un comportament característic i d'unes motivacions dins d'un grup ètnic o cultural donat" (51). Enfront a això es dedica a descriure (la majoria d'aquests autors com *Weismann* *never* sempre parlen de descripcions) uns trets psiquiàtrics per relacionar-los amb unes creences polítiques i amb unes conviccions. Dicks intenta comparar i mostrar la interdependència de l'estructura de la personalitat i la ideologia política en la població estudiada. Per això parteix de tres hipòtesis bàsiques: la relació de la ideologia política amb la indocctrinació. La història de la vida dels individus com a element clau per interpretar l'estructura del caràcter; (ja veurem com Almond utilitza el tipus d'interviu de "vida política" dels individus). En darrer terme, les regularitats que es donen a qualsevol cultura nacional en els models de confrontament --

dels frustrats sistemes de necessitat. Les dues últimes hipòtesis estan en funció del procés de socialització dels infants. Producte del seu mètode i hipòtesis en l'estudi sobre el caràcter nazi, creu poder defensar que els presoners alemanys entrevistats que mantenen creences nazis o quasinazis, i que les mantenen amb fanatisme, tenien una estructura de personalitat molt diferent de la que es troba en la norma del caràcter nacional alemany. (inici de justificació del fenomen nazi per estranyes deformacions psíquiques, punt que tractarem amb les crítiques al final del capítol). Al mateix temps, els nazis o quasinazis eren homes d'una estructura de personalitat marcadament immadura (52). Els seus mètodes d'anàlisi també són de caràcter estadístic, quant a la recerca del nombre "average" de la Wehrmacht per poder descriure'l com un home tens, seriós, feiner, reticullós, hiperrespectuós amb l'autoritat i desitjós d'impressionar" (53). L'estudi sobre el comportament rus contemporani, com és natural i com veurem al final del capítol, es mou en una mateixa línia ideològica mostrant els mateixos defectes teòrics. Però Inkeles creu que Dicks, en la seva obra sobre el caràcter nazi, va superar els estudis anteriors sobre "caràcter nacional" en tres aspectes. Primer Dicks va proporcionar variables clarament especificades i definides. Segonament, va mesurar acuradament, segons Inkeles, l'orientació política de les persones en termes concrets. I en tercer lloc, les mesures sobre la personalitat i els índexs d'orientació política, tal com hem dit que era el seu propòsit inicial, estaven sistemàticament relacionades les unes amb les altres (54).

Gorer, participant de l'enfocament analític de les propietats i elements del "caràcter nacional", es refereix sempre a les estructures de personalitat individual. Als seus treballs combina elements de la teoria psicoanalítica i de la "teoria de l'aprenentatge". Gorer és

l'autor, entre els que treballen el concepte de "caràcter nacional" que "explicita més clarament el seu deute a la "teoria de l'aprenentatge" (55).. Producte d'aquest deute, considera el comportament dels adults motivat generalment pels impulsos i desigs (derivats o secundaris), sobreimposats aquests, al seu torn sobre els primers impulsos biològics. Aquests impulsos i desigs van passar establerts per mitjà d'un model de "premis i càstigs" durant les experiències de la infantesa. L'exemple més polèmic a què aplica la seva visió és el de les primeres necessitats dels infants japonesos relacionades amb la brutalitat dels soldats d'aquesta nacionalitat; (aquest exemple i el dels russos enfuixats ens faciliten proves concloients on recolzar les nostres crítiques del final del capítol i de la mateixa tesi) (56). El procés d'aprenentatge del "caràcter nacional" té, segons Gorer, una doble dimensió, l'adult i la d'infant. Els membres d'una societat determinada que han interioritzat ells mateixos uns models culturals ensenyen als nous membres de la societat el joc de la vida amb els seus premis i càstigs. Així la socialització és un procés necessari per a la continuïtat de la societat, ja que per mitjà d'aquesta funció es perpetua allò que els membres fan i el per què ho fan. (Obviament Gorer mereix una major atenció quan parla específicament de la socialització.)

Segons Gorer, el "caràcter nacional" es refereix a "l'imatge ideal dels membres de la societat a la llum d'allò que els individus afirmen i jutgen sobre ells mateixos i llurs veïns, i sobre les bases per les quals ells premien i castiguen als seus infants, per la manifestació, o no-manifestació, d'uns trets i actituds donats" (57). (Almond busca la identitat d'una població per mitjà també, dels judicis sobre un mateix i sobre els "companyes ciutadans". Aquest també serà index del grau de cooperativitat) El sistema de premis i càstigs que ajuden a comprendre el "caràcter nacional" d'una deter

Almond i Alverett és paral·lel al sistema legal. Com diu el mateix Goren: "Influència del caràcter nacional en un moment determinat... és molt més diferent... de l'entrell de les normes legals i de les sancions i reaccions en una societat determinada en un moment donat" (58). Sembla, doncs, que trobarem el caràcter nacional d'una societat expressant en les seves lleis. Per últim, Goren tindrà en compte, en l'evolució del "caràcter nacional", els canvis que es produeixen en aquells impulsos i desigs inicials. Un exemple, el trobem a la seva anàlisi del caràcter de la classe treballadora de Gran Bretanya (amb categoria de subcaràcter?) on constata certs canvis, desde 1945, produïts per les noves formes de tractar tres dels impulsos bàsics com són l'agressivitat, el sexe i la fam (59).

B).- Propietats estructurals: els autors estudiaran els elements i propietats obtingudes en treballar les dades que indiquen relació entre els membres de la societat (60). Entre altres, s'estudien, doncs, les relacions amb l'autoritat, el grau de cohesió (identitat nacional a Almond), els "roles" i "status" en una societat determinada, etc. Els conceptes més utilitzats en aquests estudis seran el de "personalitat bàsica" i el de "caràcter social" amb un directe paral·lelisme amb els ja definits conceptes de "personalitat ~~moda~~ profunda" i personalitat social. La nova dimensió afegida és la d'interrelació entre els membres de la societat. Mentre que la "personalitat modal" en qualsevol de les seves dues accepcions, la profunda o la social, són investigades en l'individu, la "personalitat bàsica" i el "caràcter social" són investigats a nivell d'atributs culturals i observacions del comportament. Ambdós conceptes estructurals van dirigits a descriure les personalitats que poden facilitar millor el funcionament de les institucions i de les normes de la cultura. En aquest sentit són conceptes amb un aspecte que serveix per confrontar directament el segon dels objectius cientí-

fics enunciats a la introducció: la descripció dels trets principals de la Cultura (Política) que millor servirà per al bon funcionament d'una societat (sistema polític). És la personalitat requerida per al seu bon funcionament, però pot ésser que no sigui la personalitat més típica, més estesa, malgrat que la societat funcionaria d'una forma més harmònica si fos la dominant. Les variables més importants d'ambdós conceptes, aquelles que a partir de les observacions culturals o de comportament permetran reconstruir la hipotètica personalitat ideal, són els diversos tipus ideals de personalitat (deduïts de les reconstruccions parcials) i les personalitats ben ajustades als requisits de la societat. El punt central de l'anàlisi serà, doncs, la cultura en la personalitat. Els mètodes d'investigació utilitzats seran sempre mètodes directes en el propi escenari de l'acció, a part d'algun tipus d'intervius factuais" (61) i d'anàlisi dels rituals i costums. Els autors que escau incloure en aquest segon apartat són Kardiner, Linton i Fromm.

Abram Kardiner, originàriament un psicoanalista, és junt amb Linton el pioner en la introducció dels mètodes de la psicoanàlisi a la antropologia dedicada a l'estudi de la cultura i la Personalitat. El seu enfocament es distingeix per la presumpció que totes les cultures humanes són projeccions dels conflictes i patiments de la infantesa i de les representacions simbòliques de les seves solucions. D'aquesta forma, la infantesa pren un paper crucial en la història. Aquesta relació tancada adult-infant, pot portar a l'exageració de la relació de dependència a una situació unilateral com la que recorre Margaret Mead a Kardiner. Mead defensa un esquema circular d'autoperpetuació de la societat (autoreproducció) que permet una major explicació causal dels fenòmens (62).

Com diu Esteve, l'aportació més important de Kardiner a l'antropologia

gia ha estat justament l'aplicació de les tècniques psicoanalíti-
ques a les dades dels antropòlegs. "Fins al moment de la incorpora-
ció de Kardiner a l'Antropologia, aquesta s'ocupava de la teoria --
psicoanalítica i de certa dels seus postulats, però poques vegades
aplicava rigorosament les tècniques d'anàlisi que li són específi-
ques... era el desenvolupament de la tècnica profunda, i per això --
la incapacitat de correlacionar diversos dades de la vida emotiva i
afectiva en termes d'adaptació i relació de l'individu amb les --
fents socio-culturals d'aquella" (63). Sembla, doncs, que l'aportu-
ció de Kardiner es dona en el camp de les tècniques d'anàlisi, men-
tre que en l'elaboració ^{Kardiner, 1954, p. 108} teòrica de la caracterització psicològica es --
produïen a partir de les dades culturals. Kardiner va descobrir --
als antropòlegs "el mode com les institucions culturals produeixen
determinats efectes sobre l'individu" (64).

És difícil d'arribar a atribuir un concepte sobre el "caràcter na-
cional" a Kardiner. El seu conegut concepte d'estructura de perso-
nalitat bàsica va ésser dissenyat per la descripció de les compara-
cions culturals extremadament àmplies però no per l'estudi de les --
diferències nacionals, ja no de nacions-estats sinó àdhuc de nacio-
nalitats. Va ser Linton qui va suggerir el seu ús en l'estudi de
les nacions (65). Per a Kardiner l'estructura de la personalitat B
bàsica és "aquell grup de característiques psíquiques i de conducta
derivades del contacte amb les mateixes institucions, tals com la --
llengua, les connotacions específiques, etc." (66). Amb aquest con-
cepte podem estudiar l'estructura d'una societat i les relacions en
tre les seves institucions, però per mitjà de l'estudi dels indivi-
dus que la componen. Potser no serveix per comparar nacions, però
permet una major profundització, intranació, de la relació de la --
Cultura amb l'individu. Kardiner ofereix aquest concepte com un mi-
rall de les institucions i dels individus. Segons la imatge refle-

etida al mónell, venen com les institucions influeixen la formació dels conceptes bàsics dels individus i com aquests s'adapten a les noves situacions. Tot això és possible donat que aquesta estructura de la personalitat línica ha estat elaborada com la més congruent amb les institucions de la societat. (Almond acerca la Cultura Política més congruent amb una determinada estructura política). --
 Resumint tot, tal com els conceptes de personalitat social o social. la seva forma general inclou diverses manifestacions de comportament. El terme "bàsica" a l'enunciat del concepte no es refereix a una realitat profunda en la persona, sinó justament a allò que és més estès en la matriu socio-cultural.

En general, l'objectiu principal del treball de Kardiner és l'organització familiar, i amb ella, les fases que estructuraven el període de creixement i aprenentatge de l'infant. Aquest grup, el defineix Kardiner com a "institucions primàries" en front a les "secundàries" com "Els sistemes de tabús, la religió, els ritus, els contes populars, i les tècniques del pensament" (67). Les primàries són les més importants no solament per ésser les més antigues sinó també -- per la seva estabilitat ("tenen menys probabilitats de trobar-se afectades per les vicissituds del clima o de l'economia") i per la seva influència en la formació dels individus. Almond en un sentit paral·lel parla de grups primaris, i també considera la seva gran importància en la formació de les actituds polítiques dels individus.

Ralph Linton és sense dubte l'autor que, en els seus treballs sobre la Cultura i la Personalita, s'acosta més als objectius científics enunciats al principi. Ell veu la necessitat dels estudis comparatius de les cultures per poder demostrar les influències dels factors socials sobre els individus. A més, la meta a aconseguir amb aquests estudis no és solament la teorització sobre aquestes influèn-

cis, així arribar a uns resultats ben precisats perquè els polítics (els en dir els "intermedis") coneixin exactament "les propietats de la matèria que treballen" (68) .

Linton també relaciona la cultura amb el comportament observable.

Per l'única entre els homes trobem tres tipus de conducta: la instintiva, la resultat de l'experimentació individual i l'aprenent dels altres individus. Donat que els humans perceïen la facultat de transmissió de generació en generació la conducta aprèn, i entre aquests els humans són els que tenen major capacitat de dispersió i d'adaptació, l'ésser humà se situa en una posició d'indubtable privilegi a la naturalesa. Aquesta transmissió és, segons Linton, la cultura, o sigui l'herència social íntegra de la humanitat. En sentit restringit parla de cultura com d'una variant o modalitat particular de l'herència social; així, doncs, la Cultura està integrada per un nombre important de cultures, característiques, cadascuna, d'un grup d'individus (69). En aquest procés de transmissió, l'agent més important és la llengua, instrument de pensament i de comunicació. Sense la fàcil transmissió de les idees per mitjà de la llengua, - "la cultura no hauria existit" (70). (Idèntiques consideracions són les que fonamenten la visió de la nació com una comunitat de llengua per la comunicació, però abans de res com a expressió de cultura específica).

Linton descriu el sistema social com una agrupació d'individus i de normes i valors, amb un "esperit de corps" o mutu acord en el funcionament regit per aquelles normes. En altres paraules, és una organització d'idees o un pla per a la societat. (És important de subratllar el paper atribuït a les normes i valors i sobretot a la seva acceptació per al desenvolupament normal de la societat. Aquest "esperit de corps", el trobarem a Almond en la voluntat de co-

pre d. que porta a un "consensus" sobretot, segons ell, en les dè-
notacions anglo-americanes). Dins el sistema sociol., l'individu té --
un "statut", i en conseqüència hi exerceix una "funció". "Una --
"funció" determina l'impacte d'una d'una "statut". A l'individu,
se li assigna un "statut" i l'empuixa en relació amb altres "statuts".
Com a resultat, els drets i els deures que constitueixen l'"statut",
l'individu està exercint una "funció" (71).

La nova visió del "caràcter nacional" és de caràcter model ja que
l'identifica amb una certa estructura de personalitat idèntica, que,
com Kordianer, ha reconstruït a partir de les observacions. La so-
cietat amb una major estabilitat serà aquella en què la personali-
tat dominant s'ajusta més a aquesta estructura (72) en també es dóna
una major cohesió entre individus i cultura. Si cultura és
la "configuració de la conducta aprisa (una modalitat de l'herència
social) i dels resultats de la conducta, els elements que comparteixen
i transmeten els individus d'una societat" (73), cal un alt ni-
vell de participació cultural per al "funcionament efectiu de les -
institucions democràtiques" (74).

En resum, els elements bàsics són els valors, compartits i acceptats
que es transmeten i que faciliten el funcionament democràtic. (Aquest
esquema és idèntic al de la Cultura Cívica d'Almond). Hi ha un al-
tre concepte de Linton que ens interessa molt en aquest treball pe-
rò que per la seva especial importància el tractarem en un apartat
especial; en refereixo al concepte de "subcultura", que Almond adop-
tarà.

Erich Fromm deu ser l'autor, de tots els que formen el grup d'estu-
diosos del "caràcter nacional" dins l'enfocament de "cultura-perso-
nalitat" a l'antropologia cultural nord-americana, que menys ha in-
fluit Almond amb els seus conceptes. El seu concepte principal és

el de "caràcter social" que analitza ven amb un mínim de detall, però pot no iniciar en l'ideal, amb la clara finalitat de referir-lo comparant amb els altres i copsar la diversitat en l'enfocament del problema. El "caràcter social" és un nucli de qualitat que comprèn tota la vida dels individus d'una societat. El caràcter social comprèn el conjunt d'una selecció de trets, "el nucli essencial de l'estructura psicològica de la majoria dels membres d'un grup, que s'ha desenvolupat com a resultat de les experiències comunes a el mode de vida comú a aquest grup" (75). És, en primer lloc, un nucli de qualitat d'un conjunt d'individus, en comptes de la suma de característiques individuals (visió analítica de la personalitat). Aquest nucli és compartit per una majoria de membres de la societat, de la mateixa cultura, i la propietat d'esser un caràcter compartit no indica en aquest concepte "freqüència", com ho indica el concepte d'"estructura de personalitat bàsica" o de "personalitat social", sinó "requeriment". El sistema social, en la seva organització, requereix que aquest caràcter sigui compartit. Tal com ho descriu Fromm, és una imposició social "que sorgeix fins i tot en les societats modernes, complexes i diferenciades, de l'imperatiu social imposant als individus de respondre a les tasques de la societat tal com ells vulguin fer-ho i no podent fer res més" (76). En allò que porta la gent a voler actuar com han d'actuar. Però aquesta imposició, segons Fromm, no és gratuïta. Aquesta imposició no es produiria si no estigués dirigida a resoldre els problemes bàsics de la societat. Una imposició gratuïta no tindrà cap resposta. Cal una base real de necessitat. Així dins el camp de les idees, aquestes "poden esdevenir forces poderoses, però només en la mesura en què responen a les necessitats humanes específiques prevalents en un caràcter social determinat" (77). Un exemple concret és el de la societat industrial on la creixent mecanització i burocratització del

sistema ocupacional requereix que funcioni efectivament i que la personalitat com són la puntualitat, l'ordre i la disciplina.

El "caràcter social" es forma per mitjà de l'acció de les necessitats objectives de la societat, com són el mode de producció, la cultura, la geografia, el clima i els recursos, etc. condicions que deriven històricament. Aquesta consideració pluralista i evolutiva dels factors que conformen el "caràcter social" fa que aquest concepte de Fromm tingui un abast molt diferent del que presenten els conceptes dels altres autors esmentats. Justament per això, o intenta escapar de tota crítica d'historicisme o de particularisme. Així també ho trobem en el seu tractament de la socialització dels infants, que es produeix dintre del grup a que pertanyen amb l'aprenentatge d'una conducta de grup i dirigida a exercir la funció social que l'organització social requereix d'aquest grup concret.

El problema bàsic que es planteja en aquest esquema explicatiu és el de la coherència entre el "caràcter social" i les institucions amb les necessitats socials objectives. En totes les societats, i produït de les seves respectives contradiccions, es donarà un cert grau de no coherència i per tant de conflicte. "En aquest sentit el conflicte en sí no és incompatible amb la teoria del "caràcter social", sinó més aviat amb la teoria de la necessitat absoluta de la coherència de les institucions i del caràcter amb les necessitats objectives" (78). Aquesta acceptació i explicació del conflicte oposa Fromm als autors que cerquen l'estabilitat de les societats i que qualifiquen d'anòmiques les situacions conflictives. Un exemple d'aquesta és evidentment, Alford.

6).-- Propietats socials: són les propietats o "entitats" de la col-

lectivitat que no es basen primordialment en la informació individual. Representen els resultats d'un grup funcionant com un tot. En aquests estudis s'anirà a la recerca del "caràcter nacional" expressant en valors culturals globals, com la literatura, l'art, la filosofia, les lleis, les constitucions, etc., Amb l'anàlisi d'aquests elements es determinaran les actituds i valors fonamentals. Terhune fa servir, per especificar aquestes propietats, el concepte de "lynality": "la naturalesa del grup social es revela per mitjà del comportament del grup com a tal... per la predicció dels resultats d'aquesta activitat global. No és una suma algebraica de les característiques més importants dels seus membres, sinó una propietat del grup com una totalitat" (79). Amb aquest sentit de globalitat es diferencia d'un concepte, amb connotacions estadístiques d'agregat, com és el de personalitat modal.

Segons Daniel Bell hi ha cinc elements que cadascun d'ells sol o en formulacions mixtes són vulgarment descrits i identificats com el "caràcter nacional". El primer és la personalitat modal i els altres quatre corresponen a aquesta tercera categoria de propietat global. Aquests quatre són: el "credo" nacional, l'imatge nacional, l'estil nacional, i la consciència nacional (80). Tots quatre són força etèrics i de difícil percepció i anàlisi. Almond farà servir en la dimensió estrictament política, el tercer, és a dir, l'estil polític dels membres d'un sistema determinat.

Inkeles i Levinson donen una categoria similar d'estudis globals, "estudis de fenòmens col·lectius adults", com són el comportament polític, les diverses practiques institucionals, els sistemes religiosos, etc., que, al seu entendre, poden ser molt indicatius però que difícilment ens podran donar ^{amb} determinació la varietat de personalitats modals. Per a això cal mantenir clarament una distinció entre

la personalitat individual i els factors socio-culturals, i poder examinar la nova interrelació. Altament "l'extrapolació de la personalitat modal del comportament altament institucionalitzat i culturalment estandaritzat ens donarà les i els una hipòtesis construcció del "caràcter nacional" (81).

Als estudis que pertanyen a aquest apartat, els conceptes més normals seran els de "mentalitat expressada en produccions culturals" (literatura, art, etc.) i la "syntality" nacional o globalitat d'expressió. Les variables estan representades per les actituds, creences, valors, i trets de comportament nacional. El punt central d'atenció és la cultura i els mètodes d'anàlisi ^{de} els agregats estadístics, anàlisi de documents col·lectius, anàlisi lingüístic, sistemes culturals de pensament i anàlisi d'institucions" (82). Els autors als quals es deu incloure en aquest apartat són Benedict, Mead i Banfield. Aquest últim com a representant d'una llarga llista d'autors que han esmerçat els esforços en la descripció de col·lectivitats nacionals, comarcals i locals, -- dintre de la visió global del "caràcter nacional" en l'enfocament d'aquesta escola antropològica. (83)

Ruth Benedict inicia la seva anàlisi des d'un punt de partida institucional, acceptant que la "conducta humana prendrà les formes suggerides per les institucions d'una societat determinada" (84). Dintre de totes les potencialitats de propòsits i motivacions humanes, cada patró cultural representa solament un cert segment, donada la gran riquesa de la naturalesa humana i així com en el terreny lingüístic cada llengua fa una selecció d'uns sons d'entre tots els humansment possibles, sons que seleccionats constitueixen la seva estructura bàsica, en el camp cultural "ens hem d'imaginar un gran arc on estan situats els possibles interessos... o les diverses activitats dels homes. La seva identitat cultural depèn de la selecció d'alguns segments d'aquest arc" (85).

Al seu conegut estudi, "Patterns of Culture", considerat com l'origen de l'enfocament "cultural-personalitat", Benedict es proposa l'estudi dels pobles primitius de forma comparativa per arribar a comprendre els hàbits dels individus sota les influències institucionals i dels costums. Així denominarà el "geni de la cultura" les actituds característiques dels individus d'una determinada cultura, Aquelles actituds que configuren el "geni" de la cultura, les hauran d'anàlitzar globalment com a integrades per mitjà de l'estudi de l'interrelació dels individus, en un moment determinat i en tota la seva història d'adaptació social. Com diu la mateixa Benedict, "la dificultat de les interpretacions ingènues de les cultures en termes de conducta individual, no està en el fet que aquestes interpretacions siguin psicològiques, sinó que ignoren la història i el procés històric d'acceptació o refus de caràcter" (86). Curiosament aquí veiem un atac a les concepcions ahistòriques dels psicòlegs i més endavant, en algun dels seus estudis concrets sobre el "Caràcter nacional", ella mateixa cau en aquest defecte.

A efectes d'anàlisi, segons Benedict, l'individu mai no pot ésser separat de la seva societat puix que és dins la societat on l'individu participa d'una cultura i cap individu no podria arribar a desenvolupar les seves potencialitats si no hi participés. Elicoverna segons ella, cap civilització no té elements que en última instància no siguin produïts de la contribució dels individus. Malgrat aquesta harmonia entre individu i societat, es poden donar casos anòmics dels inadaptats als patrons culturals. Les seves respostes de conducta cauen en sectors de l'arc que no pertanyen a la seva cultura. Mentre siguin tolerats no seran més que elements excèntrics (Serà interessant de comparar aquesta visió dels anòmics amb el concepte d'alienats que ens dona Almond) (87). Donada aquesta delini-

tació de la cultura en un segment de l'arc i l'exclusió dels inadaptats, el "caràcter nacional" d'una societat^{com}, a conjunt, d'elements més representatius, coincidirà exactament amb la porció seleccionada i que ha estat la porció apresada per la majoria d'individus de la societat. No hem d'estranyar, doncs, que aquesta autora identifiqui l'estudi del "caràcter nacional", per part d'un antropòleg amb l'estudi del comportament cultural après. (88)

Margaret Mead també participà als seminaris sobre "L'individu i la societat" de Frans Boas rebent les mateixes ensenyances que Ruth Benedict. Tant en la seva visió teòrica com en l'aparell metodològic utilitzat trobem un cert paralelisme entre aquestes dues autores. Al tercer assaig psicocultural de Mead, una comparança entre tres cultures a l'estil del realitzat per la Benedict a "Patterns of Culture", és on trobem més punts de coincidència, malgrat que Mead, a diferència de Benedict, tractà principalment el material prò-
vinent de les seves pròpies investigacions de camp. En aquesta obra, com Benedict, Mead estudia tres cultures diverses confronta-
des per tal d'experimentar el grau de variació de la regularitat cultural; però en comptes de donar una imatge psicològica de tota la cultura, es limita a tipificar les varietats de comportament" (89). Al mateix temps, del braç de Kardiner, accepta la plena in-
troducció de les tècniques psicoanalítiques als estudis antropolò-
gics, essent ella un dels autors que més propulsa els estudis interdisciplinaris. Aquest és, segons ella, el mèrit principal "dels mètodes de l'enfocament "cultura personalitat" aplicats a l'estudi del caràcter nacional de les societats urbano-industrials... la creació d'interessos interdisciplinaris i la necessitat de fer investigacions en equip" (90).

Aquesta autora distingeix tres enfocaments en l'estudi del "caràcter

nacional". El primer consisteix en l'estudi de la configuració d'una cultura en comparació amb altres cultures situades en un temps històric idèntic o que han participat, en termes diferents, dels mateixos processos de canvi. Un exemple del primer cas seria la comparança entre els Estats Units i Mèxic ara, avui dia. Un exemple del segon fóra la comparança de la cultura dels Estats Units en plena revolució industrial, al seu temps concret, i la cultura d'ara possible que avui dia està coneixent els fonaments d'aquella revolució. El segon enfocament consisteix en una anàlisi de les relacions entre el període d'aprenentatge dels infants cap a la seva individualitat com a membres adults d'una societat, i la cultura en general. El tercer enfocament és el tractament sistemàtic dels models de relacions interpersonals, com són els de pares-fills, company-company etc. (91).

Margaret Mead ha estat dins aquest enfocament general d'estudi del "caràcter nacional", objecte d'aquest capítol, l'autora que ha reconegut més clarament el caràcter de ciència aplicada que ve agafar l'antropologia durant la Segona Guerra Mundial en dedicar-se els seus autors a realitzar una sèrie d'estudis per a una política determinada. (Aquest caràcter de ciència aplicada ens permetrà més endavant interpretar els objectius "teòrics" d'aquests estudis). Amb aquest reconeixement, Mead fa diferència entre aquells conceptes de "caràcter nacional" emprats durant la guerra i dirigits a interpretar els pobles com a nacions però en base d'una evidència empírica "desordenada i dubtosa", dels estudis posteriors dels mateixos autors dedicats principalment a una recapitulació crítica i teorització d'aquest enfocament. Els primers estudis ja van ésser qualificats al seu moment com a "estudis de la cultura a distància", els segons són per a ella els que poden pretendre un reconeixement científic (92). Cal subratllar l'honestetat de Mead enfront al si-

lenci o és descurat d'aquells materials per part d'altres autors.

Edward S. Banfield és un dels autors d'estudis localitzats sobre el caràcter social dels pobles, dins el marc del "caràcter nacional", que és citat per Almond en la seva obra com a treball de què s'ha servit en l'elaboració del concepte de Cultura Política. E'interessant esmentar, ràpidament, les característiques de l'estudi conegut d'aquest autor, per dues raons. En primer lloc l'estudi de Banfield és un dels primers d'aquest enfocament que dona importància primordial als factors econòmics en la seva influència sobre el caràcter de la població. Ell mateix pretén defugir un cert parcialisme, present fins aleshores en aquest camp. Així es proposa l'estudi de la condició dels elements econòmics, morals, culturals i psicològics de l'organització política d'un poble determinat (93). La segona raó està ja emmarcada en aquest propòsit. Banfield dirigeix la seva tasca a l'explicació de la "incapacitat política" d'aquella població. Amb això es situa el terreny polític, com una dimensió estricta i separada al seu estudi. Les conclusions que Almond treu de la descripció de la cultura política més convenient per al desenvolupament democràtic són en certa forma els remeis necessaris per a la situació en què es troba Banfield en el seu camp de treball.

Banfield identifica un "ethos" o caràcter social que impedeix a aquella societat el seu normal funcionament polític. La principal causa d'aquest mal funcionament és allò que ell en diu el "familisme amorat" o l'excessiu lligam o solidaritat dels individus amb una estructura familiar patriarcal ampliada (94).

Justament amb el seu intent de defugir el parcialisme dona més justificacions d'aquella incapacitat, com són el sistema de propietat de la terra (analitza una comunitat del Sud d'Itàlia en ple declivi

del latifundi) , l'alta taxa de mortalitat i les putes i creences de que origine, i per últim, la manca d'unes institucions que facilitin la participació democràtica i l'entrenament en l'activitat -- cooperativa entre els ciutadans.

El "caràcter nacional " ha estat objecte d'innombrables estudis -- tant teòrics com d'investigació de camp. Sa característica comuna de tots els autors de l'escola d'antropologia cultural nord-americana que tractaven aquest tema és l'acord sobre l'existència d'una -- realitat diferencial de base que justificava els seus esforços. Si bé a partir d'aquesta premissa hem classificat els autors segons -- les diverses formes de confrontar el problema, segons els fenòmens estudiats, segons les propietats i els elements explicatius defensats i segons els mètodes utilitzats, hi ha unes altres característiques comunes a tots aquest estudis que ens serviran d'ecorn de l'exposició anterior i al mateix temps de planteig dels problemes teòrics i metodològics que demanen una superació i que amb aquest propòsit Almond ha treballat.

Aquests autors, originàriament antropòlegs o psicòlegs, que conflueixen en l'enfocament "cultura-personalitat", són els primers a realitzar una sèrie de treballs interdisciplinaris en aquest camp. -- L'Antropologia els facilita un concepte tan clau com és el "d'àrea cultural" que els delimita a unes realitats de l'espai i els convida a refusar tota mena de consideracions històriques. Entre aquest autors trobem una extensa gamma de respostes a aquesta invitació cap a l'ahistoricisme. Des de Benedict que ataca als estudis psicològics per aquest defecte fins als qui se centren en l'individu com a objecte d'anàlisi de laboratori, cas clínic, aïllat en el temps. (95). La Psicologia, inicialment dominada pels autors que defugien -- les realitats socials de grup, els facilitarà l'instrumental adequat per a l'anàlisi de la personalitat. Ja als primers moments --

d'entrada de les idees de la psicoanàlisi en aquest enfocament i -- malgrat el poc pes donat, en general, als condicionaments de l'ambient social, trobem dissidents prou importants com són Fromm, i el seu concepte "d'autorrealització" dins un grup social, i Kardiner -- amb la consideració de la "seguretat individual" guanyada per mitjà de l'aprovació col·lectiva. La Psicologia també proporciona elements teòrics i instrumentals per a l'estudi de la dita socialització de l'individu. La teoria de l'aprenentatge ocupa un lloc important en la majoria d'explicacions sobre la formació del "caràcter nacional" fins arribar a l'extrem, en el cas de Gorer, de formular tota -- justificació del comportament polític (96). Per últim, la Sociologia fa de complement de les dues ciències esmentades en proporcionar el mètode de treball per al marc de referència, l'estructura social. Justament aquesta reunió interdisciplinària és la força principal de l'aportació d'Almond, a la ciència política, del concepte de Cultura Política. Com hem vist, d'aquesta conjunció interdisciplinària Almond extrau nous conceptes i estableix un pont entre dues dimensions de la ciència política, fins aleshores separades; la micro i la macropolítica. Tant per a Almond com per a aquests autors en certa forma precursors, la Psicologia servirà per a (la personalitat) fonamentar els aspectes micro i l'Antropologia (la Cultura) els macro. Com diu Inkeles, s'estudia la interrelació entre l'aprenentatge d'uns valors en un marc social i la seva internalització -- per part de les estructures mentals de l'individu. Aquests valors apresos i internalitzats condicionaran la resposta en una nova situació (97).

En totes les definicions del "caràcter nacional" aquí esmentades hi ha de forma explícita o implícita un element que indica la participació d'un nombre determinat d'individus de la societat en tals característiques que comprén la definició. És una parles de freqüen-

cós o "personalitat model", ~~de~~ ^{de} "personalitat de base" i d'altres de "caràcter nacional" compartit i requerit per l'ordenament social. Genèricament, de tots ells podem dir que contenen per "caràcter nacional" els caràcters i models de personalitat que es donen entre els adults d'una societat". (Almond desenvolupa paral·lelament la cultura política que es dona entre els elements d'una societat amb tot aquest sentit de model·litat estadística)

En principi també trobem un acord en la determinació del nivell moral, actituds, valors i normes, com el nivell en es forma (aprenent i internalitzant) les característiques individuals del "caràcter nacional". Almond també creu que la Cultura Política consisteix en el conjunt d'orientacions, ~~de~~ ^{de} i valors. Per això, en ambdós casos, el "caràcter nacional" o la Cultura Política, defineixen, segons aquests autors, realitats més estables i resistentes al canvi que el comportament cultural en general o polític (els resultats d'unes eleccions, per exemple). Sembla ser que aquesta resistència al canvi és allò que facilita l'estabilitat de les societats o els sistemes polítics. Però malgrat aquesta resistència, o justament per ella mateixa, es poden produir situacions d'incongruència entre el "caràcter nacional" i les necessitats reals del sistema: Quina és exactament la relació entre el "caràcter" i el funcionament del sistema? Quin és el caràcter que ajuda més al seu bon funcionament? Aquí ens trobem amb un dels problemes més difícils d'aquests estudis al meu entendre, enunciat al segon punt del triple objectiu científic inicial. Els altres dos són: el de la transmissió del "caràcter nacional" i el de la determinació d'un caràcter o diversos dins d'una nació-estat, o sigui el problema de les línies de solidaritat dins d'un sol marc.

El primer problema és el de la congruència entre "caràcter nacional"

i "sistema social"? Pocat amb altres termes, i ens referim a la relació entre "caràcter nacional" i democràcia. Interessa veure els elements culturals que faciliten el desenvolupament d'una societat i si és possible en un sentit democràtic. L'individu, participant d'un "caràcter nacional" determinat, exerceix una "força" dins el sistema social a través d'unes estructures (o institucions). En aquest exercici quotidian de la vida dels individus és en s'ha de produir la major congruència per tal d'evitar els enfrontaments i ruptures en la societat. Leites parla, per exemple, de la tolerància en les institucions americanes producte d'un aprenentatge d'una valor ("caràcter nacional" en famílies obertes a la discussió i a la participació (98). En aquest mateix sentit es pot defensar que la República de Weimar estava condemnada al fracàs pel fet d'existir un divorci entre les institucions establertes, que demandaven unes negociacions per al seu bon funcionament, i l'element de no compromís en el "caràcter nacional" alemany de l'època. Segons Inkeles i Levinson hi ha quatre tipus de relació de congruència entre el "caràcter nacional" i el sistema social. Hi ha congruència perfecta quan l'element consensual predomina en els caràcters. Aquesta és la desitjada situació de màxima estabilitat. Es dona una situació de congruència inestable allà on, malgrat funcionar un sistema social força persistent, hi ha un alt potencial pel canvi social explícit i una ampla i estesa aberració entre les personalitats. Una situació de congruència inestable és la descrita per Fromm a "Escape from Freedom". Dins el capitalisme l'individu assolí una creixent llibertat individual però alhora cada dia es troba més aïllat i temorenc, cercant una nova seguretat (99). Es dona una situació d'incongruència institucionalment generada quan en una societat amb una personalitat estable s'introdueixen una sèrie de tensions produïdes de canvis institucionals. L'exemple que dona Inkeles és ex-

tràct de l'estudi de Dicks sobre el caràcter rus. Segons aquest, -- després de la revolució, la pagesia, acostumada a un cert tipus -- d'exploració tradicional, es trobà en una situació d'incongruència originada pels canvis institucionals dirigits a "la industrialització estatal del camp". Per últim, es dona una situació d'incongruència caracterològicament originada quan s'intenta introduir un nou -- tipus de personalitat model en un ordre institucional ja establert, i incompatible amb aquella. Així explica Dicks el desordre i mal -- funcionament de les fàbriques a la Unió Soviètica (100).

La relació "caràcter nacional" i "sistema social" implica la conside -- ració de totes les instàncies, però per al nostre treball ens inter -- ressa veure com alguns autors, però, han fet referència solament a -- la instància política. Margaret Mead creu que aquest és el camp -- específic de treball d'aquests estudis del "caràcter nacional" que -- han de proporcionar la comprensió de les "noves formes polítiques", la "cooperació internacional" i els estudis comparatius entre na -- cions. Tot això, evidentment, en sentit polític (101). Quina es -- doncs, la relació entre "caràcter nacional" i sistema polític? -- Quin és el "caràcter nacional" que proporciona una major estabili -- tat i garanteix un funcionament democràtic del sistema polític? In -- keles a l'hora de respondre a aquestes preguntes parteix de la cla -- ssificació dels sistemes polític, d'Almond (102) refinada amb nous -- elements de diferenciació. Segons ell, els estudis de postguerra, -- amb el seu major grau de comparabilitat, han demostrat que estabi -- litat i democràcia van aparellats amb un caràcter pragmàtic i dispo -- sat al compromís. El ciutadà democràtic, el ciutadà particip d'un -- "caràcter nacional" democràtic, accepta els altres, està obert a no -- ves experiències, però de forma responsable, és respectuós amb l'au -- toritat però és vigilant davant els possibles abusos de poder, i és -- tolerant amb les idees diverses (103). Aquesta imatge és donada per

l'elementari autor després d'anàlitzar diverses actituds amb el mateix propòsit. Tot el que arribaria ja la "Cultura Cívica" o cultura política de moderada participació ciutadana.

El segon problema és el de la impronta o el "caràcter nacional" o socialització. Els subjectes passius de la transmissió són els infants que han de "patir" les influències d'un procés d'incorporació a la societat o socialització. En aquest procés els ensenyaran les normes i valors que possibiliten el normal funcionament de la societat. Dins els seus moments particulars, familiar, escola, joc al carrer, etc., reben les ensenyances específicament dirigides a la transmissió del "caràcter nacional" i al mateix temps aprenent altres valors i normes en les experiències que ~~avancen~~ tenint en lloc desenvolupament com a persones. Els més tenaços partidaris de la teoria de l'aprenentatge arriben a defensar que una experiència particular a la infantesca produeix, per ella mateixa, una disposició en la personalitat de l'infant i que aquesta disposició es manté durant tota la vida. Les actituds com els actes polítics típics d'una cultura estan relacionats amb les experiències passades del - qui els realitza. Així, la reacció d'un infant en una situació important el portarà a una reacció similar, quan serà adult, en una situació política anàloga. Ell cita una sèrie d'exemples, com el cas dels japonesos en la guerra mundial: llur fàcil desorientació en un medi desconegut si no anaven preparats, donat que estaven acostumats a viure a cases molt petites i ambients familiars reduïts (104). Ell mateix estableix les precisions necessàries per poder parlar amb rigor de relació causal entre experiències d'infants i comportament polític d'adults. S'ha de definir exactament les condicions en què es produeix l'analogia de les situacions. S'ha de fer un nombre suficient d'observacions. La definició de la relació de causa i efecte ha de ser una proposició universal lògica i confirmada. Aque-

ta mai no es pot establir com a sola causa. S'ha de comptar amb la importància de l'entorn en l'aprenentatge (polític, econòmic, social), i per últim s'ha de considerar la relació inversa, la influència del comportament polític dels adults sobre l'educació dels infants (105). Totes aquestes premisses qualifiquen en gran manera les possibles generalitzacions en la relació de causa-efecte de les experiències indiscriminades però hi ha dues institucions de la societat que tenen el principal encàrrec de realitzar aquest procés: la família i l'escola. L'opinió predominant entre els estudiosos del "caràcter nacional" és que la família és potencialment el principal agent de formació de ciutadans per a un sistema democràtic. Dependrà del caràcter de l'estructura familiar l'èxit d'aquesta empresa. Com diu Linton: "Les nacions amb estructures familiars autoritàries semblen desenvolupar governs autoritaris, malgrat les formes oficials del govern" (106). Un clàssic en la matèria, Herbert Hyman, pensa en dubte aquestes afirmacions i suggereix una gran quantitat d'experiències dels adults que formen les actituds polítiques més importants (107). En general els crítics de la teoria de l'aprenentatge argumenten en contra seu l'estreta selecció d'experiències i de determinats (Gorer i la seva explicació de la brutalitat dels japonesos, n'és una mostra) i les poc escassos observacions i interpretacions fetes durant els treballs de camp. (Aquesta és una crítica metodològica general contra tot l'enfocament del "caràcter nacional", com veurem de seguida).

El tercer problema és el de la determinació del grau d'uniformitat del "caràcter nacional" dins una nació-estat determinada. En una societat determinada hi ha una sola personalitat modal? o és més correcte parlar de personalitat multimedial? Abans deien que els avantatges d'aquesta última eren evidents: Permetia defugir els estereotips

tipus i el simplicitat classificadora. El concepte de personalitat multinodal expressa millor la varietat de distribució de característiques de les personalitats en una societat determinada. Aquest concepte té una base més àmplia per a la comprensió de gran nombre de fenòmens. I aquest concepte facilita la comparació entre nacions cercant les coincidències i diferències per cercar el que és característic d'una nació i el que és universal. De totes formes, ambdós conceptes tenen una connexió creixent de funció que potser els invalida parcialment per confrontar aquest problema.

En termes ^{culturals} estrictes, aquest problema es refereix a l'existència d'una sola de diverses cultures nacionals en un estat. En termes polítics es tracta del problema de la nació enfront a la nació-estat. Hi ha qui manté que una nació és "aquella subdivisió de la humanitat vivint sota un govern sobirà a dins d'una àrea geogràfica determinada. ... altres propietats que caracteritzen les nacions són els lligams comuns de sang, els costums, la llengua i la religió; un sentit d'homogeneïtat social i d'interès comú" (103). En primer lloc hem d'assenyalar que les nacions-estats que compleixen aquests requisits o que reuneixen aquestes característiques són les menys entre el gran nombre de nacions-estats existents avui en dia. No més cal observar el panorama europeu, deixant de costat les noves formacions polítiques producte de l'explosió anticolonial, per comprovar aquesta afirmació: Quantes llengües es parlen a Iugoslàvia, Espanya, Gran Bretanya, Canada, Suïssa, Txecoslovàquia, Unió Soviètica, França, Estats Units, etc.?) Podem clarament afirmar que a tots aquest estats hi ha comunitat de costums i religió, o d'interès social? Una ràpida i argumentada resposta a aquesta pregunta clouria aquí aquesta investigació. En segon lloc, admetent la ben palera realitat de la no coincidència d'algunes tipus de "nació" amb les unitats culturals (n'hi ha que la contenen, n'hi ha que es nega

trou fractionades i múltiples) però poden parlar d'un "caràcter nacional" d'aquestes "nacions" si afirmen que el concepte de "Caràcter nacional" es refereix a un model particular de cultura? De què es "caràcter nacional" poden què es refereix a les "nacions" que representen clarament diverses cultures? (l'exemple més recent és el de la Unió Soviètica). Si voleu fer servir un concepte de "caràcter nacional" per a aquella realitat, que nega la definició donada (un govern, una àrea geogràfica) és una "nació", quin concepte utilitzarem que pugui incloure les realitats culturals diferents, tantes arracades, mongòles, etc.? Aquest problema no estànt el és plantejat l'antropologia dedicada a l'estudi de "caràcter nacional" sinó que a més totes les ciències socials que es dediquen a l'estudi del fet nació en qualsevol context, i especialment la ciència política en les seves diverses branques. Per exemple, la gran majoria d'autors que treballen el concepte de desenvolupament polític aplicat a les realitats del món excolonial parlen del procés de "construcció de la nació" ("nation building"). A les seves teories de "construcció" no entra en consideració la possible (real en la majoria dels casos) diversitat ètnica o cultural dins de les fronteres que delimiten la "nació" que ells volen analitzar en el seu procés de construcció. Aquest defecte tendria s'explica per la necessitat que aquests autors tenen, de defensar la "identitat nacional" com a requisit indispensable per assolir l'estabilitat i el "consensus" (109). No cal dir que un dels autors contra qui va dirigida particularment aquesta crítica és Almond i el seu enfocament desenvolupementalista.

Les mateixes consideracions són vàlides a nivell d'imatges i judicis internacionals. Alguns autors utilitzen l'opinió dels propis ciutadans o la de les altres "nacions" per analitzar a determinar les propietats del "caràcter nacional". Les imatges que les diverses poblacions es formen d'elles mateixes o de les altres, les referen-

ren a les "nacions" o bé a realitats culturals més imprecises políticament parlant? Autors com Dickson, en justificar l'ús dels "elementos" de la història, el règim nazi per exemple, s'acolliren a aquesta opció lingüística. Per un costat hi havia una imatge dels alemanys en general, com a nació, i per un altre la imatge del grup dominant, però ambdós, del partit nazi, imatge a nivell estatal. Millier en la seva investigació sobre imatges entre nacions, contraponent les imatges ètniques (les referides a la majoria del poble) a les imatges nacionals (les referides a les persones o partit que ocupen els llocs de govern d'aquella "nació"). Així es pot dir que el poble rus és un poble amic (dels Estats Units) però que les intencions nacionals russes són dubtoses. O que el poble alemany (imatge ètnica) era un poble amic de la pau però que Alemanya (imatge nacional) com a nació va causar agressors en la Segona Guerra Mundial (110). (Per sentir al pas d'aquestes dues dificultats crec que és més positiu, ~~en l'ús dels termes "nació" i "nació-estat" per a referir-se a realitats de diversitat cultural, i de nacions per a cada una d'aquestes subrealitats que tenen una determinades característiques~~).

Almond s'enfronta amb la dimensió "intra nacional" d'aquest problema en parlar de subcultures polítiques referint-se a grups dintre de les nacions, i sempre identifica "nació" amb "nació-estat". El seu concepte de subcultura política és extret de la definició que dona Linton del fenomen subcultural. Segons aquest autor, malgrat que els etnòlegs parlen de tribus i nacionalitats com a principals unitats portadores de la cultura, "la cultura total de la societat -- d'aquest tipus és un realitat un conglomerat de subcultures" (111). Tota subcultura és diferent de les altres, i la cultura és la suma de les subcultures més aquells elements "adicionals" resultants de

la interpretació de les subcultures. Aquest concepte es pot aplicar a diverses subcultures dins d'una societat. No pot parlar-se, però, d'Almond no ho fa, d'entitats nacionals (nacionalitats o nacions - en sentit d'estats-nacions), d'unitats socials (subcultures de classe), d'unitats nacionals (Almond farà servir el concepte de nacionalisme de país) etc.

Heites també sobre aquest problema en parlar del concepte d'"actiu-típic d'una cultura". L'acte típic pot donar-se en diverses situacions històriques. Aquest acte pot ser diversament freqüent en els subgrups d'aquesta cultura (classe, nació, ideologia, etc.). No alguns subgrups es poden mostrar similars als altres subgrups d'altres cultures. Per últim, el fet que un acte sigui típic d'una cultura no vol dir que no ho pugui ser d'una altra al mateix temps o en un altre temps (112). En la línia d'aquestes precisions, ens donem les seves definicions de "caràcter nacional" i de "caràcter de classe", que són, en la seva opinió els dos conceptes més importants dins la realitat nacional. "Caràcter nacional" expressa les similituds entre alguns subgrups de la cultura "occidental" (recordem l'aplicació del concepte d'àrees culturals subcontinentals) anomenant "nació". El "caràcter de classe" expressa les similituds entre els grups de cultura occidental anomenant classe. Implica, aquest últim, la solidaritat de classe transnacional, o sigui l'internacionalisme proletari. Heites és demana "què té la gent més en comú" (113). Ell hi ha una major solidaritat a partir del fet "nació" o del fet "classe"? (Com observem, la mateixa qüestió ens surt amb diferents enunciats). Per respondre a aquesta pregunta, segons aquest autor, cal una major precisió conceptual. "Més en comú" no està prou definit. Heites té les dades necessàries. En el cas de l'existència d'una resposta, seria diferent per a cada situació. I, per últim, feu Heites

"no és una qüestió urgent en la nostra investigació" (114). (Amb -- aquesta resposta ens mostren clarament el seu parcialisme en l'ind -- amb la majoria d'autors d'aquest enfocament con venient. Per a Almond tampoc no és una qüestió predominant.)

Inheles parla de "personalitat modal de subgrup" o formes analítiques -- per resoldre aquest problema. Aplicant el concepte de personalitat modal a les unitats diverses dins la mateixa societat, ens assegu-- tarem del grau de diversitat i podrem realitzar comparacions entre aquestes unitats i entre unitats de diverses societats o compara-- cions internacionals. Aquest concepte, de personalitat modal de sub-- grup, està dissenyat a resoldre les dificultats enunciatades en l'apli-- cació d'un sol "caràcter nacional" a tota una complexa societat. "De-- net que els tipus d'estructura, de personalitat modal o la seva dis-- tribució pot ser diferent en diverses poblacions nacionals, aquest enfocament no nega les premisses bàsiques sobre les quals ^{es fonamenten} els estu-- dis del "caràcter nacional" (115).

Finalment, hi ha també polèmica en les dimensions en parlar de reali-- tats culturals diferents de les realitats nacionals. Les formes -- culturals, per a aquesta autora, i les seves manifestacions no coin-- cideixen amb les fronteres ja que en la majoria del que considerem com a realitats nacionals es dona una integració pluricultural (116). Semblaria que lògicament si estem d'acord amb aquesta diversitat de fets culturals, hauríem d'emprar una altra terminologia en els estu-- dis. ¿Per quin motiu hem de continuar parlant de "caràcter nacio-- nal" per realitats tan diverses dins una societat?. (Crec que la -- posició més correcta és la mantinguda en els esquemes de dominació ideològica des de l'aparell estatal. Així podem parlar de conscien-- cia vívica mantinguda per les agències de govern per reproduir la -- cohesió. Aquestes punts de vista ens ajudaran en la tasca de recons--

tracció del concepte).

Per últim, hi ha un altre grup que és motiu de suspensió atenció per part de Linton i Almond, entre altres coses una de les subcultures més importants. N'està referint a la "subcultura d'èlites". Viala la seva importància en els esquemes d'aquesta cultura, importància que ha de ser motiu de discussió en la seva interpretació (capítol III i V d'aquesta obra), aquí ja ens cal advertir la facilitat de generalització i extensió d'aquesta subcultura com a representant de la nacional: per exemple de les interpretacions, per part d'alguns autors, d'aquest enfocament del "caràcter nacional", de l'estructura del caràcter de la Unió Soviètica per mitjà de l'estudi dels actes dels membres del Politburo. (116 bis).

Entrem aquí, en la part final d'aquest capítol, al diàleg crític amb Almond sobre la utilitat i superació de tots aquests conceptes per a la nostra tasca científica. En primer lloc, enunciaré les diverses crítiques metodològiques que es poden fer a aquests estudis. En segon lloc, veurem com Almond suggereix o intenta superar aquestes deficiències. En tercer lloc, i finalment, resumiré les crítiques tècniques més importants sobre l'enfocament del "caràcter nacional" que ha de contribuir a reforçar la línia principal d'argumentació de la tesi, de les corresponents subtesis i dels apartats que les fonamenten, -- tots ells enunciats a la introducció de l'obra (117),

El primer defecte metodològic d'aquests estudis, reconegut per algun dels mateixos autors, és la poca profunditat de les investigacions. Moad reconeix que els estudis sobre el "caràcter nacional" estan mancats d'un treball de camp més extensiu i d'una major atenció, en la fase d'investigació, a les dades més importants, en comptes d'ombrar tant esforç en dades secundàries. Als Estats Units, per ex-

ple din ella, la majoria dels treballs que s'han fet sobre el "caràcter nacional" han estat fets per mitjà d'informadors seleccionats - en els països estudiats. D'aquesta forma, malgrat no els conceptes implicats estan basats en treball de camp, "estem inevitablement accelerats per la circumstància de treballar a distància" (118). Sembla bastant desconcertant que científics no tracten d'embrinar la complexa psicologia social de les masses de països amb una població considerable i amb unes relacions socials tan complexes, basant llurs estudis en un nombre petit d'informadors. Però encara no hem determinat la mateixa Mend és defensora d'aquesta ataca prenent que certs tipus individuals poden ser bona representativa d'un "caràcter nacional" i per tant utilitzables en aquests estudis "a condició que es tingui suficientment en compte la seva posició individual i les seves característiques individuals" (119). Els estudis basats en mostres petites i amb pocs recursos per part dels investigadors havien de portar, per força, a resultats que difícilment podien ésser generalitzats. Les comparacions havien de fer-se en fràctils relacionant les característiques intrínseques de poblacions d'origen diferent.

A la manca d'un adequat aparell metodològic per al treball de camp, s'ha de afegir la manca d'un esquema analític seriós. En aquests estudis manca "un explícit, estandaritzat esquema analític, així és un sistema universalment aplicable de conceptes i variables descriptives en termes de les quals la personalitat modal dels adults pot ésser descrita i comparada" (120). Manca una teoria unificadora en front a la gran quantitat de conceptes i d'instruments de treball tan diversos. Aquests dos defectes, investigacions amb pèrdua de dades en termes estadístics i manca d'una teoria general, es poden aplicar, segons alguns autors, per l'origen de la majoria dels científics en aquest camp. Els antropòlegs, diuen els qui responen a aquestes crítiques, estan acostumats a un treball d'observació di-

recte amb equívocs orals fetes pel propi estudiat, directament, éssent nosos i nosor, per atribuir a extreure el model de comportament en una sola tribu. Així, els antropòlegs "en tenen prou amb un altre tipus de nombre, en que la validesa no depèn tant del nombre d'inferències sinó de la pròpia especificació dels mètodes per poder situar-los correctament en la unitat estudiada i al seu lloc corresponent dins l'esquema teòric de l'investigador" (121). Aquest argument és pràcticament el mateix que addueix Kard en la seva esmentada defensa.

A un nivell més general, però relacionat amb les crítiques antedites, aquests estudis són criticats per llur "relativisme". No solament és difícil per generalitzacions donada la pobresa de mitjans d'anàlisi, sinó que l'objectiu inicial dels estudis és exclusivament — l'estudi de cada societat de forma aïllada. D'aquesta forma, en emmarcar tot l'estudi en una sola cultura, sense cap altra pretensió ja s'autorenuncia a les utilitzacions de les dades i els resultats per a altres estudis, per comparació, per qüestions teòriques. Al respecte, els autors dels estudis en qüestió són conscients de la limitació i no tenen cap pretensió aplicables només a aquest, s'afegeix la dificultat de l'heterogeneïtat. Si justament les pretensions d'aquests estudis són referir-se a casos aïllats i a camps de treball de dimensions reduïdes on es donés una homogeneïtat que permetés obviar els anteriors defectes, posar els actuals esquemes conceptuals i analítics serien més que suficients; però en donar als estudis un abast tan ampli com és el del fenomen "nació", i en portar a terme aquests estudis en realitats tan canviant i heterogènies com són les societats industrialitzades, les dificultats creixen i les eines són cada vegada més frèvols. Així, com a resum de tot el que hem dit més amunt, podem concloure amb Harris que "els estudis praeoculturals (sobre el "caràcter nacional") són particularment vulnerables a les críti-

quen que potes en dubie llura haver pascatives. Aquesta dificultat augmenta de manera directament proporcional a les dimensions i a la complexitat socio-cultural de les poblacions de les quals s'observen les descripcions impressionnistiques citades (122).

No ens han d'estranyar, doncs, si els propis autors d'aquesta obra, ment insisteixen en els seus propòsits merament descriptius d'observables realitats. El que no és clar és la validesa d'algunes d'aquelles propòsits. Sobre unes descripcions extretes de diverses etnohistories, afilades i no curades relativista (una sola societat), no es pot edificar un cos conceptual, ni es pot pretendre que les propòsits descrites com a característiques d'una societat siguin el resultat sòlida per a cap mena de conclusions (o de polítiques governamentals) (123). Benedict en diversos passatges de les seves obres mostra una concepció de l'antropologia cultural com a disciplina que té — per principal objectiu la descripció dels trets culturals dels homes, no la seva explicació. És més; segons quins tipus de trets es abasta costaria a l'investigador una etiologia amb la consideració de — d'origen. Així, una es pot dir: "encara el cristianisme de la mateixa forma, i en temps de guerra són igualment també la guerra i els problemes de les relacions internacionals" (124). Però — és més conscient d'aquestes limitacions i en alguns moments dirigeix els seus arguments a defensar-se d'aquestes crítiques "com el metge i el psiquiatra han cregut necessari descriure cada pas per separat ... així l'estudi dels aspectes més intangibles i psicològics del comportament humà, ha d'illustrar una tesi més que demostrar-la" — (125).

En definitiva aquests estudis són crítics per llurs defectes tècnics i metodològics. A nivell tècnic es critica la manca d'un esquema universalment aplicable, (de relativisme) de capacitat compa-

relativa i d'inconsciències en les formulacions. Alguns dels autors
 a nos ensuenen en un simplisme exagerat quan expliquen explicacions per
 un sol factor (Oger i Japó, per exemple). A nivell metodològic es
 critica la manca de mitjans, les reduïdes dimensions de les mun-
 itres d'investigació, la poca precisió en l'observació directa (estudi
 de la cultura a distància). Per superar en part aquests defectes -
 caldria una clarificació conceptual (fora de la jungla de defini-
 ció del "caràcter nacional"), un mètode més refinat per a les in-
 vestigacions, i un major esforç en les anàlisis correlacionals. Per
 al nostre treball, les investigacions de la ciència social, caldria
 una major atenció a l'anàlisi dels sistemes polítics des d'un punt
 de vista cultural (126).

Caldrà, ara, comprovar les opinions crítiques del mateix Almond so-
 bre aquests estudis i per quins mètodes i conceptes intenta de supe-
 rar-los. Hem iniciat el capítol citant Almond en el seu reconeixe-
 ment de l'existència dels enfocaments psicoculturals i l'abstinent d'argumentar
 contra la seva crítica principal per aquests enfocaments, és a dir, per la
 manca de precisió i de rigor metodològic i conceptual. Aquesta crítica
 "nacional" sobre Almond. Això no és obstacle perquè Almond expressi tam-
 bé les seves crítiques i intenti superar aquells estudis. Molt
 aviat, en la seva primera obra important, ja es mostra cautelós res-
 pecte a l'ús indiscriminat d'aquest enfocament. Adverteix concreta-
 ment, les precaucions necessàries a l'hora de tractar els "intèr-
 prets freudians de la cultura" que en alguns moments han demostrat
 una respectable i desafortunada ingenuïtat ajustant la realitat a un
 marc preconcebut. Conseqüència d'això, i malgrat que l'enfocament
 psicocultural fa mantenir unes esperances d'una ciència del compor-
 tament humà, la seva producció actual "ha d'ésser considerada amb
 gran precaució" (127). Recordem que el mateix critica els estudis
 del "caràcter nacional" pel seu simplisme produït del poc pes eq-

nat als elements cognitius i intel·lectuals i de l'èlit de l'autonomia de la cultura política respecte de la cultura en general. Aquesta és la principal lliçó que Almond troba als mencionats estudis. En cap d'ells no es delimita una esfera específicament política. Ni cap d'ells no es considera "l'element polític com una subcultura" -- amb les seves pròpies normes i comportament. (128) La manca de la consideració d'una instància política autònoma en els estudis polítics culturals va aparèixer a llur mateixa gestió. Hi ha algun autor -- que, com a veu solitària, trobava a faltar aquest element en els estudis culturals, i, viceversa, la consideració dels factors unicoculturals als estudis polítics. Per exemple, Graham Wallas, pioner en aquest sentit, el 1908 escriu que el desengany davant la no extensió dels sistemes democràtics fora del continent europeu ha portat els experts a un intens estudi de les institucions polítiques, però que recentment s'ha posat poca atenció, en els treballs polítics, sobre els fets de la naturalesa humana... L'única forma d'estudi que un pensador de fa cent o dos-cents anys trobava a faltar -- era "un intent de situar els fets polítics en la seva relació amb la naturalesa de l'home" (129). Sens dubte, aquesta obra de Wallas és un treball pioner en l'aplicació de la psicologia al pensament polític. Més endavant altres autors i de forma també aïllada continuaran aquest toc d'atenció. Així veurem, al capítol segon, -- en Merriam i ja molt recentment en Lasswell. El que ens interessa de subratllar aquí és la manca d'aquesta especificació en l'enfocament de "caràcter nacional" que acabem d'analitzar. En aquests estudis la dimensió política es presenta barrejada amb les altres dimensions, i en parlar de democràcia i de la cultura més adequada -- per al funcionament democràtic de la societat, no s'especifiquen -- aquests termes ni s'analitzen els elements estrictament polítics -- que participen en aquesta interrelació. En l'obra d'autors tan sig

nificantius com Linton e Kardiner no trobem cap accent específic al govern o a la cosa política. En general hi ha pocs estudis científics sobre la relació dels models de personalitat o dels factors psicològics, i el funcionament i canvi dels sistemes polítics. (130). Aquesta absència és contrastant almenys sobre tot en els últims anys analitzats i fins al considerem que molts politicòlegs, sobretot els autors de la ciència política nord-americana que es dediquen a l'estudi de les èpoques i sistemes polítics subdesenvolupats, s'han inspirat en els estudis antropològics, coment Almond en aquest sentit el reconer a copiar aquelles realitats tan llunyanes. Carl J. Friedrich ha reconegut, molt recentment, la necessitat d'aquella inspiració, si bé amb les degudes precaucions, donada aquesta consideració tan ambigua del factor polític. Perquè la cooperació entre antropòlegs i politicòlegs prosperi, cal, diu Friedrich, comprovar, si l'antropòleg s'està fent les preguntes bàsiques, i la diferència en els objectius del politicòleg i de l'antropòleg. Alhora el politicòleg ha de ser molt prudent amb "la utilitat dels sacri- ficiis antropològics per a la política" i "la utilitat dels sacri- ficiis polítics per a l'antropologia" i conclou: "la manca de respecte del poder i de l'autoritat per part d'aquells científics socials" - /131).

La superació més evident d'aquests defectes i llacunes s'aconsegueix justament amb el concepte de Cultura Política. Almond defensa l'ús d'aquest concepte en comptes del de "caràcter nacional" o "personalitat modal", així com el de "socialització política" en comptes d'"educació dels infants" o aprenentatge; no pas perquè rebutji aquells conceptes i els estudis on han estat formulats (recorden el reconeixement de la seva herència que "ha fet possible aquest estudi" = Almond) sinó perquè aquests conceptes (cultura política i socialització) permeten una millor apreciació de la dimensió política (132).

El concepte de "socialització política" una, segons Almond, permet "una bona comprensió del procés de la socialització política, alhora que el freqüentament oblidat fenomen de la socialització política posterior a l'edat adulta i de les seues implicacions en l'evolució de noves ideologies i formes de la cultura" (134).

Segons Almond, els sistemes polítics poden ésser descrits, entre altres, amb els següents elements: les característiques culturalment transmeses i les característiques culturals. Per mitjà d'aquesta distinció (cultura política), es pot identificar i explicar les orientacions polítiques de l'expressió política, generalment, i les actituds polítiques de l'expressió política (presupost del concepte de personalitat model) i per assolir una major comprensió de la relació entre l'estructura política i els valors culturals. Almond afirma rotundament que la nova orientació d'investigació "en perspectiva permetria tota la potencialitat considerada de les seues introspeccions de l'enfocament psicocultural en relació a l'estudi dels fenòmens polítics... per fer més significatiu l'enfocament psicocultural en relació a l'estudi del sistema polític" (135).

El concepte de "socialització política", segons Almond, permetrà superar l'excessiu simplisme del procés de socialització política o aprenentatge descrit per aquells autors. Els autors de forma excessiva la fixació d'actituds polítiques als períodes inicials de la vida d'un infant. No tenen en compte les experiències manifestament polítiques. I, per últim, consideren la socialització com un procés en un sol sentit (de família cap a estructures socials), i així expliquen simplement l'autoritarisme alemany per les estructures autoritàries familiars. Respecte a això, com veurem més endavant - amb més detall, Almond manté, seguint Iguchi, l'importància de les -

que són: que un ús de la història com a factor explicatiu, el que es fa de relacions entre fotografies o l'espri: el moment concret de l'experiència i el del comportament polític d'adult.

Ja he dit que en aparcent contradicció amb aquestes declaracions, segun el corrent tendencialment més típic de tot l'enfocament de "cultura i evolució" de l'antropologia cultural nord-americana, captenent en els seus atacs a l'evolucionisme i a l'abandonó del difusionisme en un moment determinant. Recordem la compartida herència de l'obra de Morgan, entre el "materialisme cultural" (Lagache) i l'antropologia cultural (Leach). El primer enfocament marxista, de 30 i 40 l'any, els factors que formaven el canvi, i Boas (o els estructuralistes) s'acollia a l'anàlisi ^{psicoanalítica} ~~psicoanalítica~~. Així és com l'antropologia cultural reafirma la nova direcció cap a l'espai enfront al temps. Però el moment més clar de l'abandonó de tot plantejament històric per part d'aquest enfocament es produeix quan es troba amb el corrent psicoanalític. "No feia temps que Boas mantenia que -- l'antropologia cultural havia d'ésser l'estudi de la "vida mental" -- dels homes i no es podia negar que Freud, més ^{que} cap altre predecessor havia indicat la manera de penetrar en el nucli de l'home... l'antropologia cap al mentalisme, ... els freudians van renunciar a l'evolucionisme... els boasiens abandonaren tot plantejament d'importància històrica i de difusió. Va resultar la versió americana del -- funcionalisme sincrònic: l'escola ^{de} "cultura i personalitat" (142).

Amb la sola consideració d'una sèrie d'estudis que posen l'èmfasi -- en un sol factor seria relativament fàcil i ràpid arribar a la conclusió sobre el parcialisme d'aquest enfocament, però és intel·lectualment més honest cercar, també, altres proves, com són les explícites exposicions teòriques dels autors. Heites respon a les crítiques de les explicacions basades sobre un sol factor, en general, --

en funció de la "voluntat" de la nació, "després de la guerra" (153). D'altra banda, en la mateixa obra s'afirma que els estudis sobre el "caràcter nacional" en funció de la voluntat de la nació "no són científics" perquè no es basen en la metodologia científica (154). A més, s'afirma que els estudis sobre el "caràcter nacional" en funció de la voluntat de la nació "no són científics" perquè no es basen en la metodologia científica (155). A més, s'afirma que els estudis sobre el "caràcter nacional" en funció de la voluntat de la nació "no són científics" perquè no es basen en la metodologia científica (156).

Però també s'afirma que s'afirma de la guerra el paper de la voluntat de la nació en funció de la voluntat de la nació (157). A més, s'afirma que els estudis sobre el "caràcter nacional" en funció de la voluntat de la nació "no són científics" perquè no es basen en la metodologia científica (158). A més, s'afirma que els estudis sobre el "caràcter nacional" en funció de la voluntat de la nació "no són científics" perquè no es basen en la metodologia científica (159). A més, s'afirma que els estudis sobre el "caràcter nacional" en funció de la voluntat de la nació "no són científics" perquè no es basen en la metodologia científica (160). A més, s'afirma que els estudis sobre el "caràcter nacional" en funció de la voluntat de la nació "no són científics" perquè no es basen en la metodologia científica (161). A més, s'afirma que els estudis sobre el "caràcter nacional" en funció de la voluntat de la nació "no són científics" perquè no es basen en la metodologia científica (162).

Als orígens dels estudis del "caràcter nacional", dins d'aquest enfocament, es troben l'explicitació més clara de la utilització d'una ciència per finalitats polítiques. Com he dit al moment de descriure'n els orígens històrics, aquests estudis neixen per la necessitat d'explicar i predir el comportament de la població del propi país, el dels aliats, i les poblacions enemigues, durant la Segona Guerra Mundial. Heu reconeix que tots aquests estudis estaven en funció de la guerra" (163). Els estudiosos van aplicar llurs o

040000 THE FOLLOWING INFORMATION IS FOR THE USE OF THE
JULY 1964

Amb l'anàlisi de l'anomenat "Cultura-Personalitat" de l'antropologia cultural nord-americana, i amb l'espacial estudi dels treballs sobre el "Concepte-racional", he intentat descriure els conceptes i mètodes que el propi Almond diu que ha heretat d'altres ciències socials. Segons ell, amb això ha pogut construir el bagatge cultural de la Ciència Política i ha pogut comprendre i explicar els nous fenòmens i esdeveniments de la postguerra. En aquest segon capítol i com a continuació de l'exposició anterior, considerarem l'evolució de la ciència política nord-americana, els seus principals autors i conceptes quant a llur relació amb l'obra d'Almond i especialment - el seu model de Cultura Política. No tracem doncs, d'explicar el corrent on s'emplaça Almond. És obvi dir que en aquest capítol no pretenc analitzar la història de la ciència política nord-americana sinó, subratllar el fil conductor que ens porta al model concret - d'Almond, descriure el marc on s'ha de situar el contingut d'aquest i les seves aplicacions (que seran objecte d'estudi dels capítols - III i IV).

Crec que el procés d'evolució de la ciència política nord-americana està presidit per la voluntat d'elaboració d'una teoria general que inclogui la gran diversitat del fenomen polític. Crec que aquesta voluntat qualla en innumbrables models i metàfores que ajuden determinats autors a explicar la realitat política. Fins a finals del - segle XIX la majoria dels models eren dominats per l'anomenat formalisme històrico-juridic, però a principis del nostre segle ja podem observar uns primers intents de fugir-ne. A la primera part d'aquest capítol descriuré breument els principals autors innovadors i els seus models. Al cos central del capítol estudiaré els trets principals d'aquells autors contemporanis que trobem en diversos passatges de l'obra d'Almond. El primer d'aquests, el trobem ja en aquest treball com a pare del "behaviorisme", és Charles H. Merriam. Justament

ell representen el decidit intent d'un reduït nombre de politicòlegs d'incorporar a la Ciència Política conceptes i mètodes d'altres -- disciplines, especialment de la Psicologia i la Sociologia. Merriam fa, d'aquí aleshores en pla/Alta, la primera crida per la construcció d'una "nova ciència política" (1). La Ciència Política, segons -- ell, ha de seguir les passes de les ciències naturals i de la Sociologia per ampliar a refinar el seu espai conceptual amb l'inten-- ció d'arribar un nivell més alt de "científisme". Així s'ha d'imp-- rar una visió interdisciplinària tant a nivell teòric com metodolò-- gic.

El segon autor que, al meu entendre, mereix especial atenció és Tal-- cott Parsons, principal figura de l'enfocament funcionalista. En -- aquests moments de recerca conceptual, la ciència política nord-am-- ricana rebria la gran influència de la sociologia funcionalista que es difondrà per tota l'obra dels autors "behavioralistes". La gran teoria del Sistema Social de Parsons (2) i, dins d'aquesta, l'anàl-- si estructural-funcional junt amb les diverses categories substàn-- cious, formen el marc conceptual bàsic per a molts d'aquells poli-- ticòlegs. Aquí cal també aclarir que en aquest capítol no pretenc -- analitzar exhaustivament l'obra de Parsons, sinó subratllar els -- seus elements més importats en l'estudi d'Almond.

Si bé Merriam és el pare del "behavioralisme", Harold Lasswell, -- destacat deixeble d'aquell, és considerat com l'autor més important d'aquest enfocament. Però després d'una breu caracterització gene-- ral de la seva obra n'analitzaré l'aportació a la Psicologia Políti-- ca, és a dir, a l'estudi dels aspectes de la personalitat que in-- flueixen en les actituds polítiques (3). Faig avinent aquí que a -- l'anterior capítol ja he assenyalat aquest autor junta amb Lane, -- per la seva contribució en aquest camp i també he anunciat que el -- seu corrent estudi ha de ser fet en el marc del capítol segon per-

amb és el més clar exponent del corrent "behavioralista" i de tota la nova ciència política nord-americana; i perquè la seva obra, o la part més important, està dirigida a l'estudi específic de la política social política.

Un del "behavioralisme" hom coneixia David Easton com l'autor de la teoria de la gran teoria. El seu enfocament sistèmic és representatiu d'un lent més seriós d'elaboració d'una perspectiva global de la ciència política (4). Entre la gran professió d'orientament sistèmic, el seu és el més específicament polític, però això no invalida les possibles connexions amb aspectes interdisciplinaris de la ciència, especialment amb el d'Almond.

Finalment analitzarem la visió de Karl Deutsch sobre la "nació" i el sistema cibernètic de comunicació. La seva obra està dirigida a l'explicació del fenomen de "construcció de les nacions" per mitjà del procés d'integració (5). El seu enfocament sistèmic es basa primordialment, òbviament en major grau que el propi Easton, en la teoria cibernètica. Tant la peculiaritat de la seva visió sistèmica, com pel seu objecte d'estudi, la "nació", com també pels seus conceptes, malgrat que no té una influència directa i notable sobre Almond, és interessant d'analitzar les diferències i semblances entre aquests dos autors, que són potser els que han estat més considerats, junt amb David Apter, en la teoria de "desenvolupament polític".

EVOLUCIO DE LA CIENCIA POLITICA NORO-AMERICANA

La ciència política nord-americana neix a finals dels segles XIX. Un sèrie de científics socials nord-americans havien realitzat a Alemanya estudis de Ciència Política i al seu retorn començaren a crear

centres d'estudi d'aquesta disciplina als Estats Units. Aquest és el període, anomenat "prohibitivista", que va de 1880 a 1903 (6). Els alenadors als centres d'ensenyament superior dels Estats Units l'enganyament relacionat amb la política estava dirigit a la "formació de ciutadans democràtics" per mitjà de l'aprenentatge dels valors més bàsics dels sistemes i de la tradició del país. Seguint a l'exemple dels citats el moviment històric conegut de l'opinió acadèmica d'aquesta disciplina el juny de 1880 amb el "Board of Trustees" de la Universitat de Columbia, a New York, autoritzà a John W. Burgess la creació d'una escola de Ciències Polítiques. Així neix la "Columbia School of Political Science". Als programes s'inclouen l'economia, la geografia, la història i la política. L'estudiant aprendia a tractar les dades històriques distingint "fets i ficcions", cercava les relacions causals entre aquelles i iniciava la tasca de "construcció teòrica" (7). Com en tots els processos de formació d'una ciència, la preocupació inicial dels seus capdavanters era l'afirmació i reconeixement d'aquella com a ciència. Calia elaborar una sèrie de lleis i normes, basades en les regularitats observables en la realitat, que servissin per a predir i explicar els fenòmens polítics. Sense aquest conjunt de normes, deien seria molt difícil "distingir entre els fets reals i els desitjables, establir relacions entre les dades i la teoria i treballar amb la màxima precisió en la recollida de dades i en la seva anàlisi" (8).

Així es diu que Burgess va promoure la ciència política (nord-americana) a nivells acadèmics, i que fou Merriam qui la promogué com una més entre les ciències socials. Malgrat això, durant tota la seva evolució i de forma molt simptomàtica, no poden deslligar aquelles tasques amb caràcter científic de les tasques d'interacció social, que són bàsicament dues la participació política activa.

i l'educació dels ciutadans. Molts d'aquests primers autors exposen la política, i als primers centres es continuava la tasca d'ensenyament, i inducció dels valors democràtics per tal de formar "bons ciutadans". Amb aquesta última tasca es queda en la clara contradicció, potser encara present a l'actua^l política nord-americana i per tant també a l'obra d'Almond, de "ecrear la veritat i propagar els valors democràtics", per un costat, i al mateix temps, per l'altre "declamar-se lliures i amb capacitat d'estudiar i criticar l'ordre polític, és a dir propagar aquelles virtuts de l'ordre polític que en un altre nivell, el científic, es veien obligats a llaur, defensar i mantenir" (9).

L'any 1903 es creà la "American Political Science Association", primera associació de politicòlegs nord-americans. Segons Smith i Tannenhaus, aquest fet marca el moment del reconeixement de la Ciència Política com a ciència independent, i en aquell any, 1903, situen el començament del període d'emergència o sorgiment que fan durar fins al 1921. És en aquest període quan es formulen els primers models explicatius analògics de la realitat política. Entre els autors més destacats esmentarem Wallas, Bentley i Wilson. Per primera vegada les investigacions i estudis es dirigeixen, més enllà de l'estudi dels documents oficials, a l'anàlisi dels fets. Es treballa amb dades electorals, amb sentències de tribunals i actuacions jurídiques, s'investiguen els serveis municipals i el govern de les petites comunitats, el funcionament de la policia, etc. Així i tot, es continuen les tasques extracientífiques: a) Preparació dels ciutadans, amb l'especial contribució del govern que financia aquells programes i amb l'èmfasi que es dona als cursos sobre les institucions governamentals nord-americanes. b) La participació política activa per part dels politicòlegs, que no és discutida.

Els autors es enfronten que promogueren una sèrie d'estudis fructífers en contra dels formalistes, com els promoguts de la dita "rebel·lió o explosió factorial" que s'iniciaren amb la caïda de Merriam i amb l'endecament "behavioralista". Aíí, el següent període en l'evolució de la ciència política nord-americana, anomenat "any mitjà" (1921-1945), està presidit per la figura de Charles Merriam. Fou ell qui inicià l'ofensiva interdisciplinària per a una "nova ciència política", orientant especialment l'atenció sobre els estudis psicològics de la personalitat i la seva possible aplicació a l'estudi del comportament polític. Merriam esperava els seus col·legues a girar-se cap a les altres ciències a la recerca de conceptes i metodologies que poguessin ésser aplicades per la Ciència Política. D'aquesta manera tal com ell s'encaminà a la Psicologia, altres autors ho feren a altres ciències: Dunne a la Física d'on va extreure la "Llei del pèndol", mantenint que els extrems sempre generen els seus contraris i que "tota la història es pot dividir en períodes de dos tipus, centrífug i centrípet"; Gaillard s'encaminà cap a l'Economia, aporant l'home econòmic que es mou bàsicament pel desig de consumir amb l'home polític que es mou pel desig de dominar, i com a conseqüència d'aquest paral·lelisme "l'arena política" pot ésser considerada com un "marcat de poder" (10).

Però també en aquest període es començaven a sentir les primeres veus en contra d'aquest pretès "cientifisme" i de l'exagerada recepció de lleis "emprestades". Ja alguns autors tan coneguts avui com Corwin, un clàssic en el tractament de la presidència nord-americana, posaven seriosament en dubte la "neutralitat" d'aquesta ciència i dels seus científics. També en aquest període ja hi havia qui criticava les activitats extraacadèmiques dels politòlegs i de les escoles de ciència política, i defensava que era millor d'abandonar-les. Però justament en aquest període, i condicionats per les cir-

condicions històriques (existència de les democràcies liberals, recessió del comunisme a inici de la segona guerra mundial), els polítics nord-americans es lliuraven a una intensa activitat de col·laboració amb els organismes oficials de la administració i de l'impartició militar, serveis d'intel·ligència, etc., (Recordem que en alguns moments també l'enfocament "cultura-personalitat" de l'escola d'antropologia cultural nord-americana, també en col·laboració oficial i amb una determinada filia política, els estudis sobre el "caràcter nacional" dels pobles.) Esdevinentes com la depressió econòmica de 1929, la política del president Roosevelt del "New Deal" i els seus experiments socialitzants portats a terme per les agències governamentals nord-americanes, el bombardeig de Pearl Harbor i combatre la por al feixisme europeu i a l'expansionisme del comunisme, justificaven amb escreix les posicions propagatíves d'aquella ciència que empenyaven els seus esforços en la construcció d'unes "ciències socials aplicades".

Per últim, se situa a l'any 1945, amb l'acabament de la guerra, l'inici del darrer període de l'evolució d'aquesta ciència. En aquest darrer període de ciència política nord-americana gaudim d'un ampli reconeixement acadèmic i els seus científics assolixen un alt nivell de professionalització. Els treballs consisteixen en investigacions "pures i aplicades". D'una banda els nous instruments d'investigació i la consegüent acumulació de dades serveixen per estendre el camp propi d'investigació a límits insospitats; però, d'altra banda, la manca d'un marc conceptual global de referència provoca un considerable aïllament de les diverses teories particulars. L'enfocament "behavioralista" promou l'elaboració de conceptes "lliures de valors" en l'estudi dels diversos fenòmens, però cadascun d'aquells queda penjat i deslligat, donada la no existència d'un acord general sobre la gran teoria de la cosa política. La re-

cerca d'aquesta teoria partirà del funcionalisme (com ja ho entenent, principalment el de Parsons) i anirà quallant el voltant del concepte de "sistema polític". Easton i Almond seran els autors que -- en concretaran els elements i les propietats. En aquest període -- s'abandonarà la pràctica directa i explícita d'algunes de les activitats extracientífiques. És rar, per exemple, el cas d'un políticòleg exercint algun càrrec públic. Malgrat tot, els intents conceptuals i la recerca d'un cos teòric sòlid i únic estaran presidits per la defensa, més o menys difusa, d'un valor nord-americà. -- En fent aquest l'objecte d'aquest treball mostrar com Almond i el seu concepte de "Cultura Política" és bàsicament un altre intent en -- aquest sentit. Així l'assoliment o no d'un determinat nivell de -- científisme en aquesta ciència l'hauran de jutjar per les implicacions ideològiques dels treballs. Com diu Bernard Crick: "La mateixa forma que Marx podia dir que l'Economia Política clàssica dels liberals era genuïnament científica mentre la sobreestructura de -- la societat burgesa romangués intacta, així en aquest sentit la ciència política nord-americana podria aparèixer com a genuïnament científica mentre que la sobreestructura de la societat americana tradicional romangués intacta" (11).

En la meua opinió, i seguint una línia d'anàlisi paral·lela a la de -- Somit i Tanenhaus, historiadors de la ciència política nord-americana, es podria establir un altre període, tan formal com els anteriors, a partir del famós discurs de David Easton davant el congrés de l'"American Political Science Association" a finals de 1969. -- Allí es fa la revisió crítica, per part dels mateixos autors del -- "Behavioralisme", de tots els esforços anteriors. Easton, com veurem al darrer capítol, inicia una sèrie d'autocorrecions dels autors -- més encapçalant tot detallant els seus defectes. Una que toca pot

ciència podria ésser concebut amb un domini ja concebut que és el de "naturalisme racional" (12). No cal dir que ja de nout altra, des del principi de l'existència d'aquest enfocament, una sèrie autors des d'altres plantejaments ideològics treballaven per la construcció -- d'altres conceptes i existències al conjunt -- considerant errada en l'enfocament "technocràtic". Però el que és important de subratllar en aquest momentat d'aquest període és el fet que els autors en "behavioralistes" planten els fonaments per a una identificació de la ciència política nord-americana "científica".

MODELS I FUNDAMENTALS DELS FUNCIONARIS

Tornem altra vegada enderrera i indolem ara el recorregut a través dels autors ja comentats que participen en la recerca de la gran teoria i que amb els seus conceptes i mètodes aniran forjant la base on Almond recolmarà el seu model. En pot dir que la primera notàtzora i model dels funcionament dels sistemes polític nord-americà la trobem als paper de defensa del text constitucional, els "Federalist Papers", ja el 1787-88. Participant del corrent de pensament liberal europeu i influïts per principis ben elementals com els de la mecànica newtoniana, John Jay, Alexander Hamilton i James Madison, sota la firma de "Publius", definien l'acció dels poders governamentals que el text constitucional preveu amb imatges arquitectòniques i amb el principi d'acció i reacció, per exemple. Així -- presentaven els diversos departaments del poder, distribuïts i harmonitzats de forma que ningú no pogues destruir la "simetria i proporció de formes" d'aquell edifici construït per a la defensa de la llibertat (13). Segons aquests autors, era merced al progrés de la ciència en general i de la ciència de la política en particular que es podia concebre l'eficàcia d'una sèrie de principis naturals fins

elaboració i regulació del pensament polític. D'altra banda, "la regulació i el control del poder es diferencien de la regulació" una possible es pot "controlar el poder" per evitar els intents d'abusos (14). La regulació d'interacció social en certes fides i veï per la concepció teòrica del "sistema polític" que es veu en cada cas de moltes d'elles i de la teoria dels "sistemes polítics". Aquesta veu de la teoria política es desenvolupa en sentit de les seves regles i dels seus continguts amb l'aplicació històrica de cada cas, basant-se en la seva capacitat i irrefutabilitat, i amb judici de valor en cada cas concret.

Justament contra aquestes concepcions "científiques" de la ciència política, alguns dels primers veus que el van portar a un major "cientificisme", com ja he dit, per a l'elaboració de l'idea general d'aplicar a qualsevol cas situació i amb valor predictiu, i per l'abandonament dels plantejaments ètics i dels judicis de valor en l'anàlisi política. Al capítol I i al començament d'aquest he esmentat l'obra de Herbert A. Wallas, "Human Nature in Politics", on l'autor es queixa que els llibres de ciència política parlen "l'home abstracte" amb una característica uniforme. Diu ell que no es pot entendre la realitat política sense conèixer la naturalesa humana, car els homes són els qui fan la política (15). Amb els seus plantejaments psicologistes de la política, aquest autor és certament un precursor i precursor de l'obra de Merriam, Laswell i, en certa forma, d'Almond.

El mateix any de la publicació de l'obra de Wallas, un altre autor cridava l'atenció sobre una altra dimensió de l'activitat política, al seu entorn, fins aleshores desconeguda dels estudiosos. Arthur Bentley, al seu llibre "The Process of Government", intenta una reconsideració de l'objecte i camp d'acció de la ciència política (16). Si per als "pares fundadors" la regulació constitucional havia de funcionar seguint les lleis de la mecànica, ni per a Wallas

l'home en el subjecte i l'objecte de la política, però a Bentley -- en aquest article -- li va parèixer que la nova activitat col·lectiva, aquest pot, més definia la política. La realitat no era pas més que el resultat de la interacció dels diversos grups. Bentley destacava -- en primer, en l'anàlisi política, amb evidents forces diferenciadores en la nova política. Un grup es definia per la seva "capacitat" en l'àrea política, o per les seves tendències específicament polítiques o pel seu interès. Però la conclusió ja estava en el treball de Bentley de l'èssent donat a l'observació d'aquesta nova realitat d'indivisió, el grup, exigia la seva reconstrucció i quantificació. El poder no és més que la norma reguladora, i el poder sempre es troba, de les accions dels grups. Cal recordar que els posteriors enfocaments dominants en la ciència política nord-americana, sobretot el "behaviorisme", obliden forces davant la dimensió col·lectiva del subjecte polític i insistiren en la secció individual i en el seu estudi.

Un altre autor que intenta defugir el formalisme institucional i -- pretén explicar la realitat política per mitjà d'un model generalitzable és el conegut president dels Estats Units, Woodrow Wilson, en tot que també va ocupar, l'any 1910, la presidència de l'"A.P.S.A.". Wilson creu que la política només es pot explicar amb l'estudi del funcionament real de les institucions. L'acció continuada d'uns agents, els polítics (senadors, congressistes, governadors, etc.) dins unes institucions és el "procés polític" a estudiar. Fins aleshores, segons Wilson, els estudiosos seguien de forma exagerada -- les descripcions dels textos sobre les institucions polítiques i -- obliden l'observació de la realitat; per tant no s'adonaven que -- la "Constitució en funcionament" és molt diferent de la "Constitució als llibres" (17). En la realitat, i a l'opinió dels institucionalistes exagerada als seus treballs, l'òrgan de govern amb

segles podria, als Estats Units, i en una coneguda antena, és el Congrés. El Congrés s'ha convertit en "un centre del sistema federal" de les seves institucions. "Abundant alguns dels principals" components de l'elaboració de la Constitució, així com de "un paper de significat dins la "societat literària" de les seves institucions" (18).

La idea de centrar la producció en la creació d'una "elaboració" científica que sigui fora del domini del poder polític, però la ha estat que, a diferència, ha estat en gran manera històrica, i la seva ciència per l'originalitat de la seva obra i per l'importància que hi ha d'elements d'una altra ciència social, segons ell s'ha presbiter de la ciència política. En l'obra de Charles A. Beard i la seva obra tan política "An Economic Interpretation of the Constitution" (19). En ella Beard denuncia els enfocaments i les idees -- res fonamentals per la seva obra ideològica i per la seva defensa dels valors americans. L'obra de Beard està dirigida a evidenciar, fonamentant-se en el concepte d'interès econòmic, els fets que influïren les condicions sota les quals es va redactar la constitució i per tant els prejudicis econòmics dels "founding fathers". També cal recordar que la majoria d'autors posteriors a Beard no han considerat les variables assenyalades per ell, les de caràcter econòmic, en els seus treballs.

LA "NOVA CIÈNCIA POLITICA"

Aquests autors fins ara destacats són subjectes aïllats dins un gran corrent dominat pel formalisme. Com deia en parlar de la periodització de l'evolució de la ciència política nord-americana, és a partir de Charles Beard quan la situació comença a invertir-se, fins a arribar a Lasswell i a la ciència de la postguerra (1945) en els autors que defensen el "cientificisme" i l'ús de valors ja són majoria.

La crisi Merriam és el principi d'una nova ciència política, la qual, en virtut, la totalitat de la seva obra és un projecte d'una nova ciència política d'evolució i desenvolupament de nous valors i de nous valors. Aquesta crisi Merriam és un autor que defensa una nova ciència política que ell denomina "The Civic Culture" i és el primer autor que presenta nous valors d'evolució, és el primer autor que presenta una nova ciència política (20).

Donc de situar Merriam en un context històric de la ciència política. Una ciència política vivint sota les polítiques imperant de la revolució de la Revolució Russa i del primer govern "Rojo". Al principi polític totem amb considerable força un partit que defensa plantejaments relativament radicals per al moment nord-americà. Es va ferir al Partit Progressiu, del qual el propi Charles Merriam era candidat, en coalició amb els Republicans, en unes eleccions. Com he dit abans, és un període en què molts polítics participen en la política activa. En aquests moments, sota els "valors anti-intelectuals de la premsa popular", homes com Merriam es van convertir que "estaven creixent els dies en la política pràctica" i allò és què es tractava era "portar la política (ciència) fora de la política" (activitat) (21). Merriam al llarg de tota la seva obra manifesta un acut temor per allò que ell considera una crisi de la civilització occidental. Ell parla "dels més grans perills que la raça ha sofert mai", de "desordres en la política", de "perills vitals per a la supervivència social". Producte d'aquelles poques, segons Crick, la urgència per una "nova ciència política" expressa les alternatives davant les quals es trobaven aquests autors: protegir el liberalisme americà "axant-lo amb una ciència" o crear una ideologia defensiva que assegurés una creixent "Progrés" en front als atacs externs" (22). És d'aquesta ideologia que han org

comunitat d'home, però ciència i filosofia són part d'una mateixa realitat, i per tant, la filosofia de proporcionar un ordre al món. Però caldrà dir que caldrà tal·lar el seu poder que està subjecte als canvis de la ciència. "La política no pot viure i desenvolupar-se sense la filosofia política i la filosofia de la filosofia. Del mateix mètode que els seus canvis metodològics de la filosofia, o més els canvis de la lògica i la física" (23). Aquesta és la política i la filosofia i la política i la filosofia. "L'evolució intel·lectual" del món. Així, el món d'evolució, com per la filosofia política, però com a filosofia política. Però tot això és de caràcter filosòfic i no específic del món polític. Així, el món d'evolució "evolució" en sentit més ampli, de l'evolució, de l'evolució, etc. La ciència política ha d'entendre una parcel·la concreta de l'activitat humana, la política, el món definitiu i definitiu respecte de les altres (24). La filosofia política en l'especificitat de la política, com a camp resultat de l'activitat humana, la filosofia política és un tema constant en les altres ciències i en aquest treball.)

Però, com que el món és autèntic, es fixa en un determinat concepte com a element clau de l'evolució. El seu concepte propi és el de "poder". També com la majoria d'autors, dirigeix els seus treballs a la defensa d'un ordre democràtic establert, el del seu país. Però en alguns dels aspectes la seva obra és poc coneguda. Els seus, alguns dels seus semblants amb tractaments similars dels mateixos - tendència gaudiran d'una fama més gran (25). En canvi la seva obra per una nova ciència i per la recerca de nous mètodes marca una fita en l'evolució de la ciència política nord-americana. El seu llibre "New Aspects of Politics" és pot considerar com un dels llibres més influents en la evolució descrita. En canvi, com a exemple de la coordinació interdisciplinària entre la Medicina, la Biologia i la Política, i la Ciència Política. El seu treball

veritat de que es pot la direcció de l'educació, és d'una forma més
plena i, els estudis sobre els aspectes psicològics de la personalitat,
tots són els tenen preocupada l'educació que una resposta a l'edifici
polític i ideològic en aquest en aquest cas (30).

Ara bé, la ciència política no pot ser el vehicle de dirigit per a la
necesitat d'informació i per l'educació de l'home. Per això, és més
que un altre que en la ciència política, en la ciència política
concretament d'educació. En el cas de l'educació política, per exemple, és
el cas de la ciència política. El cas és, però, important veure de què
tractem de la ciència de la sociologia de les dades i de les
tècniques d'observació. Merriam, en la seva autobiografia acadèmica,
que "els seus primers esforços van dirigits al millorament de la
regulació d'investigació" (31). És a quin punt el procés polític
es podia aplicar i fer-lo objecte d'una recerca precisa? Quins
avantatges proporcionen els mètodes quantitius? Quins són els límits
de la seva utilització? A aquestes preguntes i a d'altres de
similars Merriam els dona respostes amb arguments recuats bàsicament
en tres punts: 1) - El fet de mesurar el fenomen polític, o els seus
elements més importants, té l'avantatge de proporcionar una sèrie
d'unitats que una vegada experimentades serveixen per a ésser compa-
rades amb altres de les mateixes característiques. 2) - Tot mesurant
el fenomen polític s'eliminen les opinions basades en les creences
ciències generals i en les creences personals, molt sovint fonamenta-
des en el propi interès, en els costums o en clíns i estereotips. 3) - Per últim, la quantificació d'uns fets, contrastada amb la regu-
laritat, presenta uns arguments pràcticament sense disseny. Tots
tres arguments van dirigits a evitar el formalisme, i encara més --
els judicis de valor que els estudiosos barregen, conscientment o --
inconscientment, en els seus treballs. Aquesta també és la preocupació
principal dels "behavioralists", seguidors de l'educació, evi-

dentament.

El fet que els politòlegs no s'haguessin decidit encara a fer ús dels mètodes quantitius en els seus treballs no era cap indicació de la inutilitat de fer-ho, com alguns autors pretendien. La dificultat de tal utilització no prové, segons Parry (2), de la inencreixabilitat de la voluntat humana, ni tampoc de la complexitat dels fenòmens socials de la personalitat i l'ètica, sinó dels problemes a l'observació. Aquesta dificultat tampoc no es fonamenta en la naturalesa intrínseca del procés polític. La dificultat principal prové de "la manca d'investigacions portades a terme a escala molt reduïda, de forma molt preciosa, l'absència d'estudi microscòpic del procés polític fet en la forma més objectiva" (32).

La necessitat d'estudis quantitius no presuposa l'abandonament dels enfocaments tradicionals sinó la combinació de tots els fins arribar a un punt d'equilibri òptim per a la millor comprensió dels fenòmens polítics. De tota manera en, aquesta fecunda col·laboració s'anirà obrint pas una progressiva imposició dels mètodes quantitius fins aleshores ignorats perquè, així com el "psicòleg i el políquet arribaran probablement a conclusions del mateix valor científic", en el camp polític l'observador que utilitza mètodes estadístics descobrirà fets i seqüències en una direcció i l'observador més formal en una altra "cadascun complementant el treball de l'altre. Però inevitablement els observadors tendiran a utilitzar cada dia més les formes d'anàlisi estadístiques més simples" i que proporcionen una major precisió, ja que són el fonament de la majoria dels descobriments científics moderns" (33). Aquí veiem com Merriam pren decidit partit pels mètodes quantitius i com expressa la seva admiració davant el progrés d'altres ciències que ja han sofert la nova revolució tecnològica i que marquen un camí a seguir per a

està de la ciència política.

El tercer dels mètodes quantitativs en el camp de la Ciència Política és, per a alguns, una crítica de paraís i infern, perquè a la seva suposició els veient els seus principis i metodològics concorden amb la seva pràctica, però els seus mètodes són contradictoris. Morxian, però, és més crític amb aquests mètodes de les ciències que amb els mètodes de la Ciència Política, per tant, defensava dels mètodes tradicionals tradicionals i, al mateix temps, no pas dels, però l'habilitat crítica, la Ciència Política demostrava i es convertia en una gran quantitat d'elements metodològics, afilats des d'una interpretació i una definició "en verificació de la per l'entendiment". Resposta a alguns per la manca d'entendiment que els mètodes científics exigents per l'últim autor. Hi ha qui tenen que els conceptes polítics es fan més fàcils i de difícil comprensió en adoptar una metodologia científica de difícil de i per tant, fins a la politicologia. Per això crea ben el contrari. Els polítics legats tradicionals "arribaven i després elaboraven una idea sense cap mena de verificació posterior o amb una verificació inadequada. I possiblement aquesta idea era el fruit d'interessos personals, de grup o de classe i mai no tenia una consideració objectiva" (34). Una investigació seriosa ha de partir necessàriament d'una definició -- clara dels problemes i hipòtesis de forma prèvia a tot treball. -- Així Morxian crea que el cicle d'investigació es pot resumir en les següents fases: Una exploració preliminar del camp a estudiar. Delimitació del problema i definició d'hipòtesis. Verificació d'hipòtesis, ~~anunci~~ [✓] ~~anunci~~ de noves hipòtesis. El perill de la distorsió per la quantificació existia, en opinió d'aquest autor, a t totes les ciències. És possible que l'investigador "ponti l'operació de recerca en el límit de la lògica que obtingui resultats intencionalment precisos però científicament insignificants. La política

En resum, per mitjà de la precisió de les raons, de ara en endavant es pot dir que el liberalisme (25). (Perquè també el terme "behaviorisme" es fa servir, com veurem al capítol V, i no s'accepta que ara nos hi referim de "behaviorisme", amb un malentendiment explícit d'una altra manera en aquest para de text).

En un intent de buscar global de l'obra de Merriam l'obra de política que aleshores propugna de nou l'existència de nous sistemes de la ciència política nord-americana amb un nou mètode que ell mateix portava a terme les raons que calia necessàriament per a aquesta direcció. Segons Grich, Merriam s'ha identificat "en primer de la ciència política". El té ell no dona cap exemple de treball com els que "predicava", va intentar els investigadors a endegar-los. Va practicar més el "go to research" i "how to research" que la mateixa investigació. La seva obra és plena d'indicacions i crides a perfeccionar les barques d'aquesta nova ciència però ell no s'hi pot (36). Resumint, crec que es pot dir que Merriam crea nous conceptes per enriquir l'estudi de les característiques dels sistemes polítics i ell es dirigeix a la Psicologia. A la seva obra hi ha una explícita defensa del liberalisme i una difusa propaganda dels valors americans. Per últim, Merriam provoca, certament, una revolució metodològica i va empènyer els seus col·legues a utilitzar tècniques quantitatives que obririen nous horitzons en els nous camps d'investigació.

LA GRAN TEORIA

La mateixa solució en què es treballa la ciència política nord-americana, descrita per Merriam i que el porta a subratllar la necessitat de nous conceptes i mètodes, pot ésser considerada com l'expressió d'allò que ell ha denominat "formalització parcial" (37). Les

La sociologia i l'ètica són dues branques de la ciència social que s'ocupen de l'estudi de la conducta humana i de les seves condicions. La sociologia és la ciència que s'ocupa de l'estudi de la conducta humana en tant que conducta social, és a dir, de la conducta que té lloc en el context de la vida social. L'ètica és la ciència que s'ocupa de l'estudi de la conducta humana en tant que conducta individual, és a dir, de la conducta que té lloc en el context de la vida individual. La sociologia i l'ètica són dues branques de la ciència social que s'ocupen de l'estudi de la conducta humana i de les seves condicions. La sociologia és la ciència que s'ocupa de l'estudi de la conducta humana en tant que conducta social, és a dir, de la conducta que té lloc en el context de la vida social. L'ètica és la ciència que s'ocupa de l'estudi de la conducta humana en tant que conducta individual, és a dir, de la conducta que té lloc en el context de la vida individual.

El sistema d'acció social de Parson es presenta, per raons analítiques, dividit en quatre sistemes: l'organisme, la personalitat, el sistema social i el sistema cultural. Repetidament són indiscreuables. Qualquevol sistema real consisteix en una sèrie d'organismes dominats per unes personalitats individuals. Aquestes s'interrelacionen sobre unes mateixes bases d'estructures contingents, d'acord amb un sistema compartit de valors, creences i rituals. És tal que l'equilibri i la supervivència d'aquest sistema social es

en el mite, i és necessària quatre vegades 1) el desenvolupament d'una consciència (col·lectiva) com a base de la necessària unitat i del sistema per desenvolupar la representació d'una nova cultura i de la visió dels seus valors i de les seves normes. 2) L'adaptació a l'ambient i als seus canvis. 3) L'adaptació de desenvolupar la cultura i la consciència dels sistemes de valors i normes, entre altres coses. 4) La integració de les dimensions funcionals i dels valors i normes en un tot unitari i coherent (25). (però la consciència dels valors i de la cultura i de la cultura en primer lloc el concepte d'una teoria de sistema).

Un dels quatre subsistemes del sistema és total d'acció de la cultura. Com diu el mateix Parsons, "un sistema cultural no funciona si no és com a part d'un sistema d'acció concret" (26). Els models culturals, segons aquest autor, són alhora objectes d'orientació i per a l'acció i un element de la cultura, és a dir un element integrat. Així aquests models culturals, sigui institucionalitzats sigui informalitzats, esdevenen elements constitutius del sistema de la personalitat i del sistema social. Cal tenir sempre presents la real interpenetració entre els quatre subsistemes. (Almond utilitza com a unitat conceptual per a la nova investigació el concepte d'orientació elaborat per Parsons i Smiles).

La concepció parsoniana de la Cultura té molts elements en comú amb les visions culturals dels antropòlegs que hem analitzat al capítol I. Ambdues visions comparteixen el caràcter unitari de la cultura, o sigui la seva representació com un sistema global compartit de creences dins una societat determinada. La principal diferència, la trobem en els límits fixats pel propi Parsons al sistema cultural. Dins l'antropologia cultural, la cultura és una dimensió totalitzant que abrega tota la realitat social. Per a Parsons no és més que un

dir, de manera que, la manera de escriure aquest tipus de publicacions pota ser un altre tipus de treball. D'altra banda, el paper dels països d'Amèrica central i carib en el món i principalment en el context de l'evolució de les ciències socials, i especialment de les ciències polítiques i sociològiques, ha estat molt important. La introducció de nous sistemes d'investigació, sobretot la tècnica de l'anàlisi per a l'estudi del comportament dels individus i grups, ha donat una gran quantitat de dades sobre els processos socials i polítics dels països de treball d'aquesta. En alguns casos, la introducció de les institucions "filiats d'investigació", com les fundacions Rockefeller, Carnegie, i altres, ha donat, que contribueixen "enorme" a les despeses d'investigació social. Aquesta ajuda continua creixent avui dia, de fet, el desenvolupament científic i el desenvolupament de les ciències socials i polítiques s'han beneficiat. D'altra banda, aquesta ajuda per la identitat d'opinions sobre aquest tipus d'investigació, entre els científics i els membres dels consells d'administració d'aquestes fundacions. Particularment crec que podrien profunditzar més aquesta identitat científica i transformar-la fàcilment en identitat política. Aquestes ajudes que porten un dels exemples més reveladors del que és la "ciència aplicada" (54).

A la introducció d'aquest estudi i seguint Scott i Eisenbach he estat les característiques més sobresortint del corrent "behavioralista". Alguns autors en vagues enumeracions coincideixen en els aspectes principals del corrent. Herbert J. Spiro amb un recent treball de crítica del "behavioralisme" enumera dues sèries de característiques sobre el mateix: "Les regularitats, les variacions, les tècniques, la quantificació, els valors, la sistematització, la

permaner "The British Journal" (36). Amb aquestes idees, els seus articles sobre la ciència política, el politòleg es compromet a ell en major intensitat en el problema de la ciència política nord-americana contemporània, (57) alhora que aporta una perspectiva més important en definir el concepte de la Metodologia Política.

La part més important de la seva obra és "The American Political Science Association" (37), que és el primer treball de la seva vida sobre el poder. Hi ha una consideració que en una de les seves obres principals de la seva vida (38), sobre el desenvolupament de la política (59). Però en una vida més limitada de forma similar a la de Morris, no hi ha cap treball que promoua el desenvolupament "polític", el "mètode polític" que cerca l'"objecte" de la ciència (60). Lasswell també escriu, segons ell mateix, en relació de crisi dels de la ciència política i de la política en general, més de la metodologia. Aquella rotació de perspectiva per la crisi de la ciència i de la civilització el trobem implícitament a Morris, a Lasswell, a Huston i en Almond. Però ella escriuen les seves teories en moments de crisi i en certes formes obligats per ella davant la "incertesa sobre el futur dels sistemes polítics en habitar. En el plantejament de Lasswell sobre les seves obres "Political Science" hi ha implícit una defensa de la ciència política com a ciència pràctica per solucionar aquelles problemes i protegir la democràcia. Com diu ell mateix: "Una ciència especial està desenvolupada en el compliment i preservació d'específiques formes d'estat i de societat. La ciència de la democràcia veu d'aquesta ciència especial la compta una relació amb la ciència política general similar a la de la radiació amb la biologia" (61). Així les "ciències de les polítiques" han d'ajudar (estan desenvolupades) a incrementar la pràctica de la democràcia i, en el cas necessari, a protegir i promoure el "desenvolupament" d'una societat. En aquest sentit, Almond

[illegible]

La volutà d'indole i per: Boston és el "país dels polítics". Anant en pel d'altre costat de les proximitats: Boston, o la ciutat de la vida política, amb un sistema de governança que és el més avançat del país, amb un sistema de governança que és el més avançat del país, amb un sistema de governança que és el més avançat del país.

000168

Capítol III: L'obra de Gabriel Almond; el concepte i el model de
Cultura Política. La Cultura Cívica.

L'objectiu d'aquest tercer capítol és justament exposar el concepte de Cultura Política segons Almond i els elements que componen - el corresponent model, del qual caldrà fer unes precisions i delimitar-ne l'abast abans de començar l'exposició.

M'interessa el concepte d'aquest autor, tal com ha he dit a la introducció, no com una anàlisi aïllada producte d'un eruditisme i - un descriptivisme d'una obra individual, sinó com a fita important en les modernes ciències socials nord-americanes en el camp de - l'estudi de les realitats polítiques específicament nacionals, en aquest cas amb fonaments culturals. Almond, com he descrit al capítol I, empelta amb tota la tradició de l'antropologia cultural i sobretot amb els estudis del "caràcter nacional". Ben sovint - ell mateix proclama el concepte i el model propis com a descendents directes d'aquells estudis, amb les oportunes i ^{la} assenyalades reserves. Però, ~~des~~ dins la ciència política contemporània, és l'autor que ha assolit un més alt nivell global de teorització en aquest camp. Com a politicòleg, i així ha estat explicat - al capítol II, empelta amb la tradició behavioralista, amb forta influència funcionalista, i participa com a element destacat en - la recerca de la gran teoria o fugida de l'anomenada formalització parcial. Per últim, la seva obra ha d'éssor considerada en - aquest camp si més no per haver estat la primera vegada que es - realitzava de manera massiva un tipus determinat d'enquesta per - a resoldre aquests problemes. Els milers d'intervius fets als - cinc països representen una quantitat de dades que no podem negligir fàcilment; però, ~~des~~, la realització pràctica del treball - de camp facilita innombrables experiències a tots aquells estu-

diosos que desitgin reelaborar i perfeccionar aquests mètodes de treball per aplicar a les realitats culturals.

De la mateixa manera vull precisar que a l'igual que no considero ni treball el concepte i el model d'Almond com un fenomen aïllat dins la tradició científica nord-americana, tampoc no consideraré l'obra més específicament dedicada a la Cultura Política, "The Civic Culture" (1) ni com l'únic treball d'Almond d'on es poden -- treure els elements per a reconstruir el model (2); ni com una -- obra aïllada, ni, per tant, com un concepte aïllat, dintre tota -- la producció científica "almondiana". En aquest sentit dedicaré -- la primera part d'aquest capítol a explicar el lloc que ocupa dins l'obra d'Almond aquest concepte, o sigui com forma part d'un siste -- ma interrelacionat de conceptes que Almond facilita, i ell mateix utilitza, per a descriure la realitat política actual.

Per tant, i ja delimitant l'àmbit del capítol, en primer lloc farem un recorregut a través dels diversos treballs de Gabriel Almond i així comprendrem la seva evolució. Malgrat els simplismes de les -- periodificacions, jo dividiria l'obra d'Almond en tres grans perío -- des: el primer, el que jo anomeno període pre-funcionalista o pura -- ment descriptiu. Almond és un autor molt poc conegut i els seus -- treballs d'aquest període ens interessen per a investigar les arrels d'una sèrie de conceptes clau en les seves obres posteriors però -- que ja eren implícits de bon principi (3). El segon període és el plenament funcionalista. Almond, després de publicar l'article, -- ja esmentat, "Comparative Political Systems", passa a ser un dels autors més citats en el camp d'estudi dels governs comparatius i -- en les teories del desenvolupament o modernització política. Com --

veuren, a través de diverses obres va desenvolupant els grans conceptes que farà servir per a classificar els sistemes polítics i per a descriure'n l'evolució. És en aquest període quan treballa el concepte i el model de Cultura Política com un dels dos trets importants per a observar en qualsevol sistema polític i a establir-ne la classificació. L'altre és la diferenciació estructural. Aquest període, a parer meu, acaba amb la síntesi de tota la seva visió formulada a "Comparative Politics: a developmental - - approach" (4). El tercer i darrer període és de caracterització més difícil. Potser un gran nombre d'observadors del panorama actual de la ciència política nord-americana no acceptarien la divisió entre aquest i l'anterior, però jo crec que Almond, si més no influenciat pel naixent "neobehavioralisme", intenta una sèrie d'acomodacions dels seus conceptes a d'altres enfocaments per a respondre així a les crítiques més importants que van creixent i ja es comencen a fer sentir en cercles amplis com a expressió d'una nova desil·lusió davant la pobresa conceptual que encara arogega la ciència política nord-americana. El símptoma més greu d'aquesta pobresa, com veuren, és la incapacitat d'explicar, sobretot, els fenòmens del canvi social, és a dir de les transformacions dels sistemes. Totalment relacionada amb aquest defecte, es detecta una tendència, que ja he assenyalat a la introducció, cap a la uniformització del món, sota una determinada visió; per tant, a la uniformització de les explicacions científiques (5). (Una de les tasques que l'explicació i la interpretació de les obres d'aquest darrer període han de comprendre, és de comparar-les amb les reformes iniciades arran del discurs esmentat d'Easton l'any 1969). Aquí és interessant de precisar que, per tot el que ha estat

dit, dins una lògica elemental d'exposició, aquest tercer període serà analitzat pròpiament al capítol cinquè en parlar de les diverses crítiques i les respostes que Almond, hi dona. La segona part d'aquest capítol tercer, la dedicarem al tractament específic de la Cultura Política. En primer lloc, hem de recordar la di-
ferència entre el que jo he anat anomenant el concepte i el model de Cultura Política. Per a una millor comprensió de la diferència m'interessa recordar el triple objectiu científic presentar al començament d'aquest treball i que, com he dit, confrontarem amb -- l'obra d'Almond. Anem a la recerca d'uns conceptes que ens serveixin per a explicar les especificitats polítiques dels pobles, aquí bàsicament les d'origen cultural, donant a la cultura l'accepció -- més ampla. Es tracta de determinar les característiques dels sistemes polítics existents avui al món. En segon lloc, i un cop precisades les coordenades concretes en què es mou cada sistema polític i els elements d'origen cultural que els destaquen entre si, definir aquelles característiques que faciliten el funcionament democràtic dels sistemes. En termes clàssics, definir les virtuts -- d'una cultura política democràtica, o sigui els trets més escaients per a la màxima participació de la població al joc polític. Per -- últim, elaborar, prenent com a base als conceptes i les caracterís-
 tiques descrits anteriorment, els mètodes i les eines concretes -- que ens permetin la identificació d'uns fenòmens, el seu estudi i processament, sobretot, tornant a l'objectiu inicial, per tal de -- compar-los.

A la introducció, he apuntat com Almond creu resoldre aquests tres problemes, com creu assolir aquests tres objectius (6), però en --

aquest capítol es tracta, precisament, d'explicitar, criticar i -
 preparar la reelaboració, dels elements utilitzats per aquest au-
 tor davant el triple objectiu. Així en primer lloc parlarem del -
 concepte de Cultura Política i dels seus elements més importants.
 Justament aquest concepte ha de servir per a determinar les carac-
 terístiques culturals dels fenòmens polítics (primer objectiu). -
 Enfront del concepte d'Almond veurem els altres conceptes de Cultura
 Política presents avui en la ciència política nord-americana,
 i en el capítol quart veurem l'ús que altres autors han fet del -
 concepte d'Almond amb certes modificacions d'acord amb l'aplica-
 ció que se n'ha fet a cada cas. El primer element que analitzarem
 després d'haver exposat el concepte serà el seu origen i ^{LA SEVA}formació..
 Així hauré d'examinar el paper que juga, dins el camp de la Cultura
 Política, la dita socialització política, els diversos agents -
 que hi participen i quina direcció segueix aquest procés en els -
 diversos sistemes polítics. Com a conseqüència d'això últim podrem
 detectar els tipus de Cultura Política que es donen entre els sis-
 temes polítics diferents i dins cada sistema polític (recordant el
 caire mixt tant de la Cultura Política global com de l'anomenada -
 Cultura Cívica). Al seu torn, tots els elements que formen part -
 del concepte i els diversos tipus, haurem de relacionar-los amb -
 altres fenòmens polítics que els modifiquen, o que són modificats -
 per ells, essent en aquest sentit la relació més important la que
 es dona entre Cultura Política i Sistema Polític, la seva influèn-
 cia o interdependència. A tall de conclusió d'aquesta interrelació,
 haurem d'examinar, a través del concepte de Subcultura Política, -
 la relació entre el sistema polític global i la diversitat de comu

nitats culturals que es presentin dins el seu "ambient" (7).

Trencant l'ordre aquí dalt enunciat, en segon lloc m'interessa descriure els mètodes i les tècniques d'investigació que Almond fa servir per a treballar aquests fenòmens, és a dir, parlar del que jo anomeno el Model de Cultura Política (tercer objectiu). En el pla metodològic, analitzar els indicadors que Almond utilitza per a anar mesurant i contrastant les cultures polítiques: la identitat entre els ciutadans, per exemple, expressada amb unes respostes de terminades sobre el grau d'identificació d'aquella amb el sistema polític, amb els seus conciutadans, etc. La participació mesurada d'acord amb el grau de potencial democràtic que expressin les actituds dels ciutadans davant determinades i hipotètiques situacions. Els límits de coneixement dels "inputs" i "outputs" del sistema, (8) és a dir els judicis cognoscitius i valoratius dels ciutadans davant l'activitat governamental, tant en el procés d'elaboració de les decisions com en el procés de la seva aplicació (publicació i vigència d'una determinada llei, per exemple). Aquests i d'altres indicadors sociopolítics formen el model necessari per a obtenir les dades que possibiliten la reconstrucció a nivell anàlític de la Cultura Política en un determinat sistema.

Ara bé, per raons de rigor científic i per a aconseguir el màxim fruit amb aquests estudis, Almond mateix assenyala la necessitat de refinar les tècniques de recollida d'aquestes dades. Així també hauriem de considerar el pla purament tècnic de la investigació de camp, però atès el caire teòric que pretenc donar a aquest treball de recerca conceptual, aquest apartat serà el que quedarà en major

mentera només apuntat per a una possible investigació futura. Crec que l'interès de realitzar una investigació de camp sobre les mínimes bases establertes en la recollida, encara que només fos per a contrastar en la realitat els elements proposats per a un estudi correcte de la Cultura Política Democràtica (9).

Finalment, ja definit el concepte i els seus elements, elaborat el conjunt d'indicadors sociopolítics necessari per a la seva identificació i el seu mesurament, i fetes les opcions tècniques de les eines més correctes per a la seva investigació, hem de seguir Almond en el procés de detectar el que ell anomena la Cultura Cívica, o en altres termes, la cultura política que més bé facilita l'estabilitat dels sistemes polítics, encara que teòricament no sigui ni l'única ni la més democràtica (segons objectiu). Primerament hem d'analitzar-ne la definició, però sobretot les definicions del que Almond accepta com a fonts d'actituds democràtiques, o sigui els elements històrics i actuals que Almond utilitza per a definir la Democràcia, i per tant, la cultura política més escaient en aquella. Després veurem les característiques que conté la Cultura Cívica i els seus principals elements. Un punt important en aquesta part és la deferenciació que fa Almond de la Cultura Cívica de les altres cultures polítiques democràtiques que ell titlla de conceptes idealistes o utòpics. Per últim entrarem a la part més polèmica del capítol en exposar la identificació que Almond fa de la Cultura Cívica amb la cultura política dels Estats Units o de la Gran Bretanya. Aquí haurem d'assenyalar les incongruències teòriques de la identificació, basant-nos amb tot el que hem examinat anteriorment, i també les incongruències reals actuals entre la visió d'Almond d'aquells sistemes i el seu veritable funcionament expressat en les contradiccions més superficialment observables i que si més no han estat obligades per Almond mateix. Aquesta és la part del capítol que ens farà retornar —

plenament al fil de la tesi palesant els objectius científico-polítics d'aquest tipus d'estudis com a partíceps d'una visió dominadora en el món actual que té justament els seus fonaments teòrics en les bases analítiques de les diverses ciències socials "occidentals", on es dona el predomini nord-americà.

Aquest seria potser el lloc indicat per ajuntar les crítiques que han estat fetes, des de diverses corrents, a l'enfocament "almondí" i passar a fer-ne la síntesi i el meu intent de reelaboració. Ara bé, crec que l'ordre lògic del meu treball, tenint en compte el meu objectiu, m'obliga a portar a terme aquesta tasca a l'últim capítol, ~~en el capítol quart~~. En aquest capítol tercer, com he dit, - haig d'anar seleccionant els elements clau necessaris per a comprende tant el concepte d'Almond com la meua crítica en la línia de la meua tesi. Però com he dit a la introducció, i com a objectiu secundari d'aquest treball, he d'apuntar la influència d'aquest concepte en la ciència política "occidental" contemporània, en primer - lloc en els estudis del desenvolupament polític de les joves nacions que han sortit recentment de situacions colonials i a les - quals els cal un mirall on poder observar els seus defectes i les formes de corregir-los en el seu camí cap a la Democràcia. En altres paraules, apuntar la forma principal d'utilització d'aquest concepte per al control polític de sectors importants de la humanitat. En segon lloc, també apuntar l'influència d'aquest concepte i d'aquest model entre alguns politicòlegs que han treballat, justament amb aquestes eines, les realitats de l'actual Estat Espanyol. Serà després del capítol quart, que contindrà el que acabem d'esmentar, que podrem fer, a l'últim apartat d'aquesta tesi, el balanç -

global de tot aquest treball. És aleshores que la necessària síntesi crítica sorgirà a partir de tots els elements ja preparats i de les visions d'altres autors. Tot això orientat cap a una reconsideració del problema de les característiques culturals dels sistemes polítics. Finalment, cal recordar que aquest treball no és res més que un primer intent, punt de partida per a anar escatint la complexa realitat d'aquests fenòmens (10).

L'obra de Gabriel Almond: el període pre-funcionalista o purament descriptiu.

De bell antuvi vull aclarir que el mot utilitzat per a caracteritzar aquest període, "pre-funcionalista", en aquest cas no té un significat històric ^{conceptual} com si volgués donar a entendre que Almond encara no acceptava els plantejaments de l'enfocament conceptual funcionalista, per exemple sinó que em serveix per a posar l'accent en la manca de teorització plenament funcionalista, per part d'Almond, o sigui per a subratllar el caràcter purament descriptiu, sense cap pretensió d'englobament teòric general com tenen els seus treballs d'aquest període. En certa manera, sembla que caigui en una redundància amb aquest títol, puix que abans he indicat que la gran teoria funcionalista mateixa, en aquest cas la d'origen parsonià, -- quan pretén teoritzar es limita a descriure sense explicar (és el cas d'Easton i del seu concepte de Sistema Polític).

Però aquí Almond, insisteixo, descriu unes realitats socials) àdhuc sense aquelles pretensions teòriques funcionalistes, tot i que els únics autors que ell tracta directament són els funcionalistes. Com a mínim, per evitar afirmacions absolutes, podem dir que en aquest

període no es proposa teoritzar.

El seu primer treball seriós, encara que pràcticament desconegut i no publicat, és la tesi doctoral que va fer per a la Universitat - de Chicago (11). Per tant, hem de considerar que la seva primera - publicació important és l'obra ja esmentada, "The American People and Foreign Policy" (12). Almond ens diu que la publica en uns moments difícils per a la societat americana, a la qual se li presenta una seriosa opció davant la qual és a punt de realitzar un - canvi important. Com ell mateix diu, els Estats Units, després de la victòria en la segona guerra mundial i el gran paper que hi van tenir, són a punt de passar d'una situació, i de la conseqüent política, d'aïllacionisme, a ésser, sens dubte, el líder mundial o - la primera potència política i econòmica. (Recordem que ho escriu als anys 50, quan, dins els Estats Units, es tornen a aixecar - veus denunciant el retorn a l'aïllacionisme abandonat, en principi, per l'agressió japonesa a Pearl Harbour.) Per tant, són moments, - diu Almond, que els obliguen a determinades posicions, sigui en - un sentit o en un altre, que comporten gran risc i cost. L'opció a seguir respecte a la gran política exterior és potser la més - greu de les decisions plantejades. I aquest és l'objecte principal del seu treball: la relació entre aquesta opció i la participació de la població nord-americana en l'elaboració de la política exterior. Per a ésser el màxim de precisos, direm que Almond vol contrastar el conegut mite democràtic de la participació popular en - l'elaboració de la política, en aquest cas de la política exterior, amb els valors i les opinions predominants, dintre cada grup social, davant a aquest problema (malgrat l'esmentat pre-funcionalisme, fa

rá jugar els valors un paper predominant) (13). També en aquest estudi, per bé que sense la dita formalització parsoniana, farà servir el concepte d'actituds: "Aquest estudi és una anàlisi estructural de les actituds americanes davant la política exterior. No es limita a descriure les fluctuacions d'opinió, sinó que, a més, busca la seva relació amb el context de les actituds americanes bàsiques" (14).

Les passes que cal seguir per a aquesta tasca són les següents:

- a) Descriure l'ambient dins el qual els americans han de prendre les decisions en aquesta matèria.
- b) Investigar i descriure les tendències de la cultura i del caràcter dels Estats Units. Aquí trobem explicitada la primera al·lusió als valors americans bàsics que formen la cultura i el caràcter, malgrat que, per al seu estudi, haurà de confiar-se de fonts diverses, intuïció personal, observacions dels historiadors, escriptors i antropòlegs (cal recordar les seves reserves sobre tot respecte d'aquests últims). Amb els elements obtinguts en aquest segon punt, ja es podran predir, segons l'autor, les respostes davant els possibles canvis domèstics o exteriors, sobre tot de tàctica de la Unió Soviètica.
- c) Descriure els canvis i les fluctuacions del temperament i les actituds de les masses, des del final de la segona guerra mundial, i la seva diversa distribució dins l'estructura social. Així detectarem el que ell anomena "subaudiències" (avant de les subcultures) o grups amb especial susceptibilitat davant la política exterior.

d) Descriure tant ideològicament com estructuralment "la política exterior de les èlites", com un cas específic de subaudiència (15)

Es aleshores, diu ell, que, partint de la interdependència de tots aquests factors investigats i descrits, podrem elaborar una sèrie de proposicions per a predir les possibles reaccions en política exterior, a nivell global. La feina que acabem de descriure, en la seva programació, és, al meu entendre, un estudi concret d'un tipus de cultura política (Almond mai no ho formula així), encara que no més aplicat al món de les relacions exteriors.

En el primer apartat Almond subratlla el gran perill present: l'ameⁿça comunista. "El moviment comunista està dirigit per professionals de la revolució que tenen com a objectiu l'establiment de dictadures comunistes arreu del món (...) El moviment comunista practica un activisme permanent (...) El moviment comunista utilitza - uns mètodes i unes tècniques polítiques molt complexos i versatils (...) quinta columna (...) s'han infiltrat (a França, a Itàlia, a la Gran Bretanya, i també als Estats Units) per tot el moviment - sindical" (16). Per tot això els Estats Units hauran de propulsar al màxim els esforços orientats a augmentar el nivell de vida d'aquells països, abans que els comunistes, "sobre una base real de queixes i reivindicacions populars", s'hi facin amb el poder. És aquí on Almond fa el gran elogi del programa nord-americà d'ajuda a Europa, "European Recovery Program", com a únic mitjà per a immunitzar l'Europa Occidental de la infiltració comunista.

En el segon apartat analitza el que ell considera múltiples i desiguals generalitzacions sobre el "caràcter nacional". En una línia

d'estudis clàssics, esmenta Tocqueville, Dickens, Spencer, Bryce, i Ostrogorski, i, com ja he explicat en el primer capítol, en una línia més moderna, la de l'escola "cultura-personalitat", dins l'antropologia cultural nord-americana, esmenta Mead, Gorer i Kluckhohn. De totes aquestes interpretacions, fetes a tan diversos nivells, - conclou que el caràcter nord-americà només pot ser explicat que a través de les "moltes i diferents Amèriques" (17).

Al tercer apartat, sobre el temperament i les actituds dels americans des de la guerra, actituds que en podríem dir conjunturals i - immediates, Almond descriu el canvi produït en qüestió de molt - pocs anys. En un principi hi havia un desinterès general produït - per un optimisme vital relacionat amb l'estesa creença en la cooperació internacional, especialment amb la Unió Soviètica, l'altra - potència guanyadora, i amb la confiança i dipositada en la just - estrenada Organització de les Nacions Unides. Tan mateix ben poc - després, i davant els canvis en els esdeveniments i l'empitjorament progressiu de les relacions USA-URSS cap la guerra freda, les amenaces exteriors començaren a fer efecte en els diversos nivells socials.

Seguint la investigació anunciada a l'últim apartat, Almond ens dona una primera visió del que en la "Civic Culture" serà tota una - teoria sobre la democràcia moderada o de baixa participació. "El - concepte d'élite tal com és usat aquí no és inconsistent amb cap - mena de control democràtic o no" (aquesta negació implica un reconeixement, oblidat ~~en~~ la Cultura Cívica, de l'ambigüitat, com a mínim, del fet de parlar d'élites dins la recerca de la Democràcia). "Aquest concepte es fonamenta sobre l'opinió, tan acceptada dins

de la teoria política i sociològica, que qualsevol forma d'acció social significa divisió del treball i divisió de la influència" (18). Perquè aquest concepte mantingui la seva consistència amb la idea de democràcia, cal que sempre hi hagi una "oportunitat formal" de participació, una autonomia i una certa competència entre les diverses élites, i que el públic segueixi les discussions entre elles. (En aquestes tres premisses ja trobem implícits tots els elements que teòricament li serviran per a descriure la Cultura Cívica i la identificació d'aquesta amb la cultura política dels Estats Units i de la Gran Bretanya. Aquí parla d'oportunitat formal, i a "The Civic Culture" parla de potencial d'acció, o, encara més difícil, de creença en el propi potencial d'actuació. Al mateix temps la visió democràtica defensada en l'obra objecte principal del meu estudi també implicarà un tall real entre públic, que "segueix les discussions", i élites, i ensems entre les diverses élites operants que en certs moments difícils poden justificar l'existència d'un determinat grau de pluralisme).

Així, amb tots aquests elements ell arriba a la descripció de l'anomenant "consensus" de la política exterior, el qual és producte de la interdependència de tots aquells nivells, i sobretot és necessari. Lògicament, per a Almond els fonaments del "consensus" són les idees i les actituds comunes tan esteses en la societat americana (19). El "consensus" comporta sobretot una convergència de les diverses polítiques exteriors que es puguin donar entre els principals grups de la població, laborals, professionals, organitzacions del món dels negocis, del pagesos, dels veterans de guerra, de les dones, de caràcter religiós, ètnic, etc. (20). La convergèn

cia, en aquest camp no implica coincidència o convergència en altres camps com serien la política comercial (oposició entre grans i petites empreses, entre sindicats i patrons) o aspectes concrets unilaterals de la política exterior (pactes de seguretat amb països individualitzats, la qüestió de la NATO, etc.), que en línies generals, poden enfrontar els aïllacionistes amb els expansionistes, o bé determinades posicions ideològiques davant la gran varietat de règims existents al món, enfrontaments com els que es produïren arran de la guerra civil espanyola. Aquesta convergència així enunciada, s'acosta a la visió clàssica entre els interpretats del nacionalisme d'un interès nacional comú o d'un destí històric (en el cas americà, per exemple, la ideologia del "Destí Manifest"). Els únics grups que, al seu entendre, en aquells moments no participen del "consensus" són els radicals i el reaccionaris, expressió dels dos pols o extrems oposats de les ^{opinions} ~~opinions~~ polítiques, a l'esquerra i a la dreta (21).

La conclusió més important d'aquesta obra és l'existència d'una manca d'atenció per part de la massa per les qüestions de política exterior enfront de l'atenció que hi dediquen els membres de les diverses élites. Aquesta conclusió, a l'igual que el tan esmentat concepte de democràcia moderada defensat ja en aquesta obra però -sobretot a "The Civic Culture", són extrets, de manera gairebé automàtica, d'unes observacions personals de la realitat social. Com a mínim crec que Almond s'hauria de preguntar sobre les causes del desinterès de la població per la política exterior, i igualment -per les causes de l'interès de les élites. Ell es limita a proposar unes mesures que facilitaran el procés d'elaboració de decisions en aquest camp, fent minvar els efectes d'aquest abisme so

cial. Segons Almond s'hauria de formar un cos d'experts capacitats per informar, aclarir, explicar, etc. la política exterior a la massa. "Un especialista ben preparat, capaç de dedicar-se plenament en aquest camp, està en posició d'informar i de moderar les opinions dels líders del seu grup d'interès, d'iniciar la tasca d'educació dels funcionaris locals i d'institucionalitzar programes d'informació sota unes condicions relativament favorables" (22). Aquesta figura del "trained specialized personnel" inlludiblement en recorda la figura del "mandarí", tan ben caracteritzada en el cas del Vietnam per un autor com Chomsky (23). Justament aquest paper, atribuït per Almond al científic social, reforça qualsevol argument sobre la importància de la consideració ideològica d'aquests moderns "filòsofs" que justifiquen l'existència de determinats -- "status quo" i exerceixen una de les funcions més importants per a preservar-los sigui en l'àmbit internacional, sigui en l'àmbit domèstic.

La segona obra important d'Almond està dedicada a l'estudi específic del comunisme: "The Appeals of Communism" (24). Dins la mateixa línia de l'obra anterior, defensa d'un "statu quo" intern i extern. Almond, per encàrrec i sota la protecció del Centre d'Estudis Internacionals de la Universitat de Princeton, es dedica a estudiar el fenomen comunista a l'Europa Occidental i als Estats Units (diferència dos tipus: el moviment minoritari desviacionista a la Gran Bretanya i als USA, i el moviment de masses als partits comunistes de França i Itàlia). Aquest estudi, tal com indica la presentació, és promogut per la necessitat d'enfrontar-se amb aquesta amenaça creixent per a les democràcies liberals (25). En altres -

àrees, sobretot a l'anomenat tercer món, també comença a donar-se l'expansió del comunisme; per això el mateix centre, segons diu també la presentació, ja ha encarregat al professor Lucien Pye, company i col·laborador d'Almond en l'estudi de la Cultura Política, un estudi del moviment comunista a Malàia com a primer treball d'una sèrie sobre el tema (26).

A Almond l'interessa explicar per què la gent s'inscriu als partits comunistes i per què en marxen. La primera cosa servirà per a determinar les causes de "la vulnerabilitat del món lliure davant la penetració comunista", i la segona per a "suggerir les debilitats i les clivelles que trobem en el moviment comunista" (27), i tot plegat facilitarà una millor comprensió del problema del comunisme i ajudarà a una correcta elaboració de polítiques en el món lliure enfront d'aquell moviment.

L'estudi es basa en documents dels diversos partits i en una enquesta duta a terme entre 221 ex-membres dels diversos partits. Amb aquestes eines, Almond pretén descriure les dimensions de l'àmbit comunista, els diversos tipus d'afiliat i les seves respectives motivacions per entrar a formar part d'aquestes organitzacions. Com ja he dit al capítol I, aquesta obra és un exemple d'un intent de reconstruir una determinada personalitat política, la del "comunista", amb totes les seves varietats, amb les arrels dels exemples i les dades analítiques individualitzades.

Fruit d'aquest estudi, Almond fa dos tipus de consideracions: unes que anomena ètiques, i unes altres de polítiques. Entre les primeres trobem les consideracions destinades a presentar el comunisme

com un fenomen anòmic al desenvolupament de la humanitat en el segle XX. "Una de les més lletges ironies de la història del comunisme és el fet que un moviment que es va encendre com una protesta - contra els mals del segle XIX ha esdevingut el gran mal del segle XX" (28). Aquests moviments han assolit els resultats contraris - als que inicialment es proposaven. Entre les consideracions polítiques Almond recomana una sèrie de mesures a prendre davant el moviment comunista. Als Estats Units i a la Gran Bretanya, si bé s'han de rebutjar les tàctiques "maccarthystes" (29), no es pot - oblidar que el comunisme representa un seriós perill d'espionatge i d'infiltració, ja que a nivell electoral poca cosa pot fer. A més a més, cal tenir present el mal que pot fer als interessos - "occidentals" en altres àrees del món amb condicions més favorables per al seu expandiment. Especialment a França i a Itàlia, on els governs han d'ésser ben conscients del perill real i han d'impedir els progressos de l'enemic. Els Estats Units, en aquests casos, poden ajudar en aquesta lluita incrementant la seva ajuda - econòmica i militar. En aquests dos països continentals esmentats, el comunisme segons Almond, hi és molt perillós a nivell electoral, ja que compta amb les organitzacions polítiques més poderoses, - tant partits com sindicats. El simplicisme d'Almond arriba als extrems d'insistir que en aquests casos no es tracta d'un comunisme d'estómac (o sigui bàsicament provocat per raons de pobresa), sinó de mentalitat (les actituds enfront de la desigual distribució de les rendes), i sobretot de "cor", o sigui de caràcter emocional, atès el temperament d'aquelles poblacions (30).

Les respostes dels entrevistats, tots ex-membres dels partits comu-

nistes, proporcionen un material molt valuós per a atacar el mal -- directament en el seu camp d'actuació. Almond subratlla que bàsicament hi ha dues formes de combatre la militància sobretot a nivell de base. La primera és el reforçament de les organitzacions -- obreres no comunistes però sobretot les confessionals, atesa la gran força del factor religiós en aquests dos països llatins. L'altra és precisament atacar a casa de l'enemic mateix, fomentant la discordia i el descontentament que ja normalment es dona, segons aquest autor, entre els militants de base davant el lideratge que molt sovint -- imposa uns programes i unes estratègies sense consultar l'opinió dels membres dels partits.

Deixant de banda la interessant anàlisi que podríem fer de la terminologia utilitzada per Almond a totes dues obres, que recorda tota -- una concepció del món i de la interpretació de la política per mitjà d'unes divisions maniqueïstes pròpies dels anys 50 i de l'època "fou-terdulliana", posterior, crec molt interessant de fer un petit balanç de les seves citacions per tal de descobrir alguns dels elements més importants de la meua argumentació que malauradament perviuen en el món actual, tant a nivell polític malgrat la "modernització" dels dirigents i del seu vocabulari com a nivell científic, essent -- un exemple d'això últim Almond mateix a la seva obra posterior, i per tant, a "The Civic Culture".

De forma figurada es pot dir que Almond és clarament el seu propi autoprdecessor. En aquest primer període descriptiu, Almond ja esmenta i utilitza la majoria d'elements que descobrirem a les seves obres actuals i tanmateix formularà una sèrie de premisses que més tard, i amb major rigor científic, elevarà a la categoria de conceptes. La seva línia d'investigació i de treball, ja la trobem

globalment formulada en aquest primer període, i els seus objectius científics són els mateixos que els que posteriorment es proposa. Es aquí on, abans d'entrar en el segon període de la seva obra, ho de resumir, com a elements de reforçament de la meua tesi inicial, tres d'aquests objectius, els quals insisteixo a dir que trobarem reformulats i amplificats posteriorment. En primer lloc, totes dues obres estan presidides per una visió crítica de la situació del món lliure (recordo les crisis descrites per autors tan llunyans com Merriam y Lasswell a les seves respectives obres i com una de les motivacions fonamentals). Segon aquests treballs hi ha una creixent necessitat d'una política d'intervenció per part dels Estats Units (31). En segon lloc aquesta intervenció és necessària per a poder defensar la civilització occidental i el món lliure, i també per a aconseguir que el màxim de països que surten del subdesenvolupament continuïn dintre l'òrbita d'influència de les grans potències del món lliure (32). En tercer lloc, les descripcions del panorama polític i les recomanacions fetes als diversos governs per a evitar aquests mals, són exemples concrets del que en el vocabulari oficial de les ciències socials nord-americanes s'ha donat a anomenar "applied science" (33). A l'igual que els estudis sobre el "caràcter nacional", que conegueren una època de gran producció als voltants de la segona guerra mundial i que nosaltres, al capítol I, criticàvem com a exemples d'utilització, o, més ben dit, de manipulació de la ciència en benefici d'objectius polítics concrets (recordem Dicks i el seus treballs per a afeblir la moral dels alemanys, per exemple), aquestes dues obres d'Almond s'han de classificar en aquest mateix nivell com a intents científics que es

veuen redïts a la pura descripci3 t3cnica o instrumental. En aquest sentit, vull palesar que l'error d'aquests intents no radica en el fet que es moguin a nivell tecnico-instrumental, nivell perfectament legítim per a qualsevol treball aplicat, sin3 en el fet de pretendre fer ci3ncia, generalitzar, teoritzar i conceptualitzar, des d'aquestes experi3ncies amb la intenci3 d'aplicar aquests resultats a d'altres situacions ben diferents. En altres paraules, 3s molt - l3gic que uns "experts" treballin per als seus governs, sempre, pe - r3, que ho reconeixin així i siguin plenament conscients de l'opci3 ideol3gica que aix3 comporta. (Aquestes consideracions sobre el pa - per del científic social dins la realitat que l'envolta i sobre les influ3ncies de les diverses ideologies presents, evidentment ha de presidir [↑]directament 4) manifesta les crítiques a l'obra d'Almond i l'intent de reelaboraci3 del capítol cinqu3.) (33 bis)

El període funcionalista: els estudis de govern comparatiu.

En aquest següent període Almond perseguirà els mateixos objectius que en l'anterior, però ja amb clara intenci3 de teoritzar i d'influenciar els principals corrents de la ci3ncia política nord-ameri - cana. Aquestes intencions, les portar3 a terme dins un marc te3ric més global, en el camí cap a la Gran Teoria, com 3s el funcionalis - me, tal com ha estat considerat al capítol II. En aquest sentit, l'aportaci3 metodol3gica bàsica d'Almond es donar3 en el camp de - l'anàlisi estructural-funcional, amb base sistèmica. Entre els di - versos sectors de la ci3ncia política nord-americana, Almond com - ja he dit presidirà els esforços per l'elaboraci3 conceptual, pel tractament dels governs de forma comparada, i també ser3 un autor

entre els destacats dels que es dediquen a explicar el procés de desenvolupament polític.

El problema principal que ell tracta de resoldre a la seva obra, - el trobem formulat en el conegut article "Comparative Political Systems", i amb les seves pròpies paraules ha estat citat al capítol I (34). Recordo que bàsicament es proposa de suggerir noves eines i nous conceptes per al tractament sistemàtic de les comparances entre sistemes polítics. Aquestes eines i aquests conceptes li seran fornits per la Sociologia i l'Antropologia. El "test" per a aquests nous elements, que ell comença a introduir en les anàlisis polítiques arran d'aquest article, serà comprovar si "ens capaciten per a resoldre certa problemes que són plantejats en el nostre camp d'estudi, d'una manera més efectiva que el que fins ara fèiem (35). També és en aquest mateix article quan Almond ja planteja la necessitat d'enfrontar-se amb les muntanyes de dades - que els científics socials van acumulant però que no classifiquen, interpreten o teoritzen sobre les bases de les investigacions respectives. Han millorat molt les tècniques de recollida de dades - (com veurem en les breus al·lusions a les tècniques de treball) i s'ha eixemplat enormement el camp d'estudi (amb el tractament de les noves nacions, per exemple), però manca un cos teòric posat al dia per a poder tractar tot això (argument idèntic a l'alludit sobre la formalització parcial de la Ciència Política). Ell mateix reconeix que en els seus esforços per fer discriminacions i diferenciacions entre els tipus de sistemes polítics "empírics que trobem funcionant avui al món" ha elaborat una classificació (la primera que ell ens dona) que li servirà de punt de referència per al

seu treball, malgrat que ell és conscient de la feblesa teòrica - d'aquella, atès el caràcter tan experimental de les bases darrunt - les quals l'ha bastida (36).

Com també he dit, és en aquest article que comença a parlar d'una determinada definició de "sistema" com a eina bàsica conceptual. - Sistema polític com a sistema d'acció (primer sentit, parsonià), - cosa que vol dir que l'estudiós de la política "està interessat en els comportaments observables, i en les normes i les institucions en la mesura que afecten aquells comportaments" (37). Per a ell el concepte de sistema té una connotació inclusiva més ampla que altres termes utilitzats fins aleshores amb la mateixa intenció. Així el terme "procés", tan estès entre els politicòlegs, sempre es referirà a una acció modelada al llarg del temps, mentre que el terme "sistema" es referirà a la totalitat d'unitats, en una sèrie d'interrelacions i amb una certa estabilitat, "tan ben descrita com un - equilibri canviant" (38). El segon concepte presentat en aquest article, en la tasca inicial de definició dels elements que fa servir en l'anàlisi, és el concepte de "role". Justament el "role" és la unitat del sistema polític, o sigui l'esmentada unitat en interacció dins el sistema polític (recordem la justificació que fa Almond, a "Politics of the Developing Areas" o a "Comparative Politics", de la renovació conceptual: estructures per institucions, "roles" per càrrecs, etc.). El terme "role", l'utilitza tal com l'ha definit - Parsons, amb un sentit d'orientació de l'actor polític, orientació organitzada i dirigida cap a la participació (39). De la combinació de "role" així definit, i de "sistema" en termes eastonians, com volem amb més detall, Almond dona la seva pròpia primera definició de

sistema polític.

En el concepte de "role" ja trobem el sentit orientatiu que ell dóna al nivell d'investigació d'aquells politicòlegs que, com ell, - pretenguin renovar la ciència política en el sentit citat i seguint les passes d'altres ciències. En aquest article esmenta diverses - expressions emprades fins aleshores com a aproximacions al concepte d'orientacions: valors polítics, ideologies, caràcter nacional, - "ethos" cultural, però a parer seu no n'hi ha cap que tingui una - estabilitat en el seu sentit i la majoria se sobreposen les unes - a les altres. El terme orientació, en canvi, és molt útil perquè - "intenta ("attempt") una comprensió i diferenciació lògica" (40). Seguint Parsens i Shils, esmenta aquí els tres elements essencials de les orientacions polítiques: el perceptiu o cognoscitiu, l'afectiu, i l'avaluatiu, elements que conseqüentment enmarcaran la seva definició de Cultura Política. Aleshore ja pot, per primera vegada explicitar-ne el concepte: "model particular d'orientacions cap a l'acció política" que trobem a cada sistema polític.

Amb aquests tres elements conceptuals: sistema, "role" i Cultura - Política, Almond fonamenta la seva primera classificació dels siste-mes polítics, que com he dit cal discutir i perfeccionar. El primer tipus, l'anglo-americà, té una Cultura Política "homogènia i secu-
lar" i una "estructura de "roles" molt diferenciada.

Una cultura política secularitzada és "una cultura política amb mul-
tiplicitat de valors, de caràcter racional calculador, i amb dispo-
sicó cap a l'experimentació i la negociació" (41). Aquesta defini-
ció comporta els mateixos elements que la posterior definició de la

"Cultura Cívica", evidentment perquè Almond en tots dos conceptes es refereix a la mateixa realitat, la dels països més democràtics: els Estats Units i la Gran Bretanya. Per tant, es tracta d'un caràcter polític obert, flexible i de composició mixta (recorden les definicions de caràcter nacional multimodal). Malgrat això últim, ell mateix té cura de remarcar que és una cultura política homogènia, no en la seva composició (mixta), però sí en la mesura que els seus subjectes comparteixen uns mateixos mitjans i uns mateixos - fins polítics ("consensus"). "La gran majoria dels actors del sistema polític accepten, com a metes finals, alguna combinació dels valors de llibertat, benestar de les masses i seguretat" (42).

Aquesta cultura política secularitzada requereix per a la seva - pròpia essència, la individualització i l'autonomia dels diversos "roles". L'estructura autònoma dels "roles" permet, sobretot, una organització burocràtica racional, una gran diferenciació i una - especialització de funcions, un alt grau d'estabilitat i la difusió del poder i de la influència. (Com a tasca assignada per a l'examen del concepte de Cultura Cívica, deia que hauríem de contrastar les descripcions de les realitats USA o de la Gran Bretanya que - Almond dona, amb altres, per a detectar-ne les incongruències. És evident que ja ho podem fer ara a través d'aquest primer tipus de sistema polític, amb una cultura política homogènia que és idèntica a la Cultura Cívica, i de la qual en aquest sentit hem d'indicar, com a mínim, la no consideració per part d'Almond de cap dada que provés una interpretació contrària a la seva, és a dir la no presentació de cap element que existeixi realment als USA o a la Gran Bretanya i que pugui posar en perill la pretesa estabilitat, espe-

cialització i difusió del poder).

El segon tipus de sistema polític és el pre-industrial. Aquests sistemes, que en plena tasca d'occidentalització, Almond descriu situant-los en fase de pre-industrialització i de pre-occidentalització, tenen una cultura política mixta, un baix nivell de diferenciació de "roles" i una barreja d'estructures (43). Aquests són els sistemes que proven més clarament la necessitat d'una renovació conceptual perquè els seus parlaments no són exactament parlaments, els seus partits i grups de pressió es comporten d'una manera poc usual, les burocràcies i els exèrcits dominen la situació i en ella hi ha un clima poc favorable a les prediccions. Justament la millor definició d'aquesta situació és la de cultura política mixta, no com a barreja de valors liberals (cas de la cultura política homogènia), sinó en sentit de transició de la cultura tradicional a la cultura "occidental". O sigui, aquests règims es modernitzaran a mesura que aquelles institucions, copiades dels sistemes occidentals, vagin funcionant realment i les respectives poblacions vagin adoptant els valors de les democràcies liberals (44). El que és realment sorprenent és que, amb aquest concepte, Almond pretengui, com afirma pocs rengles mes avall, resoldre el problema dels investigadors polítics que se'n van a Tailàndia o a Indonèsia i que per a interpretar aquelles realitats només disposaven fins ara dels elements extrets de les anàlisis dels sistemes occidentals; ara Almond facilita a aquests investigadors uns elements nous més correctes, directament adreçats a aquelles realitats. Aquí fa la normal transposició funcionalista d'eleva a nivell de model una realitat concreta, l'occidental.

El tercer tipus de sistema polític és el Totalitari, amb una cultura política aparentment homogènia però amb una homogeneïtat "sintètica", i amb una predominança dels "roles" de caire coercitiu juntament amb una inestabilitat funcional dels "roles" de poder (45). Curiosament aquests són els únics sistemes polítics que no tenen cap mena de legitimitat, a diferència d'altres que gaudeixen d'una legitimitat ("Weberiana") bé tradicional, bé carismàtica, bé legal, i, en, per tant, les orientacions i els lligams dels subjectes cap al poder serà purament per conformitat i apatia. D'aquí que s'hagin d'interpretar com a sistemes amb homogeneïtat aparent, però no real, perquè és imposada. Dubto que avui, l'any 1974, Almond mantingués aquesta categoria en la seva classificació, perquè entre altres coses li seria difícil de trobar un exemple pràctic que reunís aquestes característiques. Hem de tenir present que el concepte de "totalitarisme" serveix, i és creat així, en uns moments històrics determinats per a justificar les aberracions dels governs dels països agressors a la segona guerra mundial, però que després, sota la direcció d'altres governs i dintre l'àrea d'influència capitalista, seran aliatos dels antics aliats. Així es pot justificar el fet que el poble alemany no es pogués rebel·lar contra Hitler perquè aquell havia instaurat un règim totalitari que impedia qualsevol moviment d'oposició. Opinió paralela han estat expresades sobre el cas del Japó. Aquest concepte, per tant, ens indica també la càrrega ideològica dels esmentats estudis científics, amb la decidida defensa que fan d'uns sistemes democràtics que només poden ser alterats per aquest tipus d'aberracions produïdes d'estranyes personalitats paranoiques dels homes al poder (això empenya, per tant, amb els estudis de Dicks, Gorer o Leites sobre el caràcter nacional d'aque

lles poblacions, tan diversos del dels seus líders). Després aquest concepte s'aplicarà, seguint un procés invers, a aquella potència que ha estat aliada però que després passa a ser el principal enemic, la URSS. Més tard, encara també serà aplicat als països que no acceptin la predominança del món capitalista, i dintre seu d'una potència concreta, USA. Com a conseqüència d'això últim, es distingirà entre dictadures totalitàries, les que no s'alineïn amb les potències liberals i dictadures paternalistes, tradicionals o, com a màxim, autoritàries - les d'aquells sistemes que es mouen sota la influència "occidental" i que teòricament es toleren com a mals menors, però rebent, en la majoria dels casos, fortes ajudes de les potències liberals, sobretot del USA (46).

Una categoria residual dels sistemes totalitaris però totalment distingida d'ells és la dels sistemes autoritaris, que, malgrat que són "una categoria necessària per a entendre les realitats no occidentals", Almond aplica al cas de l'Estat espanyol (47). Aquests sistemes es diferencien dels totalitaris per l'existència d'un cert pluralisme, d'una major estabilitat, d'un cert relaxament i d'un grau i una intensitat menors en les mobilitzacions populars. "Si agafem un sistema com el d'Espanya és evident que les institucions religioses, els grups d'interès, els grups amb un cert status, les agències burocràtiques, i també el partit falangista, tots són "reconeguts" com a elements dins una estructura política pluralista (48). Linz, en el seu conegut article sobre el cas espanyol, on també defineix el sistema com a autoritari (més ben dit, com el tipus clàssic de sistema autoritari), esmenta aquest tipus definit per Almond a l'article "Comparative Political Systems", que ell -

també s'assenyala com a important, i després dona la seva pròpia -
definició que té força punts de contacte amb la d'Almond (49).

El quart i darrer tipus de sistema polític, segons Almond, i produ^u
te de la classificació per mitjà dels conceptes de "role" i de cul^u
tura política, és l'europeu continental. Ja ho assenyalat com ós -
de poc seriós, a parer meu, el fet que en la seva definició i clas^u
sificació Almond inclogui criteris geogràfics de posició espacial
dels països. Aquest tipus continental, per a Almond no inclou, evi^u
dentment, la Gran Bretanya, però tampoc Escandinàvia. En els siste^u
mes continentals trobem una cultura política fragmentada, que obli^u
ga Almond a parlar de subcultures polítiques, i una estructura de
"roles" alienada (50). Aquesta alienació se'ns mostra en la gran -
substituïbilitat d'unes estructures per d'altres (els partits -
pels sindicats, per exemple) i en l'amenaça autoritària existent -
sobre aquests sistemes (51).

Com hem vist en aquest article, tantes vegades utilitzat per la -
majoria dels autors de la ciència política contemporània com a punt
de referència per a iniciar les seves tasques intel·lectuals en el
camp de l'estudi dels governs comparatius, Almond ja mostra la -
gran varietat de possibilitats conceptuals i de classificació que
després anirà desenvolupant al llarg de la seva obra. També mostra
els elements clau que després fonamentaran el concepte de Cultura
Política, concepte que caldrà estudiar més precisament amb un de-
terminat model o conjunt d'indicadors sociopolítics, a "The Civic
Culture". Els dos conceptes bàsics són, doncs, la cultura política
i la diferenciació estructural (coneguda a través de l'estudi dels
"roles"). El segon concepte serà desenvolupat a "Politics of the -

"Developing Areas", al seu treball sobre els grups d'interès i al seu article sobre el canvi polític (52), i el primer, el concepte de cultura política, a l'obra ja esmentada, objecte principal del meu treball. Després, un cop completats tots els elements que - acompanyen tots dos conceptes i facilitats els instruments per a - la seva investigació i el seu tractament directe, se'ns tornen a - presentar en el que podem considerar una síntesi de l'obra d'Almond: "Comparative Politics: a developmental approach" (53), punt tèoric final del segon període de la seva obra. Més tard iniciarà una sèrie de revisions per tal d'assimilar aquells aspectes que ell considera correctes de totes les crítiques que li han estat formulades - (ens n'ocuparem al capítol V).

El marc global de tot aquest segon període és l'enfocament sistò-mic estructural, seguint els models funcionalistes ja esmentats. Interessa precisar aquí les característiques pròpies almondianes d'aquest enfocament. Hem vist el primer esment que fa Almond del - concepte de sistema i la seva diferenciació, favorable al sistema natoix, respecte al concepte de "procés". En aquest primer moment utilitza directament la visió oastoniana, a la qual àdhuc als darrers anys continua atribuint un gran paper, peoner, en la ciència política, dins el seu camí cap a la més alta teorització (54). - Per a ell, "la introducció del concepte de sistema representa un - pas genuïnament important vers la Ciència" (55).

La seva primera definició de sistema és la següent: "la interacció modelada dels "roles" que afecten a les decisions, recolzada per - l'amenaça de coerció física" (56). Aquesta definició està inspira-da en la definició weberiana de l'Estat ("monopoli legítim de la

coerció física dins un territori donat i donant una població"), i de l'ús que en fa extreu les seves idees i les seves percepcions del que és el sistema polític. Altres autors, també esmentats per Almond, utilitzen a les seves definicions la idea de coerció en el sentit weberian, com són ara Lasswell i Kaplan amb la seva idea de "poder", Dahl amb "poder i autoritat", Easton amb "authoritative allocation of values", etc., però a cap d'aquestes definicions, a parer d'Almond, no poden ésser incloses totes les realitats polítiques, estatals o no, clarament diferenciades de les altres realitats socials on també es donin certes relacions que impliquin obligacions o coacció física (57). Justament la definició weberiana de l'Estat, segon Almond, no pot ésser aplicada a les societats no diferenciades i on no hi ha monopoli legítim de l'ús de la força física. És per això que és més correcte, en termes polítics generals, parlar de sistemes, concepte que no exclou cap societat (58).

És, doncs per aquesta raó que Almond proposa com una correcta definició del sistema polític, segona en la seva obra, el sistema d'interaccions que es produeix a totes les societats independents, i - que porta a terme les tasques d'integració i d'adaptació (internament i davant altres societats) per mitjà de l'ús o de l'amenaça - d'ús de la més o menys legítima coerció física" (59). Al capítol II he presentat la concepció de sistema segons Almond dins la tercera categoria de visions sistèmiques, la que descriu els sistemes com a eines per a explicar les estructures d'actuació o de rendiment - específic, essent aquesta la categoria menys abstracta i la més - empírica. Les característiques categòriques d'aquests sistemes són les proves per a invalidar qualsevol pretensió teòrica referida a

ells mateixos. És en aquest sentit que ha estat feta la principal objecció a la definició de sistema d'Almond més amunt citada. La definició ens descriu el que el sistema fa; per tant, hem de presumir que deixa de ser un sistema quan ja no efectua aquelles funcions, atès el caràcter tautològic de la definició. Al mateix temps a la definició hi ha dos termes no definits prèviament ni posteriorment, i per tant, com diu Dowse, "haurem d'interpretar qualsevol resposta del sistema com a integrativa o adaptativa. Així en una definició trobem una tautologia dins un altra tautologia" (60). La conclusió lògica d'aquesta crítica, molt pròxima a la crítica global al funcionalisme, és remarcar el caràcter purament analític, de marc de referència, que té el concepte de sistema definit per Almond.

En el seu treball sintètic "Comparative Politics", Almond canviarà, en part, la definició de sistema. Hi manté el caràcter analític, - tautològic, però abandona les dues funcions d'integració i d'adaptació. Així, segons aquesta obra, un sistema polític "inclou totes les interaccions que afecten l'ús o l'amenaça d'ús de la legítima coerció física" (61).

El sistema polític es pot identificar pels criteris següents: comprehensivitat, interdependència i límits o fronteres. La comprehensivitat vol dir que quan es parla d'un sistema polític s'inclouen totes les interaccions que afecten l'ús o l'amenaça d'ús de coerció física. Així Almond pretén d'incloure-hi no solament les institucions legals com ara els parlaments, o els subjectes polítics - reconeguts-partits i grups d'interès, per exemple-sinó també "totes les estructures en els seus aspectes polítics", com poden ser el parentiu, la casta, el status, etc. (62). La interdependència -

Una millonista. Una conseqüència de la manca de la base de la difusió de la informació porta a la confusió. Almond proposa que "l'informació principal del canvi de sistema és que es realitzaran d'alguna manera les funcions que ara s'hi fan i s'organitzaran per a fer-les". I després, amb el seu objectiu, també fa una distinció que és la que servirà per a classificar els sistemes polítics (60).

Almond, en un treball de base de sistemes polítics, també fa una distinció, és la de la seva teoria de sistemes polítics i es caracteritza tant en el seu model teòric com en el tècnic, donant-los les característiques que les donen a tots els sistemes polítics, les característiques que esperem de comparar realitats ben diferenciades en el temps i en l'espai, les característiques que fan que "Anglaterra i el Regne Unit siguin portals d'un món universal" (60). Les característiques de tots els sistemes polítics tenen en comú: a) l'existència d'una estructura política; b) la realització de determinades funcions, malgrat que siguin portades a terme amb freqüències diferents i per estructures diverses; c) la multifuncionalitat dels sistemes polítics, que permetrà de comparar-los pel grau "d'especificitat de les funcions dins l'estructura", i d) la "varietat" cultural de tots els sistemes polítics. A tots hi trobem elements tradicionals i moderns amb un grau divers de superposició d'uns o d'altres.

La primera característica, de caràcter formal institucional, és la que serveix per a efectuar les comparances més superficials entre els sistemes. La segona i la tercera representen l'enunciat dels elements funcionalistes en Almond. La quarta és, una vegada més, un record del caràcter multimodal de les realitats culturals que

desse enfocament d'observar en la pràctica política, és que "Una funció de les institucions polítiques que consisteix en l'extensió del règim i de la política política, política, política, política, política, política" (6).

Entre Almond i Easton podem veure la gran diferència més important, - que Almond té, en el context de la ciència política, la teoria política i la ciència política, en teoria, d'una gran harmonia i coherència, en un gran ordre de la ciència. - Per a Almond, en política, no hi ha possibilitat de conflicte entre un "input" extern i un d'input (un sistema de la ciència política, per exemple), i a més, no considerant el "feedback" (o retorn d'informació en l'esquema sistèmic), guiaré poder identificar qualsevol fallar del sistema com una fallar dels "outputs" (6). Centem en aquesta desviació la inspiració en la teoria de la separació de poders (com mostren les funcions de "rule-making", - "rule-application" i "rule-adjudication") i la no consideració del "feedback" són les dues notes que, a un nivell descriptiu, d'emancipat, distingeixen l'esquema d'Almond del d'Easton.

Entre tots aquests autors de la ciència política nord-americana, en aquests mateixos anys de producció científica, s'estén la consciència de participació en el desenvolupament d'un nou paradigma, i - el concepte de sistema n'és el marc teòric de referència (cal recordar les pretensions teòriques d'Easton a "The Political System"). Almond creu que les característiques principals d'aquest desenvolupament són:

- a) la enfocament estadístic a l'univers dels sistemes polítics, si bé als clàssics o les joves nacions, "national" o "sub-national".

[illegible]

En primer lloc, cal dir-li bé o malament en l'opinió que el seu claudicat, fins i tot és constantment positiu. El té ell mateix com l'enfocament funcionalista, en fa un fe' força el·lèctic. Aquesta claudicat d'observar en l'ús de les categories funcionalistes estrictament a problemes concrets; sinó se què podríem parlar d'una utilització portuària del funcionalisme. En tota claudicat funcionalista present a Almond li després d'altres categories que en principi semblen poc relacionades amb el funcionalisme però que, segons Almond, el complementen. Aquí convé recordar que analitzem l'obra d'aquest autor en l'anomenat segon període, el - funcionalista. En el primer, de pre-funcionalisme, Almond no utilitza explícitament als seus treballs cap marc de referència teòric. En aquest segon període fa servir elàsticament el funcionalisme, - però en la mesura que li permet de solucionar uns problemes determinats i sempre deslliurat de qualsevol rigor teòric que el limiti amb massa requisits propis d'un enfocament global. És potser per - tot això que ell és, en la Ciència Política nord-americana, l'autor més acceptat i agut des de posicions més diverses. Un treball - tan elaborat i tan rígidament sistemàtic com el d'Almond permet - logues explicacions pràctiques a problemes concrets i moltes varia-

En primer lloc, cal dir-li bé o malament en l'opinió que el seu claudicat, fins i tot és constantment positiu. El té ell mateix com l'enfocament funcionalista, en fa un fe' força el·lèctic. Aquesta claudicat d'observar en l'ús de les categories funcionalistes estrictament a problemes concrets; sinó se què podríem parlar d'una utilització portuària del funcionalisme. En tota claudicat funcionalista present a Almond li després d'altres categories que en principi semblen poc relacionades amb el funcionalisme però que, segons Almond, el complementen. Aquí convé recordar que analitzem l'obra d'aquest autor en l'anomenat segon període, el - funcionalista. En el primer, de pre-funcionalisme, Almond no utilitza explícitament als seus treballs cap marc de referència teòric. En aquest segon període fa servir elàsticament el funcionalisme, - però en la mesura que li permet de solucionar uns problemes determinats i sempre deslliurat de qualsevol rigor teòric que el limiti amb massa requisits propis d'un enfocament global. És potser per - tot això que ell és, en la Ciència Política nord-americana, l'autor més acceptat i agut des de posicions més diverses. Un treball - tan elaborat i tan rígidament sistemàtic com el d'Almond permet - logues explicacions pràctiques a problemes concrets i moltes varia-

ciens conceptuals, tantat que els conceptes elementals, relacionats
 el seu funcionalisme, no condicionen categoricament el món. És
 més, semblant a dir que "els crítics de l'estructuralisme s'afegien en la
 polèmica sobre el paper d'Almond i de la seva teoria funcionalista".
 Amb (3).

La crítica lògica a tot el que he dit en aquest article ja està donant
 mare a més d'un autor i a l'aplicació funcional. Tot i així, els crítics
 talment responen a les obres del volum profund que heu llegit, i a
 des de la primera afirmació que l'Almond va fer en la seva obra
 preclou que la no existència de la teoria de l'estructuralisme. A més,
 la vaguetat de formulació ha donat al nostre autor una certa independència
 respecte als "founding fathers" del funcionalisme.
 no. La majoria de les anàlisis estructurals funcionals en la ciència
 política estan inspirades en l'obra de Parsons, però Almond, en
 donant-li aquesta peculiaritat que hem descrit, aparenta, i per a
 alguns autors aconseguir de mostrar, una independència respecte a
 les formulacions originàries. Per a aquest autor, i a diferència
 de Parsons, Almond, en la formulació inicial del seu esquema no
 suggereix cap relacions entre estructures i funcions, ni es troba
 cap altra característica per les característiques dels mecanismes per
 mitjà dels quals les estructures executen determinades funcions. -
 També en contrast amb Parsons, no assenyalava un requisit analític
 que mostrin la necessitat de les funcions enunciades. En
 aquesta línia, un diagnòstic paral·lel a tot el que hem considerat
 fins ara és de dictaminar que "Almond és molt a prop del funcionalisme
 empíric, per tal com no ha de justificar la selecció d'unes
 funcions en termes de requisits per al manteniment dels sistemes -

(16).

La funció és el que, en el món dels sistemes polítics, és més difícil de definir, i és el que més s'ha confós amb la capacitat. La funció és el que fa que un sistema polític funcioni, i és el que el diferencia d'un altre. La capacitat és el que fa que un sistema polític sigui capaç de fer alguna cosa, i és el que el diferencia d'un altre. La funció és el que fa que un sistema polític sigui capaç de fer alguna cosa, i és el que el diferencia d'un altre. La capacitat és el que fa que un sistema polític sigui capaç de fer alguna cosa, i és el que el diferencia d'un altre.

La paral·lelisme del non funcionalisme és tan evident, que el primer que s'ha de fer és dir que no és funcionalisme el que s'ha dit que és funcionalisme, i potser perquè ho és per sobrecarregar o perquè considera que ja s'ha dit prou manualment. És tan evident, que el primer que s'ha de fer és dir que no és funcionalisme el que s'ha dit que és funcionalisme, i potser perquè ho és per sobrecarregar o perquè considera que ja s'ha dit prou manualment. És tan evident, que el primer que s'ha de fer és dir que no és funcionalisme el que s'ha dit que és funcionalisme, i potser perquè ho és per sobrecarregar o perquè considera que ja s'ha dit prou manualment.

ambient (o entorn)", a nivell de funcionament intern dels processos de conversió, o sigui la forma en què el sistema transforma "inputs" en "outputs", i per últim a nivell de funcionament en les transicions de l'ambient i d'alt pèrdua. (En aquest últim nivell, concretat en la funció de redistribució la transformació dels individus en ciutadans és on té un lloc més important el concepte de Política Política) (77). Ara bé, un sistema polític identificat ha de realitzar, per al seu bon funcionament, les diverses funcions i competències, mantingudes per Almond en la imprecisió conceptual (78).

No obstant hem de reinterpretar el significat del corrent funcionalista a la llum de l'obra almondià. En parlar de Parsons, al capítol II, presentem les possibilitats del funcionalisme per a resoldre qüestions concretes amb pretensions de teorització. Almond, en el camp de la ciència política, és qui més ha fet servir aquest enfocament en aquest sentit. Es limita a donar-nos, sota una capa funcionalista, una sèrie de generalitzacions extremes dels sistemes polítics occidentals i que són elevades a la categoria de conceptes aplicables a qualsevol realitat. El resultat, obvi, són -- "diverses generalitzacions descriptives però petites hipòtesis teòriques" (79).

Arribat en aquest punt no puc resistir la temptació de fer parlar Almond mateix per a completar el quadre dibuixat sobre els seus elements pretesament teòrics i funcionalistes. (El text, el tornaré a utilitzar al capítol V, a l'apartat de respostes d'Almond als seus crítics i de reformes arran d'aquelles crítiques.) Tot el que he presentat com a evaluació global del funcionalisme almondià, ell

ha estat sempre ple d'entusiasme per ell és el primer capítol, el de la primera part, en el funcionalisme, mostra reticències evidents a ésser considerat com a una disciplina científica, ja que el mateix Almond, "elaborant una certa confusió nostra, segons ell mateix, el seu "particular entorn intel·lectual", perquè, entre altres coses, "tinc por de les premisses errònies" (10).

La crítica mèxia de la seva elaboració estructural-funcional, - ens la presenta a l'esmentada obra "Comparative Politics" (treball que, juntament amb l'article "Comparative Political Systems" i amb la introducció a "Politics of the Developing Areas", forma el col·lectori més sovint utilitzat en el camp de govern comparatiu). Després d'aquest treball i davant les crítiques, Almond intentarà - una readaptació de la seva obra tercer període adoptant unes premisses de caràcter "heurístic" o experimental que encara donen un relleu to de laxitud als seus conceptes.

L'obra "Comparative Politics" vol ser una recopilació de tots els elements elaborats en treballs anteriors, justament per al tractament de qualsevol realitat política arreu del món, escapant de l'enfocament institucional tradicional i del reduït àmbit de treball - dels constitucionalistes occidentals. Els seus dos conceptes centrals, com ja hem dit, són els d'Estructura i de Cultura Política. La seva consideració interrelacionada facilita l'estudi dels sistemes, evidentment dins un ample marc referencial de caràcter sistèmic funcional. "Aquests dos conceptes estan tan relacionats que és impossible discutir-los de manera aïllada (81).

Per a Almond, estructura és el conjunt d'activitats observables -

que l'oxen en el camp a polític. Les unitats que formen tots els sistemes socials, òmnies els polítics, són el "roles". "Els membres individuals d'una societat normalment realitzen "roles" dins una varietat de sistemes socials a més del sistema polític, com per exemple, en les religions, els negocis, les esglésies, els clubs socials" (82). Una vegada més, Almond, malgrat les seves ànsies independentistes i les seves reticències, prova el seu parentiu directe amb els parars del funcionalisme. La relació entre individus, subjectes dels "roles", i la vida social en general, o estructura social, que la presenta sota les mateixes característiques amb què Radcliffe-Brown, per exemple, identifica estructura social i relacions socials. Justament com diu Jean B. Garcés, "aquesta adhesió a la línia estructuralista que identifica estructura social i relacions socials, que convé perfectament a la lògica interna dels dos models en qüestió, planteja molts problemes" (83). Aquests problemes deriven fonamentalment de l'esteticitat i el simplicitisme d'aquella identificació.

Agafant només el criteri de l'estructura, per tant dels "roles", els sistemes polítics es poden diferenciar, segons Almond, pel grau d'especialització dels "roles" polítics, pel seu nivell d'autonomia o de subordinació. La diferenciació o especialització dels "roles", o "diferenciació estructural", significa "el conjunt de processos per mitjà dels quals els "roles" canvien i esdevenen més especialitzats o més autònoms, o el conjunt de processos en virtut dels quals s'estableixen nous tipus de "roles" o emergeixen i són creades noves estructures i nous subsistemes" (84). En tots aquests processos també s'hi inclouen els canvis que poden esdevenir-se en les

Tipologia de sociològica
 social". Interessa aquí tan sols contemplar la relació entre ella i els conceptes de "roler", estructures i processos de diferenciació. Tal com fa el de "socialització", les actituds i les orientacions polítiques, que formen la Cultura Política, són influenciades des del infant a mesura que esdevenen adults, participant en el sistema, i als adults a mesura que són recrutats pels diversos "rolers". I l'expressió de la socialització d'un sistema, en aquest sentit, és el grau de secularització, o sigui el grau de racionalitat, orgànica i capdada, en les accions polítiques dels individus (86).

Ara ja enten en condicions d'anàlitzar les esmentades tipologies -- en les quals entren tots aquests factors: tipologies segons les capacitats dels sistemes, segons les funcions i les estructures, i -- segons les cultures. A la introducció hem fet un respte enunciat de les principals tipologies utilitzades per Almond en les seves -- obres, i al desenvolupament del tractament del període funcionalista, en aquest segon capítol, hem vist amb un cert detall la classificació que dona l'autor a l'article "Comparative Political Systems". Ara es tracta de presentar també la síntesi classificatòria, que Almond dona a "Political Systems and political change" i "Comparative Politics", abans d'entrar en la descripció del concepte de Cultura Política. En aquest cas, i com ja hem apuntat a la introducció, és on Almond dissimula més el seu etnocentrisme sota uns tipus sofisticats, superant així la manifesta evidència de classificacions emprades en obres anteriors.

A l'article "Political Systems and Political Change", per a classificar els sistemes polítics Almond utilitza els conceptes d'estruc

tura, de cultura i de les característiques de funcionament, que són expressades per la forma amb què els sistemes s'enfronten a aquests quatre problemes: integració nacional, acord amb internacional, participació política i distribució del benestar (67). Així Almond identifica els sistemes següents: 1) Sistemes tutelars: no ranguen totalment en diferenciació estructural. Ex.: sistemes subsharians. 2) Sistemes autoritaris en procés de mobilització: amb capacitats especialitzades però amb supressió de l'habilitació i de distribució, o més ben dit, assimilant-les a les capacitats de mobilització i d'integració. Ex.: Ghana. 3) Democràcies tutelars: tenen les quatre capacitats en funcionament (participació, distribució, integració i mobilització), però subordinades a les necessitats i als recursos per a la integració i la mobilització. Són nacions que canvien a un ritme força ràpid. Ex.: Egipte i Índia. 4) Democràcies immobilitzades: antigues nacions en la seva configuració estructural i cultural, però amb dificultats per a enfrontar-se a les ràpides condicions de canvi. Ex.: Alemanya i Itàlia. 5) Sistemes autoritaris conservadors: fragmentats per l'impacte de les revolucions de participació i distribució. Ex.: Espanya. 6) Sistemes totalitaris: assimilació de la capacitat de participació en la d'integració. Diferència entre els feixistes i els comunistes, amb una major concentració de la integració en els darrers. Ex.: Unió Soviètica. 7) Democràcies estables: eficiència en el seu enfrontament amb les autonomies estructurals i culturals de les seves ciutats i sense canvis que alterin el sistema. Evidentment els exemples d'aquest cas, coincidint amb la Cultura Cívica, són els sistemes naxos (USA i Gran Bretanya) i els escandinavs (68).

És difícil determinar un criteri classificatori clar en aquesta tipologia. Si no fos per la característica consideració d'altres països i d'Ítalia, podríem dir que el criteri de desenvolupament econòmic, provocant un canvi gèner desenvolupament polític, prevalia en l'ordenament dels sistemes. Diferenciació d'aquest ordenament per la inclusió en el quart grau de dos casos industrialitzats a un nivell superior del d'altres països presenten a grans posteriors (Estat espanyol, per exemple), a diferència la voluntat presentació de les anomenades "democràcies d'últim grau" com a sistemes que, assolint l'alt nivell d'industrialització que han atès, resten atascats en la història, o sigui el seu ritme de canvi és pràcticament zero, mentre que sistemes en principi més endarrerits poden situar-se a un nivell més elevat en el desenvolupament polític, justament per la seva elevada distància social en els moments presents (?). El que sí podem pal·lejar en aquesta tipologia és la seva font d'inspiració. Almenà, en aquest primer moment d'ús de les seves refinadíssimes eines de treball (diferenciació estructural i cultural), intenta perfeccionar una classificació molt acceptada pels autors que treballen en estudis de desenvolupament polític: la classificació d'Edward Shils (89).

En la segona classificació amb les eines esmentades Almond ja intenta una expressió més original i pròpia. A "Comparative Politics" ens presenta una classificació de tres grans tipus de sistemes polítics segons el grau de diferenciació estructural i de secularització cultural. Així hi ha sistemes polítics "primitius" amb estructures polítiques intermitents i cultures parroquials. (Ampliar els següents conceptes de Cultura Política en tractar els subtipus.) -

Unides aquesta primera categoria podem distingir entre les formes primitives, sistemes imperatorials i sistemes patriarcalis.

El segon tipus de sistemes polítics és el "tradicional", amb estructures polítiques governamentals diferenciades i amb una cultura política de "subjecció". Dins aquesta categoria podem distingir entre els sistemes imperatorials, les hereditats imperials i els sistemes polítics feudals.

Per últim, el tercer tipus de sistemes polítics és el "modern", amb estructures polítiques governamentals i tot altre tipus d'infraestructura política diferenciada i amb cultura política "participativa". Es pot distingir entre: a) Ciutats-Estats desenvolupades (Atenes, p. ex.); b) Sistemes moderns mobilitzats: siguin els democràtics, ordenats segons el grau d'autonomia i les subvencions i el nivell de participació (alt grau: Gran Bretanya; mitjà: França; baix: Mèxic), siguin els autoritaris: totalitaris radicals (URSS), totalitaris conservadors (Alemanya nazi), autoritaris conservadors (Estat espanyol) i autoritaris modernitzants (Brasil); c) Sistemes moderns pre-mobilitzats: autoritaris (Ghana) i democràtics (Nigèria, abans del gener de 1966 (!) (90).

En aquesta segona classificació i malgrat les pretensions d'originalitat, trobem una forta influència de la classificació històrica d'Eisenstadt en els dos primers tipus ("primitius" i "tradicionals"), i una reelaboració de les classificacions almondianes anteriors en el tercer tipus, el dels sistemes "moderns". Eisenstadt parla de sistemes polítics primitius, imperis patriarcalis, imperis nòmades o de conquesta, ciutats-estats, sistemes feudals, socio-

tats burocràtics centralitzats, diversos tipus de societats modernes (51).

En l'anàlisi dels sistemes "moderns", amb tots els elements reflexius, Almond continua en la línia d'un etnocentrisme reflexiu i d'una defensa tipològica dels sistemes anglo-saxons en el camí de tot desenvolupament democràtic, però amb pretensions tipològiques tècniques. Això és vàlid per a qualsevol de les dues classificacions esmentades. Evidentment, en el mateix sentit, es manté la classificació dels sistemes "occidentals" en el totalitarisme (com he dit abans, encara que a l'any 1974 Almond no ho sostenia) i l'original posició de certs sistemes "continentals" europeus (França, Itàlia i potser Alemanya) en una estranya situació intermèdia de democràcies inestables amb autonomia mitjanament desenvolupada.

La formulació del concepte de Cultura Política: elements i classes

Crec que ja tenia tots els factors indispensables per a situar el concepte de Cultura Política, cor d'aquest treball, en una línia de tradició científica de doble aspecte, cultural-personal i política, i dintre l'obra de l'autor analitzat, G. Almond. Així entrem en la visió del tipus de solució que aquest autor dóna al primer objectiu científic, el concepte i les característiques del qual ~~que~~ serveixen per a descriure les particularitats culturals dels sistemes polítics. Amb una formulació molt semblant a aquesta esmentada és com s'ho planteja Almond ja de bon principi en la seva producció científica, i així és com ell i els seus col·laboradors en aquest camp, bàsicament Verba i Pye, continuen veient aquest intent científic concret. Verba ens diu que el concepte de Cultura Po

lítica ens enfocen un aspecte de la vida política, facilitant-nos la tasca d'estrinxint dels heterogenis factors que influencien la vida política. En aquest sentit, i segons el mateix autor, el mínim d'ús que es fa al concepte en el cas d'Almond i Powell és, - mínim les possibilitats que aquest concepte ofereix a aquell d'avaluar valor que volgui determinar quins aspectes de la cultura juguen un veritable paper en la política (32).

Ja he dit que Almond presenta la primera definició de Cultura Política al seu article "Comparative Political Systems", però ^{en realitat} el començament dels seus treballs al camp de la ciència política - nord-americana ^{en realitat} és molt anterior. Ho definint ell mateix, potser amb una certa reticència, com el seu autopràdecessor, ja que a un treball tan llunyà de "The Civic Culture" com és "The American People and Foreign Policy", ja ens dóna una primera aproximació al concepte i al mètode per a treballar-lo. Però en aquest qüestió d'aproximació, que, repeteixo, inicia molt aviat malgrat que l'objectiu sigui molt similar al de les seves darreres obres en aquest camp, hi ha una considerable indeterminació dels conceptes que de vegades arriba fins i tot a la confusió. Trobem, per exemple, l'ús de manera equiparada del concepte de Cultura Política i del d'Opinió Pública (33). Les dades que els estudis d'opinió pública ens faciliten ens van dibuixant el que ha de ser la Cultura Política. Ara bé, i malgrat aquest ús certament confús, és Almond mateix qui ben sovint ha volgut explícitament diferenciar aquest terme, Cultura Política, del que ell anomena "categories residuals", termes que fins als seus treballs havien estat utilitzats (com a substituïts?) per a treballar en aquest camp. És amb aquesta idea que Almond rebutja l'equiparació, malgrat que ell de vegades

en la ús, de la Cultura Política amb l'opinió pública, conjunt molt més ampli en el seu contingut tant individual com general. També - diferència Cultural Política del concepte de Caràcter Nacional (84) capítol 1 hem vist com all és heren de tota la literatura sobre aquest darrer concepte i com intenta la superació dels defectes - assolits en aquells treballs tan lligats a realitats de política immediata. La Cultura Política és més estable i pràctica que el terme Caràcter Nacional, o l'igual que el concepte i el procés de Socialització Política és més actiu en la seva incidència a la política que la tradicional visió del procés educatiu (84).

Seguint aquestes argumentacions podem començar a separar i diferenciar, com fa Almond, el concepte de Cultura Política de molts altres conceptes, com ara "valors polítics", "ideologia", "èthos cultural", etc. M'interessa subratllar aquí l'allunyament voluntari en què Almond es manté d'un terme tan conflictiu en la seva visió com és el "d'ideologia". En primer lloc, en definir la ideologia enfront de la Cultura Política es veu obligat a recarregar els elements definidors per a trobar algun punt diferencial. Potser el factor decisiu a l'hora de diferenciar és la visió tancada del terme ideologia: - "la formulació explícita i sistemàtica d'una orientació general - cap a la política" (95).

Per tant, sembla que ideologia és un conjunt ordenat de principis d'interpretació de la política que produeixen una orientació general mentre que la Cultura Política és un model o "pattern" concret d'orientació a l'acció política. La primera té una connotació de difusió dominant cap a tots els aspectes de la política, mentre que la segona és individualitzada i concretada enfront de l'acció

política. Però poc després afegim una connotació al concepte d'ideologia que el torna a confondre amb Cultura Política: ideologia no solament indica principis doctrinals seguits pels militants, sinó que també inclou una més vaga i indefinida orientació que generalment caracteritza les masses en el seguiment de les accions polítiques. No és d'estranyar, doncs, que determinats autors que utilitzen el concepte de Cultura Política segons Almond ho facin plantejant la consciència que existeix amb l'implícita distinció de la ideologia. O encara més, hi ha autors que utilitzen el terme ideologia entrent del de Cultura Política justament per a mostrar els defectes del segon, que sembla fugisser davant determinades interpretacions conflictives de la política i es refugia en vagues accepcions de valors i en actituds que fins i tot malgrat referir-se a accions, sempre són estudiades com a pressos de posició mental (96).

Abans de passar a l'enunciat del concepte de Cultura Política amb totes les accepcions que li donen Almond, Verba i Pye, i, juntament a les d'aquests, les definicions d'altres autors que empenen el mateix terme però per a referir-se a realitats qualcom diferents, hem d'entendre la selecció dels termes del concepte: Cultura i Política. Segons Almond, se'n diu Cultura Política perquè així queden remarcats els aspectes fins ara oblidats en els treballs dels politòlegs, i això és possible gràcies a altres tradicions científiques i a la seva respectiva producció. D'aquesta manera es coneix que la connotació cultural del concepte "ens brinda la possibilitat d'utilitzar el marc conceptual i els enfocaments de l'antropologia, la sociologia i la psicologia... enriquint-nos amb categories com ara socialització, conflicte cultural i aculturació". I parlem

de Cultura Política per referir-nos a les "orientacions específicament polítiques" (97). Semblaria cert, doncs, que, partint ja de la visió almenyana i considerant globalment els estudis que durant les dues darreres dècades han estat dedicats a aquest fenomen, que no és una pura casualitat "l'exploració científica" de conceptes com el que està íntimament lligada a les característiques de les nítides ciències socials i a l'ampliació del camp d'estudi, seguint dels límits tradicionals.

Com he dit a la introducció, per a Almond i els seus col·laboradors el terme Cultura Política procura l'entestament i el significat de l'esfera política és la mateixa manera que el terme cultura d'una comunitat i integració a la vida social. Ara bé, recordem que el terme cultura, com hem començat a apuntar al capítol II, agafa el sentit personal de valors i d'orientacions a nivell mental, i que la relació entre la Cultura Política i la cultura en general és de caràcter analític. "La Cultura Política és un aspecte integral de la cultura més general, és a dir el conjunt de creences polítiques que manté un individu, essent aquestes part del conjunt total de creences que posseeix" (98).

Es pot dibuixar un doble parallelisme entre Cultura Política i cultura en general, com entre sistema polític i societat, o sistema polític com a subsistema social (99). Aquest és un dels punts clau de tot aquest camp: precisar la doble relació entre cultura i sistema polític, o, en altres termes, la clàssica oposició entre societat i Estat, la influència entre la cultura o la civilització i l'Estat, l'ordenament jurídic constitucional, etc. Aquí tornem a topar amb el problema que ens interessa més i que és l'existència

de diverses cultures polítiques en un sistema polític i la relació amb el procés de constitució de les nacions. Com diu Eyo, en termes al·lucians la Cultura Política no és sinònim al sistema polític sinó que aquella pot coincidir o no amb aquest, com veiem en el cas de la Gran Bretanya i dels EUA, Estat diferent i per tant sistemes diferents, però que tenen una cultura Política comuna. A més, poden haver-hi diverses cultures polítiques conjuntant dins un sistema polític. Tot això, segons Eyo, en aboca a la consideració de com "diverses cultures polítiques individuals faciliten o impedeixen el progrés del 'nation building'" (100).

Aquesta, en part, tota la problemàtica implícita en els termes del concepte, passen, doncs, a considerar les ~~diverses definicions~~ que aquests autors ens donen del terme. Almond fa ús per primera vegada del terme com a tipus concret d'orientacions però sense explicitar una definició sistemàtica. En el treball específicament dedicat a aquest concepte, "The Civic Culture", ens en dona diverses definicions. En primer lloc, el defineix com a distribució de les orientacions: "La Cultura Política d'una nació consisteix en la particular distribució de les pautes d'orientació cap als objectes polítics entre els membres de la dita nació" (101). Faren dues constatacions arran d'aquesta primera definició: a) Almond utilitza la paraula "nació" com a part de Cultura Política i la utilitza en un sentit exclusiu i únic, o sigui hi ha una Cultura Política per nació. Això representa, emparentant amb les consideracions fetes poc més amunt, la confusió entre sistema polític, nació, Estat i Cultura Política. b) En aquesta primera definició ja trobem els dos elements bàsics per a classificar les cultures polítiques: les

orientacions i els objectes polítics. Segons les primeres, distingirem diverses cultures polítiques; segons els segones, els objectes de les orientacions, relacionarem la diversitat de cultures polítiques amb la diversitat de sistemes polítics.

La primera definició explicitada a l'obra esmentada és la segona: "La Cultura Política es constituiria per la freqüència de les divergències empíriques d'orientacions cognoscitives, afectives i evaluatives amb el sistema polític en general, els seus aspectes polítics i administratius i la pròpia persona com a membre actiu de la política" (162). En aquesta definició constatarem que Almond fa parlar de sistema polític, no de nació, que afegirà una dimensió d'acció i que introduirà un element de caràcter analític. Potser això últim és el més important en aquesta definició. La Cultura Política s'identifica per la freqüència d'orientacions. Recordem que el caràcter analític d'alguna de les obres d'Almond ens servirà al capítol I per a situar-lo entre aquells autors que treballen el concepte de Caràcter Nacional des d'un angle analític, o sigui els qui cerquen unes propietats que poden ésser obtingudes per mitjà d'operacions matemàtiques sobre algun fenomen individualitzat. El concepte més divulgat entre aquests autors, sens dubte, és el de "personalitat nodal". Tornant a Almond, en aquesta segona definició ens trobem amb un element nodal, de caràcter estadístic, que facilitarà la construcció d'eines concretes per a la investigació de camp, i que en una exagerada premissa d'autor farà créixer fins al cap de l'especificitat, o sigui que l'utilitzarà com a element d'identificació de trets diferencials.

A "The Civic Culture" hi ha un tercer moment on Almond dona, encara que no de manera sistemàtica, els elements per a reconstruir una

tercera definició, important entre altres coses perquè complementa les anteriors. "Nosaltres creiem que aquesta investigació demostrarà que ha existit serienament subvertida la importància de l'estudi de concepció de les orientacions cap als afers polítics i de l'experiència amb el sistema polític (...) comprèn també sentiments polítics, expectatives i evaluacions, que són en gran part el resultat d'experiències polítiques més que de la simple projecció sobre l'orientació política de necessitats i d'actituds bàsiques i que formen el producte d'una socialització de la infància" (103) (el darrer subratllat és meu). Aquesta definició acaba d'arrodonir la idea de Cultura Política en Almond. Hi trobem sentiments, evaluacions o judicis, i sobretot experiències. Aquest darrer element, - en principi el podríem interpretar en dos sentits diferents, però no excloents: a) la formació de la Cultura Política en l'anomenat procés de socialització, o sigui en les experiències que l'infant va vivint dins el sistema fins que es converteix en ciutadà, i b) la Cultura Política formada per tota mena d'experiències i d'actuacions polítiques en la vida dels individus, i per tant, identificada no tan sols per creences o valors, sinó també per les accions - reals. Crec que es pot demostrar, com veurem, que Almond es redueix quasi absolutament al primer sentit, producte de la seva visió - orientacional i de la mentalització de les relacions socials, i deixa de banda el que a parer meu és l'interessantíssim camp del comportament real dels individus com a definitiva constatació de la voluntat i la capacitat d'acció. Aquest és un element cabdal per el tema dels grups socials de tota mena, pel seu paper en el joc polític i per la seva deguda consideració, siguin classes, pobles o nacions.

En la seva obra sintètica, ja esmentada, "Comparative Politics: a developmental approach", Almond dona una definició global del terme: "La Cultura Política és el model d'actituds i d'orientacions ideològiques cap a la política entre els membres d'un sistema polític. És l'àmbit subjectiu que fonamenta i dona sentit a les accions polítiques" (104). Com veiem, aquí ja es comprometi menys i no creix alguns dels elements que abans hem detectat a les altres definicions. En primer lloc, es limita a parlar de sistema polític, sense cap mena de connotació que escapí a la seva visió estructural-funcional. En segon lloc, i malgrat la tercera definició, continua restringint l'àmbit de la Cultura Política a les relacions mentals. Conserva les característiques morals, que, com ja heu dit, faciliten la investigació, l'operativitat i l'aplicació del concepte. - Per últim, amb certa recança d'haver renunciat a les accions polítiques, ofereix la Cultura Política com a fonament d'elles mateixes. Com veurem, això li permet sovint d'equiparar respostes verbals, - que expressen actituds amb accions, malgrat que aquestes últimes - no s'arribin a produir mai.

Els col·laboradors d'Almond en aquest camp també han elaborat les pròpies definicions o visions complementàries de les de l'autor original. Pye, en l'estudi paral·lel al d'Almond sobre el comunisme, presenta els elements que inclou la Cultura Política: "Les activitats, els esdeveniments i les decisions que el poble percep com a importants per a la direcció del poder polític. El cos de saber i coneixements de la gent que els facilita comprendre, donar significat, explicar i predir aquells comportament que es consideren impor-

tants políticament parlant. Aquella fe que va més enllà del coneixement substantiu, governada per paraules profitíferes d'aquells - que són considerats elegants portaveus del Poder (parafrazejant amb el concepte dels interessos de l'opinió), els valors que s'interfereixen com els més concrets per a l'acció política. Els standards acceptats com a vàlids per a evaluar la conducta política. A les legítimes identitats que es donen en el combat pel poder, i la corresponent identitat que la "polity" (DALLI? Facilita." (105). Com veiem, un treball davant un ampliació vertebal de possibilitats d'aplicació del concepte de Cultura Política que contenen en ampliar les definicions concretes d'Almond retorna a certa nivella de confusió i d'ambigüitat per la barreja de tanta elements que en altres treballs prenen altres denominacions (per exemple, recordant un d'edit fa molt poc, la ideologia).

Pye, és molt més concret i sistemàtic en el seu treball sobre el terme Cultura Política al Diccionari de Ciències Socials. En aquest cas, i amb la mateixa de fonamentació d'Almond, afirma que la Cultura Política (sentiments, actituds i creences) relaciona el procés polític (accions) i el sistema polític (conjunt). La Cultura Política dona un ordre i un significat al procés polític, al comportament en el sistema. Per tant, Pye insisteix en la collocació de la Cultura Política fora del món de les accions polítiques; no hom d'identificar-la amb accions, però ens serveix per a explicar-les (106). En aquest mateix tema insisteix Verba, el qual també defineix la Cultura Política per les actituds, les creences, els símbols i els valors "que defineixen la situació on es produeix l'acció política" (107). Facilita, segons aquest autor, l'orientació subjecti-

va cap a la política. Iteració en el nivell mental, en els valors i en la relació amb l'acció com a factor explicatiu. Ara bé, la Cultura Política és tan sols un aspecte de la política, el subjacent, que ha de ser considerat conjuntament amb molts altres factors. Però Verba considera la Cultura Política com el factor dominant de la política. Com diu Y.C. Kim, Verba sembla equiparar la Cultura Política amb la norma dominant del sistema polític, o sigui, amb el resultat total del conjunt de creences i valors que permeten que el sistema funcioni, i que, per tant, són d'extrema importància (108).

En general per a aquests dos autors, Verba i Pye, la Cultura Política també és una eina valuosa a nivell de micro i de macro anàlisi. En la interrelació de tots dos nivells poden explicar el comportament polític dels individus i poden identificar l'estructura de valors que presideix en una determinada societat. Per descomptat que el que tots tres cerquen és la coherència necessària per a la subsistència dels sistemes polítics, coherència expressada per mitjà de determinats valors. Cal mostrar l'íntima relació entre els valors i la cohesió, i entre els valors més desitjables per assolir la perfecció dels sistemes polítics i els valors concrets que presideixen uns sistemes polítics, el de Gran Bretanya i el dels USA. En poques paraules, retrobem el fil de la meua tesi: estabilitat - per mitjà d'un consens, i càrrega de "sociocentrisme" en defensa d'uns ordres concrets. Tot això amb un curiós recel per les ideologies però que lògicament aguditza l'opció ideològica dels autors. Pye, en aquest sentit, defineix una protecció cultura mundial amb els elements de la cultura occidental; és la plena coincidència del -

procés de "modernització" amb la història del colonialisme (109).

Alfred Auer han emprat el terme Cultura Política, però amb contingut diferent del d'Almond; per tant, amb una etimologia original. També hi han autors que han utilitzat la formulació almenyana, com ja hem arribat en diversos moments d'aquest treball, -- entre d'altres quan volia mostrar la importància d'Almond sobre la seva influència a la ciència posterior. Ja en l'últim, els veurem al capítol següent.

En un treball de S.H. Beer i A. Ulam, "Patterns of Government", el terme Cultura Política és utilitzat com una de les quatre variables que expliquen el funcionament del sistema polític. Les altres són: poder, interessos i les polítiques o accions concretes. En una relació paral·lela a la Cultura general de la societat, els components de la Cultura Política són els valors, les creences i les actituds emocionals (110). Segons aquest autor, la Cultura Política actua com un factor i com un determinant. És un factor en la mesura que contribueix a explicar com es governa en un sistema polític; és un determinant per tal com ajuda a determinar amb quins fins s'actua en el sistema polític. D'una banda implica una concepció d'autoritat, i de l'altra, de finalitat.

En aquesta obra també trobem un sentit històric en el terme, quan es descriu el procés de socialització però no tan sols el de la generació present sinó també el de les anteriors. En aquest sentit, per a Beer i Ulam, en parlar de la forma en què la tradició política americana influència l'actual comportament polític dels ameri-

canal, ens referim a "la cultura política del sistema americà" (111)

Comparent aquest és del terme amb el que fa Almond, en adonar que tots dos mostren una comuni herència; procedint amb el subtil·liment dels elements culturals pels elements cognoscitius, d'orientació valorativa i de símbols (aquest últim no explícit com definit per Almond). Però pel·lar les diferències entre aquestes dues concepcions superen les possibles coincidències sobretot a nivell d'operativitat i d'aplicació dels conceptes. El terme elaborat per Beer i Ulan és força més ampli i imprecís que el d'Almond, i per això és difícil de treballar-hi. Conscient amb això, com segon element diferencial, hem d'assenyalar la inexistència d'estudis concrets, a nivell d'àmplia recollida de dades, basats en el terme de Beer i Ulan. Tot al contrari, aquesta experiència, la del vast estudi d'Almond i els seus col·laboradors, és una de les principals qualitats de l'obra "The Civic Culture".

R.C. Meridias parteix de la definició de Beer i Ulan. Per a aquest autor, un sistema polític conté tres categories descriptives: la Cultura Política, una configuració social i d'interessos, i una estructura deliberativa i d'elaboració de les decisions (112). La Cultura Política és l'expressió de la intersecció que es dona a qualsevol sistema polític entre els interessos i el fins (definició de Beer més amunt esmentada) i la gran matriu cultural que presideix la societat. En funció dels interessos i dels fins es farà la selecció de sectors concrets d'aquella matriu. Així la Cultura Política ajuda a identificar, per les propietats culturals actuant en la política, les diverses unitats en joc i la forma com execu-

ten les funcions que tenen assignades en el sistema. Per a consciència, si arribem a un coneixement correcte de la Cultura Política, en sabem capacitar per a predir a cada situació les possibilitats del sistema per a resoldre els problemes i el nivell d'acceptació que les resolucions trobaran entre la població, o entre els grups que la componen. Aquest últim aspecte és el que Macridis reconstrueix a l'hora de fer el balanç de la utilitat del terme. "La Cultura Política determina el model de l'ordre, la seva forma de legitimació, els instruments emprats (manipulació, persuasió, -coerció) i la seva transformació a mesura que nous valors i convencions són injectats en el sistema" (113). Al meu entendre, això ens mostra novament que encara que s'eviti i no s'essenti, la Cultura Política fa les funcions de la ideologia, de la ideologia política, en assegurar l'obediència i l'acceptació del sistema per la població, o, dit en altres termes, en treballar com el principal agent de legitimació del poder. A diferència d'Almond, Macridis considera la influència històrica en la formació de la Cultura Política. Com diu ell, la dimensió històrica és essencial per a entendre l'estabilitat d'una determinada cultura política. Igualment, -lligat amb això, és possible de facilitar el canvi de cultura política alterant les bases històriques del procés de socialització. - De tota manera, hem de reconèixer que l'essent de la història que fa aquest autor és encara superficial i no implica una reconsideració del terme, de tot el plantejament científic, que escapi de l'estabilitat dominant i mantinguda a tot preu. La Cultura Política -ideal continua essent aquella que facilita el funcionament coherent del sistema, ho i mantenint un "statu quo" presidit per uns valors

molt concrets. En general poden concloure, a l'igual que hem fet -- amb Beer i Ulan, que la visió de Macridis és força més imprecisa -- que la d'Almond i que no ha estat contrastada en amplis estudis empírics (114).

Un dels autors que hem esmentat com a principals crítics de la -- idea de sistema en Almond, S.E. Finer, també treballa amb el terme Cultura Política. Ell utilitza el concepte per a estudiar el paper dels militars en la política (115). Parla de cultures polítiques: madures, desenvolupades, baixes i mínimes, segons: 1) el grau d'aprovaació pública de la manera de transferir el poder, 2) el grau de reconeixement públic del que és la sobirania i l'autoritat, 3) la quantitat de gent que participa en els esmentats sentiments i -- creences, i el grau en què això facilita la mobilització dins associacions polítiques. Així en una "cultura política madura" hi haurà un alt nivell de desenvolupament de les estructures civils, i -- per tant, la quasi total no participació del militar en la política: és el cas de la Gran Bretanya i dels USA, en general dels Estats que Almond situa dins la categoria de sistemes "anglo-saxons" amb la Cultura Política més democràtica. En una "cultura política desenvolupada" hi ha certs problemes amb la legitimitat dels procediments de transmissió de poders: és el cas d'Alemanya fins l'ascensio de Hitler al poder, o de França des de la tercera república. En una "cultura política baixa" el públic està molt poc organitzat i les institucions i els procediments del sistema són posats en -- dubte: és el cas de Turquia, Argentina i Espanya. Per últim, en -- una "cultura política mínima", el govern pot ignorar totalment -- l'opinió pública i la lleialtat es dona envers una dinastia o un --

governament central: evidentment aquestes són les cultures polítiques que més faciliten la dominació militar i en les estructures civils són pràcticament inexistents (116).

Un tercer autor que volen esmentar en aques ràpid recorregut per les altres visions del terme Cultura Política és R. Dahl. Dahl agra alguns dels elements tractats per Almond per a definir el que anomena "orientacions culturals cap a la política". Distingeix entre: orientacions cap al sistema polític, orientacions cap als altres individus participants en el joc polític, orientacions cap al treball en cooperativitat o en individualitat, i orientacions cap la manera de solucionar els problemes. Aquestes quatre formes d'orientació cultural cap a la política ajuden Dahl a delimitar els models d'oposició. Així respecte al sistema pot ser que es produïxi una orientació de lleialtat d'indiferència o d'alienació (que conviuen, són elements que ajuden Almond en l'elaboració de tipus de Cultura Política). Respecte als altres podem sentir "fe" o desconfiança. Respecte a la forma de treball, desigs de compromís o de lluita fins i tot fora dels marcs del sistema. Per últim, respecte a la forma de solucionar els problemes, podem distingir el major o menor grau de "pragmatisme" (117).

Podríem continuar, amb un recorregut més extens, analitzant les visions d'altres autors que parcialment o de passada han fet servir aquest terme, però crec que els que hem esmentat, a part Almond i el seus col·laboradors, són els que més han entrat en el tema, sobretot Beer i Ulam, i Macridis. Hi ha d'altres autors, d'una importància destacable, que han treballat amb aquesta eina però des de

posicions científiques força operades, i per tant, amb altíssim finalitat. Còvidament en aquests casos sí que es donen diferències -
 renis sobresortints entre els determinats plantejaments de la Cul-
 tura Política i els d'Almond. Penseu, per exemple, en la interpretat-
 ció, ja citada a la introducció, que fa R. Eagan d'una Cultura Po-
 lítica de mobilitació i de canvi en el seu treball sobre Cuba. -
 (Aquests casos els analitzarem al darrer capítol). (118).

En aquest moment cal que ens acostem més al concepte per tal de -
 distingir els elements que el componen. En primer lloc, caldrà pre-
 cisar l'orció orientacional mental que s'ha assolit com a fonament
 científic del concepte; parlar de les actituds i del seu signifi-
 cat. Després, un altre aspecte: descriure els processos per mitjà
 dels quals es formen les cultures polítiques; com des de la naixen-
 ça d'un infant fins que adopta el paper de ciutadà, i a partir del
 moment que esdevé ciutadà, va rebent diverses influències que van
 configurant la seva Cultura Política. I en termes globals de la so-
 cietat, del sistema polític, com es formen els macroagregats de -
 Cultura Política dins els sistemes o Estats, i també enfront dels
 sistemes o Estats. Per últim, quines classes de Cultura Política -
 trobem en els diversos sistemes i dins un mateix sistema, produ-
 ct de característiques diferencials en els elements acabats d'es-
 mentar.

Les orientacions i les actituds, que formen en el seu conjunt la -
 Cultura Política, són emprades en termes parsonianes: "els aspectes
 interioritzats dels objectes i de les seves relacions" (119). Par-
 sons i Shils classifiquen les orientacions de la manera següent: "

"1) Orientacions cognoscitives: el coneixement i les creences sobre el sistema polític, els seus "rols", els titulars d'aquests "rols" i els corrents d'"inputs" i d'"outputs". 2) Orientacions afectives: els sentiments sobre el sistema polític, els "rols", el personal i el funcionament i resultats. 3) Orientacions avaluatives: judicis i opinions sobre els objectes polítics, que inclouen una combinació de judicis de valor amb la informació i els sentiments" (120).

Com diu Verba, potser el primer nivell d'orientacions que cal detectar en qualsevol individu és el de les creences més profundes o "creences primitives" (121), aquelles creences tan bàsiques que - tot hom pot dir - que està segur que els altres també posseeixen. A un nivell una mica més immediat trobem el sistema més general de valors que predomina en una societat i que, per tant, influeix - tots el seus membres encara que sigui per a provocar la decidida oposició (alienació) d'algun d'ells. Aquest dos primers nivells són, a qualsevol sistema polític, els més necessaris per a la seva subsistència. Els límits del grau d'acceptació o el grau en què - són compartits pels membres de la societat ens indica el grau d'identitat política assolit en un sistema. Verba explica que "el grau en què les creences polítiques són compartides pot ser un bon indicador de la cohesivitat d'una societat (122). Es refereix al - que ell diverses vegades anomena homogeneïtat cultural en un sistema polític.

L'actitud pot ser definida en termes molt semblants a l'orientació. Generalment el terme "actitud designa un comportament, la manifestació exterior d'un sentiment" (123). En Almond el terme també es

nou a nivell intern, d'interiorització de comportaments i d'inclina-
 ció cap a l'acció. Però per tal com és l'individu el subjecte
 principal al qual es dirigeixen aquest conceptes, orientacions i ac-
 tituds, en el conjunt de la Cultura Política el que interessa és
 reconstruir el conjunt, o conjunts, d'actituds i d'orientacions
 que treballen en els sistemes polítics, no a nivell individual sinó
 de grup. Aquesta és una opció molt clara, ja apuntada als capítols
 I i II, amb la qual Almond intenta demarcar-se de tots aquells es-
 tudis anteriors que ell aprofita per a la seva elaboració, i que
 pertanyen de l'estudi de la personalitat com a subjecte principal
 d'anàlisi. Recordem, per exemple, els diversos tipus de personalitat
 política que explicita Lasswell. En aquest sentit Almond
 se situa en el tercer tipus d'estudis, dels assenyalats per F.J. Green-
 stein, de recerca sobre els aspectes de la personalitat en la
 política. Un primer tipus es dirigeix solament a actors individuals
 (com ara les biografies polítiques), un segon a la classificació dels
 individus en tipus, i un tercer a donar resultats en forma d'agrega-
 ts, com pot ser, en el cas d'Almond, la "cultura política
 participant" (124). Malgrat aquests esforços, les dificultats són
 de diversos ordres i les hem de tractar si no volem acceptar il·lu-
 gerament totes les accepcions d'aquest enfocament. La primera di-
 ficultat és conceptual: quina és la diferència bàsica entre acti-
 tuds i orientacions? Segon, com mesurarem els dos termes anteriors?
 Tercer, com els relacionarem amb fenòmens d'origen personal, que
 emanen de la personalitat individual, malgrat que vulguem escapar
 d'aquest nivell? Ja he dit que hi ha un clar paralelisme, accen-
 tuat en l'obra d'Almond, entre el significat d'actitud i el d'orien-

tació. Dots dos termes expressen quelcom interioritzat que pot portar a l'acció. En principi sembla que l'orientació és l'entitat interior i que l'actitud és la manifestació verbal de la direcció a l'acció. Però en cap dels dos termes no hi ha un element determinant, que assegurés que l'acció serà realitzada. És per això que Almond pot deduir certes conclusions, al seu entorn - diferenciant, de les respostes dels entrevistats, convertint expectatives potencialment a l'acció en acció real. Això està íntimament lligat amb la segona dificultat, ja que si les orientacions podien ser podem conèixer de manera explícita per mitjà de les actituds, com aconsegueix la dificultat de diferenciar tots dos termes i hi afegeix la dificultat de la seva doble mesuració. La resposta, o actitud, la podem obtenir per l'acció de provocació directa o indirecta. El mètode usat per Almond és la pregunta directa, el qüestionari. Així una resposta concreta enfront d'un estímul de l'enquestador - ens mostrarà, segons aquest esquema, que el subjecte entrevistat té una determinada orientació cap a allò que se li planteja, que ho expressa per mitjà d'una actitud, i que aquesta actitud el podria portar a l'acció (125). Per últim, amb aquest mètode, i partint d'aquesta ambigüitat conceptual, ens és molt difícil detectar factors personalitaris i factors comunitaris en la formació de les respostes, que a fi de comptes és l'únic que podem conèixer. Almond en saltar, prenent la Cultura Política com a element "pont", del nivell de microanàlisi al de macroanàlisi, juga amb diversos factors que molt sovint són comparats sense base comuna. Per exemple, la majoria de comparacions que es donen són de factors macroagregats entre nacions però no hi ha pràcticament comparances de factors individuals o de macroagregats globals. En el primer aspecte,

micro, es deixa de banda, doncs, la influència de les emocions, - els caràcters, les experiències individuals, etc., malgrat que són formulades, a l'hora de la seva seriosa consideració, dins la reconstrucció dels agregats de Cultura Política. (126). En aquesta línia insisteixo en el sentit que la Cultura Política és un agregat obtingut per aproximació als individus del sistema, segons la freqüència d'unes pautes i d'uns models d'acció, expressats sempre, i com a màxim, verbalment.

El objectes als quals es dirigeixen les orientacions polítiques són de quatre tipus:

A) L'individu s'orienta cap al sistema, globalment considerat, en primer lloc. Aquí hi entren des dels més elementals coneixements sobre l'existència del sistema (que poden mancar a un habitant de l'Amazones respecte a la República de Brasil, per exemple, i traient un cas certament exagerat) fins als sentiments generals de lleialtat o d'alienació enfront del sistema. És entre aquests que hem de situar el patriotisme i el nacionalisme com màximes expressions - d'orientació cap al sistema, que en el cas d'un nacionalisme intern pot ésser d'enfrontament o, com diu Almond, d'alienació.

B) L'individu s'orienta envers si mateix com a actor. En aquest - segon tipus hem de situar les obligacions i els drets que un individu creu tenir dins el sistema. En general la seva autovisió com a actor, quant a subjecte, rep les influències de les accions del govern, i quant a ciutadà, participant en el joc polític.

C) Orientacions cap als objectes "inputs": com ja he definit anteriorment, cap a les demandes que emanen de la societat cap al sis-

tema polític.

D) Orientacions cap als objectes "outputs". cap a les decisions i polítiques concretes que emanen de l'administració cap a la societat (127).

En resum, els objectes cap als quals dirigim les nostres orientacions es poden classificar en dos grans grups: el sistema polític en conjunt considerat com un tot, i les seves parts components - ("roles", estructures, titulars, decisions, execució d'aquestes decisions i efectes). En termes paral·lels Verba resumeix els objectes de les orientacions per mitjà dels valors polítics que "representen les creences més generals sobre els fins de l'activitat política, sobre la naturalesa del procés polític i sobre el lloc - que li correspon a l'individu dintre tot el procés" (128). Ara bé, com diu ell mateix poc més avall, corroborant les desigualtats esmentades en l'aproximació de micro i macro anàlisi, en la selecció dels aspectes significatius de les orientacions en tindrem en compte: a) la importància "cross-national" (l'autor no seleccionarà un aspecte massa particularista, curiosa paradoxa en uns conceptes - que en teoria van a la recerca de les eines necessàries per a detectar l'especificitat), b) els aspectes que interessin a un major nombre de gent, i c) els aspectes importants per als estudis en - els quals s'apliquen aquests conceptes (per exemple, en el cas de l'estudi esmentat, aspectes importants per a la consideració de - la modernització política) (129).

Fins ara, després d'haver exposat el ventall de les definicions, - ens hem limitat a consideracions sobre els elements definitoris,

en el seu conjunt, de la Cultura Política, però també cal que ens referim als factors i als processos que contribueixen o que són - causants de l'adopció d'unes o altres actituds, de la interiorització d'unes determinades orientacions. Cal, emprant l'argot d'aquests autors, examinar el procés de "socialització" per mitjà del qual - es configuren les actituds. També aquí cal aclarir i mostrar com - Almond es refugia en una certa ambigüitat i confusió dels termes. En principi sembla afirmar que les actituds, a l'igual que certes accions polítiques com és el vot, es conformen per la personalitat, pel grup social, pel lloc de residència, per les experiències en - els diversos àmbits i en els diversos períodes de la seva història personal, però no en funció del sistema polític, de l'estructura - del govern, del sistema electoral, etc. En altres moments, però, - per a l'explicació de les actituds dóna importància al sistema polític (130). Per això hem de seguir una mínima sistemàtica per a - definir el procés de configuració de les actituds i per a identi- car els agents que prenen part en aquest procés. Per a la majoria d'autors sembla molt clar que les actituds són fruit de les diver- ses experiències que l'individu coneix en diverses situacions - (131); Almond també accepta aquest punt de partida, encara que amb les degudes caracteritzacions originals.

Almond novament reconeix, en aquest punt, el seu deute envers els peoners d'una sèrie d'estudis de l'enfocament "psico-cultural" i - de la sociologia que l'han precedit en el treball del procés de la socialització, malgrat les ja esmentades reserves que observa sobre la validesa global d'aquells treballs (132). En general, en - aquest procés es recreen vivars de dirigents i s'entrena en el joc

polític la majoria dels ciutadans. En un primer estadi, a qualsevol individu que hagi d'ésser socialitzat se li indueixen els valors culturals generals de la societat; en un segon estadi ja se'l socialitza explícitament per a la vida política, i en un tercer i darrer estadi se'l selecciona (recluta) per a "roles" concrets - dins el joc polític. Durant aquests estadis o fases actuen diversos agents o fonts del procés. A grans trets podem diferenciar entre les experiències no polítiques que tenen un impacte sobre la vida política i l'experiència o experiències concretes en el funcionament del sistema polític, sigui la pròpia o la d'altres (133).

Tanmateix aquests autors es proposen detectar agents concrets que participin en el procés adés amb experiències polítiques, adés amb experiències no polítiques. Almond identifica tres grans agents: - la família, l'escola i el treball. La família participa tant pel seu paper de primer agent d'inducció de valors socials com pel seu marc concret o posició social amb totes les conseqüències que això comporta (oportunitats, accés a nivells educatius, condicions de vida, etc.).

Potser el factor més important en la influència familiar sobre les actituds polítiques és per a Almond, la possibilitat de participació que ha tingut l'infant en l'elaboració de les decisions familiars i el tracte que ha rebut dels seus superiors, en aquest cas dels pares. Així, i en línies paral·leles a l'estudi de Dicks i d'altres ja esmentats al capítol I, les famílies nord-americanes, amb la seva tradició d'obertura i de participació, faciliten l'entrenament dels futurs ciutadans en l'exercici democràtic dels seus

dreia i de les seves obligacions (134).

El segon agent és l'escola. A l'igual que la família, l'escola té dos tipus d'influència sobre els futurs ciutadans: l'un és el clàssic sistema de comunicació de coneixements que semblen asèptics per al joc polític, i l'altre la metodologia concreta seguida, sobretot el seu grau d'autoritarisme, les possibilitats que l'infant participi en la seva propia educació. L'escola, més ben dit, l'educació rebuda, està plenament relacionada amb dades socioestructurals com són: l'economia de la família, els ingressos del cap de família i les necessitats que l'infant, a partir d'una certa edat, col·labori en el pressupost familiar, el lloc de residència i les possibilitats escolars d'aquella àrea. Ara bé, el que ja és més problemàtic és la descripció paral·lela del nivell educatiu i del nivell de capacitat d'actuació política democràtica dels individus. (135). Teòricament és ben cert que l'educació prepara el ciutadà i li dóna una capacitat d'actuació que s'incrementa amb els coneixements rebuts. Però de fet les escoles exerceixen un paper molt clar en el sistema polític, sobretot en el procés de socialització o de reproducció i perpetuació dels valors, que, com hem dit, permeten el funcionament i la supervivència dels sistemes polítics. Per això es fa necessari d'establir les veritables oportunitats d'accés als nivells d'educació, la realitat de la pretesa igualtat de quasi tots els sistemes, i l'enfocament donat a l'ensenyament. Almond mateix detecta, respecte a aquest problema, "estranyes" -- reaccions a diversos nivells de l'escala social. Els més educats són, en teoria, els qui tenen més capacitat de participació, però també són els qui no experimenten cap mena d'entusiasme per la par

participació o, per exemple, pel procés electoral. Els menys educats són els qui actuen de manera més subordinada, menys com a ciutadans actius, però són els que expressen més desig de realització democràtica; per a Almond aquesta són, curiosament, els qui manifesten més preocupacions per les coses immediates del seu entorn: condicions de treball, habitatge, assegurances, etc. (136).

A diferència de l'opinió del ja citat clàssic en la matèria, Hyman, Almond creu en la predominança de l'escola com a factor de socialització (Hyman creu en el gran paper que hi fa la família, sobretot en determinar les dites "lleialtats" de partit als USA). Però Almond també considera un tercer agent, el treball, i de vegades - sembla donar-li un paper de primer ordre, fins i tot per damunt de l'escola, i així ho arriba a mantenir explícitament encara que després no ho tingui en compte a l'hora de donar les conclusions del seu estudi (137). Al nostre treball també ens interessa, sobretot, el poder de decisió i les possibilitats de participació que té cada treballador com a camp d'entrenament democràtic per a les tasques de ciutadà. Aquesta formulació tan idíl·lica d'un agent en principi no polític influenciant les futures actituds polítiques, en Almond peca del mateix defecte que les dues anteriors, escola i família, és a dir, del fet d'ésser considerada de manera aïllada en la seva unívoca relació amb la política, oblidant la mateixa conflictivitat dins cada agent, conflictivitat de caràcter econòmic-social, i, per tant, polític. Aquí el mot polític pren un sentit molt més ampli que no pas el que Almond, en la seva visió restringida, pretén donar a aquests processos.

En resum, respecte als anomenats agents de socialització considerats per Almond podem afirmar que estan incorrectament ordenats en la jerarquia d'importància o grau d'incidència, i que estan barrejats de manera confusa en determinats moments, anegant així la seva consideració aïllada i les reals influències dels valors socials en la política. Ja he al·ludit a la incongruent ordenació del treball respecte a l'escola. En aquest sentit, i il·ligant-ho amb el segon aspecte de la nova crítica, l'escola, segons Almond, pot fer les funcions de substitut de tots els altres tipus de socialització, però poc després ens diu que les experiències laborals són les que estan més lligades al sistema polític. La confusió continua quan fa servir els índexs del nivell d'educació com a únic element per a determinar les classes socials; és encara més sorprenent, respecte a aquest darrer terme (classes socials), el fet que no m'hi dediqui, en aquest apartat, un paràgraf, on diu que la classe social no és un subjecte important que calgui considerar en el procés de socialització (138). El mateix podem dir dels valors culturals dels subgrups, subcultures, grups nacionalitaris, ètnies, etc., que es troben dins el sistema polític. Tant des de les esferes del poder oficial com des de l'oposició s'utilitzaran i manipularan símbols, tradicions, banderes, llengües, valors culturals, com a característiques diferencials per a reforçar les demandes de major autonomia (des de l'oposició) o per a reforçar la cohesió social i estatal del sistema (des del poder) (139). És evident que hi ha una gran quantitat de normes socials i de dades sociestructurals que cal considerar necessàriament en l'estudi de les orientacions i de les quals Almond quasi no en fa esment. En

primer lloc, caldria haver destacat en el seu conjunt el paper de les normes socials. I en segon lloc, si no quant a importància sí quant a ordre d'exposició, caldria establir una sèrie de lligams - en totes les direccions entre les actituds detectades i les dades sociestructurals. L'oblit d'aquests aspectes permet a Almond d'identificar no solament els valors de la "cultura cívica" (Cultura Política més estable en els sistemes democràtics), sinó també els agents que la configuren amb els processos de determinats sistemes: USA i la Gran Bretanya. Així un valor que ha d'adquirir qualsevol sistema que vulgui assolir la "cultura cívica" és el pragmatisme - anglo-saxó, i un bon agent per a fer-ho és la relació democràtica i oberta que es dona en les famílies anglo-saxones (140). Això, - elevat a model "científic", serveix per a ésser emprat com a patró per part de les "joves nacions" que inicien el camí cap a la democràcia, cosa que vol dir que s'acosten a l'àmbit d'influència cultural, i per tant política, de les potències occidentals.

Ara ja podem passar, amb els elements treballats fins aquí, a l'enunciat de les diverses clASSES de Cultura Política. De les diverses orientacions i actituds que al seu entorn representen diferències en els processos de socialització, deduïm diversos tipus de Cultura Política. Això ja ens indica, com veurem al capítol IV, l'esmentat paper de la socialització en la modernització o canvi dels sistemes. D'un tipus de Cultura Política a un altre, s'hi passa amb - canvis del procés de socialització. A "Comparative Political Analysis" Almond ja fa servir dues categories de Cultura Política, l'homogènia i la fragmentada; l'homogènia indica un alt grau de socialització dels actors polítics, que es mouen racionalment i de rang

ra calculadora, però que comparteixen una creença bàsica en determinats valors dominants; la fraccionada indica una confusió dels "roles" polítics i l'existència, al sistema, de diverses subcultures parcialment contradictòries. La primera és la que és atribuïda als sistemes anglo-saxons i la segona als europeus continentals. - Als Estats pre-industrialitzats es dona una Cultura Política Mista, amb barreja de valors tradicionals i valors modernitzants. Per últim, als Estats "totalitaris" es dona una Cultura Política falsament homogènia, puix que si bé a l'exterior mostra símptomes com a tal, aquesta homogeneïtat és "sintètica", ja que no tenia manera de saber "fins a quin punt és acceptada o imposada" (141).

A "The Civic Culture" Almond parla de tipus purs i tipus mixtos de Cultura Política. Els tipus variaran segons la freqüència en què es donin les orientacions i les actituds: element modal condicionat pel procés de formació o socialització. Combinant les diverses possibilitats de freqüència d'orientacions envers el sistema, un mateix, els "inputs" i els "outputs", apareixen en primer lloc tres tipus de Cultures Polítiques "pures":

a) La Cultura Política "parroquial"; quan la freqüència d'orientacions cap als objectes polítics especialitzats s'acosta a zero. - Hi ha confusió de "roles" exercits per un mateix lideratge, pràcticament no hi ha socialització política puix que el procés de recanvi en el poder és pre-determinat. Ens trobem davant un sistema tribal.

b) La Cultura Política de "súbdit"; amb alta freqüència d'orientacions cap als "outputs" i cap al sistema en general, però amb poca

frequència cap els "inputs" i cap al paper d'un mateix com a partí cap. Es dona en els sistemes en què els subjectes saben i coneixen bé l'existència del sistema, de les decisions que les autoritats prenen i que els afecten, però que no tenen possibilitats de participar en els canals "inputs", d'entrades de demandes vers el sistema; per tant, es veuen gairebé reduïts a ésser espectadors del joc polític, malgrat que hi siguin implicats i pateixin les conseqüències del seu bon o mal funcionament. Aquest tipus s'acosta a l'autoritarisme.

c) La Cultura Política de "participant": amb alta freqüència d'orientacions cap a tot tipus d'objecte polític; els subjectes coneixen el sistema, participen en les demandes, en l'elaboració de polítiques, i tenen una alta estima del seu propi paper com a ciutadans (142).

Aquest tipus "purs" no es donen mai de manera total en cap sistema polític. El que trobem són barreges d'elements dels tres tipus amb predominança d'un o altre. Fins i tot a la majoria de sistemes sobreviuen característiques de tots tres i individus majoritàriament inclinats cap a cadascun dels tres. El resultat de les barreges i de les mútues influències entre els elements dels tres tipus purs és el que Almond anomena Cultura Política "mixtes":

a) Cultura Política parroquial de súbdit: accentuació de la tendència del parroquialisme local cap a una autoritat centralitzada. - Per exemple, en els nous sistemes africans pot ser que la majoria de tribus fins ara allunyades fins i tot de la coneixença del sistema polític, del fet d'ésser ciutadans d'un estat independent, -

per la influència dels moderns mitjans de comunicació vagin copsant aquesta realitat i entrin en un nou tipus de lligam solidari o nova identitat col·lectiva.

b) La Cultura Política de súbdit-participant: una part de la població ha adquirit orientacions polítiques cap als "inputs" de manera especialitzada però la majoria de la població continua en un estat passiu davant el procés polític. Hi ha un alt grau de despol·lització malgrat que siguin sistemes "aspirants a la democràcia".

c) La Cultura Política parroquial-participant: representa el "problema contemporani de desenvolupament cultural en moltes de les nacions incipients". Es balancegen entre la democràcia, importada com símbol de modernització, i l'autoritarisme tradicional històric, encara que en aquest moment amb una funció modernitzant (143). Aquests tipus mixtos de Cultura Política ens mostren la ja assenyalada herència d'Almond respecte als autors que definien el "caràcter nacional" de manera multimodal.

Fora d'aquesta doble classificació i de forma no sistemàtica, Almond o algun dels seus col·laboradors utilitzen altres tipus de Cultura Política, per bé que molt més especialitzats. Així Almond parla de Cultura Política ideològica, en el cas que els individus desenvolupin les orientacions cap al sistema polític però siguin incapaços d'adoptar posicions pragmàtiques i obertes tant lligades amb la secularització. Aquest tipus, amb connotació pejorativa per a Almond, és un altre indicatiu de la necessitat de mantenir dins el -

sistema la cohesió i la no conflictivitat, com a opcions ideològiques encara que contràriament siguin formulades com a màxima expressió de científisme (144).

Per a completar l'anàlisi del concepte de Cultura Política i dels seus elements, encara tan sols posar-lo en relació amb el sistema i amb les estructures polítiques i detectar parcel·les del sistema que no participin de la Cultura Política dominant, o sigui "subcultures". En primer lloc, doncs, cal veure com la Cultura política ajuda a mantenir o no el sistema polític, i com la Cultura Política mateixa pot tenir clivelles i punts de trencament que la fragmentin i que, per tant, provoquin nous factors de distorsió del sistema i de la seva estabilitat.

Com diu Almond, les Cultures Polítiques poden ser congruents o no amb les estructures dels sistemes polítics. Una estructura política congruent amb una Cultura Política determinada seria aquella que provoqués orientacions, cognoscitives, efectives i avaluatives de signe positiu, entre els subjectes dels sistemes. Aquest serà un cas de "lleialtat" al sistema. Les reaccions, les orientacions i les actituds d'indiferència representen el cas de l'"apatia". Per últim, les orientacions negatives representen l'"alienació". (Com ja he dit a la Introducció, en fer balanç de la "Cultura Cívica" tractaré de capgirar aquest concepte d'alienació aplicat justament a aquells qui, en voler canviar el sistema i mostrar el seu descontentament pels desequilibris socials i la seva perpetuació, queden classificats com a alienats! El seu gran error és atemptar contra el "statu quo".).

Almond estableix la següent escala de relació de congruència:

A grans trets, una Cultura Política parroquial serà congruent amb una estructura política tradicional, una Cultura Política de súbdit amb una estructura autoritària, i una Cultura Política participant amb una estructura democràtica (145). Ara bé, en la majoria de sistemes en no presentar-se els tipus purs de la Cultura Política, en donar-se tal barreja de tipus i en existir diverses subcultures, no serà gens fàcil d'establir les relacions exactes entre cultura i estructura i entre el caràcter i la personalitat dels subjectes.

És interessant de destacar que justament la tasca d'esbrinament de les relacions entre la C.P. dels individus i un sistema polític és una de les que més facilita, segons Almond, la determinació dels sistemes polítics democràtics. Ell projecta el que en diu "punts de llum individuals" damunt el mapa dels sistemes polítics i reconstrueix els espais no il·luminats per inferència matemàtica. Així suposem que "unes actituds individuals poden ésser projectades com a vàlides per a tot el sistema; després, encara que només obtenim resultats de tipus individuals (resultats de les enquestes), i per tant no tenim dades sobre el seu real comportament de relació amb altres persones, - per les respostes que donen sobre l'acció col·lectiva obtenim dades sobre les relacions de l'individu amb la comunitat; per últim, podem deduir que tot això, aproximacions generals i lligams d'activitat, - té alguna relació amb l'estabilitat i el funcionament del sistema - (146). Per a Almond, aleshores ja pot ésser demostrada una relació entre Cultura Política i les democràcies més estables, per la pura probabilitat de connexió entre actituds i les qualitats dels sistemes.

El darrer capítol de "The Civic Culture" és tot dedicat a estudiar les relacions entre "l'estabilitat democràtica" i la "cultura cívica". Almond vol palesar l'impacte de la Cultura Política sobre els sistemes polítics, i lògicament, per deducció, les característiques d'aquella Cultura Política ^{clara} el seu impacte fomenti l'es-

estabilitat i el funcionament democràtic del sistema. El tipus superior de Cultura Política serà la "cultura cívica" (147). (Tot això, ho haurem de veure amb més detall al final d'aquest capítol, on enunciar els elements i les propietats de la "cultura cívica", i al darrer capítol en subratllar les contradiccions teòriques d'aquest tipus).

Ara el problema s'asreuja si admetem que, a més de produir-se tipus de Cultura Política diferents en un individu (barreja, mixta) o en un sistema, també es produeixen conjunts de Cultura Política diferents o subcultures amb els seus tipus i barreges corresponents. - Recordem que a "The American People and Foreign Policy" Almond ja treballa amb el concepte de "subaudiències" i que justament aquest concepte li serveix per a classificar els diversos sectors de la població que vol estudiar comparativament (148). Més endavant a "Comparative Political Systems", ja precisa el terme com a "subcultures"; al mateix treball enuncia per primera vegada el concepte de Cultura Política. En aquest cas, el concepte de "subcultura" li serveix per a complementar la visió de les Cultures Polítiques fragmentades, la de determinats sistemes continentals europeus que malgrat tenir molt anys d'història "nacional" comuna, encara coneixen importants reptes per la seva estabilitat i la seva cohesió, - sobretot en la dimensió unitària de l'Estat. Les subcultures identificades en aquest treball són: 1) les de caràcter pre-industrial, bàsicament els prejudicis dels membres de la religió catòlica i la seva interferència en el bon funcionament del sistema; 2) les de caràcter transitori, arrelades en aquelles classes socials intermèdies que encara actuen amb la influència dels valors del segle -

pesant, i 5) les de caràcter industrial, les de les classes ja prou
 nament adaptades als canvis de la industrialització, les més secu-
 laritzades i racionals. (Jo hi afegiria les que són més a prop d'un
 na situació ideològica, de tecnocràcia) (149). També detecta en
 aquests sistemes, confirmant la meua opinió, subcultures més o menys
 alienades dependents de la càrrega ideològica que contenen (cal re-
 corrar el concepte de Cultura política ideològica). Així la "subcul-
 tura comunista" - "la subcultura dels políticament alienats" - té -
 un sistema de "roles" separats. "Les subcultures socialistes i li-
 berals tendeixen en la mateixa direcció, però amb menys intensitat
 i exclusivitat" (150). És a dir que les opcions político-ideològiques
 en aquests sistemes, en termes de partits polítics molt més defi-
 nides que les de la Gran Bretanya i sobretot que les dels USA, són
 un símptoma d'endarreriment i d'entorpiment d'un bon funcionament,
 "estable", del sistema. Per últim, en aquest mateix treball fa -
 servir el conjunt de subcultures, la seva suma, com a element equi-
 valent al règim polític.

A "The Civic Culture" trobem dos grans tipus de subcultures: la de
 "roles" i la d'élites, i com a categoria residual d'aquesta última,
 la de masses. En primer lloc, Almond assenyala que els subjectes -
 que ocupen determinats càrrecs, que tenen un "role" estructural, -
 adquireixen unes orientacions i unes actituds que reforcen el fac-
 tor diferencial de ja haver estat reclutats entre determinats - -
 grups socials. Així els militars tenen en la majoria un origen so-
 cial semblant, han passat per processos de socialització semblants
 i creen entre ells un esperit i una "cultura" general vers el sis-
 tema que els distingeix dels altres subjectes i grups. La "subcul-

tura de rol pot ésser, evidentment, progressiva o regressiva. "En un sistema en via de desenvolupament és molt probable que els mili-tars poseeixin una subcultura de "role" orientada vers el canvi - social" (151).

La visió d'una democràcia estable de caràcter moderat comporta un cert recul davant les possibilitats d'acció de les masses, i és - per això, com ja hem indicat, que Pye insisteix a diferenciar entre la "subcultura dels qui tenen responsabilitats" en les decisions i la subcultura d'aquells que són simples ciutadans. Així "una Cultura Política "nacional" (rectifico: estatal o sistèmica) consta de totes dues, de la subcultura de masses i de la de les - élites". Les relacions entre elles són cabdals per al funcionament del sistema, perquè amb elles expliquem aspectes tan importants com la legitimització, la llibertat del lideratge, els límits de la - mobilització política i les possibilitats d'unes ordenades trans-ferències de poder (152). Evidentment els subjectes d'ambdues han patit diversos processos de socialització.

A parer meu Almond no s'enfronta amb els dos grans tipus de clivellles, d'esquerdas que es poden produir a qualsevol sistema polític, les classes i els grups nacionalitaris, o amb les "subcultures de classe i de nacionalitat". En parlar dels agents del procés de socialització ja hem indicat que Almond tracta el tema de les classes socials en un únic paràgraf i que, malgrat que accepta la diversitat de Cultura Política en un sistema, sobretot pel caràcter multi-modal que té el terme, paradoxalment, a l'igual que aquells autors de l'antropologia cultural tractats al primer capítol, és confús i

n'accompany davant realitats històriques que poden posar en dubte el control del seu concepte i model perquè, entre altres coses, - posen històricament en dubte certs sistemes que ell ja dóna com a totalment integrats i cohesionats. Aquí només m'interessa subratllar aquesta pobresa de tractament del segon tipus de grups per a recollir al darrer capítol tots aquells elements que evidentment - només de manera esquemàtica, ajudin a comprendre qualsevol tipus - d'influència de la Cultura com he dit a la Introducció, en la seva acopció més àmplia en els sistemes polítics i a les seves parts integrants, com són, bàsicament, les classes i els grups nacionals.

Sembla que el terme de Cultura Política segons Almond per la multi modalitat, repeteixo implica varietat de situacions en un sistema polític. En aquesta direcció ell mateix afirma que "ni una sola - nació no es compon, en el seu conjunt d'un sol tipus (de Cultura - Política) i a totes n'hi ha diverses de cada tipus" (153). Ara bé, les diferències principals que ell detecta, com he esmentat més - amunt, són de caire reduït i molt limitades a algun fenomen concret, i el que més interessa en aquest aspecte de la teoria de la Cultura Política, com a teoria vàlida per a estudiar la incidència dels factors culturals a la política, és la possibilitat de comprovar - fins on coincideixen o no els sistemes, i els seus límits (els Estats, les fronteres) amb la Cultura Política. En aquest sentit Almond parla alguna vegada de "subcultures regionals", i amb més - èmfasi de les subcultures estructurals, que a parer meu podrien - englobar els grups nacionalitaris, els quals, si assolixen una - dinàmica pròpia enfront del sistema, poden arribar a trencar-lo i crear-se el propi sistema. Almond dóna l'exemple de la Confedera-

ció "nació" a la Guerra de Secessió als EUA. Per últim, de vegades parla d'ètnies subculturals dins el conjunt mundial (154), però sempre ho fa, com diu en justificar els límits del seu treball i anuncia un futur treball sobre el tema de la "subcultura", distingint entre "pautes nacionals" i subcultures al seu interior. Continuem, doncs, en aquest aspecte amb la confusió ja apuntada amb els antropòlegs, que Margaret Head mateixa reconeixia, que malgrat que tots aquests científics es proposen estudiar les peculiaritats dels sistemes o societats amb eines que superin les dificultats d'una tipologia clàssica rígida i que facilitin la distinció entre les dimensions del fenomen, a l'hora de l'elaboració conceptual es cau reiteradament en la confusió. Així en el cas d'Almond, gran defensor del terme sistema polític, quan parla de les varietats de Cultura Política en un sistema ho fa o en sentit analític o en un aspecte estructural dirigit també a la cohesió sota uns tipus dominants. És així que usa indistintament els termes nació i sistema en el cas de les subcultures. És així com poden identificar les més estranyes subcultures, no les dues principals que ens parlen de dos tipus de solidaritat (classe: horitzontal i nació: vertical), però sempre ens hem de referir a un marc global que és el "nacional", encara que sigui confús i que no s'hagi aclarit el que s'entén amb aquest terme (155). És el mateix problema, ja esmentat, de les famoses teories del "nation building", i el mateix problema d'aquells autors que, com H. Head, fan de la Cultura un element diferencial però que després afegeixen conceptualment a un terme més ampli; així hem subratllat l'existència, reconeguda, de diverses cultures dins el mateix marc de "caràcter nacional" -

que pren, doncs, a l'igual que en aquest cas en Almond, un pla seguit de "caràcter estatal" o de "pautes i orientacions dominants a l'Estat" o al sistema. És important palesar aquest detall no solament per a contribuir a aclarir el gerguix conceptual sinó també - per a mostrar la important tasca de reproducció de la cohesió que es realitza des de moltes estructures estatals, per a impedir-ne el desmembrament.

Tal com hem enumerat a l'inici d'aquest capítol, un cop definida la C.P. i els seus elements ja podem analitzar les eines metodològiques que Almond utilitza per a l'estudi de camp concret d'aquest fenomen. L'operativitat d'aquestes eines ja ve molt condicionada per les opcions ideològiques en la tasca de l'elaboració dels conceptes, però el criteri principal que les situa com a instruments bàsics en els estudis concrets vol ésser de caràcter tècnic, d'investigació, i és la possibilitat d'efectuar comparances, la comparabilitat. En el cas d'Almond, l'estudi de la C.P. de cinc sistemes polítics l'ha ajudat a detectar la C.P. més democràtica, la "cultura cívica". Per tant, amb aquesta perspectiva les hem de considerar, encara que sigui breument, per a lligar les definicions de la C.C. amb els elements de la C.P. sense que ens manqui cap connexió.

Deia a la Introducció que l'aspecte metodològic d'investigació de camp era el més reeixit, al meu entendre, de tot el treball de recerca de la C.P. Aquí distingeixo ben clarament el que és la metodologia tècnica de la investigació de camp del que és el model, o conjunt d'indicadors socioeconòmics que donen dimensió i operativitat investigacional als conceptes. Tots dos, tècniques d'investigació i indicadors, estan certament condicionats per la ideologia que ha presidit l'elaboració dels conceptes, i si jo crec que cal desemascarar aquesta càrrega ideològica i posar en dubte els conceptes mateixos potser és una contradicció que afirmi que la dimensió operacional ha estat força reeixida. Però jo crec que es pot aclarir aquesta aparent contradicció diferenciant entre el que Almond ha fet i el que no ha fet. Ell vol estudiar uns fenòmens, els mateixos que jo he definit a la Introducció com a importants però oblidats per la majoria de politòlegs de qualsevol escola. Per això elabora els conceptes fins ara

descrito, i aquí intervé, com és lògic en qualsevol observador dels fets socials en ésser part de l'objecte observat, la ideologia personal amb uns fins determinats. Després ha de comprovar empíricament aquestes opcions conceptuals amb un treball de camp. El problema, en Almond, és que ell, justament a causa de l'opció ideològica personal, no relaciona els aspectes que veritablement donen sentit a aquesta realitat social i no elabora els conceptes més importants en joc (tal com he anat apuntant en aquest capítol, com veurem amb la C.C. i per últim al capítol V). Per tant, si bé no podem acceptar els conceptes tal com han estat treballats, el que podem, i hem de fer, és enfrontar-los amb aquelles realitats no tractades i, tot assenyalant-ne les contradiccions, intentar donar una alternativa vàlida per a l'estudi del fenomen cultural e la política.

En aquesta direcció, hem de reconèixer que tota una escola de científics socials, antropòlegs i sociòlegs, que han estudiat el fenomen cultural facilitaren, com diu Almond mateix, el camí d'entrada en aquest camp i el bagatge d'experiències i de tècniques concretes d'investigació, de dades empíriques, etc., és un conjunt instrumental apreciable, encara que amb un rigorós criteri de selecció, si més no per a incitar-nos a treballar aquests aspectes oblidats intentant la reinterpretació que ells n'han fet, des de les seves opcions ideològiques (funcionalisme, estructuralisme, positivisme, etc.), i corregint, al mateix temps, el simplisme o l'oblit dels autors d'escoles oposades (156).

Vull aclarir que, per la intencionalitat d'aquest treball personal, en aquest primer estadi, no entraré en consideració dels aspectes més tècnics de la investigació, cosa que caldrà fer quan es vulgui muntar una investigació de camp per a portar a la prova empírica els conceptes apuntats al meu intent de reelaboració. De tota manera,

recordo que al capítol II i als tres annexos de "The Civic Culture" hi ha una exposició força exhaustiva de les eines concretes utilitzades i una descripció de la història concreta de la investigació amb milers d'intervius al llarg i a l'ample de cinc òrbits diferents (157).

Hi ha, malgrat tot, uns principis generals, que presideixen la selecció de les tècniques concretes d'investigació, i que m'interessa d'analitzar. En aquesta selecció es busca el grau més alt de comparabilitat, la interrelació de les dimensions micro-macro del fenomen polític i el reforçament del lligam actitud-comportament com a unitat operacional més viable.

El camp d'estudi dels sistemes polítics de manera comparada, com he dit a la Introducció i al capítol II, coneix, cap a l'any 1956, una "revolució" conceptual i espacial (ampliació del camp de treball) que representa l'intent de superar els estrets lligams dels enfocaments tradicionals. Sé aurt, a parer meu, del parroquialisme dels manuals "clàssics" per a caure en un nou tipus de parroquialisme que podem resumir amb la reiteradament utilitzada expressió de "western and non western". Tal com es defensa aquí en el cor del treball, això representa una opció ideològica més refinada però amb la mateixa finalitat, el predomini d'un sistema de valors (158).

Cap a 1956-60, Almond comença a sobresortir entre els autors dedicats a l'estudi dels governs de manera comparada i arriba a ocupar un paper predominant en aquest camp fins ben bé 1970, com a mínim. Justament la línia que he traçat, a l'inici del capítol III, dins la seva obra, ens mostra la progressió d'aquesta ascensió, tant conceptualment com pràcticament. Dels problemes plantejats a "Comparative Political Systems" passa a la síntesi de "Comparative Politics" després d'afegir-se a "Politics of the Developing Areas" i a "The Civic Culture", en l'aprofundiment de les dues eines essencials per a les comparacions: la diferenciació estructural i la C.P. són dues eines que, com diu Almond, serveixen per descriure i comparar qualsevol "polity" (159).

Si el que es pretén és la comparació dels sistemes, una preocupació bàsica serà de mantenir un nivell "científic" de comparabilitat, o sigui que els conceptes i les eines escollides siguin els que permetin una major i més clara tasca de comparació. Per a atènyer en tot moment de la investigació de camp aquest nivell òptim, Almond proposa una sèrie de mesures que l'investigador i el seu equip han de prendre: reinterpretació constant de les dades, tests als entrevistadors mateixos, elaboració de "coders", etc. (160).

Però la gran aportació, segons Almond i molts dels seus intèrprets, de "The Civic Culture" en aquest punt de la comparabilitat, és el tractament "cross-national" de la comparació. Fins aleshores la gran majoria d'estudis s'havien dedicat a comparar només dades d'un mateix sistema, intrasistema, i a "The Civic Culture" es porta a terme el treball més ampli realitzat fins al moment de comparances intersistemes o "cross-national". Torno a insistir en el subratllament de la confusió provocada per la majoria d'autors en utilitzar també en aquest punt metodològic el concepte de "nacional" en un sentit erroni. El mateix terme "cross-national" hauria de ser requalificat com a "cross-system", intersistemes, interestats, etc., i caldria fer servir el terme "cross-national" únicament per als estudis comparatius entre grups nacionals -grups que molt sovint perviuen en contacte i en veïnatge amb altres dins un mateix Estat o sistema-, si és que volem donar al terme sistema la connotació d'Estat-Nació, com fan gairebé tots els autors en aquest cas.

Les investigacions "cross-national" (intersistemes) també s'han d'enfrontar amb dos problemes bàsics de qualsevol treball comparatiu. En primer lloc, la manera de tractar els fenòmens culturals de difícil identificació, i en segon lloc, la selecció d'unitats quantificables i comparables. És fàcil comparar els aspectes materials de la cultu-

ra: producció artística, hàbits i costums amb les seves lleis o característiques, etc., però és molt més difícil comparar els aspectes no materials, no físics, com ara les orientacions, les actituds, els valors, les apreciacions (criteris, judicis, sentiments, etc.) (101). I aquesta primera dificultat ve estretament lligada amb la segona: quines unitats, quines dimensions escollirem com les més indicades per a estudiar aquests fenòmens de manera comparada. És evident que qualsevol ciència necessita aquestes unitats i dimensions identificables per a la comprovació de les hipòtesis, per a la mesuració i la comparació seguint el mètode que sigui considerat més idoni. Recordem que l'exemple de les ciències físiques que s'autonomitzen de les veritats teològiques (Newton, Galileu, etc.) és un incentiu que empeny constantment els pensadors humanistes a iniciar un procés autonomitzant paral·lel. D'aquí els esforços d'autors com Hobbes i Montesquieu per a aplicar nous mètodes a la realitat humana (mètode resolutiu compositiu i la imatge del rellotge i de les seves parts, en el cas de Hobbes per exemple), per assolir un nivell de ciència autònoma. En ple segle XX, doncs, els científics socials continuen amb el mateix objectiu, assolir un nivell de treball científic dels fenòmens semblant al dels físics i els químics que treballen en un laboratori. Però en el cas de les ciències socials el laboratori és immens i entre els objectes per a estudiar hi ha el científic mateix. És curiós detectar entre els autors positivistes contínues crisis de desànim en aquesta empresa que, malgrat que a nivell extern ha donat fruits innombrables (explosió de dades, revolució conceptual, etc.), periòdicament aquests fruits són posats en dubte o oblidats per la seva inoperativitat. La darrera crisi plantejada pels autors "radicals" a totes les ciències socials (URPE, Radical Caucus for a new Political Science, etc.) és l'ex-

problema d'aquest descontentament latent (162).

Per superar aquestes dificultats, a "The Civic Culture", és emprat el nivell "cross-national" de comparació. Com diu Almond, les anàlisis "cross-national" superen les "intrasistemes" (intersistemes superen les intrasistemes), no pas per la major comparativitat, sinó pel fet d'utilitzar la mateixa lògica dels treballs intrasistemes però amb un marc molt més ampli i amb la possibilitat de portar a terme nous tipus de comparances: les de dades intrasistemes a nivell d'entitat intersistemes, o, encara més agorarat, l'explicació d'una dada intrasistemes a nivell micro amb una dada intersistemes a nivell macro. Amb la introducció, per a l'estudi de la C.P., de la comparança intersistemes, s'acosten molt més l'anàlisi del comportament individual (micro) amb les anàlisis del sistema polític (macro) (163).

Aquesta és justament una de les pretensions del treball sobre la C.P., més ben dit, del mateix concepte de la C.P.: exercir la funció d'element "pont" entre la micro i la macro observació. Les actituds individuals són considerades modalment (o multimodalment) per a arribar a posar en relació el sistema polític (les estructures, la seva diferenciació) amb la C.P. Les comparances micro-micro intrasistemes molt sovint no serveixen per a explicar els fenòmens. Pot ser, per exemple, que una dada micro que als USA explica el comportament electoral de la dona (el viure en zona rural o en zona urbana, per exemple) en un altre sistema no ens expliqui res. Aquest és l'exemple al·ludit per Rokkam i Campbell en el seu article que està considerat com a punt de partida de la moderna definició micro-macro a la ciència política nord-americana. Per a solucionar el problema creuen que no queda altre remei que encreuar micro amb macro-dades. Concretament en aquest exemple, l'explicació és donada per una dada institucional (macro) del segon sistema comparat, dada que

no es trobà al primer sistema (164).

La C.P. fa, doncs, un concepte que exerceix les funcions de "pont" entre tots dos nivells (micro i macro) en les comparances intersistèmiques o "cross-national". Així Almond diu que amb el concepte de C.P. li agradaria suggerir com és possible de relacionar les actituds i les motivacions individuals amb el funcionament dels sistemes, i tot això comparar-ho intersistèmicament. En resum, podem dir que amb la C.P., aquests autors, en elaborar aquest concepte, pretenen facilitar les comparances de fenòmens qualificats fins aleshores com a aspectes del "Caràcter Nacional" i de "l'ètnia herència històrica" en termes molt més precisos, quantificables i, per tant, comparables (165).

Segons aquests autors, hi ha diverses maneres de maximitzar les possibilitats de les comparances. Una manera de fer-ho és seleccionar dimensions generals del comportament polític, i una altra és concentrar-se en les actituds i les orientacions per a complementar les dades estructurals i fugir de les presons institucionals. Aquest és, en termes de mètode, el punt clau de l'estudi de la C.P. No observem accions concretes perquè de les actituds podem deduir orientacions i totes dues coses ens són suficients per a explicar els futurs comportaments, per a predir (166). Ara bé, en aquesta premissa hi ha una sèrie de problemes que caldria apuntar per a qualificar-la. És cert que Almond és el primer a reconèixer, com he dit a la Introducció, que aquests estudis estan en una fase plenament experimental i que, per tant, són molt millorables i perfeccionables. Però potser diferiríem a l'hora de considerar la manera d'incrementar el seu valor. El defecte és de base, puix que no s'admet la dificultat de la igualtat o inferència d'igualtat (actituds-accions reals) ni la poca fiabilitat de dades tan mutables (167). A parer

una, fa l'irreparable relacionant les dades de les enquestes amb els
 conceptes i funcions i de relacionar socials reals, que es produï-
 xen i can, per tant, afecten de continuament el sistema polític,
 i cal combinar tot això amb les interpretacions històriques (recor-
 den aquí la relació Formació sociològica i Formació històrica).
 La dificultat s'agreuja quan comparem agregats, com és la C.P., con-
 tant simplificant o reuint les característiques individuals. La
 dada agregada porta sempre un perill implícit de distorsió de la real-
 tat que hem d'evitar justament amb la col·laboració d'altres parcel·-
 les de les ciències socials (168).

Aquest és el dilema de l'autor que posa l'èmfasi en les dades micro
 i macro i en les comparances intersistemes. Si, com diu J.R. Torre-
 grossa, per a l'estudi d'una categoria com és la "consciència genera-
 cional" (macro), cal desdoblar-la en unitats més concretes i utilit-
 zables, com són les actituds (micro), i cal aleshores anar a la re-
 cerca d'indicadors concrets amb totes les limitacions que això com-
 porta, sobretot no conseqüent, doncs, en el cas de la C.P., o de l'es-
 tudi dels grups nacionalitaris (macro), caldrà també desdoblar les
 macrocategories en unitats més operacionals i cercar indicadors per
 al seu treball a la realitat (169).

Aquest és el pas següent, ja apuntat abans, en aquest apartat; vou-
 re quins indicadors selecciona Almond per a formar, en el seu con-
 junt, el que jo he anat anomenant el "model de la C.P." Cal precisar,
 de bell antuvi, que la recerca i la selecció d'indicadors, Almond,
 com és lògic, fa un repàs de moltes àrees i conceptes de la C.P.,
 i dels estudis en han estat utilitzats. Aquí, doncs, el seguirem en
 sistematitzant aquest procés de selecció però sense cap pre-
 tensió de fer una anàlisi sistemàtica i total de cadascun, cosa que
 fóra enciclopèdica i digna d'una edició monumental sobre els fona-

nts de la moderna ciència política nord-americana.

Quins indicadors ens assenyalaran la C.P. d'un individu? Per a l'ecologia de quines actituds i en quines situacions sabem si una C.P.

principal, s'observa o participa? Els indicadors seleccionats pels autors, els podem dividir en dos grans tipus: els que detecten la relació individu-sistema, sigui al nivell que sigui, i els que detecten en la relació individu-procés polític, és a dir en l'interacció amb el subjecte, actiu o passiu, del procés. En primer lloc, ens situem davant el sistema polític que l'envolta, local, regional, nacional, estatal, mundial, etc., i establir quines orientacions tren en cada nivell. Abans, en tractar el procés de socialització, dèiem que hi havia tres agents bàsics: família, escola i treball. Però hi ha un sistema polític, molt sovint oblidat, que pot tenir una gran importància en les actituds dels individus: és el nivell local, de comunitat local més immediata en què troba l'individu. Verba, parla en primer lloc de les actituds de l'individu com aquest primer tipus d'indicadors, els globals, enfront del sistema més ampli i enfront dels altres ciutadans en el sistema: cerca el grau d'"identitat" nacional" (sistema ~~polític~~ ~~de ciutadans~~ ~~de ciutadans~~) de l'individu. La "identitat nacional" ens mostra

com una unitat política es considera membre l'individu, i amb quina profunditat s'hi considera... Els més grans determinants de la "identitat nacional" dels membres d'un sistema polític poden ser la sèrie d'esdeveniments històrics a través dels quals fou formada la nació " (178).

Clarament no ens ha de sorprendre aquesta reiterada i contradictòria justificació de la Nació amb el sistema. L'adopten la majoria dels autors en aquest camp, com Deutsch mateix, considerat d'altra banda com un expert en "nacionalisme", però hauríem de matissar que ho és

en "nacionalisme" estatal d'unificació. Se ha dit que la majoria d'autors que participen de l'enfocament dit de "nation building", amb la mateixa confusió, se pot es referencien el "nation building", si no, com diu H.Connor, al "nation destroying" (171). Però com ha estat dit en altres llocs, cada dia és menys possible fer aquesta ressença a Europa on avui les realitats socials dels pobles ressorguen i posen en dubte aquestes concepcions. La majoria de sistemes són clarament multinacionals i l'estudi de la identitat dita "nacional" (en realitat, sistèmica) requereix, cada dia més, afinar les precisions si més no per tal d'assolir un coneixement real de les situacions que defugui l'aplicació mecànica de qualsevol principi científic o ideològic, vingui d'on vingui. Com diu Halcole Anderson amb l'exemple d'Alsàcia, "Donar significat exacte en aquests termes (com a "identitat nacional") és tan difícil com definir la C.P." (172). En resum, quan Verba parla del procés històric que ha de servir per a formar la nació i que ara juga un paper important en la determinació del sentiment "d'identitat nacional" dels membres d'un sistema polític, li haurem de demanar que ens precisi si el procés històric a què es refereix és el de la formació de l'Estat, o el de la formació de les nacions, l'Estat abans de la nació o viceversa. Si més no que ens indiqui els significats que dóna a aquests termes, sobretot en relacionar-los amb el de sistema polític.

Com diu Verba mateix, "una segona dimensió de la identitat és l'horitzontal, o sigui la d'un individu amb els altres ciutadans... Fins a quin punt els membres d'un sistema polític confien en els seus companys en l'escena política. Aquest és un aspecte de la identificació horitzontal en la C.P." (173). En aquest segon nivell de la identitat hem de precisar dos aspectes: l'ú^a és la premissa que guia aquests autors en la recerca de la confiança en els companys, i

el altre l'únic, a la consideració constant, del factor social de les forces en joc i al ll d'identitat.

És important, segons ella, que la gent confiï en el propi país i així continuï en els seus líders. La gent confiada és la més disposada a acceptar les decisions dels governants. Però el que no cal considerar (donc a mínim no es considera) és el caràcter o caràcters de les possibilitats de confiança horitzontals entre la gent. En aquest indicador, producte de l'opció ideològica d'aquests autors, es desenvolupa els dos tipus de factors solidaris més importants en la història moderna: l'horitzontal i el vertical. La classe social, la vertical, la nació, i en l'era de l'èsser, insisteix, l'única que serveix per a mantenir un determinat "statu quo", la solidaritat estatal, encara que s'hagi d'anegar sota la ficció de la Nació. La ficció Nació s'eleva per sobre la societat, per tant per sobre les classes socials i els grups nacionalitaris, però per a realitzar-se li cal una parcel·la concreta de la societat, una classe: la posseïdora, una llengua: d'entre les parlades a l'Estat i per a millorar el procés d'unificació i de control, una cultura, uns valors: els que serveixin el "statu quo", és a dir els interessos de les classes que se'n beneficien, etc. (174).

Un altre aspecte important de "la identitat" posat en relleu pels actuals fonaments de les necessitats dels països desenvolupats de mà d'obra, és el de les migracions. Fins a quin punt els corrents migratoris alteren la C.P. dels sistemes que els reben? i dels sistemes que els perden? i, el més important, dels immigrants mateixos? Hi ha també una gran literatura sobre aquest tema i molts autors han elaborat indicadors per a comprovar el grau "d'integració", o "d'aculturació", dels immigrants, o de grups nacionalitaris en el si d'altres grups, però la majoria de les vegades es manté que una bona mostra de la "integració" és la pèrdua de les característiques originals del grup que

"El valor principal" i l'adopció dels valors del grup assimilador, a més tenint, dels valors dominants del grup assimilador. Així la Unió Soviètica que el concepte "l'íntegram" que adopta tots els valors dels blancs, no obstant per similitud, com és el fet de continuar-se amb el treball científic, per passar a detalls més profunds, com poden ser els valors dominants en el sistema de producció ("what is good for GM is good for the country", "liberal tradition of free market, etc."), (175). Resumint i espelint amb la tesi del meu treball, el que cal analitzar és la integració, o identitat real, de classe i nacional, política, social i econòmica, en la creació d'una veritable comunitat, en la reabilització de la nació.

El segon tipus d'indicadors utilitzats pel model de Cultura Política són els que serveixen per a detectar les relacions entre l'individu i el sistema polític: per l'entrada "d'inputs", pels "outputs", per la comunicació i per la participació, o resum dinàmic de tot l'anterior. En tots els sistemes polítics, en la visió eastoniana seguida per Almond, hi ha un flux d'"inputs", o entrada de demandes. Aquí cal detectar fins a quin punt l'individu coneix els canals "d'articulació i agregació" de les demandes, fins a quin punt, prèviament a l'anterior, és conscient de l'existència de determinats problemes, quins judicis i quins sentiments li susciten aquests problemes, els canals pels quals els pot plantejar i la representació que en fa o té l'administració (176).

Recordem la definició d'Easton d'"output": "les decisions autoritàries en la mesura que obliguen a tothom, i les seves implementacions", per a entendre què vol dir Almond, tot carcent indicadors, amb les relacions entre l'individu i els "outputs". Hem de palmar l'efecte de l'acció del govern sobre la vida dels ciutadans, el que Almond de Miguel en diu "Incidència Política" (177). Interessa saber el caràcter

de l'impacte i el judici que mereix al ciutadà. (Recordem aquí la connexió entre Cultura Política i sistema polític, tan lligada amb aquest impacte: Lloialtat, Apatia i Alienació)

Verba parla de dues crisis dels fluxos "d'outputs" en els actuals sistemes polítics: crisi de recepció dels braços de govern a la societat, tant en els sistemes on no hi ha força per exercir-la com en aquells altres on creix perillosament, i crisi de distribució, o "la força en què el sistema polític respon a les demandes, presentant un paper actiu en la distribució de la riquesa i serveis en una societat, o bé donant aquests béns i serveis per mitjà de la funció d'assistència pública, o bé exercint un paper actiu en la redistribució de la riquesa privada a través d'una justa i equitativa estructura fiscal" (178). En general interessen les expectatives dels ciutadans davant el funcionament del sistema.

Llevat de les societats on predomini la Cultura Política parroquial, a les altres els ciutadans coneixeran els processos "outputs" pels seus efectes, favorables o no, i a mesura que ens acostem a la Cultura Política participant augmentarà el coneixement dels "inputs". Teòricament existeix una llibertat total, en els sistemes de Cultura Política participant, per a seguir les informacions sobre l'actuació de l'administració; però a part les possibles restriccions en la informació mateixa, cívicament parlant el ciutadà hauria d'observar aquesta pràctica com una obligació. Per a alguns autors, com Karl Deutsch, aquests processos, els d'informació i comunicació, són els més importants per al control de la societat, i la llibertat del seu ús escapa de l'escena del ciutadà simple (179).

Una estimació del grau d'"interès per la política", segons Almond, és donat per la mesura en què els ciutadans segueixen els afers públics. Ara bé, hem de fer notar que la típica resposta d'apatia per la polí-

tica o els anomenats tics "apolítics" són el clar exponent de la política d'un grup o d'unes classes, i qui la mateix (el qui està sota aquests influència), pot adonar-se'n o no (influència manifesta o latent). Així hem d'interpretar l'efecte de la informació davant el individu, de la propaganda política davant els ciutadans, de la diversitat d'influència dels mitjans de comunicació manipulats, etc. (130). Almond construeix una "escala d'opinions polítiques" basada en la freqüència en què els intervinents expressen opinions concretes o reconeixen "no ho sé" a una sèrie de preguntes sobre actituds polítiques en general. Ell també busca un índex de tolerància en la discussió política però seguint els principis del defensor pragmatista anglosaxó que tolerarà les opinions, les actituds i les accions dintre les regles del joc, elaborades per uns quants, i considerarà "bèndic" aquella qui les posin en dubte (131).

Pye ha treballat el tema de la influència de la comunicació en la formació de les nacions, ^{tema} que òbviament analitzarem al capítol següent (132).

Entrem així en la consideració del darrer conjunt d'indicadors d'aquest model: els que tracten de la participació política. Qualsevol estudiant de Sociologia Política sap que potser el camp sobre el qual disposem de més estudis i de més dades empíriques és el d'un aspecte de la participació, la sociologia electoral, i Almond és el primer a reconèixer la inspiració rebuda d'alguns d'aquells estudis i l'ús de determinades dades. Però en aquest conjunt d'indicadors, per a mesurar l'abast de la Cultura Política hi hem d'incloure moltes altres realitats de la participació.

Interessa palesar el grau de participació a qualsevol tipus d'associació i als motius d'aquestes activitats. Almond, defensant els valors ja mencionats en la seva tesi, afirma que els EUA la porten a terme

d'una manera molt més entrecreuada que a Europa, és a dir sense tant influència del partidisme i de les divisions ideològiques que poden arribar a ser el "bancit" "conducidor". Crec que l'índex d'associació és en si mateix una tortura de la participació, però sempre que el qualifiquem. Una associació múltiple, la mateixa persona essent membre de diverses associacions, pot ser un símptoma de superficialitat més que de democràcia (penseu en la quantitat de comitès que s'arriben a formar a les petites localitats USA). Crec que als USA, justament, el caràcter dels partits polítics, la seva quasi invisible diferència ideològica, converteix en un absurd qualsevol pretensió de democràcia amb base a la possibilitat molt oberta de "celebrar noces entre membres de famílies pertanyents a partits diferents". Els interessos "partidistes" passen per uns altres eixos molt més importants, que els partits USA no expressen, i que Almond, amb la seva natural por de les ideologies, no recull (183).

Almond distingeix entre dos tipus de competències participatives: "Subject competence" i "Civic competence". La primera es refereix a les expectatives, diferents segons els ciutadans, de rebre un tracte igual per part de l'aparrell burocràtic i per part del policia. La segona es refereix a les expectatives quant a poder fer quelcom enfront d'una llei injusta, tant a nivell "national" com local. Aquests són, potser, els dos indicadors "més útils" per a determinar la "Cultura Cívica" i identificar-la amb la d'uns sistemes concrets. Com hem vist a l'apartat referent al mètode d'investigació, el que cal fer amb aquests indicadors és encaixar les comparances "cross-national" (184). Com veurem al capítol V R encaixant amb les noves crítiques a l'equiparació d'actituds i d'orientacions amb accions de debò, crec que aquests indicadors s'haurien de complementar ineludiblement amb la comprovació empírica d'alguna actuació en concret per part del ciutadà. Si no, ens exposen

a un perill paral·lel al de la renúncia de la consideració de la ideologia, ja que els límits de participació seran establerts, com veurem en el cas d'Almond, el "potencial" i no a la realitat o més ben dit, a la real situació de les élites que les masses han de respectar, seguir i vigilar amb la satisfacció de saber que quan creuen que aquelles no actuen amb calidra, podran entrar en el procés i actuar, gràcies al seu potencial latent, accionat i acceptat com a valor (185).

LA "CULTURA CÍVICA". ELEMENTS I IDENTIFICACIÓ AMB ELS USA I LA GRAN BRETAGNYA

Ham anat seguint Almond, en aquest capítol III, primer en l'evolució general de la seva obra i després en la concreció del concepte de Cultura Política. Aquest és el darrer punt del capítol, on hem de veure com Almond, amb els conceptes i els indicadors abans descrits, identifica la "Cultura Cívica" genèricament, i les aproximacions a ella, específicament. Aquí, en aquest últim punt del capítol, és on m'interessa fer parlar directament Almond en el seu sentit a la C.C. i a la Cultura Política dels USA i de la Gran Bretanya com a formes més properes a la C.C. genèrica, però fer-lo parlar ordenant les seves afirmacions i les seves promesses de manera que palesin el que jo mantinc a la meua tesi i a les subtesis.

La Cultura Cívica és una Cultura Política de síntesi d'elements tradicionals i elements moderns, d'aspiracions humanístiques i d'aspiracions tecnològiques, de tendències, o sigui de caràcter pluralista, en les possibilitats orientacionals i d'actituds. Així, doncs, s'hi dóna la "comunicació i la persuasió, el "consensus" i la diversitat, el canvi i la moderació" (186).

Almond defineix sempre la Cultura Cívica en relació amb la idea de Democràcia, per bé que d'una manera característica. En primer lloc, tot el llarg de "The Civic Culture" trobem unes aproximacions "en abstracte" a la idea de Democràcia. Així es parla d'"infraestructura democràtica", o nourenca estructural democràtica de l'estructura i de la cultura, i de tots els elements d'aquesta, que són ara els "components secundaris de la infraestructura democràtica: partits, grups de pressió, mitjans de comunicació, etc.". A nivell d'individu parla d'"inclinació al funcionament democràtic", o d'actitud i orientació necessàries perquè es doni una Cultura Cívica; precisa la mateixa idea amb el terme "ciutadà democràtic" referint-se al ciutadà que "confia en les seves forces", que es veu capacitat per a actuar en el joc polític i per a tenir influència en les decisions (187).

La relació individu-sistema polític també, en el cas de la Cultura Cívica, es situa en Almond dins les abstraccions coordinades de la idea de Democràcia. Per exemple, al capítol final de l'obra els autors relacionen les postures i les actituds amb "una teoria sobre el funcionament d'un Govern democràtic". En un altre apartat, i en el mateix sentit, se'ns diu que hem de buscar una "democràcia de funcionament efectiu", aquella en què els ciutadans participin i ho facin amb un compromís amb la comunitat. Així un "sistema polític democràtic" és aquell en què el ciutadà corrent participa en les decisions polítiques i en una cultura política democràtica; per tant, ha de consistir en un conjunt de creences, actituds, normes, precepcions, i "coses semblants que sustenten la participació". Per últim Almond diu que un pluralisme, encara que sigui un pluralisme no explícitament polític, pot ser certament un dels fonaments més importants d'una democràcia política (188).

Però en un apartat concret de l'obra, deixant de banda les abstrac-

Alguns sobre la idea de Democràcia, són enunciades les fonts dels valors democràtics que inspiren la D.C. per a saber i conèixer els valors de creació, desenvolupament, desenvolupament i difusió de la Cultura Cívica, que cal conèixer-ne d'antevi al conèixer, i a partir d'aquí hem de referir-se a determinar les fonts del que és el govern democràtic, però que el centre és sobre el nivell d'estructuració dels valors existents, qualitat principal i qualitat ideològica podrien servir de línia de definició. Així alguns enuncien cinc fonts de valors democràtics que són utilitzades en la Cultura Cívica, en l'elaboració del concepte i en l'estudi concret d'identificació de les Cultures Cíviques avui al món. La primera font és la "història anglesa i nord-americana". "Tractes d'extirpació, per a tots els pobles, lligans de la història anglesa i nord-americana". La llarga història de les esmentades experiències i la progressiva evolució, "s'ha afegit", han contribuït a una democràticació efectiva (189). És plenament congruent amb el principi objectiu de l'obra que de bon principi es fonamenta l'ordenament comparatiu en determinades històries que es volen defensar com a models. El que ja no és tan congruent és que d'això se'n digui avanços en el camp de l'estudi dels governs de manera comparada, superació del parroquialisme institucional dels estudis tradicionals jurídics, i que aquesta treballa sigui considerada com a "científica".

La segona font de valors democràtics són les "normes ideològiques i institucionals de la democràcia mateixa". Aquestes normes les coneixen per les obres dels clàssics, dels "teòrics de la democràcia", com són Aristòtil i Bryce; en general, tots ells coincideixen en la necessitat d'un cert "nivell de participació i d'informació i en un sentiment molt difós de responsabilitat cívica".

La tercera font són els "estudis de les condicions econòmiques i socials associades a sistemes democràtics", que continua una vella tra-

dicat cristallina de classificar els Estats en "democràcies estables, i democràcies inestables i autocràcies". Almondres cal explicar tota la informació sobre les condicions econòmiques i socials d'aquests sistemes; el grau d'industrialització, d'alfabetització, etc., i els índexs de desenvolupament tecnològic i paral·lelament desenvolupament entre aquests índexs de "modernització" i una democràtica estable. Per a Almond aquesta tipus de treballa presenten dues dificultats perquè pugue ésser satisfactòriament plantejant en la seva obra: d'una banda, "abandonar les conseqüències culturals i sociològiques" i la seva incidència; d'altra banda, "aquests treballs no poden explicar i omatllar la norma a causes significatives", com per exemple el d'Almanya i el d'Itàlia que, ocupant una illoc alta en l'escala de la "modernització", són classificades com a democràcies inestables. És per això que d'aquest tipus de treballa se'n pot aprofitar la descripció d'unes actituds, però "no en diem directament quin conjunt d'actituds s'associa amb la democràcia". El que ni Almond ni els autors que fan aquests estudis, com exemple Lipset, ens ofereixen, són uns criteris lògics i fonamentals per a la classificació prèvia dels sistemes abans de la comparació amb els índexs de la "modernització".

La quarta font de valors democràtics són les "introspeccions de la psicoanàlisi". Aquí Almond subratlla la seva herència dels estudis que han anat a definir les característiques de la personalitat del ciutadà democràtic. Principalment Maslow, com hem vist al capítol II, detalla aquestes característiques: "ego obert", valors compartits, orientació plurivaleritzada, fe i confiança, relativa absència d'ansietat. Malgrat tot, segons Almond, aquestes no són característiques escaificant polítiques i es poden trobar a societats sense estructures democràtiques.

Per últim, la cinquena font de valors democràtics és l'objecte d'estudi

relatiu de "The Civic Culture", és a dir la investigació concreta sobre les orientacions i les actituds polítiques de ciutadans de cinc països que han estat entrevistats a milers amb aquesta intenció, i que de les seves respostes, del conjunt d'informació i de les dades obtingudes, es poden especificar les actituds i el seu contingut, "en un nombre determinat de sistemes democràtics en funcionament". Aquí, a l'igual que en el tercer tipus de fonts, Almond no precisa amb quins criteris considera que els USA, la Gran Bretanya, Itàlia, Alemanya, Mèxic són democràtics, ¿Són les democràcies que cal estudiar per a obtenir els valors de la Cultura Cívica o Cultura Política més democràtica? Insisteixo que aquesta és una selecció prèvia que no està fonamentada ni explicada enlloc, no quant al seu aspecte de selecció d'unitats, com fa Almond quan explica la selecció d'aquests cinc Estats per raons institucionals històriques, sinó perquè aquests són democràcies. ¿En no respondre aquesta qüestió, es no satisfer aquest requisit científic previ, s'inicia aquí el procés, esmentat a la introducció, d'elaboració d'una imatge de democràcia amb els elements de determinats països, imatge que ha de servir de guia a tots els Estats que vulguin assolir els mateixos nivells democràtics que aquells. En altres paraules, aquest és el primer pas fet en aquest estudi concret vers l'etnocentrisme i el sociocentrisme.

La Cultura Cívica té unes característiques conceptuals determinades que la demarquen i la diferencien respecte als altres tipus de cultures polítiques. En primer lloc, és una Cultura Política de caràcter mixt, de barreja de tot tipus d'elements necessaris per a mantenir l'equilibri social en un sistema. De vegades una "modernització" accelerada, amb una renúncia als valors tradicionals, deixarà els sistemes buits de contingut, o pitjor encara, els situarà en una dinàmica de canvi d'un ritme superior al que el sistema pot assimilar. Molt sovint -el cas típic

per a Almond és Anglaterra i les seves velles tradicions-, els valors institucionals són el fonament més important de l'estabilitat d'un sistema; mentre que estiguin, s'entén, depudament barrejats amb els elements modernitzants (190).

En resum, llavors, la Cultura Cívica és una Cultura Política bàsicament d'integració. E sigui que és una Cultura Política que malgrat que facilita la participació política dels ciutadans i, per sobre el partidisme i els enfrontaments entre els grups i els interessos socials en el joc polític, situa "les normes socials generals, per a evitar l'escissió de la societat". "Aquest és sobretot un exemple del mode com la Cultura Cívica domina l'escissió de la societat" (191). Continuen dibuixant de nou les idees bàsiques expressades en les meves tesis a la introducció. Almond ja ens va avançant la funció principal de la Cultura Cívica, que és mantenir la cohesió de la societat per sobre dels enfrontaments. Per descomptat, i com a conseqüència lògica d'aquesta funció i d'aquest propòsit, es tendirà a integrar tots els ciutadans dintre els límits de la societat, se'ls convidarà a participar, a ser "ciutadans competents" políticament parlant, al mateix temps que han de ser "súbdits competents" o individus que creuen que seran ben tractats per les institucions de l'administració, però al que no es permet són els ciutadans que escapin d'aquests esquemes i que posin en dubte el "Statu quo", defensent, per exemple, uns valors socials diferents dels promoguts des del sistema. És en aquest sentit que ens cal donar molta importància, com ja hem apuntat abans, al procés de "socialització". La Cultura Cívica no es transmet, segons Almond, exclusivament a l'escola, però l'escola fa tanmateix un paper molt important, juntament amb la família, en el treball i les experiències, polítiques o no, que posen l'individu en relació amb el sistema polític o amb els valors que el precedeixen. El procés de socialització necessari per a

La transmissió de la Cultura Cívica ha de ser acollida que sigui capaç d'oferir a l'individu possibilitats "per a controlar les dissonàncies inevitables entre els seus ~~vals~~ valors primaris difesos, els seus rols administratius obedients ("Oligarques") i els seus rols polítics actius ("Inquisits)". S'arriba a dir que aquest tipus de procés de socialització és el fonament d'un cos polític democràtic (192).

La reiterada insistència a mantenir la Cultura Cívica com un concepte sota les coordenades del que normalment s'entén per Democràcia porta ineludiblement Almond a establir un paral·lèlisme entre la Cultura Cívica i possibles altres tipus de Cultura Política Democràtica. És lògic que si el que ell fa és la qualificació i la natisació d'un tipus de Cultura Política amb base a certs valors democràtics, de fonts i procediments diversos, arribat a cert punt es preguntí sobre les diferències entre el que ell ~~xxx~~ elabora i altres formes que són, o han estat, restringides a les ciències socials, fins i tot per autors d'escoles properes a la d'Almond, com a formes democràtiques. Així Almond diferencia la Cultura Cívica de l'anomenada Cultura Política democràtica del racionalista activista. Aquesta darrera, que "trobem descrita als nostres manuals de text", defineix el ciutadà ~~xxxxxx~~ com un individu participant però de manera activa, o més ben dit, promovent la seva activitat política. El caracteritza per la seva racionalitat en prendre les decisions ^{per exemple} a l'hora de disposar el seu vot en unes eleccions, moment en el qual prendrà una decisió després d'un càlcul i de la racionalització dels seus interessos com a ciutadà i de la consideració, en aquest nivell, de tots els candidats i de les seves respectives possibilitats per a complir les expectatives i les funcions expressades en el seu càlcul. Aquest ciutadà, lògicament, per a poder actuar d'aquesta manera haurà d'estar ben informat dels afers públics i haurà de seguir la política i tots els seus esdeveniments detalladament ~~xxx~~.

~~El model~~ mitjà ^{de} ~~informació~~, selectat en aquells sectors de l'activitat pública que l'interessin com a ciutadà i en no pugui estar present a causa del seu treball en altres sectors on potser ell és un dels protagonistes (193).

Després d'Almond critica aquest model i precisa les característiques diferenciades de la C.C. envers ell. En primer lloc, criticant-lo, afirma que els estudis de sociologia política que han estat portats a terme per a comprovar l'existència d'aquest tipus o de les seves característiques, han trobat que els ciutadans dels diversos sistemes "rarament" actuen i es comporten d'acord amb aquest model. La majoria d'ells no estan degudament informats ni són particularment actius," i a més, "el procés pel qual prenen una decisió electoral és qualsevol cosa menys un procés de càlcul racional. Aquest model (el racionalista activista) tampoc no representa perfectament la cultura cívica que hem trobat (Almond i col.laboradors) a Anglaterra i als USA". Aquestes afirmacions crítiques sobre el model racionalista activista serien vàlides si servissin per a impulsar els autors a un cert esforç d'imaginació i d'honestetat científica i per a continuar el seu treball amb aquesta dosi de sentit crític, tant quan es posen a ^{estudiar} ~~XXXXXX~~ qualsevol sistema i la seva Cultura Política com quan ~~XXXXXXXXXXXX~~ estudien "els sistemes de Cultura Cívica", la Gran Bretanya i els USA. Però el que és realment contradictori és que poc després de la crítica esmentada, fins i tot als USA i a la G.B., s'afirmi que la Cultura Cívica és ~~XXXXXXXXXX~~ una Cultura Política amb les característiques del model racional activista i "qualsevol més", o que el model racional activista sigui "tan sols una part" de la Cultura Cívica. És contradictori, àdhuc en la formulació almondiana, que després de criticar un model per la "utopicitat" dels seus elements i després d'haver afirmat que era absent dels sistemes actuals, fins i tot en els considerats més avan-

nats, en pretengui que les característiques de la Cultura Política d'aquests sistemes avançats, o Cultura Cívica (atès que els USA i la S.R. representen la millor expressió de la Cultura Cívica⁴), siguin les del model críticat ~~del~~ Almond (194).

Quines coses més té la Cultura Cívica a més de les descrites amb el model racionalista activista? La Cultura Cívica és pertanyent una Cultura Política de participació, com l'activista, però equilibrada:

1) És lleial envers el sistema o sigui que està positivament orientada, i en l'escala de congruència entre el sistema i la Cultura Política dona resultat positiu. Almond exclou, doncs, tal com ja he anat repetint, les orientacions negatives, o més ben dit, la possibilitat d'un ciutadà que respongui al model racional activista però que participi activament en contra del sistema. És lògic que ho exclougui, insisteixo, per la necessària estabilitat, conceptual i real, de la visió sistèmica.

2) En la Cultura Cívica es combinen els valors de la Cultura Política participant amb els de la Cultura Política súbdita i parroquial; aquests mai no s'abandonen. Això representa el caràcter mixt de la Cultura Cívica. Les orientacions parroquials i súbdites de l'individu són les que serveixen per a mantenir-lo i "moderar-lo" com a ciutadà participant. En altres paraules, són les que eviten que caigui en la participació "desconeguda" del model racionalista activista.

3) Per últim, la Cultura Cívica comporta confiança en els altres i participació social, ~~xxx~~ a part la participació política, lligams associatius que siguin d'altres característiques dels lligams polítics (sempre recordant la visió restringida de la política en Almond) (195).

En definitiva, segons Almond, en la Cultura Cívica trobem un equilibri

perfecte entre les característiques del model racional activista i les que han estat més acceptats i que el complementen; hi ha un llenguatge comú, i les eines pedagògiques, les altres. Enfront de l'activitat política en la Cultura Cívica també trobem la passivitat democràtica en diverses situacions. Davant la preocupació i el treball prestege de la modernització, trobem la tradicionalitat que ho terrora; davant la racionalitat i el càlcul, el comprensió amb els valors parroquials. Així Almond ens ha recitat les "virtuts cardinals" de la Cultura Cívica, que impedeixen que la Cultura Política es converteixi en una cosa per a la "perversió", és a dir per al canvi (196). Tornant a l'expressió inicial, en la recerca de la Cultura Cívica, s' sigui en la selecció de criteris i de valors democràtics, Almond ens presenta la Cultura Cívica no com l'única Cultura Política, ^{democràtica} sinó com una entre les democràtiques, però és la que convergeix més per a un sistema polític democràtic. En el seu llenguatge, la Cultura Cívica és la més congruent per a l'estabilitat democràtica (197).

Aquestes incongruències detectades en la crítica al model racional activista ens encorren a continuar en la recerca del veritable sentit dels termes democràtics que Almond usava. Jo crec que prenen en primer lloc l'element que repeteix com a més acceptat per totes les fonts de valors democràtics i per ell mateix, és la participació; seguint els sentits que aquest concepte va rebent a l'obra d'Almond, pelcorrem encara més la ideologia d'aquest autor.

En primer lloc trobem una concepció de la democràcia que tendeix a la participació escassa dels ciutadans. "Les decisions són a mans d'uns pocs", i el que cal no és participar activament sinó estar vigilant per a controlar aquells pocs. Així el ciutadà ha de creure en la seva capacitat d'influir. En les societats democràtiques ha d'haver-hi una reserva d'influència en els ciutadans que si bé no participen, en la majoria,

en les tasques polítiques, soben són els poder polítics els que obliguen a la participació, però és en el dia a dia on s'ha desenvolupat la participació. El ciutadà ha d'acceptar el valor de la participació i la manca de la seva capacitat d'acció, representant una autèntica possibilitat d'actuació o l'expressió de la seva dominació ideològica ? (135).

En tercer lloc, la participació crea un nou sentit d'interacció. Ja hem dit que la relació entre el poder dels ciutadans i el poder de la Cultura Cívica. De aquí voldria afegir la visió d'Almond de participació com a equilibri o equilibri entre individu-governament polític. El ciutadà ha d'acceptar un govern determinat i els valors determinants al sistema, i al seu torn el govern ha de ser "relativament" efectiu en la resolució dels problemes. Els sistemes polítics han de ser, per a resumir, "relativament efectius i relativament legítims". Com veiem, els nivells d'expressió són força iteractius i ambigus (136). (Tornarem més endavant a considerar el tema de la integració juntament amb el de la cohesió del sistema).

En tercer lloc, un nivell de participació massa elevat porta la instabilitat del sistema. Cal impedir la "polització" de les relacions socials per a mantenir l'equilibri, fins al punt que el caràcter una participació creixent i excessiva arribaren al conflicte. El que cal, doncs, és un "ciutadà ordinari relativament passiu, no compromès". Cal un ciutadà "inactiu", "incapacitat per a influir"; en les decisions concretes, però que "s'adhereixi a la norma de la ciutadania activa", puix que, malgrat tot, el fet que els ciutadans s'aferriessin a aquesta il·lusió -que es considerin a si mateixos influents i obligats a portar a terme un rol actiu- crea una substancialitat d'influència i d'activitat cívica" (136). Cal, en altres termes, un ciutadà educat i així perfectament integrat.

de la "elitisme" de "les elites" a les "no-elites" i a la "política", ens hem de demanar qui governa i amb quines possibilitats i recursos. Almond ho fa. La resposta d'Almond és ben senzilla i concu-
 rent amb tot el que ha estat dit anteriorment: governen les élites.
 La resposta a la pregunta "per què?" és més interessant: és la mateixa
 actitud que es desenvolupa "les actituds de les no-élites". És, doncs,
 a partir d'aquí on comença un relació amb el concepte de Democràcia Cívica,
 i amb l'alt, amb la democràcia democràtica d'Almond (1961).

Una de les vegades que Almond defineix la Democràcia és amb la mateixa
 seva paraula el concepte d'élite: "La democràcia és un sistema polític
 en el qual els ciutadans ordinaris exerceixen un control davant les
élites, i aquest control està legitimat, és a dir, defensat per normes
 acceptades per les élites i per les no-élites". A totes les societats,
 per descomptat, queda concentrada a les mans de molt pocs persones
 la realització de les decisions de política. És el que Almond defineix
 "l'elitisme polític" o "l'elitisme polític" (1961). La idea és senzilla,
 però en sembla necessària perquè senti tots els elements que Almond
 descobrint com a justificació de la seva visió de la democràcia. És
 Almond, per tant, hi ha una relació bàsica en la democràcia entre élites
 i no-élites. Un primer punt per a dilucidar seria la compatibilitat de
 la idea d'élite amb el concepte de Democràcia, però això escapa plena-
 ment a les possibilitats d'aquest treball, i per tant, serà molt més
 efectiu seguir Almond en aquesta curiosa interpretació de la Democrà-
 cia per tal d'observar, com a mínim, la direcció ideològica que la
 seva obra va prenent.

Els ciutadans no-élites (perquè suposo que Almond considera ciutadans
 les élites) han de deixar governar les élites, i sentir-se, com hem
 dit, poc inclinats a la participació activa, així que amb el control
 potencial a reserva d'intervenció, amb "alguns controls" sobre l'élite,

servi. Per a Almond és idèntic parlar d'estabilitat, eficàcia i democràcia i és natural que el ciutadà entengui correctament que hi ha de haver estabilitat, pau, etc., donat allò que he dit, els autors d'aquest treball són els autors de "The Civic Culture", el que serveix en aquest treball són les mateixes condicions que facilitin "l'efectivitat i l'estabilitat d'un govern democràtic". Així la Cultura Cívica ha de ser la Cultura Política d'equilibri, i així a la Gran Bretanya i als EUA la trobem en equilibri. Però aquesta estabilitat és, com hem dit, el resultat d'una necessitat o del desinterès dels ciutadans per la política. Fins i tot en les relacions entre ciutadans l'estabilitat i l'equilibri han de ser presents com a elements temperadors: a "Comparative Politics", per exemple, es denuncia el concepte de "civility", o sigui la cortesia necessària en les relacions interaccions polítiques, ^{la} que ~~facilitarà~~ ^{facilitarà} de llavors els aspectes "xocants dels desacords polítics" (207).

En tot aquest panorama idèntic del sistema polític hem de situar els elements unitàrics o els discordants. Per a aquests Almond fa servir el concepte d'alienació: són els qui refusen, o almenys així ho expressen, en les seves actituds, les institucions i les estructures polítiques. Tots els qui plantegen problemes a l'administració, ^{o les respostes} els qui, ~~per exemple~~ ^{per exemple} dels enquestadors, denuncien, per exemple, la corrupció del seu govern, són classificats com a alienats. Com hem assenyalat a la Introducció, a "The Civic Culture", entremit dels resultats de les anomenades "vidas polítiques dels individus" ^o conjunt de respostes dels reinterviuts en concret sobre les seves experiències polítiques, trobem casos interessants d'alienats -així els anomena Almond, i creiem que potser fóra més correcte anomenar-los descontentats, oposició, i fins i tot reformadors. El mateix en els casos de l'extens treball d'enquesta trobem més alienats de Itàlia. En aquest sistema, comencem els autors guits per les respostes, el govern està secundat pel conjunt de ciutadans no parti-

cipants, còdils, per tant, però lleials. Són els catòlics i les dones, els jueus i els, En aquest nostre sistema, l'oposició al govern és formada per un conjunt de ciutadans que no participen però alienats: són bàsicament els comunistes (que Almond considera "extrema esquerra"); cosa que suposa que provoquen l'hilaritat del corpuscle de "Hells Continents" "Potere Generale", i, sobretot, dels comunistes mateixos), i tots aquells que, amb ells, mantinguin "l'alternativa revolucionària". Són alienats perquè en comptes de canalitzar les aspiracions de la seva classe social cap a l'estabilitat del sistema, el que fan és situar-s'hi enfront i en contradicció (208).

Enfront d'aquesta acceptació d'alienació trobem la situació contrària, la del ciutadà plenament lleial, que abunda en els sistemes de Cultura Cívica als Estats Units i a Anglaterra. Aquest ciutadà accepta i fa seva, com diu ell mateix a les respostes als interviews, la versió que li ha donat el seu govern que "els dolents són els comunistes" que volen desfer el país i "obligar tothom a treballar per a l'Estat", i que el millor en aquest món, al contrari, és la pàtria: "així m'ho han ensenyat i així ho crec" (209). Com ja fa estona que vaig dient, podríem resumir aquesta interpretació en el simple equiparament del "lleial" amb la defensa del "statu quo", i del "alienat" amb el canvi.

Totes aquestes notes de la Cultura Cívica, de la visió democràtica en Almond, són justament les característiques ^{de la} Cultura Cívica que els autors han trobat als USA i a la Gran Bretanya. Són els dos únics sistemes en han pogut identificar la Cultura Cívica per excel·lència i detectar-ne les propietats principals. (Recordem aquí el símil de la imatge o cicle tancat fonament de la investigació.) Però fins i tot abans de precisar la Cultura Cívica i limitar-la a dos sistemes, ja s'ha dibuixat el "substratum" civilitzador que ha permès l'aparició d'aquesta Cultura Política tan democràtica. Són els "valors d'Occident"

un bon estat de llibertat i d'interdependència. El problema principal que es planteja, i que els autors ens viuen en plena satisfacció dins els seus treballs, és l'alta contribució dels autors, l'occidentalisme, que es fa plenament amb els treballs de les seues positivistes en les ciències socials, amb els altres autors que s'han dedicat a l'estudi del govern de l'era contemporània (aquella que volien desfogar el paraculturalisme europeu institucional, per a caure en un nou paraculturalisme), per tant, en porta plenament amb la globalitat mateixa de l'obra d'Almond, presentada a l'inici d'aquest capítol. A "The American People and Foreign Policy" ja trobem el primer cant a l'occidentalisme que continuarà a "Comparative Political Systems". "La necessària assimilació de la cultura occidental per part de les noves nacions per a construir un nou món d'el lideratge dels USA en l'expansió d'una valor", etc. La democràcia, per a ells, és un concepte occidental. És encara, els cinc poemes recollits són tots democràtics (premisa que mai no és fonamentada ni respaldada, com ja hem assenyalat). Fins i tot Mòxic, potser la nota més recent, apropiament parlant, ha estat triat per l'estudi per a poder analitzar una "democràcia no integrada a la comunitat atlàntica" (216).

Però el més important en aquest sentit és que les "noves nacions" que ja caminen cap a la democràcia ja poden seguir una pauta: la dels cinc països occidentals democràtics. En l'actual situació política mundial cal mantenir el "statu quo" intern dels sistemes occidentals i cal escombrar, pas per pas i sense salts perillosos, les "noves nacions" cap en aquestes fites tan altes. És per això que cal presentar el treball de "The Civic Culture", per a mostrar que la Cultura Política democràtica és possible, i on la trobem per imitar-la. Aquesta Cultura Cívica, cal erigir-la de nou, de "nova planta", a les "noves nacions"; això, però, és un procés difícil i costós, però pot ser acomplert en un període de temps molt inferior al que han requerit les "nacions democràtiques".

orígenes "occidentals" (211). A més de tornar a constatar l'ús sobrià i modest del terme nació amb el de sistema, trobem aquí l'afirmació principal, en un treball que es troba en dirigit a acompanyar les eines per a definir les característiques culturals diferencials d'un d'aquests, que quinçé i treu els elements per a definir la noció de societat de noves cultures de "nova planta": bones defenses de l'originalitat dels pobles !

Als dos models generals, real, històric i Cultura Cívica, se'n troben totes les qualitats esmentades fins aquí, o, més ben dit, en aquestes qualitats han estat detectades pels autors amb les eines de la Cultura Política (concreta i model), són els USA i la Gran Bretanya. També aquí cal recordar que "The Civic Culture" no és l'obra d'Almond sinó de Almond i Powell, que aquests sistemes siguin els més democràtics. En aquests dos sistemes es donen les "civilitats", ben infreqüents als altres, no pas solament per un procés de socialització diferent, sinó principalment per un "context" social diferent. En elles s'ha anat produint un procés democràtic estable (212).

Als USA hi ha una "Cultura Cívica de participació", és a dir, una gran aproximació a la Cultura Cívica, una situació en el rol de participació està molt desenvolupat, però també es perceben altres tipus de rols barrejats. O sigui, que hi ha una Cultura Cívica mixta, de rols actius i passius, amb un cert desequilibri favorable als actius, desequilibri explicable per la història recent dels USA que comença la seva aventura amb la nació amb una "guerra revolucionària". L'Amèrica sempre s'ha caracteritzat pel poder dels de les protestes de les trencades inicials contra el govern de la metròpoli, i ha tendit a la pròpia adquisició personal. En les "històries polítiques" dels intervistes dels USA trobem la figura del "american dream" molt sovint exagerada (escoles que ensenyen els valors patriòtics, els tradicionals valors americans

de l'altre (la "soliditat", etc.) i, a més, trobem el "progre-
 ss" conjunt de ciutadans passius, "il·lustrats" per a Almond, "alienats"
 aberrants en opinió nova. Trobem ciutadans que són classificats com
 a molt aliats amb la Cultura Cívica, però que voten en contra seva.
 Finalment, d'altres creuen que "els catòlics no són pitjors que els
 protestants", els qui mantenen posicions feixistes, racistes i totalment
 deformades: "hi ha ara tantes obres del dimoni..." (213).

A la Gran Bretanya hi ha una "Cultura Cívica diferenciada". També s'ap-
 proxima molt a la Cultura Cívica. El rol de participant hi està des-
 envolopat, però s'acosta més a l'equilibri amb els rols passius que
 no pas la Cultura Cívica dels USA. Hi ha una millor combinació que
 també s'explica per la tradició anglesa del pacte i de la integració
 de noves còpies socials al sistema. En les vides polítiques dels indi-
 vidus també trobem un consens en el patriotisme, en la defensa del
 "statu quo", un conjunt de ciutadans "il·lustrats". Assenyala només el
 xovinisme patriòtic de molts d'ells, que, novament en opinió nova,
 expressa una alienació total exercida pels valors dominants (214).

Acabaré aquest capítol indicant que és Almond mateix qui veu uns núvols
 en el futur de la Cultura Cívica als sistemes models. Ja he assenyalat
 a la Introducció que ell entén la Cultura Cívica com una instantània que
 pot anar canviant, positivament i negativament, però que sobretot cal
 anar millorant, en la direcció de les característiques esmentades. Ara
 bé, per a qualsevol espectador els sistemes models presenten una
 sèrie de contradiccions que la Cultura Cívica no recull (a part de les
 contradiccions definidores de la Cultura Cívica mateixa, per tant dels
 valors democràtics dominants en aquells sistemes). Són contradiccions
 dins les coordenades dels sistemes, o sigui fets que mostren que al-
 gunes premisses sistèmiques bàsiques no es compleixen. Aquestes premisses

sus les concretaré en tres punts: Valors generals, Participació i Súb-
dits.

En primer lloc, hi han fets que posen en dubte els pretesos valors bà-
sics que inspiren els intercanvis democràtics en aquells sistemes. Per
exemple, la tolerància i el pragmatisme anglo-saxó. A veure de l'expressió
d'unes regles de joc dintre les quals s'admet l'actuació però això
no vol dir que no "hi hagi cap recurs a la violència", que els inter-
canvis siguin sempre pacífics en aquells sistemes, com si les notícies
quotidianes mateixes ens indiquen. Jo diria que hi ha una ambigüitat
tolerada, una tolerància estil USA, que no impedeix, malgrat el que
diuen Almond i Parsons, que la societat es polaritzi i, cada dia més,
els ~~diversos~~ grups socials s'enfrontin tancats entorn d'interessos ex-
clusius, econòmics, racials, religiosos, nacionals, etc.). Pel que fa a
la participació, hem d'assenyalar que malgrat que aquests sistemes sem-
blen els més desenvolupats, segons la Cultura Calvíca, a les eleccions
s'hi dona normalment el percentatge més alt d'abstencions, o com a mín-
im percentatges molt més elevats que en el cas d'altres sistemes tin-
guts com a més inestables. Amb aquestes xifres cal respondre, doncs, a
l'argüit, per Almond, "orgull de les eleccions". És clar que hem de te-
nir present que potser una "excessiva participació desequilibra el
sistema".

Per últim, pel que fa als súbdits, a l'anomenada "competència súbdit-
ta", hem de reconèixer que, malgrat les afirmacions d'igualtat i de
confiança, el tracte de l'administració USA, des de la ~~poli-~~ poli-
cia fins als tribunals, des dels impostos fins a les concessions, no
és ~~significativament~~ exactament un tracte d'igualtat per a les diverses races,
grups socials i interessos econòmics (215). El cas mexicà encara és
poc clar en el seu context ideològic però n'estim més tractar-lo
al capítol següent, malgrat les afirmacions d'Almond, com a sistema
en "vià de desenvolupament".

CAPÍTOL IV.- LES APLICACIONS DEL CONCEPTE I DEL MODEL DE C.P.:
LA MODERNITZACIÓ. ELS ESTUDIS A L'ESTAT ESPANYOL.

En aquest capítol veurem una sèrie d'autors que fan servir el concepte de C.P. segons ha estat elaborat per Almond. Sense dubte -- el camp de la Ciència Política que més ha gaudit de la presència d'aquest concepte, a part els resums o presentacions conceptuals en els treballs sobre "comparative Government" (o sigui, en els manuals i els llibres bàsics on són presentats els conceptes principals, és el camp dels estudis sobre la "modernització" o desenvolupament polític. Per tant, en aquest capítol veurem les relacions entre la C.P. i el procés de "Modernització", ja apuntats a la Introducció, al pla de l'obra. Les dites relacions, les analitzarem també en funcionament, o sigui en alguns dels principals estudis on han estat aplicades. Per últim, seguirem alguns "científics socials", en concret sociòlegs, del nostre Estat, que també han fet ús d'aquest concepte o del model.

El concepte de C.P. segons Almond és utilitzat, en primer lloc, -- en sentit molt ampli per a esbrinar les relacions entre els membres dels sistemes polítics i el "substratum" cultural que en determina el funcionament. Trobem autors que han aplicat aquest concepte buscant les diferències nacionals (estatals o sistèmiques): diferències en els valors i en les actituds globals, en les tradicions -- històriques, en les herències o bagatges dels pobles. En aquest primer sentit, tan ampli que fins i tot porta algun autor a superar les intencions i l'abast original d'Almond, és emprat per M. Dogan i R. Rosé a la recerca de "visions sobre la comunitat nacional". Els autors, presentant un capítol del seu "reader" sobre política europea, es plantegen la necessitat d'entendre per què a Europa en una àrea tan compacta (Europa Occidental), es produeixen grans diferències culturals entre els sistemes. Però les diferències que ells busquen són de caire estrictament polític-ideo

lògic malgrat que ells en diguin culturals. Així les subcultures esmentades en l'exposició de la varietat a explicar són les dels comunistes, dels socialdemòcrates, dels catòlics, etc. Segons ells, a les cultures europees hi ha una varietat de subcultures, en el sentit apuntat, que pocs autors ^{han} considerant a l'hora d'explicar els processos polítics. En canvi, molts han fet servir els "tradicionals" conceptes del tipus d'alienació, anomia, "social-trauma", incivisme, etc. El mèrit de la C.P., segons ells mateixos és la seva precisió per a tractar justament aquells fenòmens. No vament cal lamentar que no es considerin les subcultures dels grups nacionals que tant abunden per Europa (1).

Insistent en el mateix defecte, equiparació de Nació a Estat, adjectivació del nacional per estat, L.W. Doob emprà el terme C.P. i algunes preguntes del model de "The Civic Culture", per anar a la recerca dels sentiments nacionals, d'aquells sentiments que són la font de l'orgull nacional, i que en la seva consideració sense càrrega sentimental ens han de facilitar l'estudi dels valors que podem "associar a cada nacionalitat". Valors associats amb les nacionalitats només en base de les actituds o de les expressions verbals de les orientacions, per tant sense consideració real dels comportaments o de les dades històriques que indiquin una actuació real com a grup. A més, per Doob, els valors del sentiment "patriòtic" són els mateixos que trobem darrera l'existència de la majoria de les persones (2).

Amb el mateix abast però amb major precisió dels termes, R.R. Alford associa la C.P. amb els valors tradicionals d'una societat. El concepte de C.P. facilitarà la mesuració i l'estudi dels elements de l'herència històrica de cada sistema polític. Així la

C.P. dels sistemes anglo-saxons ens palesarà com els membres d'aquells sistemes assumeixen els valors considerats institucionalment tradicionals, com un ciutadà americà presentarà una orientació característica cap a l'acció política sota la influència dels principis del liberalisme, per exemple. Molts d'aquests valors de l'herència són comuns a dos sistemes polítics, com el liberalisme ho pot ser per a la Gran Bretanya i per als Estats Units, malgrat que les institucions polítiques siguin diferents i per això l'autor diu que ambdós sistemes tenen un "clima", un "esperit" polític remarcablement similars, fruit d'una cultura comuna (3).

Molt més difús és l'ús que fa Castles del terme C.P. segons Almond en relació a determinats agents del procés "input" o procés d'entrades de demandes al sistema. Per a aquest autor la C.P. marca l'ambient polític en el qual es mouen les institucions. Si bé aquest ambient, en aquesta accepció, s'acosta molt a la idea d'herència política d'Alford, el que interessa a Castles és justament de subratllar els condicionaments ambientals del procés polític que influencien el paper dels diversos agents "inputs", especialment en el seu estudi sobre els grups de pressió (4).

Aquest ambient, herència, sentiment nacional(sistèmic) global, és evident com el mateix Almond manté, que té una determinada influència en la resultant global del sistema. Recordem, si més no, la congruència dels diversos tipus de C.P. amb els sistemes polítics. I precisament buscant les condicions d'equilibri del sistema polític de la Gran Bretanya, Nordlinger utilitza el concepte de C.P. per a retrobar el que Almond a "The Civic Culture" ha establert com a balanç necessari entre les orientacions afectives i les neutrals (com diu Nordlinger, no emocionals, afectivament neutrals).

Per tant, el que facilitarà l'estabilitat del funcionament democràtic d'un sistema polític no és solament una herència comuna -- assumida com a valor, o conjunt de valors globals, sinó que, a més cal que entre aquells valors hi hagi un equilibri com l'esmentat -- (5).

Al començament hem dit que alguns d'aquests autors que fan un ús -- global del terme van més lluny en el seu significat que Almond mateix. En tenim un exemple amb Putnam en el seu treball sobre la C.P. de les élites. A ell l'interessa de palessar, amb el concepte de C.P. i d'"estil polític" (definit per Verba), no solament -- les actituds sinó també les accions. L'essència de l'estil polític és el conjunt de creences i d'accions dels individus d'un sistema polític. "No el que pensen sobre la política i les polítiques concretes ("policy"), sino com ho fan en la realitat" (6). Cal remarcar que aquest autor ens ha servit, al capítol III, com a exemple dels intèrprets de la C.P., com a quasi ideologia.

Hi ha també un altre autor que, cercant els aspectes més rellevants importants, del concepte de C.P. com aportació a l'estudi dels fenòmens culturals, arriba a les accions polítiques combinades amb les actituds. És ell mateix qui reconeix que va més lluny que Almond, en l'abast del concepte, perquè la importància dels factors culturals va més enllà de les actituds i fa assolir a aquests el -- reialme de les "conductes no verbals": "l'acció social" dins el sistema polític per l'assoliment de valors molt preuats (7).

L'estil i la C.P. com a accions a més d'actituds, la C.P. com a expressió dinàmica, són visions del terme que al mateix temps que -- ens recorden que hi han molts tipus de C.P. segons l'estadi de de-

desenvolupament polític dels sistemes, ens indiquen que la C.P. pot ésser factor de mobilització, malgrat que Almond no el faci servir així, i que en les societats els valors poden jugar, i de fet juguen, un gran paper en el camí vers els canvis socials. En una interpretació dels textos d'un autor tan llunyà en el temps però tan proper en la temàtica com és J.G. Herder i la seva visió de la "nació cultural", Barnard posa en relació la C.P. segons Almond i el que ell pot identificar com a visió de C.P. en Herder. Com els grans noms d'avui en el camp dels estudis del desenvolupament polític, Herder ja parlava de la necessitat d'una C.P. de participació per el canvi vers la "modernització". La cultura, conjunt de valors dominants, que facilitaria aquest canvi és anomenada per Herder "aristo-democràcia", o cultura per al període de transició entre el que Almond defineix com a C.P. de súbdit i C.P. de participant. Herder assignava la tasca principal d'aquest període a uns líders populars que ell en deia "aristo-democràtes". Per tant ja aquest autor, fa exactament dos segles, plantejava la idea de Nació, cultura necessària per a l'evolució (avui, en termes de ciència política nord-americana, C.P. per a la modernització) i la participació (8).

Per últim, m'interessa assenyalar dos autors que també fan ús del concepte de C.P. segons Almond, també per a considerar un procés de "modernització", encara que amb unes opcions ideològiques diferents.

~~Tots dos els retrobarem al darrer capítol d'aquest treball.~~ En pri-

mer lloc em referiré a Lewis i al seu estudi comparatiu de diverses interpretacions positivistes del canvi a la societat xinesa actual. En aquesta societat, segons ell, podem trobar una C.P. en transformació. El lideratge del partit comunista s'ha proposat de construir una nova societat i un ^{nov} Estat, entre altres formes -

destroant el vell aparell i estructura de poder a nivell local. -
 Aquí la "modernització" pren una deliberada connotació revolucio-
 nària. No es tracta del pas gradual d'una societat tradicional a
 una societat modernitzada amb totes les fases "necessàries", les -
 que van passar les societats modela, les europees, sinó que hi ha
 una clara intenció de "saltar" d'una societat pre-industrial amb re-
 manents feudals a una societat socialista, d'una C.P. parroquial,
 per a dir-ho en termes almondians, a una C.P. participant però ac-
 tiva. Justament aquelles zones on hi ha un predomini de la C.P. -
 parroquial tradicional, on els valors dominants continuen essent -
 els de l'antic règim, són les més endarrerides respecte al procés
 revolucionari, actuant com a fre i potser com a reacció. Per tant
 el lideratge conscient s'ha de plantejar el canvi d'aquelles C.P.
 Lewis adverteix que, a diferència del que pugui dir Almond i del
 que simplistament els observadors occidentals creguin identificar,
 no existeixen els tipus agregats de C.P., i el seu ús deforma la -
 comprensió de la societat xinesa actual (9). Per tant, cal tenir
 en compte molts altres factors que complementen l'anàlisi.

Egualment, un autor ja citat diverses vegades en aquest treball,
R.R. Fagen, cerca les orientacions però també les accions - per
 tant amb un concepte més ampli de C.P. - que encaminin cap a la -
 modernització o canvi cultural i institucional. Per a ell la C.P.
 són els valors, les orientacions i les actituds parsonianes empra-
 des per Almond, més les obres concretes dels individus. La "moder-
 nització" serà, doncs, el procés conjunt d'accions, dirigit al can-
 vi dels valors. Aquesta visió dinàmica real més profunda que la -
 d'Almond és contraposada per Fagen mateix amb el psicologisme o re-
 duccionisme social. En el procés de "modernització" farà un paper
 important, lògicament, l'educació (10).

La C.P. i el procés de "Modernització"

Els autors esmentats a l'apartat anterior fan un ús precís del terme de C.P. per a subratllar una qualitat global del sistema, o per a ampliar l'àbast del concepte. Alguns d'ells fins i tot ja el relacionen amb el canvi polític però d'una manera força diferent de la d'Almond i els seus col·laboradors. Per tant, en aquest apartat, sabedors de la relació entre la C.P. i el canvi, veurem com solventen aquesta qüestió els pares del concepte i els autors que els segueixen en la seva interpretació (11).

Almond en definir tipus de C.P., en la tasca conceptual de la recerca d'eines per a l'estudi dels governs de manera comparada, suposa els sistemes polítics en diversos graus de "diferenciació de rols", amb més o menys especialització d'estructures, amb un grau divers de secularització, etc. Però, a més, també en definir tipus de C.P. marca una fita cap la qual tots els sistemes han de tendir: la C.^{Política} o Cultura Política més adient per a l'estabilitat democràtica. Tot això suposa estadis i progressió cap als més alts. En altres paraules, el canvi polític. Com diem a la Introducció, en aquesta dinàmica de canvi la C.P. és l'element que permet el tall vertical en el temps, una instantània del procés (eix sincrònic), i el procés de modernització és l'element que permet una visió horitzontal, l'evolució (eix diacrònic).

Podríem seguir amb detall l'evolució del concepte de "modernització" per a veure com, de manera paral·lela al de C.P., també participa — d'un determinat "etnocentrisme" amagat sota una capa de pretensions científiques. De bon principi es feia servir el terme "europeïtzació", que més endavant fou atacat pels científics socials nord-ame-

niques, molta d'elles participava de l'anomenada "revolució behaviorista", i aleshores fou adoptat el terme "occidentalització", fent (?) així del parroquialisme de les velles universitats europees, per passar alguns autors en plena explosió de recollida de còdes, al terme "americanització" sense cap mena de pudor. Després, amb un criteri més sofisticat, fou adoptat el terme "modernització" (12).

La "modernitat" o meta del procés de "modernització" revesteix les característiques següents:

- 1.- Un grau de creixement autosostingut en l'economia.
- 2.- La participació política, d'estil democràtic, present en el procés polític.
- 3.- La secularització de les normes culturals, en termes parsonians, com utilitza Almond.
- 4.- Un increment, en tots sentits, de la mobilitat social.
- 5.- Una transformació de la personalitat modal (13).

Altres autors, també destacats en aquest camp, empenen termes quelcom diferents per a caracteritzar aquests processos. Per exemple, G. Germa ni parla del procés de "transició" com el procés en el qual es realitzen els tres canvis essencials següents: a) Modificació del tipus d'acció social. Es passa d'accions prescriptives a accions electives. b) De la institucionalització del tradicional a la institucionalització del canvi. c) D'un conjunt relativament indiferenciat d'institucions a una diferenciació i especialització creixents d'aquestes institucions (14).

Eisenstadt parla del mateix procés en sentit continuat i creixent. -

Per a ell, el problema central de la modernització política és l'enfrontament del sistema amb tota mena d'alteració de les circumstàncies ambientals, alteracions contínues que produeixen uns efectes que han de ser integrats pels sistemes. Com diu ell mateix, "la modernització política origina una sèrie de problemes entorn de la -- qüestió central del creixement polític sostingut" (15).

Una tasca bàsica que el sistema no pot oblidar al llarg del procés de modernització, perquè si l'oblidés s'exposaria a desaparèixer -- com a sistema, és la de mantenir i incrementar la unitat i la integració nacional (sistèmica). Entre els autors originals de la C.P. Verba es que més ha insistit en aquest aspecte. En aquest punt, -- "national identity", cohesió, etc., és on, amb el temps, coincideixen C.P. i modernització (16).

Peró el procés en si és prou complex per a implicar una sèrie de -- fenòmens que, per ells sols, si no són degudament controlats, poden canviar radicalment una societat. La interacció de tots els aspectes del procés és heterogènia i multidireccional; no oblidem que -- parlem del procés de transformació de les societats, que no pot ser considerada d'una manera mecànica. En aquest sentit, Salvador Giner, després de definir el que és per a ell la "societat moderna", ataca aquells qui simplistament expliquen la modernització en termes econòmics, o de correlació directa entre el nivell de desenvolupament econòmic i el nivell de desenvolupament polític. Com diu -- ell, és la "concepció neutralista la que confon modernitat amb simple desenvolupament econòmic; tal concepció és sovint l'expressió -- de les noves élites tecnocràtiques, les quals no justifiquen llur poder en la representativitat democràtica, sinó en llur suposada capacitat d'augmentar el producte nacional brut" (17).

L'afirmació de Gilmer es pot aplicar a aquells autors que en les ciències socials nord-americanes equívocament modernització econòmica i polítics. Lipset, un dels més citats en aquest sentit, segueix Weber en la identificació del procés de democratització a Europa per la industrialització, o més ben dit, per la revolució industrial i el "take off" del capitalisme. Malgrat tot, creu que no podem assegurar una relació total perquè hi ha excepcions. No cal "extreure la correspondència perquè els exemples com Alemanya ho neguen" (18).

Aquesta correspondència d'ja pot servir també en els estudis electorals. Coguel, en un treball empíric sobre els resultats de les eleccions franceses, es va proposar d'esbrinar "l'evolució del vot dels electors en un nombre de cantons" determinat, prenent-ne uns quans en procés de desenvolupament econòmic i uns altres en regressió. En les deduccions del treball s'estableixen les relacions següents: En zones en regressió, és probable una pujada del vot comunista, però en zones en expansió, malgrat la tradició d'esquerres, aquest tendirà a decreixer. Igualment pel que fa al vot pel gaullisme, en zones en expansió, amb tradició d'esquerra, creixerà, i en zones de regressió amb tradició moderada, minvarà. E parer meu, i a part les transformacions que la mort de Pompidou ha provocat en el panorama de les forces polítiques i de la seva base electoral, em sembla una mica arriscat agafar el vot gaullista per les comparacions, atès l'interclassisme i l'excepcionalitat d'aquella força (19).

D. Neubauer nega la relació lineal entre els dos processos de modernització econòmica i modernització política, emprant un indicador del grau de democratització de la societat, del grau atès al procés de desenvolupament polític, marca un punt a partir del qual ja no hi ha relació entre els processos esmentats. Justament Neubauer pot

evolució de l'evolució d'Algeria en l'esquema de l'ipset amb els seus punts. En aquest alt nivell de desenvolupament econòmic, els valors passen a jugar independent dels condicionants socio-econòmics. (20).

El que caldria cercar en tots aquests tipus d'estudi, per a l'empresa científica iniciada en aquest treball, és la correlació entre el desenvolupament econòmic i polític amb la C.P., o amb els canvis de C.P. Potser manquen estudis amb variables d'anàlisi que permetin comparances "micro-macro", a l'estil de les iniciades a "The Civic Culture". Malgrat tot, alguns autors han treballat les influències d'ambdós processos de desenvolupament sobre la personalitat individual (21).

A nivell de macroagregats, similars a la C.P., hi ha estudis que discuteixen la influència dels processos esmentats degant unitats tan importants com la classe, la nació(sistema o Estat), la secularització dels grups socials. Segons Alford, un increment del nivell econòmic en un sistema provoca uns canvis notables d'identitat entre els seus membres. Provoca, per exemple, un decreixement del "regionalisme econòmic", del "regionalisme cultural", del federalisme. Alford, per tant, creu en la progressiva uniformització que acompanya el progrés i la modernització (22).

Ens acostem, doncs, al punt de convergència entre el procés de modernització i la C.P. D'una banda, les societats avancen en el camí del desenvolupament, polític i econòmic, no necessàriament de manera lineal, i d'altra banda van canviant els valors i les actituds dels individus dins els sistemes socials en evolució. Anem donant el que Berner anomena "significat personal al canvi social". A nivell de

tercer, perquè la C.P. mirà desenvolupant-se com a expressió del canvi racional, però també dels canvis estructurals. En aquesta direcció, l'encicla dels científics que tracten creu en el cicle d'evolució ideològica que es tanca amb una ideologia, encara que no s'entengui al detall, formulada a través de la teoria de la "Fi de les ideologies". En un primer moment, la societat tradicional està mancada d'ideologia. Després, en l'etapa de transició, sorgeixen les ideologies de classe (les Cultures Polítiques ideològiques, les alienacions, etc.) A la fi, amb el triomf ple de la industrialització -- les ideologies són substituïdes per les veritats científiques i tecnològiques (23).

En tot això, quina és la posició dels pares de la C.P.? Com situen ells el punt de convergència d'ambdós conceptes? C.P. i modernització? A l'inici del capítol III hem esmentat les obres d'Almond classificades en la seva evolució científica vers una síntesi del tractament de l'estudi dels governs de manera comparada. Entre les dites obres, n'hi han algunes que van especialment dirigides al problema del desenvolupament polític. Però ara hem d'extreure els elements necessaris per a reconstruir el que per a ells és l'aplicació més important del concepte de C.P.: el desenvolupament de les "joves nacions" pels camins d'Occident. Ara bé, abans hem de plantejar la qüestió en termes conceptuals.

Pye defineix el procés de desenvolupament polític després d'analitzar set accepcions del terme, molt esteses entre els seus col·legues. Desenvolupament pot significar: 1) Canvis en l'ambient: econòmics principalment; 2) un millorament del funcionament de l'aparell administratiu; 3) el predomini dels models moderns de comportament sobre els tradicionals; 4) la capacitat del sistema d'enfrontar-

se amb les demandes creixents; 5) la construcció d'una nació(sistema) en el món modern; 6) el desenvolupament del poder nacional; i 7) la democràcia: llibertat, sobirania popular i institucions lliures. Per a ell, els factors essencials en el procés, després d'aquest repàs d'elements definitoris, són: a)- la participació de la massa; b)- l'increment de les capacitats del sistema polític davant les demandes populars; i c)- una major diferenciació estructural. Aquests tres factors, els resumeix en una idea bàsica: "la relació entre la democràcia i el desenvolupament industrial, i la competència entre els enfocaments totalitaris i els democràtics per a millorar les condicions de la humanitat" (24).

Per a Almond, qualsevol enfocament sobre el procés de modernització comporta el tractament de la C.E. encara que l'autor de l'enfocament no en sigui científicament conscient. "Qualsevol conjunt d'elements modernitzadors es relacionarà amb l'educació", la qual, com a procés de socialització al medi escolar, influirà sobre els valors i provocarà els canvis. Igualment qualsevol avanç cap a la modernització ampliarà el sector urbà-industrial de la societat, i en els medis urbans industrials hi han àmplies possibilitats cíviques. Així, — doncs pel nostre autor sabem que l'educació i la industrialització creen possibilitats cíviques. Cal saber, a més, quins altres factors influeixen en la transformació de la societat, o modernització vers la meta de la C.E. (25).

Si des del sistema, des de l'administració, es van provocant tots aquets fenòmens vers la modernització, el que realment es fa, si — acceptem la premissa d'Almond, és la tasca fonamental de construcció d'una nova C.P. Així és com ho interpreta Kavanagh: l'Estat — pren la decisió de modernitzar la societat, cosa que vol dir que es

decideix a incrementar el camp polític, a crear noves actituds que expressin el canvi de l'estadi pre-industrial (fins i tot pre-revolucionari, si l'acció s'empren amb una certa brusquetat en l'evolució històrica, si és un veritable tall amb la situació anterior, o amb el ritme d'evolució anterior), i per últim, l'Estat vetllarà per la interiorització dels valors i les normes del canvi per a assegurar-se la legitimització d'ell mateix, l'acord de la base social amb el procés iniciat (26).

Als sistemes polítics que es decideixen a fer aquests canvis, se'ls presenten dues alternatives, ens diu Almond: la modernització per la via totalitària o bé per la via democràtica (la mateixa disjuntiva que plantejava Pye). Tot el seu treball consisteix a esmerçar els esforços científics per convèncer les "joves nacions" de la superioritat de l'alternativa democràtica occidental. Però el canvi que els sistemes tradicionals han de recórrer per arribar a la democràcia no és gens fàcil, és ple d'obstacles. Segons Almond, la idea mateixa de la democràcia comporta uns principis elevats, de difícil comprensió i no ad^equibles a totes les mentalitats de les cultures tradicionals. Per a vèncer aquest obstacle caldrà doncs, un gran esforç d'inculcació i de penetració d'aquests valors. A més a les societats esmentades, que són les endarrerides, hi ha una sèrie de problemes sociestructurals que afegeixen noves dificultats al procés: el problema de l'alfabetització, la mecanització del camp, les infraestructures, la xarxa de comunicacions, etc. Però hi ha uns problemes polítics objectius que també són importants.

Justament per a superar les dificultats acabades d'esmentar, els dirigents d'aquestes "nacions" es veuen atrets pels models de política tecnocràtica o solució racional dels problemes sociestructurals

i deixen de banda, fins que sigui atès un cert nivell de desenvolupament econòmic, el problema del desenvolupament polític. Així, doncs, ens venen barrejaïss modernitzants però autoritaris. -- Quan acaba de descriure aquest camí cap a la C.E., Almond fa una consideració sobre les intencions d'aquest lideratge temptat per l'opció tecnocràtica, la qual consideració és, a parer meu un nou atac al principi bàsic d'aquest esforç intel·lectual. Ell ens diu que els dirigents "si bé estan fascinats amb la ciència i la tecnologia" per aconseguir les fites del nou món, "són també criatures de les seves pròpies cultures tradicionals i s'estimarien més tractar amb aquestes cultures si tinguessin aquesta opció. Per la simple correlació que fonamenta la C.E. (=valors dels USA i de la Gran Bretanya) amb la crida cap a la modernització així entesa, i malgrat sentimentalismes romàntics, el que es fa és un convit a la "necessària" renúncia dels valors específics (27).

Cap al final de "The Civic Culture" exposa els punts més elementals per a entendre aquest camí dels sistemes subdesenvolupats. (Algunes d'aquests punts ja ~~ha~~ estat citat abans en aquest mateix capítol). Les "nacions noves" han de crear una C.E. partint d'una situació -- pràcticament de zero. Per això poden inspirar-se en l'exemple d'Occident però tenint present que Occident va anar efectuant el canvi gradualment, durant dos o tres segles com a mínim, i per tant, amb la possibilitat de fusionar progressivament els valors modernitzants amb els valors tradicionals. Aquí caldria recordar a Almond els -- trasbalsos econòmics i socials que pateix l'"Occident" en el seu camí vers la industrialització i la democràcia; els costos socials i les dosis de violència en aquest procés; la necessària dominació de la majoria del món per a incrementar el ritme de desenvolupament propi, i per últim, en la present situació mundial, la necessitat --

que ell no palesa, de refinar aquesta dominació a nivell exterior, essent els esforços científics, con el seu treball mateix, mostres en aquesta direcció. A nivell interior, cal palesar la necessitat constant de reproduir la cohesió fins i tot dins els sistemes de C.C. I per evitar que la dinàmica del procés social porti els sistemes cap el canvi. Interiorment s'intenta amagar les contradiccions — d'interessos entre els grups i mantenir el "consensus", la C.C. del ciutadà partícep moderat amb "reserva d'influència" a tot preu (28).

Per acabar aquest apartat del capítol, veurem alguns exemples de -- com la C.P. és utilitzada en estudis concrets de modernització. Veurem també com els autors mateixos ho apliquen a Mèxic, amb l'original selecció d'aquest sistema entre els cinc democràtics, con altres autors tracten les realitats subdesenvolupades com són ara l'Índia, -- Turquia o sistema en modernització, Puerto Rico o "exemple" per als països d'Àmerica Llatina, i per últim, un sistema ^{ginec} subdesenvolupet en la dimensió econòmica, sí en la política, segons aquests autors, com es el d'Itàlia.

Mèxic, com hem vist a la Introducció i al capítol III, és considerat pels autors de "The Civic Culture" com una democràcia, malgrat els seus problemes. Ara bé, com a democràcia que no ha assolit encara la C.C., necessita encara certes reformes que la complementin. Mèxic és una "democràcia aspirativa". Per a Almond és simptomàtic que en aquest sistema s'atreveixin a opinar fins i tot aquells qui mostren unes orientacions cognoscitives negatives, o que no coneixen el sistema, o que no en veuen l'impacte, o que no tenen informació. Són aspirants a la democràcia, conclou Almond, en ~~en~~ sistema que té més que cap altre un alt nombre d'aspirants a la democràcia. Per a mí aquest divorci entre la no possessió d'informació

la manca de coneixements i la disponibilitat per a l'opinió política, és una mostra de la incultura política dels ciutadans d'un sistema, per tant, endarrerit (29).

Als ^{per Almond} mexicans són, "ciutadans participants aspiratius", per tal com per exemple, manifesten estar disposats a protestar i sentir-se lliures per a fer-ho, però reconeixen que no ho fan mai (separació correcta de l'actitud del comportament real, que no és qüestionada per al cas de la USA). El mexicà que desitja fortament participar s'orienta positivament vers el sistema "com a símbol". Ell "no espera cap realització millor en qualsevol sentit per part del seu govern actual" (30). Per què no atribueix aquí el concepte d'alienació a aquest tipus de ciutadans?.

A part assenyalar les contradiccions en la interpretació que Almond fa fàcilment detectables del sistema mexicà, podem contrastar aquesta visió amb la d'un autor que, fent ús del mateix terme, la C.P. d'Almond, arriba a conclusions quelcom diferents. En la tasca d'escatir els factors determinants de la C.P. mexicana, Needler es planteja fins a quin punt aquesta C.P. dominant i els seus elements són transmesos de generació a generació per l'educació i fins a quin punt són novament recreats per la dinàmica de la formació personal individual. L'explicació està en la història mexicana, cosa que Almond no acceptaria com a element fonamental de solució del problema. Justament Needler critica les explicacions que Almond dona a determinades pautes de la C.P. mexicana, basant-se en les simplificacions del procés de creació del Mèxic modern (per exemple, la revolució). Hi han arrels més profundes, de caràcter cultural, que només són explicables amb la reinterpretació d'aquell procés de formació (31).

En un país molt més endarrerit com és ara l'Índia, Weiner identifica tres tipus de C.P., d'élites que manifesten crítiques de la C.P. emergent. Els buròcrates es lamenten de les lleialtats ingenuïtats i de la manca de sentiment d'interior i d'útil. Els planificadors es lamenten de la intensió de les demandes populars -- sense els seus esforços per planificar racionalment (recordem -- aquell criteri de definició del desenvolupament polític que recollia Pye: saber respondre a les demandes creixents per part popular). Els idealistes polítics s'alarmen per l'increment del conflicte polític a tots els nivells de la societat i per les ànsies de poder per a exercir el patronatge i la corrupció. Enfront d'ells, la C.P. de les masses, C.P. emergent, amb totes les seves limitacions, amb la supervivència de valors tradicionals i particularistes, es manté en el seu camí cap a la democràcia. Aquesta confrontació, segons Weiner, entre desconfiança paternalista i aspiració democràtica incipient, només pot ser resolta des del govern, amb una sèrie de mesures encaminades a incrementar els ingressos, a incitar els polítics locals a treballar per la comunitat, a buscar sistemes alternatius que vagin empenyent la gent cap al joc democràtic (32). Com veiem, Weiner utilitza aquí una variant de la diferenciació entre subcultures d'élites i subcultures de masses.

Rustow, en una línia paral·lela, parla de tres subcultures polítiques a Turquia: la de la classe urbana educada, la de la classe camperola baixa i la de la classe urbana baixa. En la primera hi ha una barreja d'elements de modernitat (racionalitat en l'administració, per exemple), amb elements més tradicionals i específics turcs (com ara el nacionalisme híbrid de Kemal Atatürk). La classe camperola baixa coneix encara una C.P. parroquial tradicio

... la qual ha de ser portada a l'interior... el desenvolupament de les ciutats de l'interior... La ciutat urbana també expressa una barreja de valors, una C.F. mixta. -- El desenvolupament dels valors tradicionals del país portorricà, però amb una ciutat urbana modernitzada al voltant de l'impacte de les diferències socials de les ciutats. Aquests són els -- més propensos a participar en disturbis socials i també a formar en les files del moviment violent de la dreta (33).

Puerto Rico és un dels exemples més significatius de la política d'expansió, tant en l'ordre econòmic com en el polític o en l'ideològic, i per tant, científic. En teoria és un "paradís" desenvolupat enmig del Caribe que hauria de servir d'exemple per a totes les repúbliques latinoamericanes que volguessin seguir el camí -- cap a la modernització. Segons els politicòlegs nord-americans, és també un exemple de desenvolupament polític, ja que mostra com un poble llatí ^{que viu} en un país calent pot exercir els més alts drets democràtics. En definitiva a Puerto Rico és on més s'ha volgut, sobretot des de el fracàs de la "Bahía de los Cochinos", reforçar el procés de canvi per les vies del "mon lliure", per a evitar -- noves Cubas i demostrar que el desenvolupament en l'Aliança per al Progrés era possible. Com el cas de Mèxic, diria, la situació portorriquenya està deformada justament per a poder-la manipular ideològicament. Per tal com és un dels sistemes més racionalment colonitzats, amb adaptació constant de la colonització als "standards" humanistes del temps, hi trobem unes contradiccions en la C.P., que recorden el cas mexicà, símptoma de sistema subdesenvolupat. Com diu Seda Bonilla, a Puerto Rico, hi ha, d'una banda, un cos de normes constitucionals, inspirades (per a no dir imposades) en el model nord-americà, que garanteixen el dret dels ciutadans

dans a "expressarse lliurement en el procés polític, a organitzar-se cívicament, lliures de coacció i de suborn". D'altra banda, hi ha un poble que "desconeix l'esquema de convivència democràtica i els requeriments de tolerància activa per al diàleg amb sentit *critic i constructiu, d'obediència i de respecte*". Segons el *sondeig* fet a Puerto Rico, en el qual va descobrir pautes molt reveladores, com per exemple un aparent alt grau de lleialtat vers el sistema, expressat en un alt percentatge de les respostes a favor de l'empenyament dels membres de les organitzacions subversives que distribuïssin propaganda en contra del sistema, i per tant en possessin en perill l'estabilitat. Però, curiosament, aquests mateixos individus enquestats, el mateix tant per cent, també empenyarien els membres del Partit Popular Democràtic si distribuïssin fulles a favor d'aquell mateix partit. Així, per a Seda Bonilla, mostra l'estil "aplatanado" tant de l'oposició com dels propis partidaris, o sigui la por al poder, el desconeixement d'uns drets; en una paraula, la C.P. de súbdit (34).

Itàlia és un altre cas especial tractat originalment per aquests autors o col·laboradors. Recordem que, per a Almond, a Itàlia es produïa l'estrany fenomen que el principal suport del govern eren els ciutadans amb una C.P. de súbdits, no actius, especialment les dones i els catòlics, mentre que els qui s'oposaven al govern eren ciutadans de C.P. participant però alienats, quasi tots els quals eren comunistes. Doncs bé, la Palombara, en un treball que aplica el concepte de C.P. al cas italià, detecta unes característiques que expliquen l'extrany equilibri del sistema d'aquell país. Per a ell, hi ha quatre factors per a considerar: a) el "Risorgimento" i els seus afectes desiguals: no hi han clars separatismes però sí exemples de mala integració nacional; en aquest sentit hi ha moviments interiors de descontentament; b) l'Església que, com a cap

altre sistema, penetra dins l'esfera de l'Estat i intervé en política tot barrejant estructures i per tant fent minvar el grau d'especialització de rols i la secularització o racionalitat en el procés polític; c) les grans diferències econòmiques que es donen entre zones importants del sistema, bàsicament entre Nord i Sud, i - del fet que l'administració es nodreixi principalment d'homes provinents del Sud, pel que ha estat dit abans, cosa que produeix la "mediterraneïtzació" de l'Estat, amb el poder econòmic a mans de ciutadans del Nord i el burocràtic, com a mínim, dominat per els funcionaris procedents gairebé tots del Sud. (35).

A parer meu, moltes d'aquestes constatacions també podríem fer-les en el cas del sistema espanyol, accentuant potser alguna de les constants (el feble procés d'unitat) i desaccentuant-ne d'altres - (la intervenció directa de l'Església a l'Estat, sobretot darrerament). En aquest sentit cal assenyalar com J.Linz i A. de Miguel - han intentat de vegades la comparança de dades del cas italià amb dades del nostre sistema; per exemple: la projecció dels resultats electorals de postguerra en un treball de predicció del futur nostre, o la comparança entre diferències regionals.

Enfront de les visions del procés de modernització aquí considerades, sorgeixen una sèrie de crítiques que també toquen als estudis on es aplicat el concepte de C.P. En primer lloc, en relació amb la càrrega etnocentrista d'aquells estudis, s'assenyala quina n'és la localització: gairebé tots estudien casos dels continents asiàtic o africà, i d'altra banda, gairebé cap no estudia la realitat d'un sistema socialista subdesenvolupat. En altres paraules: "el concepte de totalitarisme pot haver estat una inhibició sobre - el tractament comparatiu de les àrees en procés de desenvolupament tant les no-comunistes com les comunistes (...) els teòrics dels -

estudis de desenvolupament s'han concentrat amb atenció exclusiva -- en les nacions no-comunistes (36).

Altres tipus de crítiques, en segon lloc, es dirigeixen a aspectes -- més teòrics d'aquests estudis. Per exemple, al poc paper atribuït a les causes ambientals, al pes excessiu donat sovint als aparells burocràtics modernitzants, i a l'oblit de l'estudi de factors sub-- jectius de cada societat (37). Però aquí m'interessa més apuntar -- les crítiques que es dirigeixen a l'estil adoptat per aquests autors per a tractar el fenomen. En aquest sentit, una primera crítica -- s'acosta a la que ja ha estat feta sobre el funcionalisme en Almond. Si comparem l'obra d'aquests dos clàssics tan influents en aquest -- camp, Apter i Almond, veurem que si bé Apter potser peca per una gran complexitat en la recerca del procés vers el desenvolupament demo-- cràtic i per un cert institucionalisme, Almond peca per la manca de marc teòric de referència, per la incapacitat per a explicar el pro-- cés, limitat-se a assenyalar algunes condicions que el poden ajudar (per exemple, el paper de l'educació). No ens indica la direcció possible del procés (pot ser regressiu?). Tampoc no indica la in-- terrelació del procés amb la capacitat de diferenciació estructural. Per últim, el punt més a prop de les meves tesis, la seva visió par-- ticipa d'una falsa illusió democràtica. La modernització, tal com ell l'entén, és a dir, camí vers la C.E., sempre és símptoma de de-- mocratització. Almond no es planteja el problema de la "modernitza-- ció nacional", o sigui d'un sistema concret, sinó la "modernització democràtica" cap a la C.E.: la modernització pels camins d'Occident, evitant això els perills d'allunyament d'aquests mateixos camins (38).

Aplicacions del concepte i model de Cultura Política a l'Estat espa-- nyol.

En aquest darrer apartat del capítol repassarem les obres d'alguns autors del nostre Estat que han fet servir els conceptes considerats en aquest treball. Seguirem un cert ordre cronològic respecte a la data de publicació dels treballs, però barrejat amb un cert ordre de matèries. També cal aclarir que consideraré algun autor, concretament Lina, que, treballant sobre l'Estat espanyol amb aquest concepte, ho ha fet des de la perspectiva nord-americana, des dels Estats Units.

J. Lina, que jo sàpiga, és el primer autor que aplica aquest concepte a les nostres realitats. Al seu treball sobre el sistema de partits del nostre Estat, identifica tres Culturas Polítiques al sistema de la Restauració. En primer lloc considera una Cultura Política passiva, la de la fracció del cos electoral composta per analfabets i treballadors del camp, de classes pobres, que s'abstenien de votar o que votaven segons les ordres del "cacic", segonament, una C.P. pròpia de les classes oligàrquiques rurals i de petites poblacions, que era la dels interessats a controlar la màquina política, no per a avançar uns programes polítics propis, sinó per a poder compartir el prestigi, el poder, la corrupció, i assegurar-se de l'aplicació desigual de la llei; per últim, una C. P. pròpia de les parts més desenvolupades del país, on els dos partits tradicionals haurien d'haver representat les opcions ideològiques i de classe, però amb unes tradicions regionalistes, el carlisme, i el federalisme, que debilitaren el sistema (39).

En aquest mateix sentit històric, J. del Pino Artacho aplica el terme Cultura Política al sistema "caciquil", i cerca les causes del fenomen. Ell diu que per a això utilitza el concepte de "socialització" i el de Cultura Política. Respecte d'aquesta última, creu -

que serveix per a identificar en el caciquisme una "cultura política apàtica en la massa o clientela caciquil" (40).

També fa servir el concepte en l'anàlisi històrica J.J. Feharia, en treballar el que ell en diu la "subcultura política de oposició" - al sistema de la Restauració i en la II República. Vol aplicar, -- diu ell, el terme de Cultura Política a l'estudi d'un període però no en tota la seva amplitud, perquè això el superaria en les seves possibilitats. Igualment no vol detectar tota la Cultura Política de "la España Democràtica" sinó tan sols la de l'oposició. Justament vol explicar el "retraining" o abstenció de participació política en el sistema per part de forces polítiques molt característiques. Defineix "subcultura d'oposició", com "l'expressió del conjunt de mecanismes socio-psicològics subjacents a l'actitud d'oposició; això és a les pautes de valor, acció i reacció, on qualla". I aquesta eina li ha de servir per a explicar el "retraining" polític que ens relaten els llibres especialitzats d'història del -- període: retirada d'aquestes forces de les Corts i sistematització de l'abstenció dels partits de l'oposició a l'hora d'anar a votar. La "subcultura d'oposició" pot quedar caracteritzada, segons ell, amb els quatre grans trets següents: 1) una concepció idealista de la política; 2) una vocació de totalitat, que impedeix el compromís per tal com és radicalment exclouent; 3) una recíproca i sistemàtica negació de la legitimitat, i 4) el procediment parlamentari com a simple treva temporal. Tots aquests elements que caracteritzen la "subcultura d'oposició" fan concloure a l'autor que malgrat que es va intentar, "la solució consociacional va fracassar a l'Estat Espanyol" (41).

Al ja esmentat treball de Linz sobre l'actual règim polític espanyol presentat com el tipus de règim autoritari, l'autor fa servir el ter

ne Cultura Política per a descriure la situació actual. A diferència dels sistemes democràtics i dels totalitaris (per a Almond els autoritaris són una categoria residual dels totalitaris), sistemes que inciten i protegeixen una Cultura Política participativa més que parroquial o còdita, en els sistemes autoritaris (l'espanyol n'és el tipus) hi ha una solució intermèdia entre els tipus de participació democràtica i la totalitària: Forser hi han associacions els membres de les quals en la seva majoria han estat obligats a ser-ho, però el fet de ser membres no els implica res més que pagar les quotes. Fins i tot en alguns casos poden ser utilitzades les associacions amb sentit diferent del pensat (Lina dona l'exemple de l'ús que van fer del SEU els estudiants abans de la creació del SDE). En general, en aquests sistemes hi ha una C.P. de despolitització (42).

Amando de Miguel coincideix amb Linz en la definició de l'actual Cultura Política a l'Estat espanyol. Crec que ell és el primer autor a publicar dins el nostre Estat un treball on s'utilitza el concepte d'Almond. És un treball sobre la joventut, en el qual -- després de sintetitzar els conceptes de "The Civic Culture" i de subratllar, seguint Almond, la utilitat del concepte enfront del d'ideologia, passa a definir la seva hipòtesi de treball en la qual hi ha la seva visió de la Cultura Política a l'Estat: "La nostra hipòtesi prèvia més general en el cas d'Espanya és que el sector majoritari de la població ~~caurà~~ en la combinació apàtica-alienada" (43). Ell es proposa de comprendre les actituds polítiques de la "joventut espanyola" amb l'esbós previ del clima de valors i sentiments polítics fonamentals de la "cultura espanyola", que al seu torn no podem comprendre sense haver definit abans "la xarxa de creences" encara més generals o "formes institucionals" que condi

cionen no solament la Cultura Política sinó també la cultura religiosa, la cultura econòmica, etc. (44).

Malgrat les seves primeres subjeccions de treball, en els resultats comprova que a les regions desenvolupades es donen amb més freqüència les C.P. d'alienació. Però en aquestes zones regionals desenvolupades hi ha un alt índex d'informació política i els factors - de classe o d'identitat regional són més influents que altres, ja que en aquestes zones hi ha més oportunitats per a participar en molts tipus d'associacions. En general -ho manté a la conclusió-, el clima d'apatia és degut a l'existència de diferències extremes regionals i de classe i encara més a la no incorporació d'importants sectors a la Cultura Política, ja que, en part "manca legitimitat a moltes institucions" (45).

En un altre treball, el mateix autor assenyala les actituds diferencials dels membres de les subcultures regionals basques i catalanes enfront de determinades institucions del sistema, principalment l'exèrcit, i també, encara que amb matisacions l'Església. Davant les forces armades, la majoria de membres d'aquelles comunitats expressen unes avaluacions negatives. Es podria fer extensiva la mateixa consideració pel que fa a l'administració en general, malgrat que per als sectors socials més afavorits d'aquestes subcultures pugui ser una garantia de supervivència (46). Això em porta a recordar l'opinió de Lapalombara sobre el sistema italià i la fragmentació de la seva Cultura Política similars a la de l'Estat espanyol, fins i tot en magnituds geogràfiques.

A. de Miguel també utilitza el concepte de Cultura Política al treball presentat al concurs convocat per la Fundació FORSA per a --

l'adjudicació de l'encàrrec de fer el segon report sobre "la cultura social d'Espanya" (47). El seu projecte guanya el concurs: -- per tant, en el segon report s'empren les eines al·lemandeses. Però en la publicació dels resultats n'hi entra el capítol de l'estudi de les actituds polítiques: fou censurat. Gràcies a la publicació d'un extracte, sabem que els autors mantenen, respecte a "la Cultura Política espanyola", que "tots els intents formals de recondemnització, de fer-la més participant, s'estimen contra la pròpia definició formal del sistema que restringeix tot el possible -- l'arena política, i despolititza tot el que pot" (47 bis).

El concepte de subcultura ha estat utilitzat en el nostre Estat -- per a analitzar la joventut en un treball diferent del primerament esmentat dels de Amado de Miguel: Torregrosa vol destacar "l'aparició de subcultures juvenils diferenciades de la cultura convencional adulta". En aquest treball fa servir el terme "actituds polítiques" de manera exactament corresponent al concepte de Cultura Política en Almona: pautes d'orientacions afectives, avaluatives i cognoscitives vers el sistema polític. A més, emprava diversos indicadors de l'estudi de "The Civic Culture", com ara la "percepció de la pròpia influència", o fins a quin punt l'individu creu que pot influir en el flux de "inputs" vers el sistema. La llàstima és que en tot l'estudi no fa esment de les variables subestructurals, les quals li podrien donar altres resultats, fent-los més atractius i més conformes a la realitat; em refereixo a les subcultures "regionals" o, més ben dit, als factors diferencials entre els pobles de l'Estat espanyol. Crec que aquesta dimensió és prou significativa per a no ser obligada a l'hora de voler definir la "subcultura juvenil". Si més no a nivell d'expressions culturals externes, ja trobem marcades diferències (48). En aquest sentit, és evi-

dent que en sembla molt més lògic l'enfocament que S. Giner dóna a la qüestió, ^{Aparentment} plantejant la realitat multinacional de l'Estat i les interrelacions entre els fenòmens de la "modernització" (desenvolupament econòmic, urbanització, migracions internes, etc) els institucionals (manca de mitjans de comunicació en les llengües no realment oficials), els canvis de valors i d'actituds, i les variables de la multinacionalitat (49).

A guisa de conclusió d'aquesta part del capítol IV, la referida als autors que fan servir aquest concepte, el de Cultura política, per a les realitats del nostre estat, podem dir en general que tots -- ells semblen acceptar el concepte, i per tant una determinada opció científica, acríticament i sense cap mena d'elaboració del mateix abans de fer-lo servir. Ampliant aquest retrat, podem afirmar que -- l'ús que en els seus treballs fan del concepte i dels elements del model, els porta a una certa ambigüitat i simplicitisme a l'hora d'interpretar els resultats de les seves investigacions i a una difosa defensa de "l'estatus quo". Ambdós aspectes, simplicitisme ambigu i estabilitat del sistema, estan plenament empeltats de tots els defectes originaris, abans comentats, del treball d'Almond, però a -- més serveixen per deformar les realitats de l'Estat Espanyol. D'una forma global, aquests autors, fent servir aquests conceptes, arriben a dues conclusions tòpiques: Primera la relació entre un poble i el seu govern, que molt sovint hem sentit expressar amb la frase "cada poble té el govern que es mereix", i segona, la despolitització dels "espanyols". Un exemple del simplicitisme el tenim a Toharia amb la consideració uniforme de tota l'oposició sota la mateixa categoria, "subcultura d'oposició", que amaga, a part dels defectes institucionals més amunt assenyalats, les importantíssimes diferenciacions que es poden fer entre les diverses forces de l'oposició.

Als esmentats treballs de Iñu, a d'Alcorno de Miguel trobem el subratllament de la despolitització, sense pal·lar si aquesta és latent o real, si és derivada a tal o tal altra cosa, si hi ha impediments estructurals o institucionals per a la participació, i sobretot si la despolitització beneficia a aquesta o a aquella classe o força social (50).

En definitiva podem dir que lògicament, seguint definint enfocament, emprant aquest model analític, es cau en la para descripció i en el tractament a nivell mental de les relacions socials, tal com ja hem detectat àmpliament en el cas d'Alcorno i la "Cultura Cívica".

CAPÍTOL V: EL "PROFETAVTORALITAT": ALONDI I L'ENFATZ DE L'ALONDI-
RACIO COMPLET. L'ALONDI-ETIVA D'ETIA ALONDI-ETIVA
COMPLET. L'ALONDI-ETIVA D'ETIA ALONDI-ETIVA
COMPLET. L'ALONDI-ETIVA D'ETIA ALONDI-ETIVA

Aquest capítol final vol ésser l'apartat acostumat a totar les tesis, el de les conclusions, però apantent-hi els casins que cal recórrer per a continuar aprofundint el treball sobre aquest tema. - En primer lloc, presentarem una síntesi crítica del que hem tractat durant el llarg de l'obra. Aquesta síntesi comprendrà, doncs, - els temes principals dels crítics del "behaviorisme", les autocrítiques i les defenses dels behavioristes i les premises del període anomenat "postbehaviorista" com a resultants de les rectificacions fetes arran d'aquelles crítiques. En aquest període - òbviament el que ens interessa més és la posició d'Almond davant - les crítiques i les seves rectificacions en l'obra personal que - hem estudiat.

En segon lloc, en aquest capítol iniciarem la reelaboració del concepte i de les línies principals del model que considerem correcte per al tractament d'aquests fenòmens. Partint de la síntesi crítica, ara en concret de la "Cultura Cívica", i procurant d'évitar - les defectes principals d'aquella, esbossarem el que per a nosal-lres és una direcció científicament correcta per a l'estudi de la incidència dels factors culturals damunt la política. És a dir, - de les tesis inicialment exposades a la Introducció i comprovades al llarg dels capítols produïrem hipòtesis, o premisses de reelaboració, que en alguns moments tindran lligams amb l'obra estudiada però en d'altres en seran molt llunyanes, encara que per la seua provisionalitat i intencionalitat hauran d'ésser objecte de treballs posteriors.

En definitiva, a la part final d'aquest capítol considerarem aquell conjunt d'elements que poden ser aprofitats en la recerca del con-

cent de la Cultura Política que realment ens permeti l'especificitat política i ens ajudi a comprendre les condicions que faciliten la Democràcia. El fet que el model estudiat en aquest treball sigui d'un autor de la ciència política nord-americana, amb tota la càrrega ideològica que això representa, no ens impedeix de dialogar amb ell per mitjà de molts dels elements aquí considerats, i tot i que tots aquells punts que considerem importants d'entre la gran problemàtica aquí plantejada. A fi de comptes, els autors capdavanters de la ciència política nord-americana influencien molts àmbits científics actuals, i per tant, els hem d'estudiar i criticar per tal de clarificar tot allò que d'ells podem aprendre i rebutjar allò que considerem inacceptable^{ment} representa una deformació de la realitat que volem comprendre (1).

La Revolució postbehavioralista": El "neobehaviorisme"

"A la ciència política americana es produeix avui una nova revolució. La darrera revolució - el behaviorisme - ha estat del tot - completada just abans que fos sorpresa per les creixents crisis socials i polítiques del nostre temps. El pes d'aquestes crisis, el sentim dintre la nostra disciplina sota la forma d'un nou conflicte, en les angoixes del qual ens trobem en aquest moment. Aquest nou i darrer repte ataca l'ortodòxia behaviorista que s'està desenvolupant. Aquest repte l'anomenaré revolució postbehavioralista" (2)

Aquests van ser les paraules inicials del discurs que Easton, com a president de l'Associació Americana de Ciència Política, adreçava al seu congrés del 1969. En aquest discurs va desenvolupar el tema del període següent al "behaviorisme", producte de les crítiques, les insatisfaccions i les falles que l'enfocament anterior havia provocat. Com veurem, crec que el terme revolució és utilitzat d'una

unema massa pretensiosa i que potser caldria canviar la denominació del període o del moviment encetat.

El terme "revolució" ja és, "per se", un terme força malsonat, o bé serveix per a romàntics exercicis històrics, per a aquells qui han estatut el relleig en situacions idealitzades del passat, o bé és objecte d'un ús abusiu que en desprestigia del tot el significat. En aquest darrer sentit, massa sovint confonem revolució amb moments concrets, dies, setmanes, mesos de presa de poder, o més ben dit, d'ocupació de càrrecs per a encetar el període revolucionari o de transformació de la societat. En la mateixa direcció també ha estat desprestigiat, sobretot en la història dels Estats Units, quan, per a fets d'altre caire, és emprada aquesta paraula. Em refereixo a l'anomenada "revolució americana" que potser haurem d'anomenar "guerra d'indpendència", i en aquest cas també a la "revolució post-behavioralista" que potser només és una adaptació a noves situacions dins la mateixa professió.

Justament en aquest darrer sentit crec que hem d'interpretar el període que oficialment s'inaugura amb el discurs d'Easton. A parer nostre, no és un postbehavioralisme, que significaria una superació del behaviorisme amb un cert trencament amb les seves premisses fonamentals, sinó que és un "neobehaviorisme", puix que només es rectifiquen algunes qüestions menors, quant als fonaments científics del corrent, per tal de poder, com he dit, enfrontar-se amb els problemes creixents dins l'associació mateixa i en el camp propi de la ciència política nord-americana.

El "behaviorisme" ja havia conegut altres crítiques des de fora dels seus rengles. Deixant de banda les posicions radicals dels --

autors considerats totalment al marge de la ciència oficial als Estats Units (autors fins i tot privats d'exercir l'ensenyament en les universitats, i perseguits físicament als anys (1950-4) - hi ha uns autors, considerats clàssics o tradicionals, que han escrit les seves veus per a criticar durament el "behavioralisme". Les seves crítiques, podríem resumir-les en els punts següents: 1) - la Ciència Política mai no podrà ser una ciència en el sentit ric del terme; hi ha massa variables que intervien en el comportament humà; 2) - la major part de la vida política es desenvolupa més enllà del que podem observar com a científics, tant a nivell personal de decisions i d'actituds, com a nivell institucional; 3) - no hi ha - cines acceptables, ni conceptes ni indicadors, per a la necessària quantificació; 4) - és ridícul de pretendre construir la gran teoria en tant que manquen moltes teories parcials i locals; 5) - ha estat massa oblidada la tasca de les obligacions cíviques i de la "ciència aplicada"; 6) - igualment han estat rebutjats, massa simplistament, els valors ètics, la consideració del bé i del mal; - 7) - cal la col·laboració interdisciplinària però sense exagerar, i 8) - s'ha exaltat la metodologia per a assolir-ne una de molt refinada però que no té contingut (3).

La parer nostre

D'aquestes crítiques, les més acceptables, són les següents:

- a).- la no superficialitat del fenomen polític, el qual no pot ser explicat només per la descripció del que veiem ocórrer-se - sinó que ha de relacionar-se amb totes aquelles altres dimensions del fet social que el determinen, o que són determinades per ell. L'objecte d'estudi pot ser un de sol, però vist des d'angles diversos.

- b).- el sistema ha d'entrar en funció de la col·lecció de l'estatut.
No podem dir que els sistemes científics a la pràctica
s'ha adaptat molt consistentment però que no s'adapti per a la tasca
de l'educació, que és així com es critica el "behaviorisme", i que intent
a explicar-lo (4).

Per la resta dels behavioristes es planteja la necessitat d'adaptar-se
i d'enfrontar-se amb nous problemes arreu d'un altre tipus de -
crítiques, les que podrien denominar-se ideals. Des de diverses ones,
les, i molt sovint com a franc-tiradors, s'ha criticat el "behaviorisme"
bàsicament amb base als punts següents:

- 1.- La protecció objectivitat del científic o individu que crea que -
el seu treball ha de ser i és "value free".
- 2.- La defensa del "statu quo" o de l'estabilitat dels sistemes, bé
i esment en un conservadorisme científic, i per tant, polític.
Aquesta autors els fa per la democràcia del poble, i tracten -
d'evitar que la política es converteixi en la consideració dels
problemes realment importants per a la societat. Són "antipoliti-
cals".
- 3.- Un cant a la metodologia tot oblidant el contingut o elevant a
nivell de models realitats molt immediates.
- 4.- El pluralisme com a premissa bàsica en tots els treballs. El -
pluralisme, el podem explicar de la manera següent: La política
com a activitat de grups, en equilibri, i com a millor camí per
al control "democràtic" del poder (5).

els líders i els líders d'opinió es debiliten, ja que les élites i els líders són els que donen la direcció al sistema, i la inestabilitat i la incertesa poden provocar la desmoralització i la desafecció, però proceden que aquest es produeixi sota el control total per part de les élites. El canvi són les accions de la majoria i, a aquestes, ha d'endevenir sense afegir el sistema. Per això són partidaris, en general, d'una participació ciutadana relativament baixa. Mena participació pot portar la inestabilitat i les tensions (6).

Petras anomena aquests autors els "equilibristes"; el primer concepte davant el qual es fonamenta el treball que duen a terme és el de l'equilibri, el manteniment del sistema. "El resultat del "balanc" de les actituds és la participació limitada, el compromís limitat, l'interès limitat, i una política que permet a les élites (que són les depositàries dels valors democràtics) d'actuar" (7). Aquest lideratge té l'encàrrec de perpetuar el sistema. El canvi ha de ser progressiu, a través de diversos estadis. Curiosament els primers a apuntar les direccions del canvi són els anònims, -- els de l'esquerra, però fins que no ho accepti tota la societat, -- les élites, el sistema, no és produiran accions en direcció cap a ell.

El segon element que cal destacar d'aquestes crítiques és el pluralisme o les "teories de grup". El pluralisme ha estat l'explicació dominant en el panorama de la ciència política nord-americana. En virtut del pluralisme, el sistema funciona amb un equilibri de poder constant entre grups de tot tipus: econòmics, religiosos, -- polítics, ètnics, etc. Qualsevol individu pot participar dins un

ment, i que el sistema està subjecte a les "forces d'equilibri", que s'oposen a les tendències de desenvolupament d'una manera o d'altra, però que està sempre subjecte a la influència de les "forces d'equilibri", que s'oposen a les tendències de desenvolupament d'una manera o d'altra, però que està sempre subjecte a la influència de les "forces d'equilibri". Així, tot és part del sistema, i el sistema regula els individus i conjunts, no el viceversa. En aquesta visió l'individu no és el que genera el poder, sinó que només fa l'arbitre, controla que en el joc s'observi les regles establertes i que aquell qui no les respecti sigui castigat (recordem el pargament ange-saxó). Les polítiques públiques, els programes legislatius, les accions del govern a qualsevol nivell de l'administració, seran les resultants de les confrontacions en nota competència, entre els diversos grups (8).

El problema sorgirà quan aquests dos pilars de la teoria "behavioralista" fallen i es produeixen situacions on la idea de pluralisme no funciona i l'equilibri està en perill de perdre's. Una manera singular és la que a nivell científic contemplen els autors que comencen a parlar de la necessitat de canviar de direcció els treballs i que es consideren aspectes fins aleshores oblidats o rebutjats. Per això cal parlar d'una revolució i readaptar les idees bàsiques per a continuar mantenint el sistema. És la mateixa situació davant la qual un dia determinat es van trobant els economistes que, enfrontats amb la possibilitat de perdre l'equilibri del sistema a causa d'algun element "extrany" van intentar, i ho aconseguiren a nivell ideològic, de fer compatible l'element que interrompia de manera desestabilitzadora, amb l'equilibri. En l'Economia, un exemple és la situació de l'atur (9).

Aquests moments en què tot el sistema trontolla són moments crítics que es repeteixen periòdicament i que provoquen "exàmens de consciència".

cien" al sistema i a la ciència dominadora. De tota manera, aquestes existències no són per a enfrontar-se realment amb els problemes que de sempre existien, sinó que els científics pretenen que els problemes han sorgit de cop i volta i ara han d'anar a resoldre'ls. Però com que els problemes són "nous" caldrà "nous" enfocaments i nous eines instrumentals. Així mai no es produeix una veritable revolució en el sistema, de premisses i bases fonamentals de la ciència, sinó tan sols reformulacions, amb un objectiu idèntic, de programar d'equi-
tati i de treball per a "nous" resultats. Aquest és el mètode que empany a Almond, per exemple, a la recerca d'eines per a enfrontar-se a l'especificitat dels nous sistemes que ven entren a l'escena política arran de la descolonització, i per això acut a l'antropologia i a la sociologia a la recerca d'una ajuda conceptual per a fer enfront a aquells nous factors. ~~Però el que mai no es planteja és per què a partir d'un moment donat necessita d'aquests conceptes, o aparell conceptual, quan potser ja fa molt de temps que~~ ~~però el que mai no es planteja és per què a partir d'un moment donat necessita d'aquests conceptes, o aparell conceptual, quan potser ja fa molt de temps que~~ ~~el repte social està plantejat. Així és absurd de pretendre que la Cultura Cívica era identificable fàcilment als Estats Units l'any 1963, quan es va acabar l'estudi de camp de "The Civic Culture", pe~~
rò que no ho fóra ara perquè hi ha diversos problemes, com ara el problema racial dels negres que alteren l'equilibri. És absurd aquesta pretensió perquè ja l'any 1963, i àdhuc molt abans, el problema racial dels negres era un repte per a la pretesa estabilitat del sistema americà. L'estabilitat es mantenia i el sistema estava certament cohesionat, però no perquè la Cultura Política Democràtica hi fos present, sinó perquè el factor aquí considerat, el racial no entrava en joc, les reivindicacions en aquest sentit eren "anò-
miques" o d'alienats, i com a tals eren mantingudes fora del siste-
ma per les agències encarregades d'aquesta tasca: les reivindicacions

ideològiques per a assegurar i reproduir la creença en la reparació de les víctimes, i les repressives per a actuar en contra d'aquells qui podria desafiar tot l'anterior (10).

És important de destacar el paper que fa el científic que participa d'aquests corrents en els moments de crisi, tant científica com política. Abans deia que un treball molt revelador en aquestes obres de desemmascament de les ideologies que són defensades en els plantejaments científics, seria esbrinar les fonts de finançament dels diversos treballs. Sense cap mena de recança podem assegurar que — la gran majoria d'aquests grans noms de la ciència política nord-americana reben subvencions de diversos organismes paraoficials (políticament i econòmicament parlant). Molt sovint l'ajuda és destinada al compliment d'un encàrrec concret d'investigació per a proporcionar informació, dades, conceptes, instrumental perquè el govern o l'agència de l'administració que ha fet l'encàrrec, pugui portar a terme un programa polític determinat: per exemple, la concentració dels camperols de Vietnam en zones "segures" per a evitar que siguin controlats per les forces "rebels" i per a poder bombardejar amb més tranquil·litat àmplies extensions del territori. Aquesta mesura fou presa després que una sèrie de politicòlegs haguessin dut a terme un estudi de camp sobre les possibilitats d'èxit d'un programa semblant. Un altre exemple, l'hém vist amb l'estudi d'Almond sobre el comunisme europeu, per a poder restar influència a quells partits, i amb la de Pye sobre el comunisme al continent asiàtic. Com ja hem dit, l'aspecte menys científic d'aquestes tasques és que les vulguin presentar com a veritats objectives i científiques (11).

A "The American People and Foreign Policy" Almond clamava per l'existència dels "experts" en política internacional que poguessin inter-

prejar les situacions i els actors tant pels governants però no
 breu pot per nosaltres. Aquesta és, doncs, la ciència del "no canviar-
 vari". Aquests científics, a nivell d'acció, són els que determi-
 nen quins problemes són els importants, i per tant, els que cal
 estudiar. No cal dir que els problemes importants són aquells --
 per a enfrontar els quals cal fer una mena de compromís. Qualificant una
 idea amb aquesta interpretació del científic, hem de precisar que
 estan preparats per a fer el cas dels científics de dir "applied
 science", i per això cal que definim la realitat o que no la tén-
 guin en compte, que ve a ser el mateix (12).

Herwin Surkin ens dona tres tipus de científics treballant en --
 aquestes causes: el "nou mandarí", l'"advocat públic" i el "neutral-
 listapàssiu". El primer és el que creu que les ciències socials
 s'haurien de dedicar a estar al servei dels mandarins del futur --
 perquè aquestes ciències socials són les que produeixen "els cone-
 xements en virtut dels quals els homes al poder són humanitzats i
 civilitzats". El segon està principalment enfocant per a millorar
 les condicions dels pobres, dels subdesenvolupats i els desassu-
 tats, o és a dir que s'encarrega per les reformes de les polítiques
 públiques en aquest sentit. Acostuma a treballar, per compte --
 d'agències governamentals. En definitiva, segons ell, no s'ha de
 criticar els sistemes o cercar les causes de les desigualtats, sinó
 que el que cal fer és col·laborar perquè funcioni millor. El --
 tercer i darrer tipus està enfocant per objectius en principi molt
 més abstractes que els anteriors: es dedica a l'elaboració d'uns --
 coneixements i d'uns conceptes per tal d'anar teoritzant sobre els
 fets socials amb l'objectiu d'aparar coneixent ciència per a "des-
 criure, interpretar i entendre el món, no pas per a canviar-lo" --
 (13).

Quelcoment el paper del científic davant les seves responsabilitats és un tema que revela les d'una ideologia determinada i d'una objectiva - política, però és ara, a més, el paper i l'orientació del científic dins la seva mateixa professió encara podria dir-se més anterior. A l'Associació de Ciència Política americana als Estats Units entre científics que treballen per "la recerca dels més alts ideals democràtics en el seu funcionament a les institucions", per la reconstrucció de les "actituds i orientacions dels ciutadans que -- més faciliten l'entendiment i el govern dels pobles", aquells mateixos científics dintre la seva organització "no practiquen", és a dir, seguir una pauta i una orientació molt diferent -- de les que recomanen als seus "clients". "Comprovant les hipòtesis en el sentit que ni la democràcia ni la participació es donen dintre l'AFSA, tenim una certa explicació de per què els polítics legals són tan apolítics com el mateix electorat que ells estudien" (14). Per a l'autor del treball citat, la despreocupació per -- nous afers per part dels membres de l'associació és un resultat directe de la política del temps que els ha tocat de viure.

Aquestes són les crítiques que més semblen afectar els autors que inicien el "procés revolucionari postbehavioralista". Es comencen a avergonyir del seu paper com a científics, i tot donant la raó als seus crítics volen anar a la construcció d'una Ciència Política que treballi problemes més rellevants i que propugni en major grau les accions tendents a anar arreglant la situació. Així -- Maston, en el discurs esmentat, enuncia el "credo postbehavioralista": 1) la substància ha de precedir a la tècnica; 2) la ciència "behavioralista" amaga una ideologia de conservadorisme empíric (pures descripcions); 3) la investigació "behavioralista" és cada dia més lluny de la realitat; 4) la ciència no pot ser mai

existencialista usant: caldrà doncs, les existents conceptuals no ho ha entès (1); 5) els mètodes de què ha vol dir el dir "consciència intel·lectual, la responsabilitat de l'evolució de la vida humana i de la civilització; 6) saber de la responsabilitat i de l'acció, i vol dir vol dir en la societat (personal), i 7) novelles associacions d'intel·lectuals, o les universitats mateixes, no es poden escapar al domini de les polítiques explotadores. (15) Les tres obres citades no poden ser "particularistes" no acceptarien totes les premisses d'aquest credo, però que ell el que dibuixa és un "tipus ideal" a l'estil weberian.

Les dificultats principals de caràcter científic per a comprendre aquest "cristall revolucionari" són les necessàries opicions entre els objectius dels treballs, generalment errant. D'una banda es presenten les necessitats d'estudis immediats orientats a objectius a curt termini, o sigui entès que serveixen per a solucionar problemes ja plantejats en la societat de manera molt concreta i que demanen una solució urgent (per exemple, el de la integració racial als suburbis urbans i el "busing"). Però d'altra banda, segons Baston, cap ciència no pot oblidar els objectius a llarg termini, la necessària teorització que vagi assegurant l'existència d'un cos teórico-conceptual per a anar experimentant i anar construint la gran teoria de la societat. En altres termes, el mateix dilema és el que es dona entre la ciència abstracta i la ciència aplicada. El problema és saber trobar el punt just d'equilibri on, sense oblidar les bases més fonamentals de la ciència (objectius a llarg termini i abstractes), es pugui anar resolent tots els problemes immediats de la societat. En aquest sentit, és interessant de remarcar el paper de culpabilitat que els autors que inclouen aquest canvi expro-

en les seves subscrites (16).

Però en el seu estudi de l'evolució dels moviments socials i polítics, és a dir, va considerar que en tot el seu desenvolupament, o en qualsevol moment, no podria deixar de ser revolucionari, reconstruint l'estructura. En aquestes intencions, amb el llibre també es pot veure la confiança i el desconfiar en la reforma dels seus plantejaments. Així el "Màster del Revolucionari" ell que la via a través del món de les revolucions com a gloria, que havia negat sistemàticament la visió de gloria de la revolució americana a través del poder de les glories, ell abraça la visió pluralista de la societat i en procés d'inventar els fonaments del problema de la legitimitat de l'autoritat i del poder. L'autoritat és justificada, segons ell, per tres criteris: 1) elecció 2) competència: per part d'aquells qui tenen interessos afectats en l'àmbit on s'exerceix l'autoritat, i 3) economia: el temps i els recursos econòmics. Després es va a enfrontar amb problemes socials actuals per solucionar-los d'acord amb aquesta "revolució" de principis. El primer problema que planteja és el de la desigualtat de recursos. Però en aquesta part del llibre, solucions reals, és on veiem que els canvis són purament superficials. Per exemple, amb el problema dels recursos hi ha un mètode "oligàrquic" de solució, malgrat les intencions. El problema per a ell és un problema exclusivament polític (diferència entre dos ciutadans en la seva capacitat de participar en el joc polític, de finançar una campanya electoral), però no té res a veure amb els recursos econòmics o diferències de control sobre les decisions en aquest sentit. El segon problema és el del "gegantisme" de l'estructura burocràtica ("corporate"). Ell està més a favor del control dels treballadors, però ell mateix són potser els

és, o sigui, el mateix problema de la realitat, al que la ciència de-
muestra que no té solució científica, i que, per tant, és un problema de la realitat, i per tant, la ciència de la realitat queda necessàriament en-
frontada al problema de la realitat, al mateix temps, demanant
d'haver encunyat el que ell crea que és la ciència de la realitat
de la ciència aplicada, es presenta si és possible que "la ciència
política és la ciència que s'encarrega de la ciència i
socialment rellevant" (19)

En tot el que hi ha un interès científic per a mantenir-se com a
científic bàsicament nou, que accepta un cert treball im-
mediat originat per les crisis que afecten la humanitat i que po-
nen en perill la seva subsistència. Amb el tema de la crisi és
un diàleg successor de Herriam i de Russell (20). A l'igual que
assembla el respecte a la importància dels problemes, que és de-
màndat per consciència que en tenen els científics, i ells són els
qui la determinen, en el cas de les crisis també són ells qui les
senten i que determinen una d'unes situacions i les necessa-
ries per a fer-hi front. En resum, la ciència se sent noiet per les enen-
ces exteriors al sistema, i per això convide els seus col·leagues a
un cert examen de consciència, però aquest no ha de significar --
l'abandonament de les premisses de l'anterior estudi científic, --
sinó només una redistribució de les forces, dedicant més esfor-
ços als treballs aplicats, sobretot en aquests moments de crisis,
ho i esperant que més endavant, i amb més tranquil·litat, tot tor-
ni a normalitzar-se.

En el moment, doncs, de desenvolupar el tema d'Almond la para "conver-
gència" al "neopositivisme". Quins canvis es produïren a la se-
va obra? Podem dir que hi ha un canvi de paradigma en algunes --

de les seves opinions bíbliques. Com hem vist al capítol II, —
 d'acord amb ell, creiem que el que d'Almond representa és una crítica
 de "corrupt and Government" i de "Politics in Development", és
 molt important, i sobretot, ja que està en un nivell
 general de trobada (com el de l'apartat el capítol II) —, de
 l'interès amb la influència a la ciència política nord-americana —
 del 1960 al 1970. Per a algú Almond "ha format en els models
 per al desenvolupament dels sistemes, són constants i amb més influència
 els" (21). Per a un altre observador de la ciència política nord-
 americana, malgrat que Almond pot estar intentant fer el que està
 correcte però per la via equivocada, "malgrat no ha rebut millorar
 fins ara la seva anàlisi dels elements de la política, per un
 cost de més que se'l consideri" (22).

Per últim, per a Dahl, Almond, amb l'estudi de la Cultura Política
 de la iniciativa l'estudi "Les ambicions com a intent d'aplicació del
 mètode d'encuesta a la política cooperativa" (23). Per més sorpresa
 que ens pugem semblar arguments qualificatius, són reals, —
 existents, i a més, recullen un veritable estat d'opinió entre —
 els participants d'aquest enfocament i entre tots aquells qui, —
 arran del món, reben la influència d'aquestes escoles de la cièn-
 cia política. Per això és tan important, en opinió nostra, estu-
 diar Almond malgrat que de vegades les seves idees semblen enreg-
 rar, i de fet expressen, obvietats. Per això abans de acabar el
 darrer quartet d'aquest treball de síntesis crítica, cal recordar —
 l'actitud i els canvis produïts a l'obra d'Almond en aquest dè-
 cades període de la Ciència Política nord-americana.

Almond també sent les crítiques, i en algunes de les respostes —
 que hi fa, es planteja la direcció de la seva obra. En iniciar
 la seva obra de síntesi, "Comparative Politics", contesta, o crea

entendement dels processos d'evolució i dels canvis. La noció de sistematització, com és la seva, als ordres d'altres conceptes - eròtics per l'equilibri i l'harmonia aconseguits, els conceptes que en el seu símil, en trobem el nivell d'intel·ligència. Elly - d'harmonia i d'equilibri, que encara intenta explicar o situar afectació entre tots els aspectes del sistema. D'altres lloc, - als ordres d'altres per la seva concepció i l'estat d'evolució del sistema, després de reconèixer que una de les primeres formulacions, la de "The Politics of the Developing Areas", notem si que patia per aquest defecte, en les seves formulacions d'una - l'evolució de les relacions del sistema amb el seu entorn i de la - tates de manteniment i l'evolució de les seves capacitats, ja ob- - via aquesta deformació (24).

Una reacció molt significativa davant d'una crítica a la seva con- - cepció sistèmica és la resposta d'Almond a la crítica de Pinor, - erentada al capítol III en parlar del concepte de sistema en Al- - mond. Almond no respon directament, en diàleg, als arguments de Pinor, sinó que defensa en bloc la seva visió, però introduint-hi - unes modificacions. Dirien que el que fa és posar ordre als seus - conceptes, ja que continua usant els mateixos conceptes però ordi- - nats d'una manera més lògica. En algun moment de la resposta po- - bla realment rectificar alguna premissa bàsica: per exemple, - quan diu que el que vol és introduir la història per explicar amb - una altra perspectiva els fenòmens del canvi. Però el fet de con- - siderar tres moments històrics, com ell fa, de manera comparada, - no és introduir l'element històric, el tall diacrònic com a com- - plement, sinó tan sols multiplicar el nombre de fotografies que - tindran sobre el mateix subjecte. D'altres d'un sistema l'any - 1910, el 1935 i de l'estabilitat constitucional en el seu desenvolupament, per

remanentment el procés d'evolució, és una cosa molt pobre de explicar sense incertituds que arribi als indicadors dels trets -- aïllats i aïllats ben desenvolupats, però continuem sense -- saber-ne el perquè i el com (25).

Iguament, continuem augmentant les relacions bàsiques fins i tot a -- enlloc de les funcionalitats. Introduir l'element d'elecció però no -- més a nivells de decisió personal, representa continuar augmentant -- el conflicte, l'interès, la dominació. En definitiva, se diria -- que en aquests respectes, primera adaptació "neobehavioralista" -- d'Almond, es mostra superficialment ordenat, més que aïllat, però -- sense relacionar els diversos aspectes del mateix fet social. -- Ens explica molt bé els moviments dels actors però sense un marc -- teòric^{general} satisfactori. Un exemple en es palesen tots aquests defec- -- tes, el tenim a la seva incapacitat d'explicar els canvis dels -- elements culturals en crisi o en revolució (26).

En un article posterior on repeteix part de l'argumentació del -- que hem citat, més amunt, fa una certa autocritica de certs errors -- anteriors. Per a ell als seus treballs anteriors hi ha hagut una -- mica d'improvisació. "Van teoritzar perquè en algun sentit ho -- vam haver de fer. En explorar un terreny nou/i desconegut ens va -- semblar que era millor portar un mapa dolent que no portar cap -- en absolut" (27). Això ens porta de nou a recolzar la qualifica- -- ció que hem fet al capítol III, del funcionalisme d'Almond com a -- original i peculiar però que malgrat els seus defectes conceptuals -- sobretot en connexió amb el funcionalisme dels "pares fundadors" -- era preferible com a intent de dibuixar un marc de referència, que -- no pas la no existència del marc.

Com ja hem citat també al capítol III, de Almond mateix qui es --

ment, en un altre d'aspecte de la teoria "neoclassicista", cal destacar la manca d'unió de la teoria amb la pràctica del desenvolupament polític i social en funció de les condicions històriques i econòmiques del país. El problema de reconciliar les tendències i els divergis entre la teoria i la pràctica no pot resoldre's amb les eines analítiques i les col·leccions d'informació de la teoria. Nosaltres aquí trobem una relació analítica-concreta i històrica. Si ell ens ensenya a no deixar de la teoria de regar el país de poder amb el seu sistema econòmic i funcional, per què no ens ensenya a aplicar l'ordre de la teoria, el concret, el si, el procés històric, etc., en comptes de limitar-se a establir el sistema d'ordre purament desordenat? (20).

Continuant amb la seva autocrítica, ell mateix reconeix que el seu esquema analític és certament manca de valor explicatiu. Creu que potser han definit moltes unitats i funcions en el sistema, -- les han posat en interrelació, però no s'ha pogut explicar el desenvolupament. Dintre, per exemple, de un concepte correcte i necessari per a referir-se als moments de manca de teoria però -- exclou totes les refinamentes i les "sophisticades generalitzacions" que hi anem introduint, ens quedem a nivell desordenat (21).

Per acabar d'examinar la seva resposta al reptu neoclassicista, en resta tan sols veure fins a quin punt Almond és conscient d'algunes de les limitacions que jo cubralló en les meves teories. Ara bé, justament perquè crec que en la tasca d'aportar eines de treball al país del concepte he d'evitar de caure en defectes semblants, però en restar següent i darrer apartat del capítol i del treball en tractaré de lligar les crítiques, les respostes i les meves explicacions.

no han trobat una altra manera objectiva i única del treball teòric general, malgrat assolir una coordinació sistemàtica i organitzada d'aquels resultats incommensurables i d'uns impossible per a la reconstrucció conjunta del tot i dels objectes socials. La coordinació sistemàtica que s'aconsegueix pel treball de familiarització amb el material en analitzar els camps de treball relacionats i les seves tendències disciplinàries (polèmiques sobre on comença la sociologia i on acaba la Ciència Política, per exemple), tendeixen a aconseguir un major grau de comprensió en el treball interdisciplinari, però ja no un altre des del punt de partida (32).

Donar bé, si entre les diverses ciències socials podem reconstruir el mateix objecte social amb prou freqüència i d'un acord que ultrapassi la pura coordinació disciplinària, és la ciència política la que ofereix l'element determinant en aquest camp. Si anem a la recerca dels treus que conformen la cultura política, i a aquesta l'entenen com a conjunt d'opinions basades en les orientacions, per a estudiar-les en la realitat hem de buscar les expressions de la voluntat individual i col·lectiva, hem de treballar amb els "mil·lons sociogrames", com deia Pierre Vilier, les opinions en la història, la civilitat real, mostrada en moments concrets, d'evolució. La Història, recordem el que hem exposat a la Introducció, ens ha d'explicar la gènesi de la forma actual de la Cultura Política, les seves variacions en el procés de formació, l'explicació d'allò que avui considerem com a constants però que potran ser transformats. La sociologia ens ha d'explicar les formes actuals, les actituds i les creences dels individus (que podem combinar amb enquestes com les de "the Civic Culture") i la comprensió fins a tot estadística, de les actuacions dels grups. Amb la coordinació de totes dues dimensions en el moment -

de l'individu, però, quan es afegeixen la voluntat i l'acció, tant l'individu com el grup són individuals (31).

Sobre l'acció:

La voluntat política, que consisteix en la voluntat d'assolir objectius, la no es confon amb l'efectivitat de les accions i amb l'acció. És la voluntat dels individus i dels grups individuals o col·lectius. La voluntat política, que la no actua el país en una acció, té no no entendria ni el control necessari ni la veritable efektivitat.

2).- En tercer lloc, hem de considerar els subjectes de la cultura política, els subjectes de les actituds i de les accions que són un factor en l'acció política. Béien que aquest és el segon nivell de consideració del problema, i que podem establir una relació de subjectes, de caràcter diferent, com la de l'individu-individual-social-comunitari (32).

Civica

La cultura política, és una cosa, però, per a mantenir la cohesió del cos social, per a impedir que nos alteri l'equilibri i per a mantenir el cos social dins del cos social participant dels mateixos valors, les actituds, les i les mateixes orientacions, de caràcter democràtic. Aquesta característica de cohesió, per part nostra, té la crítica de l'estatisme o estabilitat del cos social. - Alguna cosa dir, els seus treballs "neobehaviorisme", que ocupen del defecte de l'estabilitat amb la introducció al cos social en l'existència de "condicions de desenvolupament", que impliquen en dirigit a tota la teoria. Així com responem a les acusacions que "hem que "ha estabilitat tant el sistema que ha desenvolupat la democràcia amb l'instabilitat", a nosaltres ens ens

el desenvolupament de la democràcia, i la seva aplicació en la pràctica d'una
 vida política i social (26). En aquest context, una vegada
 decidit a viure amb el liberalisme, els ciutadans no poden deixar, que la
 realitat de la seva vida política, etc., els permeti que hi hagi
 altres aspectes com aquests i fins i tot la ideologia de cada
 país podria ser el més millor. Totem de cada país que cada
 país podria ser el més millor en les seves ideologies, i per això els
 països són millors, cada país fa servir els que són les ideologies
 i en la ideologia podria ser tota una vida. Però també s'in-
 clouen en el liberalisme comercial de la vida moderna hi ha dos
 factors, que es relacionen els dos eines de liberalisme, que es re-
 lacionen amb el liberalisme en tots els aspectes existents: la con-
 ciència de classe i la de la vida política nacional. Els tres són
 el justament en el liberalisme que pot caracteritzar les tendències dis-
 cretades d'alguns dels factors, però també són en els dos
 que es relacionen amb el liberalisme de l'estat. El liberalisme és el re-
 sultat de la liberalització de la vida política, però el liberalisme ju-
 rídico institucional, basada en una ideologia, donada als encon-
 taments. El liberalisme és importantíssim perquè condicions, amb les no-
 men, les lleis, etc., els diversos aspectes que poden actuar i tenir
 educant també de poder. Es desorienta distingir, doncs, entre
 fonament teòrico-lògic de la classe o del grup nacionalitat ni, no
 explicacions originàriament per l'estat-nació, i llur desenvolupament ju-
 rídico-ideològic en els actuals ordenaments constitucionals i en
 el procés polític modern, que és l'estat (29).

A nivell internacional (interestatal), hem pogut en certa manera dir
 més de la vida política estatal i dels seus conflictes que
 podria ser en el liberalisme existencial i però que caldrà de l'inter-

rer dels intel·lectuals (30). La crisi del final de la II i el moment del triomf de la revolució a l'URSS i també les revolucions, el moviment obrer, els sindicats, els consells de fàbrica, i progrés i revolució de la revolució a l'URSS i al seu país (en referència especialment als camps d'alta tecnologia, i sobretot als imperialistes) -- el treball i el treball, en un sentit no pas negligible una nova -- sistema d'organització social i econòmica, amb el colonialisme i el -- neocolonialisme. El que convivia amb la guerra d'extensió de la revolució, però no les relacions d'opressió de dominació.

Com hem anat dient al llarg del treball, Almond no considera ni -- l'una ni l'altra factor de manera destacada en la Cultura Política. Ni la classe ni la nació no tenen importància a l'hora de conformar la Cultura Política "nacional" o estatal i sistèmica. Aquest és en part, un dels retrets que li fa Rokkan a la seva recerca -- de "The Civic Culture": la poca consideració dels veritables elements diferenciats dins una polity, la poca consideració de les subcultures amb influència, com són la classe i els grups nacionals. En general, poca consideració del context on es desenvolupa el sistema polític, crítica sobretot a un estudi que vol -- extreure les característiques específiques (41). Aquesta deficiència d'errònia equivocació dels protagonistes de l'acció, de les actituds i de les actuacions basades en la Cultura Política, és producte del "parcialisme" ja enunciat a les tesis de la Introducció i considerat al llarg de l'obra.

El parcialisme d'Almond el porta a considerar la política com un àmbit restringit sense lligams directes amb altres sistemes, -- l'econòmic, el social, etc. En primer lloc valida la classe social, a la qual només dedica un capítol a considerar-la com un

nació-hist. Les diverses necessitats de cada societat diferent depen-
nen depenen de l'evolució en un desenvolupament i que reconeixen(44).

b) El diverses tipus de reivindicacions que poden sorgir d'aquesta
fet. S'hi pot considerar de classe del moviment, per la dimensió-
per part d'una determinada classe amb una interacció social. Con-
gruents deuren, entre elles ideològic, però que es relacionen amb l'hi-
tòric-estructural diversos, en presentar-se aquest també amb
una concepció d'ordre (45).

c) Les diverses identitats que en l'àmbit cultural i nacional es
poden donar dins un sistema. Sabent de la "identitat nacional"
a Iugoslàvia, per exemple, no són les diverses identitats na-
cionals (per a Almond com a sistemes relacionals) que poden servir
per a integrar dins el sistema global, si les diferències estan re-
conegudes i els problemes en via de resolució, o poden servir per a
diferenciar desintegratament, en cas d'ignorància o de negació
del fons (46).

Conclusió general:

Podem situar els subjectes de la Cultura Política en un con-
tinuum que va des de l'individu, (unitat d'anàlisi bàsic a
nivell sociològic), a la classe i el grup nacional. Aquests
subjectes reben una configuració especial. Un especial --
contingut ideològic de la Cultura Política, a l'estat --
ció, en la necessària elaboració i manteniment per part --
d'aquest últim del contingut social. Per això últim, és im-
portantíssim considerar correctament els dos principals --
subjectes socials de la Cultura Política, classe i nació,
per a evitar manipulacions i deformacions d'un dels dos, o

de tots dos, des del nivell o des de l'observació.

3) Si l'estat és qui dona la col·lecció d'indicadors actuals a la intervenció d'aquests subjectes, caldrà elaborar, doncs, un plànol per a distingir en la seva especificitat temàtica (una, dos, o més) per guiar l'observament identificat a l'estat per a determinar l'entorn i la seva especificitat amb l'entorn intern i extern. Afirmant ment ha de ser un mètode que asseguri l'especificitat, que no sigui genèricament el concepte de Cultura Política sense fer cap mena de distinció i de considerar eló especial dels trets diferenciats segons de l'ordre que siguin, econòmics, culturals, socials, etc.

La tesi principal d'aquest treball conté una identificació de -- l'obra d'Almond amb un sociocentrisme amb final de dominació. Almond és "occidentalista i americanista". Així mateix ho reconeix ell en el període "neobehavioralista", i així s'ho planteja respecte als seus conciutadans en els seus primers treballs. A "The American People and Foreign Policy" ell mateix es demana si els americans són capaces de reconèixer l'especificitat dels pobles i conclou que els americans mostren una incomprensió total d'aquestes diferències: tots han de ser com ells, o explicables amb els seus valors. Curiosament, ell, americà, estudia especialment a "The Civic Culture", el fenomen de l'especificitat, però recordem que tota la seva obra és adreçada a la construcció d'idees per a tractar específicament les noves situacions que els autors d'escoles el·líptiques no sabien tractar (47).

També el sociocentrisme i l'estatocentrisme han estat motius de crítiques d'autors dels darrers anys que han treballat l'obra d'Almond. I per això no és estrany que, als seus últims articles, ell es de

mal" de les forces i dels continguts. Una correcta teoria de les formacions socials ha de tenir en compte i analitzar la diversitat de les sectors clau i clau del procés, ideològica i material, i de tant influència a la institució en els individus i en les cultures polítiques dels principals que van agitant a organitzar l'aparell de la seva lluita amb la natura i en les diverses condicions socials. El mètode de base de la Cultura Política però, doncs, una actitud de subratllament, no d'anul·lació d'elements existents diferenciats. En el terreny polític, el d'anul·lació, el emprat per Althusser, no obtindran l'essencialitat sinó la uniformitat tenint com a base de l'ideal per necessitats externes i internes (51).

Especialment en el tema nacional, hem vist en l'etnocentrisme, des de diverses escoles ideològiques, quan esdevé el procés de creació de les nacions amb el procés que viu Europa amb el capitalisme ascendent. Naixent de l'interès tota la problemàtica de les comunitats externes a aquests moments, fins i tot a Europa, les divergències de canvi social que ja s'havien produït avui al món, com la revolució russa mateixa, malgrat les promesses més importants dels fundadors del marxisme, mostren que en qualsevol formació social pot haver-hi algun factor que alteri, com a mínim parcialment, de terminat comportament esperat d'acord amb algun model (52).

Conclusió tercera:

Un mètode correcte d'estudi de la Cultura Política, d'acció de grup social o d'individu (aquest segon com a instrument analític per identificar la complexitat de la global), ha de poder considerar tots els aspectes diferenciats de les for-

amb els seus heterogenis resultats però a la complexitat de les
cultures polítiques, en tot cas, caldrà que es troben en con-
front amb els seus límits (1/5).

Per últim, crec que una Cultura Política responsable i específica
serà aquella que tendeixi a la neutralització de la complexitat, a ri-
guir i a descompondre que si bé en hem d'anar-hi molt acurats que
ens portem a respectar un ordre, a respectar que respectem les
contradiccions que ens confronten i que ens portem a ens enfrontar
amb les Cultures polítiques, creant un espai en què la societat
política, l'economia, la vida exterior de l'home, la democràcia, i els
subjectes de Cultura Política no restin il·luminats per la manca de
consciència més que de la pràctica social que permet el desenvolupament
ment més de les nostres potencialitats. Serà el moment que
des de la diversitat i l'especificitat dels béns culturals, podem
gavellar de la nostra identitat d'interessos socials.

En aquest document, consciat de la dificultat de desenvolupar
detalladament moltes de les idees exposades, heu de reconèixer --
que no podem enunciar cap conclusió i que cal deixar la qüestió --
com un tema obert que, per si juntament amb tot el que s'ha dit
darrerament, ja provoca la curiositat per a prosseguir aquest
treball.

NOV 12 - 11:30 - 1951

- (1) - Recordem, per exemple, la definició que dona Montesquieu de l'"Esprit General" dels pobles: "Plusieurs choses gouvernent les hommes: le climat, la religion, les lois, les maximes du gouvernement, les exemples des choses passées, les mœurs, les manières; d'où il se forme un esprit general qui en résulte... C'est au législateur à suivre l'esprit de la nation... et en suivant notre génie naturel". Recordem també la importància que dona als costums en concret: "En général, les peuples sont très attachés à leurs coutumes;... il ne faut donc pas les -- changer, mais les engager à les changer eux-mêmes". "De l'Esprit des Loix", Livre XII, Chapitre IV, V i XIV, Editions -- Garnier, Paris 1961 (Els subratllats són meus)
- (2) - Anouar Abdel Malek: "Marx e la sociologia delle civiltà" intervenció feta al simposium organitzat per la UNESCO a París del 8 al 10 de maig de 1968 sota el títol "Il ruolo di Karl Marx nello sviluppo del pensiero scientifico contemporaneo". Les ponències han estat publicades en dos volums sota el títol "Marx vivo: La presenza di Karl Marx nel pensiero contemporaneo" publicats per Arnoldo Mondadori, Verona 1969. La ponència d'Anouar Abdel Malek és al volum II pàgs. 242-270.
- (3) - Hans Kohn: "The Idea Of Nationalism", Collier Books, Second - Printing, 1969. Pàg. 4. Aquí l'autor es refereix àdhuc a una "tendència natural": "there is a natural tendency in man - -- and by "natural tendency" we mean a tendency which having been produced by social circumstances from time practically immemorial, appears to us as natural-...".
- (4) - Karl Mannheim: "Llibertat, Poder i Planificació Democràtica" - Edicions 62 Barcelona 1965, pàgs. 90-91.
- (5) - Pierre Vilar: "Catalunya dins l'Espanya Moderna: Recerques sobre els fonaments econòmics de les estructures nacionals" Edicions 62, Barcelona 1965, Vol. I, pàg. 44. Per a reforçar el seu argument Vilar esmenta l'afirmació de l'historiador noruec Halvdan Koht que "l'ascensió successiva de les classes socials és un dels factors més importants en la formació d'una societat nacional". Aquest mateix historiador noruec, en el seu famós article "The Dawn of Nationalism in Europe", American Historical Review, January 1947, es proposa la recerca dels elements polítics i psicològics en el que ell anomena "primitiu nacionalisme" de l'Estat Medieval, i afirma: " Like other ideological political terms, nationalism has gone through many changes in the course of historical development, perhaps -

even more than others because it is just as much a psychological as a political term" (Subr tllat meu).

- (6) - Un autor que posa especial èmfasi en la descripció d'aquestes tècniques és Carlton Hayes a "The Historical Evolution of Modern Nationalism", R. Smith, New York 1931.
- (7) - Hans Kohn, op. cit. pàg. 3. També Edward Hallett Carr a --- "Nationalism and after", Mac Millan, New York 1968, pàg. 39: "The modern nation is a historical group".
- (8) - Veure la tesi doctoral de Solomon F. Bloom. "The World of Nations: a study of the national implications in the work of Karl Marx", Columbia U. Press 1947, reprinted by AMS Press, N.Y. 1967, especialment al capítol segon on parla de la concepció social de la nació moderna. Aquest és sens dubte un dels millors treballs sobre el tractament de la nació a l'obra de Marx.
- (9) - Karl Marx: "Manifiesto del Partido Comunista", Ediciones Peepo, Medellín 1971, pàgs. 25-26 i 52.
- (10) - Karl Kautsky a "Nationalität und Internationalität" a "Ergänzungshefte zur Neuen Zeit", n. 1, 1908, pàg. 11.
- (11) - Andreu Nin: "El moviment d'emancipació nacional: l'aspecte teòric i la solució pràctica de la qüestió", reedició d'Edicions Catalanes de París 1970, pàg. 131.
- (12) - J.V. Stalin: "El Marxismo y la Cuestión Nacional", a Obras - Tomo 2, Ediciones en Lengua Extranjera, Moscó 1953, pàg. - 316.
- (13) - J.V. Stalin, op. cit. pàg. 316.
- (14) - E.B. Tylor: "Primitive Culture: Researches into the Development of Mythology, Philosophy, Religion, Language, Art and Customs", Murray, London 1871.
- (15) - Otto Bauer: "Die Nationalitätenfrage und die Sozialdemokratie" 3ª edició. Viena 1924, pàg. 135.
- (16) - Maxime Rodinson: "Le Marxisme et la Nation" a "L'Homme et la Société" nº 7, pàg. 137. Rodinson defensa Bauer dels atacs de Stalin i assenyala la influència de Bauer en Lenin, sobre

el concepte de nació, en un major grau de la que pogués tenir el propi Stalin. Aquesta mateixa opinió ja s'expressava -- per Helene Carrère d'Encausse: "Communisme et Nationalisme" a Revue Française de Sciences Politiques, Juny 1960, p. 23.

- (17) - L'exemple típic d'aquesta visió és l'obra de Walt Whitman -- Rostow: "The stages of Economic Growth. A non-communist manifesto", Cambridge University Press, 1960.
- (18) - Yvon Bourdet: "Proletariat Universel et Cultures Nationales" a la Revue Française de Sociologie, Vol. XIII, 1972, pàg. -- 164. Bourdet argumenta, com un exemple, l'error de la creença en un procés d'industrialització uniforme: "il semblerait que l'industrialisation, dès lors qu'elle se développe sur un terrain y produit des effets homogènes et uniformes... L'expérience historique des progrès de l'industrialisation a invalidé cette vision sommaire. Hilferding, Max Adler et Otto Bauer ont observé dans le développement industriel de l'Empire (autro-hongrois) ce que les économistes d'aujourd'hui ne cessent de constater: la diversification des situations et l'accroissement des inégalités, diversification, en un sens, provoquée et, en tout cas, accrue par les inégalités culturelles" op. cit. pàg. 161.
- (19) - Anouar Abdel Malek, op. cit. pàg. 259.
- (20) - Ibid. pàg. 260-269.
- (21) - Ibid. pàg. 263.
- (22) - Maxime Rodinson: "Islam et Capitalisme", Editions du Seuil, -- París, 1966, pàg. 15. En aquest mateix text, Rodinson declara basar-se exclusivament en les tesis sociològiques i fa explícit el seu mètode d'anàlisi de les realitats culturals, -- dins el marc del marxisme. Aquesta també és la línia seguida en el seu darrer llibre sobre el tema: "Marxisme et Monde Musulman", Editions du Seuil, París 1972.
- (23) - Una bona exposició del mètode d'anàlisi històrica i de les -- llacunes en les eines d'investigació sociològica és la introducció de Pierre Vilar a la seva esmentada obra, "Catalunya dans l'Espanya Moderne" Pàg. 17-44.
- (24) - Ibid. pàg. 38. Aquí Vilar retreu a la Sociologia la manca -- d'instruments d'anàlisi per a aquest fenomen: "... si la so-

ciologia contemporània disposava d'un mètode original d'estudi en aquest camp, l'historiador no tindria el dret de negligir-lo. És possible que un determinat test, un determinat procediment estadístic, una determinada experiència psicològica, imaginada pel sociòleg, ofereixi útils suggeriments -- per al maneig de les fonts, bé que la major part d'aquests procediments (enquestes orals, sociogrames) siguin poc utilitzables en el passat, i que els grups més rebels o llur utilització, fins en sociologia, siguin justament els "pobles", les "nacionalitats", les "nacions". ... També la sociologia moderna és, encara més que no la història, tímida i fugissera davant el fet "nació".

- (25) - Anouar Abdel Malek: op. cit. pàg. 265.
- (26) - Veure les precisions fetes sobre el terme "nació" per Benjamin Akzin a: "Estado y Nación", Breviarios del Fondo de Cultura Económica, México 1968, especialment el capítol tercer, el començament del qual descriu les nacionalitats com: "los grupos étnicos políticamente conscientes... en tanto que no se han hecho dominantes en un Estado independiente". Prt de - la Rib, a "La Nacionalitat Catalana" (Col. Popular Barcino, Barcelona 1934) també analitza la relació "nació" i "nacionalitat" a la recerca d'una solució factible per al cas català o bé per el cas polonès de pre-guerra, per exemple.
- (27) - Sobre la polèmica entre "estatistes" i "etnicistes" veure -- Anthony D. Smith a: "Theories of Nationalism", Dockworth, - Londres 1971, pàg. 174-180.
- (28) - David Easton "The Political System", Alfred A. Knopf, Ninth-Printing March 1968. Al capítol XI reconsidera allò que alcahores ja s'esbossa com una teoria general de la política, la de l'equilibri general, extrapolada de la Teoria Econòmica.
- (29) - Martin Landau: "The Myth of Hyperfactualism in the Study of American Politics", a "Political Science Quarterly" September 1968, pàg. 378-399, dóna bàsicament una resposta als atacs - de David Easton al "Political System".
- (30) - Inter University Research Seminar on Comparative Politics: - "Research in Comparative Politics", a "American Political -- Science Review", vol. XLVII, n. 3, September 1953. pàg. 641-657.

- (31) - Albert Somit and Joseph Tanenhaus: "The development of American Political Science", Allyn and Bacon, Boston 1967. Especialment el capítol XII: "Political Science as a learned discipline: behavioralism". Per a aquests autors el credo behaviorista es pot resumir en això: 1) Predicció i explicació. 2) Dades observables. 3) Quantificació. 4) Teorització a nivell general, mitjà i particular. 5) Investigació "pura". 6) "Value free". 7) Treballs interdisciplinaris. 8) Metodologia crítica.
- (32) - Ibid. pàg. 183. Aquí els autors declaren la paternitat de Charles E. Merriam sobre el "behavioralisme", essent els seus "avis" Burgess, Lowell i Bentley.
- (33) - Harry Eckstein: "A perspective in Comparative Politics, Past and Present". a: H. Eckstein i David Apter (eds.): "Comparative Politics. A reader", The Free Press, New York 1963, pàgs. 3-32.
- (34) - Gabriel Almond pot ésser considerat "l'autor més citat dins del camp de "comparative politics" per la gran acceptació que rep el seu famós article "Comparative Political Systems" publicat al "Journal of Politics" vol. 18, 1956. Fegiu us del repertori de, ed.: "Political Behavior: a reader in theory and research", Glencoe, Free Press 1956
- (35) - Gabriel Almond & C. Bingham Powell Jr.: "Comparative Politics A developmental approach", Little Brown & Company, Boston - 1966, pàg. 5.
- (36) - Ibid. pàg. 7. "The slogan under which this realistic-empirical tendency goes is "the behavioral approach".
- (37) - Gabriel Almond: "The American people and Foreign policy" Frederick Praeger, New York 1968 (eighth printing), pàg. XXX.
- (38) - Ibid. pàg. 9:
- (39) - Ibid. pàg. XXX.
- (40) - Gabriel Almond "Comparative Political Systems" op. cit. pàg. 36. Young C. Kim a: "The concept of Political culture in comparative politics" a "The journal of Politics" May 64, pàg. 2320, confirma l'origen i primer ús, en aquest sentit, del terme. També Moshe M. Czudnowski a: "A salience dimension of Politics for the study of political culture". American Political Science Review, September 68, pàg. 878, parla d'Almond

com del primer autor a utilitzar aquest concepte l'any 1956 a l'article aquí dalt esmentat. Lucien Pye i Sidney Verba - poden ésser considerats com els més immediats col·laboradors d'Almond en la construcció d'aquest model i teoria, cosa que justifica que siguin esmentats tan sovint en aquest treball àdhuc com a responsables d'algun element del model.

- (41) - Gabriel Almond: "Comparative Political Systems" op. cit. pàg. 36.
- (42) - Gabriel Almond and ~~Sidney~~ Verba: "The Civic Culture: Political Attitudes and Democracy in five nations", 1963, Princeton University Press (edició original); 1965 Little Brown — and Co., Boston (Edició de butxaca). Existeix una edició en castellà: "La cultura Cívica: Estudio sobre la participación Política Democrática en cinco naciones", Colección Fundación FOESSA, Serie Estudios, Euroamerica, Madrid 1970. (Les cites són de l'edició de butxaca, fora d'indicació contrària).
- (43) - Lucian Pye: "Int^{er}section: Political Culture and Political Development" a Lucian Pye and Sidney Verba (eds): "Political — Culture and Political Development" Princeton University Press 1965. pàg. 4. Justament Pye addueix aquesta necessitat d'una nova classificació enfront als intents d'uniformització de l'estudi dels sistemes, per enriquir els resultats amb el — màxim de dades sobre les particularitats dels pobles (de les seves cultures): "Some have sought to reduce all of politics to the universal and the generalizable, by speaking in terms of such abstractions as the "state", "sovereignty", "power", and "political man", as though these shadows of politics are the same from place to place and from day to day".
- (44) - Ibid. pàg. 9
- (45) - G. Almond and S. Verba: "The Civic Culture", op. cit., pàg. IX. En aquest sentit, Almond esmenta com ~~aprenguts~~ ^{aprenguts} del seu estudi, els següents autors (com a exemples): Plató, — Rousseau, Tocqueville i Bagehot.
- (46) - Ibid., pàg. 41, "In particular, we are interested in understanding democratic political systems" (subratllat meu).
- (47) - Lucian W. Pye: "Political Culture", a "International Encyclopedia of the Social Sciences", Mac Millan 1968, Vol. 12, pag 218-225. El capítol segon ("Cross-National Research and Poli

tical Behavior: Some Considerations of Method") i els apèn--
dix A - ("Sampling and Sample Error") B - "(Interview Schedu
les)", i C - ("Political Life-History Interview") de l'edició
original de "The Civic Culture" (1963), contenen una discus
sió dels problemes metodològics de les investigacions pluri
nacionals ("cross-national"), i la descripció de la mostra -
i del qüestionari utilitzats.

- (48) - Lucian Pye: "Introduction: Political Culture and Political -
Development", op. cit., pàg. 6-7.
- (49) - Sidney Verba: "Comparative Political Culture", a: "Politi---
cal Culture and Political Development", op. cit., pàg. 130.
- (50) - G. Almond: "Introduction: A Functional Approach to Compar ti
ve Politics" a: "G. Almond and J.S. Coleman: "The Politics -
of the Developing Areas". Princeton University Press, 1960,
pàg. 4. També a G. Almond and G. Bingham Powell Jr.: "Comm
nitive Politics: a development approach", op. cit., pàg.
21 i 22.
- (51) - G. Almond and G. Bingham Powell Jr.: "Comparative Politics.."
Ibid. pàg. 22.
- (52) - Veure per exemple: G. Almond and S. Verba: "The Civic Culture
op. cit., pàg. 337: "The five nations we have studied are --
democracies, though quite different from one another in their
characteristics and their political histories" (Subratllat -
meu).
- (53) - Ibid., pàg. 8 i 9
- (54) - Ibid., pàg. 8
- (55) - Lucian Pye: "Political Culture" , IEofSC, op. cit., pàg. 221
- (56) - G. Almond i S. Verba: "La Cultura Cívica..." op. cit., pàg.
22. Aquí els autors esmenten l'opinió d'Edward A. Shils (a:
"Demagogues and Cadres in the Political Development of the -
New States", Committes on Comparative Politics, Social Scien
ce Research Center) completant la visió de C.P. Snow (a: "The
Cultures and the Scientific Revolution" N.Y. 1961) sobre --
L'exager de" dicotomia entre la cultura humanística i la cièn
tífica-tècnica fent esment de la manca d'una tercera cultura
la cultura cívica que en "incloure les altres dues cultures,

la científica i la humanística-tradicional, les habilita per a la mútua influència i intercanvi, sense que es destrueixin ni polaritzin l'una en front a l'altra" (subratllat meu).
 Justament els autors (Almond i Verba) atribueixen la paternitat del títol de l'obra (The Civic Culture) a Chile per -- aquest ús del terme en aquest seu treball de l'any 1961 i -- així com per altres exemples anteriors sobre el concepte de "civisme".

- (57) - G. Almond and S. Verba: "The Civic Culture", op. cit., pàg.-313-315, per exemple.
- (58) - Ibid., pàg. 372. Amb la mateixa orientació, el treball de S. Verba: "Comparative Political Culture" op. cit..
- (59) - G. Almond and S. Verba: "The Civic Cultures", op. cit., pàg. 338: "Recent studies of political behavior call the rationality-activist model into question, for its becoming clear -- that citizens in democracies rarely live up to this model".
- (60) - Ibid., pàg. 366. Com un exemple d'aquesta mena per l'estabilitat afegida a la democràcia, veure a la mateixa obra -- "Political Culture and Stable Democracy", pàg. 360-365.
- (61) - G. Almond i S. Verba: "La Cultura Cívica", op. cit., pàg. 45-46. Els autors donen l'exemple de la Confederació del Sud, durant la Guerra Civil Nord-americana, com a "subcultura estructural".
- (62) - Lucian Pye: "Political Culture", IE of SC, op. cit., pàg. 220. Segons avís de la defensa del model de participació moderada.
- (63) - Ibid., pàg. 218: "A political culture is the product of both the collective history of a political system and the life histories of the members of the system".
 Les poquíssimes i orientades al·lusions històriques en el cas d'Alemanya i Itàlia són un bon exemple d'aquest ahistorisme. Per una crítica en aquest sentit, veure, a "Government and Opposition", July 1967, pàg. 469-70.
- (64) - G. Almond and S. Verba: "The Civic Culture" (edició original, 1963) op. cit., pàg. 51.
- (65) - G. Almond i S. Verba: "La cultura Cívica", op. cit., pàg. 249

- (65) - Ibid., pàg. 245
- (66) - Veure, Justament, el capítol cinquè, "The Obligation to participate", "The Civic Culture", op. cit., pàgs 117-135, com - un exemple d'argumentació en favor de la participació moderna.
- (67) - Per exemple, S. Verba: "Comparative Political Cultural", op. cit., pàg. 523.: "Since an individual's involvement in society is likely to be only peripherally political since he is - likely to invest more concern and affect in his personal relations or economic relations than in his political ones - it is likely that he will structure his political attitudes in ways that derive from his structuring of attitudes toward these more salient areas of activity rather than in terms of the ways in which political scientists or political theorists structure the political world" (subratllat meu).
- (68) - Veure a G. Almond i S. Verba: "La Cultura Cívica", op. cit., pàg. 458-9, la història política d'una dona comunista italiana, participant a la resistència, com a curiosa mostra d'alienació. No cal dir que en aquesta obra discutirem aquest concepte d'alienació capgirada.
- (69) - G. Almond and S. Verba: "The Civic Culture", op. cit., pàg. 366-369, i especialment el capítol XI: "Political Socialization and Civic Competence" Young G. Kim a: "The Concept of Political Culture in Comparative Politics", op. cit., pàg. - 332, parla de la Cultura Política com a model de legitimització del lideratge.
Edward W. Lehman a: "On the Concept of Political Culture: a Theoretical Reassessment", Social Forces 50 (3), March 1972, també parla de la dimensió de legitimització, de la Cultura Política.
- (70) - G. Almond: "The American People and Foreign Policy", op. cit pàg. XXX.
- (71) - Les diverses classificacions dels sistemes polítics elaborades per Almond són:
G. Almond: "Comparative Political Systems", op. cit., pàg. 34 i ss.: "Anglo-American, non western Continental Europe, Pre-industrial, Totalitarian political systems".
G. Almond: "A comparative study of interest groups and the political process"; American Political Science Review March 1958, pàg. 275: Anglo-American Systems, the varieties of non-

western political systems, the French-Italian "crisis" system, and the "working multiparty" systems of the Scandinavian and the Low Countries".

G. Almond: "Introduction: A Functional Approach to Comparative Politics", op. cit., pàgs. 3-26, on utilitza la diferència entre "western and non-western political systems".

G. Almond and G. Bingham Powell Jr.: "Comparative Politics." op. cit., pàg. 217: Primitive Systems, Traditional, Modern (amb una qualificació de sistemes amb infra-estructures polítiques diferenciades): Ciutat-Estat, Democràtic (Gran Bretanya, IV Rep. Francesa, Mèxic, i.e.), Autoritari (URSS, Alemanya Nazi, Espanya, Brasil), Premovilitzats: Ghana, Nigèria. Aquesta classificació que és la més perfeccionada de les d'Almond, si bé no fa esment a la diferència entre "occidental" i "no-occidentals", la diferència hi és implícita en el tractament donat als països, i a les seves estructures polítiques, modernitzades o no.

- (72) - Per exemple: G. Almond and S. Verba: "The Civic Culture" op. cit., pàg. VII: "western and non-western countries".
- (73) - Veure Ibid., pàg. 3, on Almond esmenta la necessitat de transmissió de la Cultura política occidental a les joves nacions i les dificultats d'aquest procés: "the transfer of the political culture of the western democratic states to the emerging nations encounters serious difficulties".
- (74) - G. Almond: "Comparative Political Systems", op. cit., pàg. 3
- (75) - G. Almond and G. Bingham Powell Jr.: "Comparative Politics." op. cit., pàg. 2: "Clearly the dominant core of the field -- consisted of the European "great powers", and whatever there was of general theorizing about forms of government and patterns of politics was based upon this small, though salient sample of political systems". Almond resumeix en tres les crítiques dirigides a l'enfocament tradicional: Parroquialisme, Configuració individual (país per país), i Formalisme (Institucions, formes legals, etc.). (Veure ibid. pàg. 2-5)
- (76) - G. Almond and S. Verba: "The Civic Culture" op. cit. pàg. 10
- (77) - Ibid., pàg. 8 (Nota: Sóc jo el primer interessat a posar el mot occidental entrecomat en no acceptar aquestes criteris classificatoris geogràfico-ideològics, o sigui etnocentristes. Així mateix es podria dir del terme "Nord-americà" referit als Estats Units.)

- (78) - Ibid., pàg. 1. Sociocentrisme portat a extrems ridículs en parlar del "continent"
- (79) - Ibid., pàg. X.
- (80) - José Jiménez Blanco: "Presentación", a "La Cultura Cívica", op. cit., pàg., 7-11. Aquest autor es mostra més optimista sobre la democràcia a USA i Gran Bretanya que els propis Almond i Verba. Si bé també retreu els actuals fenòmens de -- contestació, crec que s'equivoca en parlar de "happy end" a 1963 puix aquests actuals problemes ja hi eren presents. Si aleshores l'estudi d'Almond no va servir per detectar-los no és res més que una prova de la dubtosa validesa dels resultats de l'estudi.
- (81) - Ibid., pàg. 210-214
- (82) - Com diu Pierre Vilar a "Catalunya dins l'Espanya Moderna ..." op. cit., pàg. 39, "La capacitat d'acció col·lectiva és, per a l'historiador, el millor "text", el millor "sociograma".
- (83) - G. Almond and S. Verba: "The Civic Culture", op. cit., pàg. 28 i 29.
- (84) - Richard R. Pagen "The transformation of Political Culture in Cuba" Stanford University Press, Stanford, 1969.
- (85) - Per exemple la comparança entre la Cultura Política segons Almond i la "consciència cívica" d'Althusser. Louis Althusser: "Ideologia ed apparati ideologici di Stato", a "Critica marxista", Settembre/Ottobre 1970, pàg. 22-65.
- (86) - Un treball posterior a aquesta obra seria considerar l'aplicació d'un model de Cultura Política per analitzar les diferències político-culturals entre els pobles de l'Estat Espanyol.
- (87) - Veure el capítol IV d'aquesta obra.

LOANS - CAPITAL I

- (1) - Althusser, Louis: Verles, S.: "Theorie des Überbaus", op. cit., pàg. 31.
 Louis Althusser analitza una de les bases principals sobre les quals reposa la ideologia marxista-leninista.
- (2) - Ibid., pàg. 32-33. Althusser, op. cit., pàg. 201. Louis Althusser analitza la ideologia marxista-leninista i el paper de la ideologia en el projecte bibliogràfic.
- (3) - Althusser, Louis: "Theorie des Überbaus", op. cit., pàg. 31.
 Louis Althusser analitza una de les bases principals sobre les quals reposa la ideologia marxista-leninista.
- (4) - Althusser Louis: "Theorie des Überbaus", op. cit., pàg. 270.
 Louis Althusser analitza una de les bases principals sobre les quals reposa la ideologia marxista-leninista.
- (5) - Althusser Louis: "Theorie des Überbaus", op. cit., pàg. 31.
- (6) - Althusser Louis: "Theorie des Überbaus", op. cit., pàg. 4.
 A la introducció de l'obra d'Althusser, Louis Althusser analitza una de les bases principals sobre les quals reposa la ideologia marxista-leninista.
- (7) - Verles, S.: "Theorie des Überbaus", op. cit., pàg. 515.
 Verles analitza l'origen cultural de l'entorn de la ideologia marxista-leninista.
- (8) - Es podrien mencionar obres com la de Théot "Les origines, l'évolution, la culture", descomposició de la ideologia marxista-leninista, amb a paràmetres dels moderns estudis antropològics.
- (9) - Harris, Marvin: "The rise of Anthropological Theory. A History of Theories of Culture", New York, Thomas Y. Crowell, 1969.
 És una història crítica del pensament antropològic. (Vegeu també la versió italiana: "L'evoluzione del pensiero antropologico", Il Mulino, Bologna 1971).
- (10) - Ibid., pàg. 90-97. Harris fa una crítica foratge de l'obra de Hegel, negant-li tot el seu valor.
- (11) - Segons Harris, trobem en Marx els següents principis de "l'estructura del materialisme cultural": 1) Divisió dels sistemes socio-culturals en tres parts: base tècnica econòmica, organització social i ideologia. 2) L'explicació de la ideologia

- En el libro "El mito del indio" se afirma que el indio es un ser humano que ha sido sometido a una serie de transformaciones que lo han convertido en un ser humano "civilizado".
- (12) - Wallerstein, Immanuel: "The Modern World-System", Berkeley, 1974. En este libro se afirma que el mundo moderno es el resultado de una serie de transformaciones que lo han convertido en un ser humano "civilizado".
- (13) - Bernal, James H.: "The Black Atlantic", New York, 1969. En este libro se afirma que el mundo moderno es el resultado de una serie de transformaciones que lo han convertido en un ser humano "civilizado".
- (14) - ibid., 1974. En este libro se afirma que el mundo moderno es el resultado de una serie de transformaciones que lo han convertido en un ser humano "civilizado".
- (15) - Wallerstein, Immanuel: "The Modern World-System", Berkeley, 1974. En este libro se afirma que el mundo moderno es el resultado de una serie de transformaciones que lo han convertido en un ser humano "civilizado".
- (16) - Benedict, Ruth: "Patterns of Culture", New York, 1934. En este libro se afirma que el mundo moderno es el resultado de una serie de transformaciones que lo han convertido en un ser humano "civilizado".
- (17) - Harris, M.: "The Rise of Anthropological Theory", pp. 213-214, pag. 541.
- (18) - Leach, M.: "The Study of National Character", pp. 213-214, pag. 72.

- (19) -- Ibid., pàg. 72.
- (20) -- Adorno, Theodor and Levinson, Daniel E.: "Hindenburg and Hitler: The history of Social Democracy and National Socialism, 1918-1933", Globe Yearbook of Social Indicators, Atlantic, N. York, 1974, Vol II, pàg. 276.
- (21) -- Ibid., pàg. 73.
- (22) -- Adorno, Theodor: "Psychological Problems of National Socialism", National Politics, Vol. I, 1938, pàg. 100.
- (23) -- Ibid., pàg. 111.
- (24) -- Head, R.: "National Character", a Shedden, A.B. (ed.): "Anthropology Today" Chicago, University of Chicago Press, 1953, - pàg. 643.
- (25) -- Head, R.: "The Study of..." pàg. 74.
- (26) -- Kluckhohn, Clyde: "The Concept of Culture", a Kluckhohn, Richard (ed.): "The concept of Culture", New York, The Free Press of Glencoe, 1952.
- (26 bis) -- Head R.: "Nationality in History and Politics", London, Routledge and Kegan Paul, 1944.
- (27) -- Esteva, Glòria: "Cultura y Personalidad", A. Rodondo editor, Barcelona 1973, pàg. 163. Esteva dona el següent concepte - "d'ètnia": "La unitat humana d'anàlisi com un grup constituïent una varietat cultural, diferenciada d'altres per la possessió de formes de vida distintes i per la possessió d'una concepció d'un grup ètnicament constituïda". Pàg. 163-164.
- (28) -- Ibid., pàg. 152-153. Esteva cita Hernández Pidal com a exemple: "Els fets de la història no es reforcen, però l'home que - realitza la història és sempre el mateix...". Un tractament crític de la tradició literària dels estudis del "caràcter nacional" és el de Jaravell, José Antonio: "Sobre

of 1969, p. 100. In the same year, the author of the book "The Psychology of the Individual" (1969) wrote: "The individual is a complex of many factors, and the individual is a complex of many factors, and the individual is a complex of many factors." (1969, p. 100). In the same year, the author of the book "The Psychology of the Individual" (1969) wrote: "The individual is a complex of many factors, and the individual is a complex of many factors." (1969, p. 100).

- (32) - Ibid., p. 100. "The Psychology of the Individual" (1969), p. 100.
- (33) - Ibid., p. 100. "The Psychology of the Individual" (1969), p. 100. "The individual is a complex of many factors, and the individual is a complex of many factors." (1969, p. 100). In the same year, the author of the book "The Psychology of the Individual" (1969) wrote: "The individual is a complex of many factors, and the individual is a complex of many factors." (1969, p. 100).
- (34) - Ibid., p. 100. "The Psychology of the Individual" (1969), p. 100. "The individual is a complex of many factors, and the individual is a complex of many factors." (1969, p. 100).
- (35) - Ibid., p. 100. "The Psychology of the Individual" (1969), p. 100. "The individual is a complex of many factors, and the individual is a complex of many factors." (1969, p. 100).
- (36) - Ibid., p. 100. "The Psychology of the Individual" (1969), p. 100. "The individual is a complex of many factors, and the individual is a complex of many factors." (1969, p. 100).
- (37) - Ibid., p. 100. "The Psychology of the Individual" (1969), p. 100. "The individual is a complex of many factors, and the individual is a complex of many factors." (1969, p. 100).
- (38) - Ibid., p. 100. "The Psychology of the Individual" (1969), p. 100. "The individual is a complex of many factors, and the individual is a complex of many factors." (1969, p. 100).

and *Journal of Personality*, 1954, 22(1), 100-101. See also *Journal of Personality*, 1954, 22(1), 100-101.

- (42) - *Journal of Personality*, 1954, 22(1), 100-101. See also *Journal of Personality*, 1954, 22(1), 100-101.
- (43) - *Journal of Personality*, 1954, 22(1), 100-101. See also *Journal of Personality*, 1954, 22(1), 100-101.
- (44) - *Journal of Personality*, 1954, 22(1), 100-101. See also *Journal of Personality*, 1954, 22(1), 100-101.
- (45) - *Journal of Personality*, 1954, 22(1), 100-101. See also *Journal of Personality*, 1954, 22(1), 100-101.
- (46) - *Journal of Personality*, 1954, 22(1), 100-101. See also *Journal of Personality*, 1954, 22(1), 100-101.
- (47) - *Journal of Personality*, 1954, 22(1), 100-101. See also *Journal of Personality*, 1954, 22(1), 100-101.
- (48) - *Journal of Personality*, 1954, 22(1), 100-101. See also *Journal of Personality*, 1954, 22(1), 100-101.
- (49) - *Journal of Personality*, 1954, 22(1), 100-101. See also *Journal of Personality*, 1954, 22(1), 100-101.

B. From, 1939 (Les citacions de la traducció catalana: "El factor biològic en l'evolució", "Revista de Cultura Econòmica", 1939, p. 11).

Kardiner, A. "The individual in a social context", New York, Columbia University Press (Traducció catalana: "El individu en el context social", "Revista de Cultura Econòmica", 1939, p. 11).

(63) - From, B.: "The individual in a social context", op. cit., p. 11.

(64) - Ibid., p. 11.

(65) - Kardiner, A.: "The individual in a social context", New York, Columbia University Press (Traducció catalana: "El individu en el context social", "Revista de Cultura Econòmica", 1939, p. 11). (Les citacions són de la versió catalana: "El individu en el context social", "Revista de Cultura Econòmica", 1939, p. 11).

(66) - Kardiner, A.: "The individual in a social context", op. cit., p. 11.

(67) - Ibid., p. 11.

(68) - Linton, R.: "The Study of Man: An Introduction", Appleton-Century, New York, 1939. (Les citacions són de la versió catalana: "El estudi del home", "Revista de Cultura Econòmica", 1939, p. 11).

(69) - Ibid., p. 11.

(70) - Ibid., p. 11.

(71) - Ibid., p. 11. Els factors que determinen l'"estatus", són principalment, segons, Linton, el sexe, l'edat i la relació biològica. "La classe social o la casta poques vegades els substitueixen", op. cit., p. 11.

(72) - Linton, R.: "The Cultural...", op. cit., p. 11.

(73) - Linton, R.: "The Study of Man...", op. cit., p. 11.

(74) - Ibid., p. 11.

(75) - From, B.: "The individual in a social context", New York, Holt Rinehart and Winston, 1939. (Les citacions són de la traducció catalana: "El individu en el context social", "Revista de Cultura Econòmica", 1939, p. 11).

- (88) - Hechter, H.: "The Study of...", op. cit., pàg. 656.
- (89) - Ibid., H.: "National Character...", op. cit., pàg. 656.
- (90) - Ibid., H.: "The Study of...", op. cit., pàg. 656.
- (91) - Ibid., H.: "National Character and the History of Propaganda" in Hechter, H. & Levinson, D.: "National Character and Modern Political Systems", New York, Free Press, 1951, pàg. 15-17.
- (92) - Hechter, H.: "The Study of...", op. cit., pàg. 656.
- (93) - Ibid., pàg. 10 i 11.
- (94) - Hechter, H.: "The Study of...", op. cit., pàg. 656.
- (95) - Hechter, H.: "The Study of...", op. cit., pàg. 656.
- (96) - Hechter, H.: "The Study of...", op. cit., pàg. 656.
- (97) - Hechter, H. & Levinson, D.: "National Character...", op. cit., pàg. 277.
- (98) - Hechter, H.: "The Study of...", op. cit., pàg. 110.
- (99) - Hechter, H.: "The Study of...", op. cit., pàg. 217-230.
- (100) - Hechter, H. & Levinson, D.: "National Character...", op. cit., pàg. 1008 ss.
- (101) - Hechter, H.: "The Study of...", op. cit., pàg. 84.
- (102) - Hechter, H.: "The Study of...", op. cit., pàg. 84.
- (103) - Ibid., pàg. 150 ss.
- (104) - Hechter, H.: "The Study of...", op. cit., pàg. 104 ss.
- (105) - Ibid., pàg. 105.
- (106) - Hechter, H.: "The Study of...", op. cit., pàg. 105.

- (107) - *Journal of Anthropology*, vol. 41, no. 1, 1941, p. 100.
- (108) - *Journal of the Royal Anthropological Institute*, vol. 41, 1941, p. 100.
- (109) - *Journal of the Royal Anthropological Institute*, vol. 41, 1941, p. 100.
- (110) - *Journal of the Royal Anthropological Institute*, vol. 41, 1941, p. 100.
- (111) - *Journal of the Royal Anthropological Institute*, vol. 41, 1941, p. 100.
- (112) - *Journal of the Royal Anthropological Institute*, vol. 41, 1941, p. 100.
- (113) - *Journal of the Royal Anthropological Institute*, vol. 41, 1941, p. 100.
- (114) - *Journal of the Royal Anthropological Institute*, vol. 41, 1941, p. 100.
- (115) - *Journal of the Royal Anthropological Institute*, vol. 41, 1941, p. 100.
- (116) - *Journal of the Royal Anthropological Institute*, vol. 41, 1941, p. 100.
- (116 bis) - *Journal of the Royal Anthropological Institute*, vol. 41, 1941, p. 100.
- (117) - *Journal of the Royal Anthropological Institute*, vol. 41, 1941, p. 100.
- (118) - *Journal of the Royal Anthropological Institute*, vol. 41, 1941, p. 100.
- (119) - *Journal of the Royal Anthropological Institute*, vol. 41, 1941, p. 100.

- (143) -- H. J. Eysenck, "The Psychology of Man", pp. 11-12, 1954.
- (144) -- H. J. Eysenck, "The Psychology of Man", pp. 11-12, 1954.
- (145) -- H. J. Eysenck, "The Psychology of Man", pp. 11-12, 1954.
- (146) -- H. J. Eysenck, "The Psychology of Man", pp. 11-12, 1954.
- (147) -- H. J. Eysenck, "The Psychology of Man", pp. 11-12, 1954.
- (148) -- H. J. Eysenck, "The Psychology of Man", pp. 11-12, 1954.
- (149) -- H. J. Eysenck, "The Psychology of Man", pp. 11-12, 1954.
- (150) -- H. J. Eysenck, "The Psychology of Man", pp. 11-12, 1954.
- (151) -- H. J. Eysenck, "The Psychology of Man", pp. 11-12, 1954.
- (152) -- H. J. Eysenck, "The Psychology of Man", pp. 11-12, 1954.

- (13) The following information is being furnished to you for your information only. It is not to be used for any other purpose than that for which it was originally intended. It is not to be used for any other purpose than that for which it was originally intended.
- (14) The following information is being furnished to you for your information only. It is not to be used for any other purpose than that for which it was originally intended. It is not to be used for any other purpose than that for which it was originally intended.

NOBLE - GUYTON, II

- (1) - Berelson, Bernard: "The Method of Political Science", University of Chicago Press, Chicago 1957, 2nd edition as editor, in: "Modern Values, Methods and Materials, and Applied Political Science in American Political Science", Chicago, 1958, 1960.
- (2) - Berelson, Bernard: "The Measurement of Political Attitudes", New York and London, 1957, in: "Measurement in Political Science", University of Chicago, 1957.
- (3) - Brannell, Charles: "Political Science and Politics", University of Chicago, 1959, 2nd edition, "The Political Science of the United States", The Free Press, 1960.
- (4) - Branson, David: "The Political Science of the United States", University of Chicago, 1959, 2nd edition, "The Political Science of the United States", The Free Press, 1960.
- (5) - Branson, David: "The Political Science of the United States", University of Chicago, 1959, 2nd edition, "The Political Science of the United States", The Free Press, 1960.
- (6) - Branson, David: "The Political Science of the United States", University of Chicago, 1959, 2nd edition, "The Political Science of the United States", The Free Press, 1960.
- (7) - Branson, David: "The Political Science of the United States", University of Chicago, 1959, 2nd edition, "The Political Science of the United States", The Free Press, 1960.
- (8) - Ibid, pag. 27 i 28
- (9) - Ibid, pag. 47.
- (10) - Ibid, pag. 114-115
- (11) - Erick, Bernard: "The American Science of Politics", Routledge and Kegan, Paul, London 1958, pag. 144. En la misma obra Erick describe en concreto l'idealisme de Merriam: "The scientific idealism" of Merriam seems most easily understood as an attempt to maintain belief by, as it were, "freezing", -- not rethinking, the traditional values, and by holding out the hope of a manipulative science that could alter social structure so as to reflect again these values", pag. 144.
- (12) - Versus l'ús d'aquest terme, veu especial, a: Bernard, Stephan "Possibilités d'évolution de la Science des Systèmes Politiques et Sociologiques", présentée par Antoine de Vail⁶ Congrès

Journal of the Association Internationale de Sciences Politiques" (Stans on endavant I.P.S.I. de l'octobre 1970, p. 2).

- (13) - Hudson, James, paper 577 on Hamilton, Alexander, *ibid.* John I. Hall and James H. H. Hall, *The Papers of Alexander Hamilton*, 1774-80, published by the New American Library, New York 1961, p. 301.
- (14) - de la Torre, Francisco, paper 577, in *El Poder Judicial*, 1966, p. 70.
- (15) - *ibid.*, p. 138-139, in *El Poder Judicial*, 1966, p. 70.
- (16) - Bentley, Arthur: "The American Constitution: A Study of the Principles of the Constitution", University of Chicago Press, Chicago 1961. Un volume qui contient plusieurs articles et des documents de la constitution américaine. En français, voir par exemple: "The American Constitution", Arthur Bentley, New York, 1951.
- (17) - Wilson, Woodrow: "Constitutional Government", *ibid.*, reprinted by The World Publishing Company, New York 1967, p. 30.
- (18) - *Ibid.*, p. 27. Wilson explique l'effet de distorsion que cela a eu sur le système constitutionnel, en disant: "It clearly put the constitutions of the States at a great disadvantage".
- (19) - Beard, Charles A.: "An Economic Interpretation of the Constitution of the United States", 1913, reprinted by the Modern Library edition, New York 1961.
- (20) - Almond, G. et Verba, S.: "The Civic Culture", *op. cit.*, p. IX. "In particular, this study owes its inspiration to -- the work of Charles E. Merriam. His "Civic Training" series formulated many of the problems with which this study is -- concerned, and his "New Aspects of Politics" suggested the methods that have been used in its execution".
- (21) - Crick, B.: "The American...", *op. cit.*, p. 135. En quelques mots, Crick résume en une note un texte, très descriptif et respectueux, de Francis Wilson, écrit de la nouvelle œuvre "The American Political Mind", New York 1949: "When Charles Beard published his 'An Economic Interpretation of the Constitution...' he was inaugurating... the economist, the hopeful tone of American social science... It was an atmosphere in which the character of the American mind and government of a previous generation

- (40) - Gellner, Ernest: "The Development of the Social Sciences in the Twentieth Century", in *Year Book of the Philosophy of Science*, 1961, vol. 1, pp. 1-11.
- (41) - Gellner, Ernest: "The Development of the Social Sciences in the Twentieth Century", in *Year Book of the Philosophy of Science*, 1961, vol. 1, pp. 1-11.
- (42) - Gellner, Ernest: "The Development of the Social Sciences in the Twentieth Century", in *Year Book of the Philosophy of Science*, 1961, vol. 1, pp. 1-11.
- (43) - Gellner, Ernest: "The Development of the Social Sciences in the Twentieth Century", in *Year Book of the Philosophy of Science*, 1961, vol. 1, pp. 1-11.
- (44) - Gellner, Ernest: "The Development of the Social Sciences in the Twentieth Century", in *Year Book of the Philosophy of Science*, 1961, vol. 1, pp. 1-11.
- (45) - Gellner, Ernest: "The Development of the Social Sciences in the Twentieth Century", in *Year Book of the Philosophy of Science*, 1961, vol. 1, pp. 1-11.
- (46) - Gellner, Ernest: "The Development of the Social Sciences in the Twentieth Century", in *Year Book of the Philosophy of Science*, 1961, vol. 1, pp. 1-11.
- (47) - Gellner, Ernest: "The Development of the Social Sciences in the Twentieth Century", in *Year Book of the Philosophy of Science*, 1961, vol. 1, pp. 1-11.
- (48) - Gellner, Ernest: "The Development of the Social Sciences in the Twentieth Century", in *Year Book of the Philosophy of Science*, 1961, vol. 1, pp. 1-11.
- (49) - Gellner, Ernest: "The Development of the Social Sciences in the Twentieth Century", in *Year Book of the Philosophy of Science*, 1961, vol. 1, pp. 1-11.
- (50) - Gellner, Ernest: "The Development of the Social Sciences in the Twentieth Century", in *Year Book of the Philosophy of Science*, 1961, vol. 1, pp. 1-11.

Vol. 1, p. 133.

- (51) - Dahl, R.: "The Behavioral Approach in Political Science", *Behavioral Science*, Vol. 1969, no. 14, pp. 1-11. Also in: "The Behavioral Approach in Political Science", ed. by R. Dahl, pp. 1-11, 1969, 1970, 1971, 1972, 1973, 1974, 1975, 1976, 1977, 1978, 1979, 1980, 1981, 1982, 1983, 1984, 1985, 1986, 1987, 1988, 1989, 1990, 1991, 1992, 1993, 1994, 1995, 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025.
- (52) - Dahl, R.: "The Behavioral Approach in Political Science", *Behavioral Science*, Vol. 1969, no. 14, pp. 1-11.
- (53) - Dahl, R.: "The Behavioral Approach in Political Science", *Behavioral Science*, Vol. 1969, no. 14, pp. 1-11.
- (54) - Dahl, R.: "The Behavioral Approach in Political Science", *Behavioral Science*, Vol. 1969, no. 14, pp. 1-11.
- (55) - Dahl, R.: "The Behavioral Approach in Political Science", *Behavioral Science*, Vol. 1969, no. 14, pp. 1-11.
- (56) - Dahl, R.: "The Behavioral Approach in Political Science", *Behavioral Science*, Vol. 1969, no. 14, pp. 1-11.
- (57) - Dahl, R.: "The Behavioral Approach in Political Science", *Behavioral Science*, Vol. 1969, no. 14, pp. 1-11.
- (58) - Dahl, R.: "The Behavioral Approach in Political Science", *Behavioral Science*, Vol. 1969, no. 14, pp. 1-11.

"Paving", ed. Bonanella, Barcelona 1967.

- (68) - Bonanella, R.: "Psychopathology", op. cit., pàg. 261.
- (69) - Ibid., pàg. 78-121.
- (70) - Ibid., pàg. 126-157.
- (71) - Ibid., pàg. 53-56.
- (71 bis) - Bonanella, R.: "On the Concept of the Political Subject", in "The Free Press of Vienna", 1973, pàg. 415-416.
- (72) - Aliens, G. & Forth, S.: "The Civic Culture", op. cit., pàg. 9-11. Aliens comenta aquesta característica derivada per Longwell com una de les font d'elaboració definitiva de la "cultura cívica".
- (72 bis) - Lippmann, V.: "A Preface to Politics", New York 1913, citat a London, H.: "On the Idea of Political Science", op. cit., pàg. 3339 i 340 on la seva anàlisi de la metodologia dels "papers per deducció" i la mentalitat repen en que els va portar a elaborar un mecanisme tan equilibrat.
- (73) - Crick, B.: "The American Science", op. cit., pàg. 197, on també comenta el paper de Lippmann com a precursor.
- (74) - Bonanella, R.: "Psychopathology", op. cit., pàg. 200. -- Aquí ell mateix reconeix que: "This leads to the apparent paradox that successful social adjustment consists in contracting the current diseases".
- (75) - Crick, B.: "The American", pàg. 145-146.
- (76) - Hall, M.: "The Concept of System in Political Science", a "Political Studies", October, pàg. 315-322.
- (77) - Ibid., pàg. 317.
- (78) - Ibid., pàg. 319. Veure també: Mc. Clung Lee, A.: "The Concept of Science", a "Social Research", Autumn 1965, pàg. 229-238.
- (79) - Easton, David: "The Political System", op. cit., pàg. 60, 78-79 veu el "disparfactuisme", pàg. 233-254, per "historicism".

- (80) - Idem, op. cit., p. 52-60.
- (81) - Miller, Bruce, Mr. "Big Boy" and the Little Boy, a "The Political Science Review", Vol. 1, No. 1, 1950.
- (82) - Miller, Bruce, The Political Science Review, Vol. 1, No. 1, 1950.
- (83) - Idem, p. 54-73. Segueu d'altres, en sistemes nous, desenvolupats després d'una anàlisi dels sistemes de la política i per efectes d'una guerra civil "In the Hobbesian sense... and cooperation becomes inevitable even for the selfish purposes of law and order". Un exemple d'aquesta alternativa és el Congo belga, el 1960, Idem, p. 82-83.
- (84) - Veure el desenvolupament d'aquest punt per Miller, B.P.: "Hegemony and Anarchy", op. cit., p. 733. Alguns parlers de l'obra d'Eston de que la nova innocència respecte a l'acció de "abdicar-continuar". Aquest text és un exemple del sistema contrari encara que es presenti de forma indirecta "...the United States would continue to function characteristically as a hegemony regardless of the any changes in its political structure in the last fifty years", a: Eston, D.: "A Framework...", op. cit., p. 94.
- (85) - Eston, D.: "A Framework...", op. cit., p. 86.
- (86) - Eston, D.: "A Systems Analysis of Political Life", John Wiley and Sons, New York 1965, p. 9-13: "It would indeed be an astonishing feat if from the present relatively barren theoretical soil of political research, a full-blown deductive theory were to spring up overnight, even if we are willing to yield that the nights of scientific investigation may content over many generations". Però de totes formes: "The reason for this is that even though a full-fledged general theory is probably beyond the reach of Political Science at this stage, however urgent the need for it may be, the development of a logically related set of concepts, an inductive conceptual framework at the highest level of abstraction, is vital if we are to establish the field in subject matters". També: p. 471-490. El següent text és sobre la teoria de Kaplan

(1) - Handwritten signature of the President, John F. Kennedy, dated 1961.

(2) - Handwritten signature of the President, John F. Kennedy, dated 1961. The signature is written in dark ink on a light-colored background. The text of the signature is "John F. Kennedy". The date "1961" is written below the signature.

600401

ROMAN -- CATHOLIC III

- (1) - G.Almond and S.Verba: "The Civic Culture", pp.iii. Viena, per exemple, p.1: "This is a study of the political culture of democracy and of the social structures and processes that sustain it".
- (2) - El concepte de Cultura Política, segons Almond, ja és utilitzat com una eina clàssica en l'estudi dels governs de forma comparada en l'obra de síntesi: G.Almond i E.Pavell: "Comparative Politics...", op.cit.
- (3) Bàsicament: "American People and Foreign Policy" , op.cit., i "The Appeals of Communism" , op.cit.
- (4) - Altres obres d'aquest període són: G.Almond and J.S.Coleman: "The Politics of the Developing Areas", op.cit.; G.Almond: "Political Systems and Political Change", a "American Behavioral Scientist", June 1963; Almond: "Political Theory and Political Science", a "The American Political Science Review", December 1966.
- (5) - D'aquest període podem assenyalar: Almond: "Determinacy-Choice, Stability-Change: Some Thoughts on a Contemporary Polemic in Political Theory", a Government and Opposition, Winter 1969-70. També: G.Almond: "Approaches to developmental causation", ponència al VIII Congrés Mundial de la I.P.S.A., Húnic 1970.
- (6) - Fonamentalment, el concepte de Cultura Política és per a Almond una eina per a descriure els sistemes polítics amb noves bases, les culturals. En aquest estudi, "The Civic Culture", i en aquest sentit, s'enfronta amb el problema de "les virtuts cíviques" o virtuts que ajuden a mantenir "l'estabilitat dels governs democràtics". Per últim, hi fa servir una metodologia que permet una àmplia comparació de situacions molt diverses.
- (7) - Aquí utilitzo el concepte d'"ambient" en el sentit eastonià. En termes clàssics podríem parlar d'estat i fronteres.
- (8) - També amb termes totalment eastonians, Almond defineix els "inputs" i els "outputs": "By "input" process we refer to the flow of demands from the society into the polity and the conversion of these demands into authoritative policies... By... Output process we refer to that process by which authoritative policies are applied or enforced", a G.Almond: "The Civic Culture", op.cit., pàgs. 14 i 15.
- (9) - Principalment: Almond and S.Verba: "The Civic Culture", edició original, capítol 2, "Cross-National Research and Political Behavior: Some considerations of Method", i els apèndixs A ("Sampling and sample error"), B ("Interview Schedules") i C ("Political Life-History Interview").

- (10) - En aquest sentit mai no puc oblidar l'extensió del fenomen (representaria un treball enciclopèdic el seu tractament en una sola obra) i la necessària concentració en un autor que, com ja he esmentat, és el més indicat per a iniciar aquesta tasca des d'una perspectiva de la ciència política moderna positivista, per haver estat qui ha anat més lluny en la consideració sistemàtica del fenomen polític-cultural. Fer tot això és interessant d'analitzar els elements conceptuals i metodològics d'aquesta obra per a fer-ne l'ús més correcte en una possible reelaboració.
- (11) - Almond: "Plutocracy and Politics in New York City", "Ph.D. dissertation" per la universitat de Chicago, 1941, no publicada. Desconec si ha estat mai publicada i si ell publicà alguna obra anteriorment. En aquest sentit, l'any 1971 William Domhoff parla de: "the little-known dissertation by the well-known political scientist Gabriel Almond", a: "The Higher Circles", Vintage Book, 1971, pàg. 20.
- (12) - G. Almond: "The American People and Foreign Policy", Praeger 1960.
- (13) - Ibid., pàg. 5: "Opinions must be placed in their subjective matrices of values and basic attitudes if we are to gain an impression of their stability, ramifications, and possible future development".
- (14) - Ibid., pàg. 8.
- (15) - Ibid., pàg. 10: "Finally, these materials are used to differentiate the American audience into social sub-audiences characterized by special susceptibilities to the appeals of the various foreign policy elites. The final task of the book is to describe the foreign policy- elites- both structurally and ideologically".
- (16) - Ibid., pàgs. 16 a 19.
- (17) - Ibid., pàg. 60.
- (18) - Ibid., pàg. 137.
- (19) - Subratllo la reiterada insistència en l'assoliment d'un "consensus", necessari per al funcionament democràtic de les institucions, i "consensus" que s'expressa en els valors i les actituds, a l'igual que la Cultura Política, i que Almond s'esforça a diferenciar de la ideologia.
Per exemple: Ibid., pàg. 159: "More basically, this foreign policy consensus is founded upon a consensus of fundamental attitudes and ideology which may be described in two dimensions - values and means".

- (20) - Ibid., pàgs. 183 i ss.
Ètnic només en sentit lingüístic, puix que no considera, per exemple, el factor racial. Igualment en l'anàlisi de la Cultura Política no destaca els grups racials als USA, els negres per exemple, com una "subaudiència" o "subcultura" que calgui considerar en la seva especificitat.
- (21) - És irònic notar com un dels grups, el "National Economic Council", és situat per Almond fora del "consensus" (fora ~~de~~ la dreta, o sigui per les seves posicions conservadores) per a defensar una sèrie de polítiques estranyes al "consensus", entre d'altres el "reconeixement i ajuda al govern espanyol per les seves "sanes" polítiques anticomunistes". Un any després que Almond escrivís això -hi insisteix com a prova del que és una política allunyada del "consensus" com nota dissonant-, el Senat americà aprova les primeres mesures d'ajuda a l'Estat espanyol. Vegeu ibid., pàg. 203.
- (22) - Ibid., pàg. 7.
- (23) - N.Chensky: "American Power and the New Mandarins", Vintage Book, 1969, pàgs. 23 i ss.
- (24) - G.Almond: "The Appeals of Communism", Princeton paperback edition 1965.
- (25) - F.S.Dunn: "Foreword", a G. Almond: "The Appeals...", op.cit., pàg. VII: "It is a most appropriate introduction for the series since it exemplifies in generous degree the characteristics of the research operations which the Center seeks to promote. The autor has brought to bear on a crucial political problem the best of current knowledge and techniques of investigation... relevant to the understanding of this extraordinary phenomenon and to the appraisal of various policy alternatives in dealing with it". (Subratllat meu).
- (26) - F.S.Dunn: "Foreword", ibid.: "The recent spread of Communism in the non-Western areas represents so menacing a development that it is deserving of special attention".
L'obra de L.W.Pye és "Politics, Personality and Nation Building: Burma's search for identity", M.I.T. Press, fifth printing 1960.
- (27) - G. Almond: "The appeals of...", op.cit., pàg. IX.
- (28) - Ibid., pàg. 370. Almond continua amb els següents termes: "The history of Communism may be told in terms of the degeneration of its political ethics. In Marx the ethical good was reduced to conformity to the historical process. The marxist vision

of the historical process was one in which the good triumphed at the culmination of a ~~great~~ conflict involving heavy but unavoidable costs. The problem of ethical conduct was reduced to dividing the stage of historical development at any given period and acting accordingly". Això, no ho oblidem, ho afirma un dels campions de la "applied science" per a la defensa "d'occident".

- (29) - Ibid., pàg. 382. En: altres paraules, i davant certs fracassos, cal racionalitzar els mitjans de contratac.
- (30) - Ibid., pàg. 386: "The Communism of these areas has often been referred to as "stomach" Communism. If one has to locate it in an organ of the body, it would be more appropriate to call it "heart" Communism, since what is involved in most cases is not so much hunger, as feelings of rejection and neglect at the hands of a society which gives everything to some and very little to the rest".
El seu simplicitisme en el judici històric arriba als extrems següents: "The working class of France and Italy have not been well served historically by political and social movements capable of waging and effective fight in their interests... The Communist parties of France and Italy have move into these situations and occupied the commanding position on the left. They have no intention of using theses positions as a means of improving the condition of the working class, or of the poor peasantry, but merely wish to deny them to other leaderships and organizations and prevent the effective integration of these groupings into the general society".
- (31) - Per exemple, Ibid., pàgs. 389 i ss. Pàg. 388 i 389: "A campaign of organization at the grass-roots level in France and Italy, adequately financed and courageously and intellingently directed, may succeed in shaking the hold of the Communist movement in these areas. For obvious reasons, this is not a campaign for the United States government to undertake. To inspire confidence the main leadership must come from the peoples of these countries themselves. However, such a movement can be sparked, an financed, and advised by the powerful free trade union movements of the United States, England, and the European continent". (Subratllats meus).
- (32) - Ibid., pàg. 399: "Surely there is a fund of knowledge and experience here, as well as resources of skill and dedication, which can lift this siege and safeguard the Western tradition in two of its places of origin" (França i Itàlia). (Subratllats meus.)

En aquest mateix sentit cal interpretar el text ja citat de la introducció a "The American people...", op.cit., pàg. XXX.

- (33) - Ibid., pàgs. 370 a 399, exemple més evident del que és "apolitic science".
- (33 bis) En una mateixa línia que Chomsky vegeu: H. Surkin: "Sense and Non-Sense in Politics", a H. Surkin i A. Wolfe editors: "An end to political science", Basic Books 1970, pàgs. 13-34.
- (34) - Vegeu nota (5) del capítol I.
- (35) - G. Almond: "Comparative Political Systems", op.cit., pàg. 34.
- (36) - Aquí Almond classifica els sistemes sota quatre categories: Anglo-americà, Europeu-continental, Pre-industrial i Totalitari.
- (37) - Comportaments observables però després reduïts a nivell mental d'actituds i d'orientacions. G. Almond: "Comparative Political Systems", op.cit., pàg. 34.
- (38) - Continua relació entre estabilitat i equilibri. Ibid., pàg. 35.
- (39) - En aquest text concret Almond cita la definició donada per Parsons a "Introduction", a Max Weber: "The Theory of Social and Economic Organization", Oxford U. Press 1947, pàg. 23.
- (40) - Ibid., pàg. 35.
- (41) - Per a la descripció d'aquest primer tipus classificatori, vegeu ibid., pàg. 37 i ss.
- (42) - Novament haig d'assenyalar les còmiques matisacions que fa aquest autor per a defensar les democràcies saxonas. Són matisacions còmiques per al lector però lamentables si recordem que es tracta d'un "seriós intent científic per a escapar dels estrets criteris tradicionals". Per exemple, ibid., pàg. 37: "While "fun" is frequently an aspect of Anglo-American politics, it is rarely a manifestation of Continental European politics, and, unless one stretches the definition, never occurs at all in totalitarian politics" (Que averrit que deu ésser el joc democràtic a França i a Itàlia !)
- (43) - Vegeu ibid., pàgs. 37-39, per a la seva descripció.
- (44) - El descrit procés de "modernització", expressió del "etnocentrisme" de l'autor, és el que m'interessa d'analitzar al capítol IV amb base al concepte de Cultura Política.
- (45) - Per a la seva descripció, ibid., pàgs. 39-40.
- (46) - Vegeu el suggestiu article de H. J. Spiro i B. R. Barber: "Counter-Ideological Uses of Totalitarianism", a "Politics and Society", November 1970, pàgs. 3-23.

- (47) - Almond amenta el tipus autoritari com a categoria residual. Vegeu "Comparative Political Systems", pàg. 40: "The development of a theory of totalitarianism reflected in the writings already cited, now leaves as a residual category the various forms of authoritarianism".
- (48) - També admet l'existència de factors d'instabilitat en aquests sistemes, però més latents i menys "explosius" que en els totalitaris.
- (49) - J.J.Linz: "An Authoritarian Regime: Spain", a Allardt and Lijphart: "Cleavages, Ideologies and Party Systems", Transactions of the Western Society, Vol. X, The Academic Bookstore 1964, pàgs.291-341. La definició de Linz per a aquest tipus és la següent: "Authoritarian regimes are political systems with limited, not reasonable, political pluralism: without elaborate and guiding ideology (but with distinctive mentalities); without intensive nor extensive political mobilization (except some points in their development); and in which a leader (or occasionally a small group) exercises power within formally ill-defined limits but actually quite predictable ones".
- (50) - Per a la descripció del tipus vegeu "Comparative Political Systems", op.cit., pàgs. 40-41.
Pàg. 40: "The Scandinavian and Low Countries stand somewhere in between the Continental pattern and the Anglo-American".
- (51) - Almond arriba a advertir així d'aquesta amenaça (ibid., pàg. 42): "... is the ever-present threat of what is often called the "Caesaristic" breakthrough"... "In other words these systems have a totalitarian potentiality in them".
- (52) - G.Almond and J.S.Coleman: "The Politics of the Developing Areas", op.cit.; G.Almond: "A comparative study of interest groups and the political process", a "The American Political Science Review, March 1958; G.Almond: "Political Systems and Political Change", op.cit.
- (53) - G.Almond amb S.Powell: "Comparative Politics: a developmental approach", Little Brown and Co., 1966. (Hi ha una traducció en castellà publicada per Paidós, Buenos Aires.)
- (54) - G.Almond: "Political Development: Analytic and Normative Perspectives" a "Comparative Political Studies", January 1969. Almond esmenta el moment de la publicació del llibre d'Easton "The Political System", op.cit., com a "one of those moments of intellectual liberation; when a concept comes along that gives one's thoughts an ordered structure", pàg. 449.

- (55) - G.Almond: "Political Theory and Political Science", op.cit., pàg. 675.
- (56) - G.Almond: "Comparative Political Systems", op.cit., pàg.38.
- (57) - Vegeu, per exemple, G.Almond and J.S.Coleman: "The Politics...", op.cit., pàg. 122; Journal of Modern European Studies (1971) pàg. 177.
- (58) - Almond cita la crítica de Lach, sobre "Government and Politics in Tribal Societies", Londres 1966, a: "The Politics...", pàg. 3: "Schapera's point that the Weber definition would include out as political systems small, undifferentiated societies, in which there is no monopoly of the legitimate use of physical force is well taken".
- (59) - G.Almond and J.S.Coleman: "The Politics...", op.cit., pàg.7.
- (60) - R.E. Dewse: "A Functionalistic Logic", a "World Politics", July 1966, pàg. 610.
- (61) - G.Almond and B.Powell: "Comparative Politics...", op.cit., pàg. 18.
- (62) - G.Almond and J.S.Coleman: "The Politics...", op.cit., pàg.8.
- (63) - G.Almond and B.Powell: "Comparative Politics...", op.cit., pàg. 20. En aquesta obra Almond no utilitza el criteri de "comprehensivitat".
- (64) - S.E.Finer: "Almond's Concept of 'The Political System': a textual critique", a "Government and Opposition", Winter 1967-70, pàgs. 5 i 11.
- (65) - Ibid., pàg. 21.
- (66) - G.Almond i J.S.Coleman: "The Politics...", op.cit., pàg.11, i també: G.Almond i B.Powell: "Comparative Politics...", op.cit., pàgs. 11 i ss., per a veure les descripcions detallades de les característiques dels sistemes polítics.
- (67) - Per a una anàlisi detallada de les característiques dels sistemes vegeu entre d'altres: R.Davies and V.A.Lewis: "Models of Political Systems", Pall Mall Press, Londre 1971, especialment el capítol IV, "Structural-Functional Analysis, G. Almond", pàgs. 31-44.
- (68) - G.Almond and B.Powell: "Comparative Politics...", op.cit., pàg.12. Malgrat les diferències, Almond expressa l'alt nivell de convergència entre els tres conceptes de "sistema", el d'Easton, el de Deutsch i el seu. Pàg. 12: "Both emphases have their uses and will no doubt converge in later theoretical work".

- (69) - Vegeu la crítica de P. Kettl: "The Concept of System in Political Science", a "Political Studies", October 1 57, pàg. 331-334.
- (70) - Per a l'explicitació del nou paradigma i de les crítiques dels funcionalistes encara que alguns d'Almond han contribuït a la seva elaboració, vegeu: G. Almond: "Political Theory and the Social Sciences", op.cit., pàg. 373-377.
- (71) - A.L. Tarrow: "The Authority of Functionalism", "Government and Opposition", 1970, pàg. 204: "The principal explanation of the functionalists' error was doubtless a belief that functionalism could lead to a science of politics. The practices Almond made in this essay 'A Functional Approach to Comparative Politics' are embarrassingly hollow". Aquest autor explica així el triomf del funcionalisme, en aquest moment de la ciència política: ibid., pàg. 205: "For the next part the functional revolution has gained prestige by being falsely credited with the fruits of a very different revolution: the extensive expansion of area studies focused especially on newly independent nations".
- (72) - S. Rothman: "Functionalism and its critics", a "The Political Science Reviewer", Fall 1971, pàg. 235.
- (73) - G. Almond: "A Comparative Study of Interest...", op.cit., pàg. 261. Aquest article és un resum de la primera sessió de planificació de la investigació del "Committee on Comparative Politics" del "Social Science Research Council", celebrada a Stanford el 1957. La importància dels organismes esmentats ens indica la incidència de les decisions i els acords de tots aquests "primers rengles" de la ciència política nord-americana en aquest camp. És amb aquesta perspectiva que hem d'entendre l'abast de l'afirmació d'Almond sobre el "consensus" en el funcionalisme.
- (74) - P. Kettl: "The Concept of System...", op.cit., pàg. 319.
- (75) - W. Flanagan and E. Fogelman: "Functional Analysis", a G.C. Charlesworth editor: "Contemporary Political Analysis", The Free Press 1967, pàg. 77. Aquests autors figuren entre els que creuen que Almond és potser l'autor més independent en la interpretació del funcionalisme. Així, a ibid., pàg. 76: "Although all the structural-functional frameworks in political analysis are more or less related to ~~the~~ ^{the} work, some analysts like Almond have restructured the scheme ~~so drastically~~ so drastically that they have an influence independent of Parsons".

- (75) - R.E. Davies: "A Functionalist's Logic", op.cit., pàg. 606.
 Veure també, a la pàg. 619: "There is no reason why the number of functions suggested for the political system should not have run into hundreds, with only necessitation infertilely imposing a limit".
- (76) - G. Almond: "Comparative Politics...", op.cit., pàg. 27 i 28, per a l'Almond s'hi coneixen els conceptes de (input functions, extractives i distributives), per a les seves funcions (actives) les de intervenció, correspondència i interacció, les de llei, regulació i llei, adjudicació i llei, i les de control i regulació i per als processos de control i llei i de regulació i llei.
 Per a una crítica crítica del criteri de les funcions, veure: G. Pasquino: "Analisi comparata e sviluppo politico", op.cit., a "Il Politico" Juny 1969, pàg. 307 i ss.
- (77) - Veure, per exemple: P. Hall: "The Concept of Systems...", op.cit., pàg. 319: "The questions of recognition hardly arise since the visible existence of a system is never held to be in doubt. Inclined to have a list of system attributes or capabilities. It is these capabilities that characterize the system. At first sight they appear to be no more than functions under a different name, but in fact there are substantial differences... In the hands of Almond, input functions and output capabilities are tasks an already identified system must carry out, in order to be successful. In structural-functional politics from it. In capability analysis, on the other hand, consists essentially of examining needs, the corresponding formulation of policies and finally their execution. Hence the point about it being a system at the margin of the minimum of abstraction required for such a concept".
 En línies paral·leles la crítica de G. Pasquino a "Analisi comparata...", op.cit., pàg. 297: "Almond non definisce esplicitamente che cosa egli intenda per funzione. Per molti funzionalisti e per Almond stesso sembra essere funzione qualsiasi attività che abbia come "Zweckrationalität" l'adattamento e il mantenimento del sistema; funzione assume inconsciamente nel vocabolario di Almond il significato di eufunzione".
- (78) - L. Binder: "International development in a changing society", University of California Press 1962, pàg. 7.
- (79) - G. Almond: "Slaying the functional dragon: a reply to Stanley Rothman", a "The Political Science Reviewer", Fall 1973, pàg. 259-260.
- (80) - R.E. Davies and V.A. Lewis: "Models of Political Systems"; op.cit., pàg. 112, dins el capítol XI: "G. Almond and Political Culture".

- (82) - G.Almond and E.Powell: "Comparative Politics...", op.cit., pàg.21.
- (83) - Juan A. García: "Democràcia política y desenvolupament econòmic: les experiències d'Àfrica i Colòmbia", Trócaire, 1972, pàgs.62-63.
- (84) - G.Almond and E.Powell: "Comparative Politics...", op.cit., pàg.22.
- (85) - E.H. Schattschneider: "Semi-democracy", Political Science, 1971, pàg. 158.
- (86) - G.Almond and E.Powell: "Comparative Politics...", op.cit., pàg.23.
- (87) - G.Almond: "Political Systems and Political Change", op.cit., pàg. 7.
- (88) - Ibid., pàgs. 3-16.
- (89) - E. Shils: "Political Development in the New States", a "Comparative Studies in the Society and History", The Hague 1966. Shils classifica els sistemes polítics dels nous estats: a) Democràcies Polítiques: amb diferenciació de funcions i amb existència d'estructures; b.) Democràcies Tutelars: amb normes i formes estructurals de la democràcia però amb l'activitat concentrada en l'executiu i a l'administració; c) Oligarquies Modernitzants: amb constitucions democràtiques aparents o inexistents, amb la fita principal del desenvolupament polític; d) Oligarquies Totalitàries: amb un alt grau de penetració de la societat per l'aspecte polític, gran concentració de poder a l'èlita dirigent i fort ritme de mobilització social; e) Oligarquies Tradicionals: es fonamenten més en els costums que en una constitució.
- (90) - G.Almond and E. Powell: "Comparative Politics...", op.cit., pàgs.217 i ss.
- (91) - S.A. Eisenstadt: "The Political Systems of Empires", The Free Press, 1969, pàgs.10 i ss. En aquest treball l'autor intenta una original conciliació entre Història i Sociologia Política.
- (92) - S.Verba: "Comparative Political Culture", op.cit., pàg.513.
- (93) - G.Almond: "A Comparative study of interest groups...", op.cit., pàg.274.
Per a la diferenciació entre C.P. i Caràcter Nacional: Pye: "Political Culture", op.cit., pàg. 213.
- (94) - G.Almond: "Comparative Political Systems", op.cit., pàg.36.
Cal notar que a partir d'aquí, per error mecanogràfic, es posa C.P. i C.C., com abreviatures de Cultura Política i de Cultura Cívica.

- (15) - Y.C.Kim: "The Concept of Political Culture...", op.cit., pàg. 339-354.
- (16) - Verba, per exemple: R.D.Putnam: "Signifying political culture in the case of Italy", a "The American Political Science Review", Sept. 1971, pàgs. 407-411. Verba i altre autors han utilitzat el terme de cultura política en referència al concepte de cultura política. Federalisme: "The high water mark of political culture continues to attract the attention of students of politics. ... Here I want to explore this topic from one particular point of view: that of 'elite political culture', pàg. 451.
- (17) - G. Almond: "The Civic Culture", op.cit., pàg. 12.
- (18) - S. Verba: "How active Political Culture", op.cit., pàg. 51.
- (19) - Verba, per exemple, E.H. Schattschneider: "In the concept of political culture", op.cit., pàgs. 364 i ss. Per exemple, pàg. 364: "In general a culture of a society forms a 'higher order' symbolic system and is not the 'sum' of individual subcultures (i.e., the political, economic, religious, kinship, etc.).
- (100) - L. Pye: "Politics, Personality and National Fulfillment", op.cit., pàg. 122.
- (101) - G. Almond: "The Civic Culture", op.cit., pàg. 10.
- (102) - Ibid., pàg. 16.
- (103) - Ibid., pàg. 35.
- (104) - G. Almond and S. Powell: "Comparative Politics...", op.cit., pàg. 50.
- (105) - L. Pye: "Politics, Personality...", op.cit., pàgs. 122-124. Pàg. 122, reconeixement explícit de la paternitat d'Almond sobre aquest ús del terme: "The concept of political culture as developed by G. Almond...".
- (106) - L. Pye: "Political Culture", op.cit., pàg. 218.
- (107) - S. Verba: "Comparative political culture", op.cit., pàg. 513.
- (108) - Y.C. Kim: "The concept of...", op.cit., pàg. 333: "Verba seems to have in mind 'the norms of the general political system' or the 'dominant norm' when he employs the term 'the overall political culture'." »
- (109) - L. Pye: "Politics, Personality...", op.cit., pàgs. 10 i 11.
- (110) - S.H. Beer and A.S. Ulman: "Patterns of Government", Random House, 1953, pàgs. 12-25. Pàg. 12: "As with the general culture of a society, the principal components of the political culture

and values, beliefs, and emotional attitudes".

- (111) - Ibid., pàg.18.
- (112) - J.G. Almond: "Intergroup Structure in Comparative Politics", a "Am. Journal of Politics", vol.XXIII, 1963, pàg.88. Almond i Powell també inclou, amb altres autors, una descripció de "values" en el context de la cultura política. A la pàg. 114, en altres paraules, a "values" s'entén "the set of ideas, beliefs, and attitudes which constitute a system of values". Al pàg. 115, s'afirma: "The concept of a value system is not a new one. A value system is a set of ideas, beliefs, and attitudes which constitute a system of values. It constitutes a primary structure of the society and is a primary source of values" (aquesta és la definició de "values").
- (113) - Ibid., pàg.11.
- (114) - Les idees sobre la relació de la cultura política amb la cultura política són similars, vegeu A. Almond i J. A. Miller: "The American Political Culture", a "The American Journal of Sociology", vol. 67, 1962, pàg. 1-14. Almond: "People and Society: The Anglo-American Democratic Tradition", a "The American Journal of Sociology", vol. 67, 1962, pàg. 1-14. John J. Almond, "The American Political Culture", a "The American Journal of Sociology", vol. 67, 1962, pàg. 1-14.
- (115) - S.E. Finer: "The Man on Horseback", Pall Mall Press 1962, cap. 7-9.
- (116) - Ibid., pàg. 66-69.
- (117) - R.A. Dahl: "Some Explanations", a R.A. Dahl ed.: "Political Oppression in Western Democracies", Yale U Press, 1960, pàg. 352-355. Dahl també reconeix la universalitat del terme, així veu, en Almond. Vegeu pàg. 353: "These concepts are derived from the first systematic empirical study of political culture on a comparative basis: C. Almond".
- (118) - R. Fagen: "Continuities in Cuban Revolutionary Politics", a "Monthly Review", April 1972.
També R. Fagen: "The Transformation of Political Culture in Cuba", Stanford U Press 1969.
Per una bibliografia sobre el terme: L. Pye: "Political Culture", op.cit., pàg. 224-225.
Els articles de Y.C. Kim i E. Lehman, ja citats.
D. Kavanagh: "Political Culture", Mac Millan 1972.
U. Mitchell: "The American Polity", Free Press of Glencoe 1962, pàg. 422-3, llista de llibres sobre Cultura Política nord-americana.
En castellà: L.A. Acensio: "Ciencia Política y Cultura Política", a "Revista Española de la Opinión Pública", núm. 33, pàg. 111-114.

En general, evidentment, tota la bibliografia aquí presentada de G.Almond, S.Verba i L.Fye.

- (119) - T. Parsons i E. Shils: "Toward a General Theory of action", Harvard U Press 1954, pàgs. 55 i 57.
- (120) - G.Almond: "The Civic Culture", op.cit., pàgs.13-14.
- (121) - S.Verba: "Introductory...", op.cit., pàg.51. Vegeu ara el treball de Milton Halpern: "Primitive political beliefs or: How we do implicit and generally taken for granted that each individual holds them and believes all others in it. It holds that they are the fundamental and usually untested assumptions or postulates about politics".
- (122) - Ibid., pàg.526.
- (123) - G.Reynaud i A.Lancelot: "Les attitudes politiques", LGF, 1962, 2a ed.
- (124) - E.I.Greenstein: "The Impact of Personality...", ibid., pàg. 627. Vegeu també: R.E.Lane: "Political Ideology", The Free Press 1962, pàgs. 383 a 415.
- (125) - Una bona crítica del mètode de les orientacions en Almond i de les seues aplicacions per a una real comprensió del comportament, és la de R.E.Bunch: "Orientational Profiles: a Method for Cross-National Analysis of Attitude", a "Western Political Quarterly", Dec. 1971, pàgs.666-674.
- (126) - Ibid., pàg. 666 i 670.
Vegeu també a R.Hocbeby: "Emotional attitudes and political choices", a "Politics and Society", Winter 1975, pàgs.209-241, una anàlisi de les orientacions emocionals i del comportament col·lectiu.
- (127) - G.Almond: "The Civic Culture", op.cit., pàgs.13-14.
- (128) - S.Verba: "Comparative...", op.cit., pàg.527.
- (129) - Ibid., pàgs. 526 i ss.: "Dimensions of Political Culture".
Per a les relacions amb factors i experiències no polítiques que incideixen en la política: G.Almond: "The Civic Culture", pàgs. 312 i 416 (ed.cast.).
També: L.Wyllie: "Un village du Vaucluse", Gallimard 1962.
- (130) - Vegeu, per exemple: G.Almond: "The Civic Culture", op.cit., pàgs. 54-i 74 (2a. Hardcover), texts (omitted)?
- (131) - Per exemple: G.Reynaud i A.Lancelot: "Les attitudes politiques", op.cit., pàg. 15.

També: Giff Filer and R. Ben Clark: "Personality and Gender roles: the shaping of political attitudes", a "The American Political Science Review", Dec. 1970, pàgs.1161-1173, tractant per exemple la paternitat.

- (132) - G. Filer and R. Ben Clark: "Personality and Gender roles: the shaping of political attitudes", a "The American Political Science Review", Dec. 1970, pàgs.1161-1173, tractant per exemple la paternitat.
- (133) - El fillet principal d'aquesta recerca tractant de la socialització política és: R. Lyman: "Political Socialization", a "The American Political Science Review", Dec. 1970, pàgs.1161-1173, tractant per exemple la socialització política.
- (134) - R. Lyman: "Political Socialization", a "The American Political Science Review", Dec. 1970, pàgs.1161-1173, tractant per exemple la socialització política.
- (135) - Ibid., pàgs.287 i ss.: "School participation and Civic Socialization", tractant les relacions existents entre l'aprenentatge de l'escola i l'increment de la participació. També per a la funció de reproducció del sistema.
- (136) - Ibid., pàgs. 323. Vegeu també el tractament de les oportunitats de les dones i l'escola, pàgs. 310 i ss.
- (137) - Ibid., pàgs.294 i ss. Pàg.297 per a la importància del treball, i pàg. 361 per a la predominança de l'escola.
- (138) - Ibid., pàgs.277 i ss.
- (139) - Vegeu, per exemple: P.R. Abramson and R. Ingichert: "The Development of Systemic Support in four western democracies", a "Comparative Political Studies", vol 2, Jan.1970, pàgs.419-442.
També A.H. Brown: "Political Change in Czechoslovakia", a "Government and Opposition", IV, 1969, pàgs.169-194: descripció de la influència dels valors tradicionals sobre la cultura política.
- (140) - Ibid., pàg. 277: "Clearly the amount of explicit training for political participation in the schools is much higher in the USA than elsewhere".
Per a la influència de les normes socials vegeu: I. Schriederer: "El papel de las normas sociales en el proceso educativo", a U. Abendroth i K. Lank: "Introducción a la Ciencia Política", Ed. Anagrama, 1971, pàgs. 336-351.
Per a la relació de l'estudi de les actituds amb les variables

- (140) - G.Almond: "Comparative Political Systems", op.cit., pàg.41.
- (141) - ibid., pàg. 42 i ss.
- (142) - G.Almond: "The Civic Culture", op.cit., pàg.324.
- (143) - G.Almond: "The Civic Culture", op.cit., pàg.327.
 In: J. L. Payne: "Introduction: Political Development in Latin America", p. 12. G.Almond, 1967. L'obra es basa en la teoria de la unitat entre la societat, el sistema polític i el sistema econòmic. Aporta una estructura de relacions entre els factors de tots els sistemes i observa que hi ha un nivell d'orientació política i cultura, que és el que defineix la cultura política. Distingeix la relació entre el nivell de la cultura política i el nivell de la cultura política i el nivell de la cultura política i el nivell de la cultura política. Respecte a la cultura política i el nivell de la cultura política. "The fact that the two cultures of the elite end of the nation exist in any political system means that systems can be distinguished according to the character of the relationship between the two. Stability and development appear to be more affected by differences in the socialization processes that support the two cultures than by degree of difference in the content of the cultures", pàg. 18-19. (Subcultures) i les dades també són considerades com una "civilitat". Vegeu G.Almond: "The Civic Culture", op.cit., pàg. 324 i ss.
- (144) - G.Almond: "The Civic Culture", op.cit., pàg.51 (23.hardcover). Però caldrà això i gràcies a la freqüència: "What differs is the frequency with which a particular attitude is expressed. This allows us to talk of attitudes that are without regard to posit any uniformity of political attitudes within the nation". Aquest és el principi fonamental en virtut del qual Almond basa l'especificitat en la freqüència.
- (145) - Subcultures en sentit regional: G.Almond: "Comparative Political Systems", op.cit., pàg.41. Subcultura estructural: G.Almond: "The Civic Culture", op.cit., pàg. 45 (ed.cast). Subcultura mundial: Y.C.Kim: "The Concept of ...", op.cit., pàg. 353.
- (146) - "National patterns" a G.Almond: "The Civic Culture", op.cit., pàg. 336 i 308 i ss. "Subnational Aggregates": ibid., pàg. 309-310. Per a la funció estatal de cohesió i d'uniformització: G.Almond and D.Powell: "Comparative Politics", op.cit., pàg.71: "If the political system yields to the demands of the local subcultures for autonomy in their socialization processes, it perpetuates the differences in orientations which threaten to tear the nation apart".

També: G.Schubert: "Ideological Distances: a smallest space analysis across three cultures" a "Comparative Political Studies" Oct.1968, pàgs. 318-349. Aquest autor proposa tres dimensions paral·leles a les tractades fins ara en aquest treball als capítols I, II i III, respectivament, que són la psicològica, la sociològica i la política.

- (163) - G.Almond: "The Civic Culture", (Ed. Hardcover), op.cit., pàgs. 54 i 55.
- (164) - S.Rokken and A.Campbell: "Norway and the United States of America", a "International Social Science Journal", vol.XII, núm. 1, 1960, pàgs. 62-99. Pàg.98, conclusió principal: "We interpreted this to reflect important contrast in the institutional settings for citizen decisions about politics in our two countries. We thus become concerned with "macro" comparisons".
- (165) - G.Almond: "The Civic Culture", op.cit., pàg. 32.
G.Almond and E.Powell: "Comparative Politics", op.cit., pàg.51.
L.Pye: "Introduction...", op.cit., pàgs. 8-9.
B.M.Crudnowski: "A salience dimension...", op.cit., pàg.876.
- (166) - G.Almond: "The Civic Culture"(Ed. Hardcover), op.cit., pàgs.68 i ss., per exemple.
- (167) - Ph.Converse assenyala que als USA hi ha un alt grau d'inconsistència en les respostes als interviews, "surveys", comparades en el temps. Hi ha més estabilitat per a les èlites. Així es pot dir que el públic en general és 13 vegades sobre 20 consistent, i els congressistes 18/20. Vegeu "The Nature of Belief Systems in Mass Publics", a D.Apter, ed.: "Ideology and Discontent", The Free Press 1964, pàgs. 206-261. Per a la inconsistència: pàgs. 239 i ss..
- (168) - Vegeu per exemple: J.J.Linz: "Ecological Analysis and Survey Research", ponència presentada al "Symposium on Quantitative Ecological Analysis in the Social Sciences", Evian, França, Sept.66, pàg.10.
- (169) - J.R.Torregrosa: "La Juventud española: conciencia generacional y política", Ed. Ariel, 1972, pàg.117. Per al concepte d'actituds, pàgs. 117-126.
- (170) - Per al nivell local d'identitat, vegeu, entre d'altres: R.Putnam: "Political Attitudes and the Local Community", a "The American Political Science Review", Sept. 1966, pàgs. 640-654. Per a "identitat nacional", S.Verba: "Comparative...", op.cit., pàgs. 529 i ss.
- (171) - K.W.Deutsch: "Nationalism and Social Communication", op.cit., i També L.W.Doob: "Patriotism and Nationalism", Yale U Press 1964, pàg.6: diferenciació de patriotisme i nacionalisme pels valors d'identificació. Per a la crítica del "nation building" el treball ja esmentat de W.Connor: "Nation-Building or Nation-Dest

diversos", op.cit.

- (172) - E. Anderson: "Racial Identity and Political Change: The Case of Large Mexican Towns", Ann. Am. Acad. Political Science, June, 1971, p. 17.
Per a una crítica de la identitat racial de les ciutats: E. Anderson: "The Two Faces of Ethnicity", a "Comparative Political Science", Oct. 1970, pàgs. 367-369.
- (173) - G. Viner: "Democratic Politics...", op.cit., pàgs. 938 i ss.
- (174) - Acosta i les ciutats d'Amèrica i la seva acció i el seu desenvolupament en una societat de desenvolupament i treball "América Latina y el mundo: los cambios políticos", op.cit., en premsa. En les ciutats d'Amèrica i la seva acció i el seu desenvolupament en una societat de desenvolupament i treball: E. Anderson: "Racial Identity and Political Change: The Case of Large Mexican Towns", Ann. Am. Acad. Political Science, June, 1971, p. 17.
Per a l'assimilació de la confiança en els líders amb la confiança en els líders, vegeu: S. Rosenberg: "Unemployment and the Political Economy", a "American Sociological Review", vol. 21, 1956, pàgs. 690-695.
D. Lerner parla de "empathy": "the capacity to see oneself in the other fellow's situation", a: "The Passing of Traditional Society", The Free Press, 1958, pàg. 33.
Per a les actituds de classe: R. Lerner: "Political Life", Free Press, pàgs. 162-163, 220-234, i 321-334.
També: R. Alford: "Party and Society", The Free Press, 1959.
Per a una visió crítica del mateix factor: E. Duhamel: "Le Vote Ouvrier en Europe Occidentale", a "Revue Française de Sociologie", 1960, pàgs. 25-44.
U. Korpi: "Working class communism in Western Europe: rational or nonrational", a "American Sociological Review", Dec. 1971.
L. Lipsetz: "Work-life and political attitudes: a study of manual workers", a "The American Political Science Review", Dec. 1934.
C. O. Carson: "Radical Issues in the History of the American Working Class", a "Politics and Society", Fall 1972.
- (175) - S. M. Eisenstadt: "The Absorption of Immigrants", Routledge and Kegan Paul Ltd., 1954, pàg. 16: "indices of total absorption".
G. Germani: "Política y Sociedad en una época de transición", Paidós, 1960, pàgs. 274-275: índexs per a mesurar el grau d'assimilació.
Per a una crítica de l'aculturació: H. Hechter: "Towards a theory of ethnic change", a "Politics and Society", Fall 1970, pàgs. 21-43.

- (171) - J. J. Schattschneider: "Semi-Party Democracy", in "Political Parties", ed. by J. J. Schattschneider, Princeton, 1960, pp. 1-15. (For the English version of the article, see "The American Political Science Review", Sept. 76, pp. 792-807. Page 792-793: index of "political concepts": "political involvement", "Ability to influence...")
- (172) - D. Easton: "The Party System", in "The Party System", ed. by D. Easton, Princeton, 1967, pp. 1-15. (For the English version of the article, see "The American Political Science Review", Sept. 76, pp. 792-807. Page 792-793: index of "political concepts": "political involvement", "Ability to influence...")
- (173) - J. J. Schattschneider: "The Party System", in "The Party System", ed. by D. Easton, Princeton, 1967, pp. 1-15. (For the English version of the article, see "The American Political Science Review", Sept. 76, pp. 792-807. Page 792-793: index of "political concepts": "political involvement", "Ability to influence...")
- (174) - J. J. Schattschneider: "The Party System", in "The Party System", ed. by D. Easton, Princeton, 1967, pp. 1-15. (For the English version of the article, see "The American Political Science Review", Sept. 76, pp. 792-807. Page 792-793: index of "political concepts": "political involvement", "Ability to influence...")
- (175) - J. J. Schattschneider: "The Party System", in "The Party System", ed. by D. Easton, Princeton, 1967, pp. 1-15. (For the English version of the article, see "The American Political Science Review", Sept. 76, pp. 792-807. Page 792-793: index of "political concepts": "political involvement", "Ability to influence...")
- (176) - J. J. Schattschneider: "The Party System", in "The Party System", ed. by D. Easton, Princeton, 1967, pp. 1-15. (For the English version of the article, see "The American Political Science Review", Sept. 76, pp. 792-807. Page 792-793: index of "political concepts": "political involvement", "Ability to influence...")
- (177) - J. J. Schattschneider: "The Party System", in "The Party System", ed. by D. Easton, Princeton, 1967, pp. 1-15. (For the English version of the article, see "The American Political Science Review", Sept. 76, pp. 792-807. Page 792-793: index of "political concepts": "political involvement", "Ability to influence...")
- (178) - J. J. Schattschneider: "The Party System", in "The Party System", ed. by D. Easton, Princeton, 1967, pp. 1-15. (For the English version of the article, see "The American Political Science Review", Sept. 76, pp. 792-807. Page 792-793: index of "political concepts": "political involvement", "Ability to influence...")
- (179) - J. J. Schattschneider: "The Party System", in "The Party System", ed. by D. Easton, Princeton, 1967, pp. 1-15. (For the English version of the article, see "The American Political Science Review", Sept. 76, pp. 792-807. Page 792-793: index of "political concepts": "political involvement", "Ability to influence...")
- (180) - J. J. Schattschneider: "The Party System", in "The Party System", ed. by D. Easton, Princeton, 1967, pp. 1-15. (For the English version of the article, see "The American Political Science Review", Sept. 76, pp. 792-807. Page 792-793: index of "political concepts": "political involvement", "Ability to influence...")
- (181) - E. Almond: "The Civic Culture", *op.cit.*, pp. 35-36.
- (182) - L. M. Fye: "Communications and Political Development", Princeton U Press, 1963, obra colectiva. Vegeu especialment els capítols IX i XI de Fye. (Faré servir la versió castellana: "Evolución política y comunicación de masas", Ed. Troquel, 1964). Un treball que relaciona la construcció de la Comunitat Política i la funció de la comunicació, és el de J. A. González Sánchez: "Comunicación Humana y Co Unidad Política", Tecnos 1967.
- (183) - Participacions i associacions creuades als USA: E. Almond: "The Civic Culture", *op.cit.*, pp. 35-36. Per als partits USA: pp. 34 i ss., i 152, 156, 160.
- (184) - En aquest sentit, vegeu: E. E. Schattschneider: "Cross-National Dimensions of Political Participation", a "The American Political Science Review", Sept. 76, pp. 792-807. Pàgs. 792-793: índex de "political concepts": "political involvement", "Ability to influence..."

ce government", "Political Efficiency".

També: A. Inkeles: "Participant Citizenship: In Six Developing Countries" a "The American Political Science Review", Dec. 1968, pàgs. 1.130-1.141.

B. Hinde, J. H. Powell and K. Prosser: "Social Structure and Political Participation: Developmental Relationships", a "The American Political Science Review", June and Sept. 68, pàgs. 362-378 i 808-832, respectivament.

- (185) - Vegeu, per exemple, crítiques similars a Kornhauser: "The Politics of Mass Society", The Free Press 1958.
També: G. B. Schochet: "From dissent to disobedience: a justification of rational protest", a "Politics and Society", núm. 2, vol. 1, pàgs. 235-257.
- (186) - G. Almond: "The Civic Culture", op.cit., pàgs. 5-6.
- (187) - G. Almond: "The Civic Culture" (ed. cast.), op.cit.:
-- Infraestructura democràtica: pàg. 174. (Vegeu també la introducció d'aquest treball.)
-- Inclinatoria democràtica: pàg. 234.
-- Ciutadania democràtica: pàg. 296.
- (188) - Ibid.: -- Teoria del funcionament democràtic del govern: pàg. 455.
-- Democràcia de funcionament efectiu: pàg. 174.
-- Creença en la participació: pàg. 213.
-- Pluralisme: pàg. 364.
- (189) - G. Almond: "The Civic Culture", op.cit., pàgs. 8-10.
S. E. Lipset: "Political Man: the social bases of politics", Anchor Book, Double Day, 1963.
- (190) - Per exemple, per a "Mixed political culture", G. Almond: "The Civic Culture", op.cit., pàgs. 29 i ss.
- (191) - G. Almond: "The Civic Culture", op.cit. (ed. cast.), pàg. 549
- (192) - G. Almond: "The Civic Culture", op.cit.: -- "Citizen competence" pàgs. 169 i ss.
-- Fonts de transmissió de la C.C.: pàgs. 370 i ss.
-- "Roles": 33 i ss.
- (193) - Ibid., pàg. 29: "The civic culture is not the political culture that one finds described in civics textbooks, which prescribe the way in which citizens ought to act in a democracy".
- (194) - Ibid., pàgs. 29 i ss.: "The civic culture shares much with this rationality-activist model; it is in fact, such a culture plus something else".

Problemes existencials del model racional i activista, a partir dels 30 comentades a la introducció, G. Almond: "The Civic Culture" (ed. cont.), pàg. 366 i ss.
(21) -- El model racional i activista: pàg. 366 i ss.

- (194) - G. Almond: "The Civic Culture", pàg. 366, pàg. 366 i ss.
-- Característiques de la C.C. enfront del model racional i activista.
- (195) - G. Almond: "The Civic Culture" (ed. cont.), pàg. 367:
-- Moderació, G. Almond.
- (197) - G. Almond: "The Civic Culture", pàg. 367, capítol final, pàg. 366 i ss.
-- El model racional i activista.
- (198) - G. Almond: "The Civic Culture", (ed. cont.), pàg. 367:
-- Poca participació: pàg. 215.
-- Nivells d'influència: pàg. 313.
-- Influència potencial: pàg. 215 i ss.
- (199) - Ibid.: -- Participació, integració: pàg. 280.
-- Eficàcia: pàg. 269.
- (200) - Ibid., pàg. 313: "El model racional i activista, si bé pot tenir un efecte d'estabilitzador sobre el sistema, tendeix a perpetuar el sentiment de la ciutadania, especialment si es combina amb una actualització algebràica de la ciutadania, que permet la seva evolució i el desenvolupament de la ciutadania".
-- Increment de la participació, increment dels conflictes: pàg. 391.
-- Ciutadania no activa, il·lusió: pàg. 535 i ss.
- (201) - Ibid.: Élites complementen actituds no-élites: pàg. 542.
- (202) - Ibid., pàg. 215.
- (203) - Ibid.: -- Deixar actuar Govern: pàg. 535.
-- ~~Algun control: pàg. 532.~~
-- Termini illat: pàg. 537.
- (204) - Ibid.: -- Élites fragmentades: pàg. 48.
-- Élites particulars: pàg. 533.
- (205) - Ibid.: -- Disposició equilibrada: pàg. 532.
-- Élites poderoses: pàg. 533.
- (206) - Ibid.: -- Poca participació, élites: pàg. 215.
-- La política: -- Solament una activitat: pàg. 531.
-- La política, el poder: pàg. 531.
-- Al seu lloc: pàg. 338 i 369.
-- No ideologia, tecnocràcia: pàg. 10.

- (207) - Ibid.: -- Subtítol: - I Democràcia: pàg.13.
 - I satisfacció del ciutadà:pàgs.204-2
 - Igual a democràcia: pàg.486.
 - I equilibri:pàgs.493 i 511.
 Concepte de "civility": G.Almond and P.Pavetti:"Comparative Politics", 1963, pp.2/3, pàg. 56.
- (208) - G.Almond: "The Civic Culture"(ed.cast.), op.cit.:
 -- Definició d'Identificació: pàg. 33:
 -- Alguns dels límits, per exemple: pàgs.104-106,
 -- Ibid.: pàgs.456-457.
- (209)- Ibid.: Línia i estratègia, per exemple: pàgs.510 i 512.
- (210) - Cont d'Occident, per exemple: G.Almond: "The American People and Foreign Policy" pàgs 22-23, pàgs.XXX.
 G.Almond: "Comparative Political Systems", op.cit., pàg.33.
 -- G.Almond: "The Civic Culture" (ed.cast.),op.cit.:
 -- Democràcia a Occident: pàg.19.
 -- Democràcia a cinc sistemes de l'estudi: pàg. 529, a més de les cites de la Introducció.
 -- Mèxic i democràcia, per exemple: pàg. 57.
- (211) - Ibid.:-- Joves nacions: pàgs.537 i ss. (Capítol IV d'aquesta obra).
- (212) - Per exemple: "Ten" als USA i a la G.B.: "Comparative Political Systems", op.cit.
 G.Almond: "The Civic Culture", op.cit., pàg. 34: "Our findings will show that the civic orientation is widespread in Britain and the United States and relatively infrequent in the other three countries". (Subtítol nou).
- (213)- G.Almond: "The Civic Culture" (ed.cast.), op.cit.:
 -- USA, C.C. de participació: pàgs. 494 i ss.
 -- Role i participació: pàg. 495.
 -- "American dream": pàg. 497.
 -- Contradiccions "alienades": pàgs. 498, 500 i ss.
- (214) - Ibid.:-- Gran Bretanya, C.C. deferencial: pàgs.510 i ss.
 -- Vida política patriota novinstà: 516 i ss.
- (215) - A la Introducció: tènides reserves d'Almond per a la C.C.
 També: G.Almond: "The Civic Culture"(ed.cast.), op.cit.:
 -- Tolerància ambigua: pàg. 339.
 -- Tolerància USA: pàg. 499.
 -- Polarització: pàg. 548.
 -- Violència: pàg.325.
 -- Abstencions enfront d'"orgull elections": pàg.176.
 -- Igualtat ètnica: pàgs. 131-132.

000425

NOTES -- CAPITAL IV

- (1) - M. Dogan and R. Rose: "European Politics: a reader", Mac Millan, 1.971, pàg. 37 i ss.
- (2) - L.M. Doob: "Patriotism and Nationalism", op. cit., pàg. 104-106.
- (3) - R.R. Alford: "Party and Society", op. cit., pàg. 2-4.
Alford recorda aquí la classificació d'Almond de la C.P. -- d'aquests dos sistemes, la Gran Bretanya i els Estats Units, * com C.P. "seculars i homogènies". Per tant, s'hi dona un alt grau de "consensus" i d'acord polític.
- (4) - F.G. Castles: "Pressure Groups and Political Culture", op. -- cit., pàgs. 10-11. Pàg. 10: "In the specific context of political studies we get the concept of "political culture" -- which forms an environment or backdrop to the political stage and forms the attitudes of the actors and shapes the working of the political institutions they have set up".
- (5) - E.A. Nordlinger: "Democratic Stability in England", a M. Dogan and R. Rose: "European Politics...", op. cit., pàgs. 51-63. Per a l'equilibri descrit a la C.P., pàg. 59.
- (6) - R.D. Putnam: "Studying elite political culture", op. cit., - pàg. 656. En aquest sentit, vegeu pàg. 654: "My general thesis will be that the perspective outlined in the previous paragraphs can help bring some order to this troubled literature, and can offer some hope of cumulative progress in understanding the changing relationship between ideology and political action in Western democracies".
- (7) - M.M. Czumowski: "A salience dimension...", op. cit. 879 i - 884.
- (8) - F.M. Barnard: "Culture and Political Development: Herders Suggestive Insights", a "The American Political Science Review" June 1969, pàgs. 379-397. Pel concepte d'"aristo-democràcia" vegeu pàg. 394.
- (9) - J.H. Lewis: "The Study of Chinese Political Culture", op. cit. pàg. 503, pel que fa a l'enunciat de la relació amb el concepte d'Almond. Pàg. 523 i 524, per a la influència de la C.P. -- sobre el procés revolucionari. Pàg. 523: "The realignment gives real content to the chinese slogan "modernization with revolutionization". As an outline of that content, this review article sheds light on one of the central discrepancies present

in the seven books at hand and in the general literature of Mainland China. Many gaps remain to be filled in the outline, but it seems clear that the variant patterns of political orientation and forms of authority fairly closely correlate with levels of modernization. The different environment at each level effects the potential for mobilization -- by the elite in power and for spawning revolutionary movements that can serve contending elites".

- (10) - R.R. Fagen: "The transformation of Political Culture...", - op. cit., pàg. 4-17. La seva concreta crítica del "psicologisme de la definició d'Almond, l'expressa en els termes següents: "Political Culture so viewed is an aggregate or patterning of individuals "states of mind". By design, the definition excludes other elements of "The common, learned way of (political) life" so central to many anthropological formulations of the concept of culture. More specifically, it - purposely excludes recurring patterns of manifest political behavior, treating these as consequences or outcomes partially determined by the political culture but not analytically a part of it" (subratllat meu).
- (11) - Evidentment també podríem anar citant tots els manuals que dediquen alguns apartats al concepte de C.P., segons Almond, ^{subratllat} que aquest ja és un terme àmpliament acceptat en la ciència política nord-americana, seria un treball de recopilació de tota mena de manuals publicats, una llista inacabable. Com a exemples:
- J. Rasmussen: "El proceso político", Ed. Diana, 1971, pàgs. 45-55.
  - M. Davies and V. Lewis: "Models of Political Systems", Pall Mall, 1971: Cap. XI: "Political Culture G. Almond".
  - M. Rush and Ph. Althoff: "An introduction to political sociology", Nelson, 1971, pàg. 68-74.
  - H. Wiseman: "Political Systems", Routledge and Kegan Paul, 1966, - pàg. 23-41: "Almond on Political Culture".
  - F.J. Sorauf: "Ciencia Política" UTEHA, 1967, pàgs. 61-72.
- També: W.F. Ilchman and N.T. Uphoff: "La Ciencia Política en la Economía dinámica" Ed. Lianusa Wiley, 1972, Pàgs. 40 i ss aplicació del concepte d'actituds a l'Economia.
- (12) - Per al procés d'evolució del terme, vegeu, per exemple, D. Lerner: "The passing of traditional society, op. cit., pàg. 45.
- (13) - Vegeu el clàssic en la matèria en aquestes escoles, D. Apter:

"The Politics of Modernization", U of Chicago Press, 1965, - pàgs. 1-80: "Toward a theory of Modernization. Some Characteristics of Modernization".

- (14) - G. Germani: "Politica y Sociedad en una época de transición" Paidós, 1968, pàg. 93 y ss.
També G. Germani: "Sociología de la Modernización", Paidós 1969
En aquest treball es parla de modernització en termes de "tasas y frecuencias", pàg. 10: "es lo que diferencia la transición - de los países del Tercer Mundo de la transición de los países hoy avanzados, que se realizó en parte en épocas históricas - distintas".
- (15) - S.N. Eisenstadt: "Ensayos sobre el cambio social y la modernización", Tecnos, 1970, pàg. 121, "la capacidad de todo sistema para adaptarse a estas exigencias cambiantes, para integrarlas en la elaboración de decisiones políticas concretas".
- (16) - S. Verba: "Comparative Political Culture", op. cit., per exemple, Vegeu també: L. Pye: "Evolución Política y Comunicación de Masas", op. cit.,
També: L. Binder: "National Integration and Political Development", a "The American Political Science Review". September 1964, pàgs. 622-632.
Es interessant de subratllar que els dos últims congressos de l'Associació Mundial de Ciència Política han dedicat ponències especials al tema de la Modernització, de la construcció de les nacions i el seu desenvolupament, i dels valors culturals. Vegeu: "Models and Methods in the Comparative Study of Nations Building", a Munic, VIII Congrés, 1970, per exemple. "Politics between Economy and the Culture: Economy and Culture in the politics of nation-building", Congrés IX, Montreal, 1973
- (17) - S. Giner: "L'estructura social de la llibertat", Ed. 62, 1971 pàg. 19. La societat moderna: 1.- Tractament secular. 2.- Mode de producció industrial. 3.- Igualitarisme., pàg. 9-12.
- (18) - S. M. Lipset: "Political Man", op. cit., pàg. 28 i ss.
- (19) - E. Goguel: "Modernisation Economique et Comportement Politique" A. Colin, 1969, pàg. 7, 83 i 87.
- (20) - D.E. Neubauer: "Some conditions of Democracy", a "The American Political Science Review", 1967, pàg. 1002-1009. El seu indi-

cador és compostat pels elements següents: percentatge de la població elegible pel vot, igualtat de representació; igualtat d'informació; competició electoral.

- (21) - Per exemple: E.E. Hagen: "On the theory of Social Change", - Dorsey Press, Inc. 1962.
- (22) - R.R. Alford: "Party and Society", op. cit., pàgs. 318 i ss. - També Chapter 11: "Modernization and class voting".
- (23) - D. Lerner: "The Passing of Traditional Society", op. cit., pàg. 45 i ss., Per al procés ideològic ^{teòric} la seva aplicació en l'estudi de la ideologia de la dreta argentina, vegeu: J.F. Marzal "La derecha intelectual argentina: Análisis de la ideología y la acción política de un grupo de intelectuales", Instituto - Torcuato di Tella, Buenos Aires, 1970. En certa manera és un estudi sobre la C.P. dels intel·lectuals argentins de dretes.
- (24) - L. Pye: "Introduction", op. cit., pàgs. 18-24
També: "Aspects of Political Development", The Little Brown ~~Sc~~ ^{Series}, 1966.
- (25) - G. Almond: "The Civic Culture", (ed. cast.), op. cit., pàg. 562-563. Recordeu Jimenez Blanco a la Introducció, subratllant també el paper de l'educació.
- (26) - D. Kavanagh: "Political Culture", op. cit., pàg. 40.
A les pàgines següents enumera els agents de canvi.
- (27) - ~~E. E. Hagen~~ ^{G. Almond: "The Civic Culture", (ed. cast.) op. cit.}, pàg. 20 i ss.
- (28) - Ibid., pàgs. 557 i ss.
- (29) - Ibid., pàgs. 121- 132.
- (30) - Ibid., pàg.: 121: democràcia aspirativa:
291: participació d'aspiració
Pàg. 315: Mèxic, "democràcia de desig" (!).
- (31) - M. C. Needler: "Politics and National Character: The Case of Mexico", op. cit., pàgs. 757-58 i 760
També: P. González Gasanova: "La democracia en México", Era, 1965. Especialment: pàgs. 163-183: "Estructura política y desarrollo económico", i pàgs. 183-229: "Las posibilidades de la democracia".

- (32) - M. Weiner: "India: Two Political cultures", a L. Pye and S. Verba: "Political Culture and Political Development", op. cit., pàg. 199-244. Especialment pàgs. 241-242.
- (33) - D. Rustow: "Turkey: The Modernity of Tradition", a Pye and Verba, ibid., pàg. 171-198
- (34) - Com a exemple de la influència ideològica en aquests casos - a Puerto Rico, vegeu J. Eusquets: "Introducción a la sociología de las nacionalidades" Ed. Cuadernos para el Diálogo, 1971, pàg. 71-73. Per exemple, pàg. 71: "Actualmente el castellano es usado en los órganos oficiales, en los tribunales de justicia, en la enseñanza y en los medios de comunicación social sin ninguna restricción, hasta tal punto que muchas minorías europeas envidian a los portorriqueños". Poc més avant assenyala l'existència de més d'un milió de portorri-⁹⁹quenys a Nova York, emigrats per motius econòmics!. Per a l'estudi de la C.P. vegeu: Eduardo Seda Bonilla: "La Cultura Cívica de Puerto Rico", a "Revista de Ciencias Sociales" (Puerto Rico, Vol. XIII, núm. 2, juny 1969, pàgs. 207-215,). Per exemple: "A mi regreso, por primera vez me di de frente con la mentalidad colonial que prevalecía en la Universidad. Pasé a la categoría de "native" y como consecuencia fui relegado a puestos subordinados a personas que sólo me "superaban" por ser oriundos de la metrópoli! Cal contran-tar les dues visions referides.
- (35) - J. Lapalombara: "Italy: Fragmentation, Isolation, Alienation" A Pye and Verba "Political Culture...", op. cit., pag. 282-329
- (36) - R. Tucker: "On the comparative study of communism", a "World Politics", January, 1967, pag. 251.
- (37) - Vegeu per exemple, L. Sigelman: "Modernization and the Political System" Comparative Political Series, Sage Professional - Papers, 1971, pàgs. 47 i ss.
- (38) - Vegeu Chong-Do Hah and J. Schneider: "A critique of Current Studies on Political Development and Modernization", a "Social Research", Spring 1968, pàgs. 130-159, sobretot les pàgs. 142-145, dedicades especialment a Almond.
També: A. L. Madian: "The Anatomy of a failure", op. cit., pag. 288: "Implicit in a number of the essays is the belief that open conflict of the sort which characterized the development of de-

mocracy in the West ought to be avoided since it opens the - door to communist takeover".

Una crítica general: A. G. Frank: "Sociología del desarrollo y subdesarrollo de la sociología", Anagrama, 1969

- (39) - J. Linz: "The Party System of Spain: Past and Future", a S.M. Lipset and S. Rokkan: "Party System and Voter Alignments", The Free Press, 1967, pàgs. 295-6. Un intent d'aplicar la C. P. mitjançant els partits.
- (40) - J. del Pino Artacho: "Aspectos sociológico-políticos del caciquismo español", A "Revista Española de la Opinión Pública", nº 15, pàg. 219. També, pàg. 226: "la clientela caciquil tiene experiencia de que sus posibilidades de participar en el sistema político son muy limitadas".
- (41) - J.J. Toharia: "La Subcultura de oposición en la España parlamentaria: para una sociología del retraimiento", a "Revista de Estudios Sociales", Mayo-Agosto, 1973, pàgs. 61-80. El terme "consociacional" és usat en el sentit que li dóna Lijphart a "Typologies of Democratic Systems", a "Comparative Political Studies", April 1968, pàgs. 3-44, Lijphart agafa prestat el terme i li dóna la definició següent: "Democracies with sub-cultural cleavages and with tendencies toward immobilism and instability which are deliberately turned into more stable - systems by the leaders of the major subcultures may be called consociational democracies" (pàg. 20). El que jo no accepto del treball de Toharia és l'opinió que amb la Restauració es va intentar realment aquesta solució. Potser la intentarem d'acord als subgrups del sistema, o més ben dit, del "establishment", però amb un divorci creixent amb la realitat de l'Estat. Fou, al contrari, una renúncia a portar a terme una veritable tasca d'adaptació davant els problemes, i, en canvi, es cregué en la possibilitat d'aturar el procés de la dinàmica social que portà a solucions extremes (Dictadura).
- (42) - J.J. Linz: "An authoritarian regime: Spain", op. cit., pàgs. 309 i ss.
- (43) - A. de Miguel: "Estructura Social y Juventud Española", sèrie d'articles publicats a "Revista del Instituto de la Juventud" El que acabem de citar és el del febrer de 1966: "El modelo de Cultura Política" pàg. 85

- (44) - Ibid., pàg. 83

Amb la combinació dels tipus de Cultura Política i les "creences bàsiques de la mentalitat tradicional, segons l'acceptació o refús, identifica les següents categories que corresponen a grups socials concrets: els militants (accepten les creences i participen), els adherits (participa sense compartir gaire les creences), els ~~des~~derrotats (pocues possibilitats de participació i no creença), els belicosos (accepten les creences però refusen el sistema), els rebels (refusen participació i creences), el "maciso de la raza" (accepta la creença i és apàtic davant el sistema).

M.A. Asensio a "Ciencia Política y Cultura Política", op. cit., creu que A. de Miguel fa un ús del terme de C.P. similar al d'ideologia. pàg. 113, nota 8.

- (45) - A. de Miguel: ibid., pàgs. 91 i ss.

També de la mateixa sèrie: Agost 1966: "Participación Política" pàgs. 36-37, on parla del "sentiment regionalista" de les provincies basques i catalanes. La confusió terminològica, la del sistema actual, és aquí present per partida doble: "región" i "provincia".

- (46) - A. de Miguel: "Institutional Norms in Spanish Society", Febrer 1964, estudi per CASBS, pàg. 45 i ss.

- (47) - A. de Miguel: "Primer estudio", a "Tres estudios para un sistema de indicadores sociales", Fundación FOESSA, Euramerica, 1967 pàgs. 82 i ss.

A la mateixa col·lecció ha estat publicada la versió castellana de "TheCivic Culture".

- (47 bis) - "La situación social en España", a "Cuadernos para el Diálogo", maig 1970, pàgs. 13-14.

El report complet és "Informe sociológico de la situación social de España: 1970", Fundación FOESSA, Euramerica, 1970

Per a una crítica del report: A. Linares: "Sociología y Revolución", Cuadernos de Ruedo Ibérico, nº 13/14, 1967, pàgs. 185-189. Una crítica de l'obra d'Amando de Miguel: I. Sotelo "Sobre la institucionalización de la sociología en España" a "Sistema" nº 3, pàg. 59-77.

Un altre estudi que utilitza part d'aquest model és "Estudio - Socio-Económico de Andalucía", Estudios del Instituto de Desarrollo Económico, 1970. Fan servir els indicadors d'incidència, participació, i alienació.

- (48) - J. R. Torregrosas: "La Juventud Española...", op. cit., pàg. 40 per a la definició de la joventut com a subcultura, /pàg. 125. per a les actituds polítiques, /pàg. 149 per a la percepció d'influència.
- (49) - S. Giner: "Continuity and Change: The Social Stratification of Spain"; Occasional Publication nº I of the University of Reading Graduate School of Contemporary European Studies, 1968
 Pàg. 29: "Modernization has come too late to reduce the plurinational structures of Spain to a merely regional system; However one can predict that from now on Galicians, Basques, and Catalans will rely less and less on their stratificational differences for the expression of their cultural and autonomous claims and more on their ethnic identity. Nevertheless, class differences still follow ethnic lines to some degrees".
- (50) - Vegeu les notes anteriors, que es refereixen a aquests autors, en concret: per Linz la (42), per les pàgines on relaciona la definició del règim autoritari típic i la Cultura Política de despolitització; per Toharia la (41) per les pàgines on classifica uniformadament tota l'oposició; per Amando de Miguel la (43) i la (44) per les pàgines on defineix la hipòtesi d'una Cultura Política apàtica-alienada amb les especials característiques de com es presenta en el nostre estat, exemple d'un autoritarisme tradicional molt arrelat en el poble. Hem d'assenyalar en direcció contrària, malgrat que la censura ens impedeixi conèixer la vertadera paternitat del text, que en l'esmentat resum del capítol polític del segon report FOESSA es parla del sistema com a principal agent de la despolitització i així ha estat citat aquí el text que correspon a la nota — (47 bis).

NO. 1 - 1st Floor

- (1) - Sobre la situació general actual de la Ciència Política, i - generalment de la ciència política nord-americana, vegeu W.J.H. Mackenzie: "The Study of Political Science Today" Macmillan, 1970.
També P. Leroy Vaid: "What Ails the American Political Science", 1971. J. M. Hernández-Illescas Gascón: "La Ciencia Política: Interpretaciones históricas y situación actual", Libroteca de la Facultad de Derecho, Universidad de La Laguna, 1970.
M. Ramón Jiménez, "Segunda Colección de Obras Completas", Tomo 172
- (2) - D. Easton: "The New Revolution in Political Science", a "The American Political Science Review", Dec. 1962, pàg. 1051.
- (3) - A. Somit and J. Tanenhaus: "The development of American political science", op. cit., pàg. 180 i ss.
També H.J. Storing: "Essays On the Scientific Study of Politics", Holt and Rinehart 1962.
- (4) - Vegeu Ch. Mc. Coy and J. Playford: "Apolitical politics: a critique of behavioralism", T. Y. Crowell, 1967, pàg. 10, per a la comparació de la crítica tradicional i la radical del behavioralisme. També K. Sibley "The limitations of Behavioralism", a J.C. Charlesworth: "Contemporary...", op. cit. pàg. 51-71.
- (5) - Per a crítiques generals a la pretensió d'una ciència "value-free", vegeu: G. Myrdal: "Objectivity in Social Research" G. Duckworth, 1969.
També: W.G. Runciman: "Sociology in its place", Cambridge U. Press, 1970. D'aquest mateix autor: "Essays: Sociology and Politics", F.C.E., 1966.
- (6) - "Some years ago... political scientists began to argue that voter apathy was a source of political stability since a phlegmatic public was unlikely to support extremist demagogues or disturb the public peace with street riots and revolutions. - One might have expected liberals to react to this discovery by deciding that political stability was not worth having at the price of a stagnant polity. Instead, they have taken to stating in forthright terms that political apathy is a Good Thing!", a R.P. Wolf: "Political Man and Social Man", Random House 1966, pàg. 10, citat a Ch. Mc. Coy and J. Playford: "Apolitical...", op. cit., pag. 6.
- (7) - J. Petras: "Ideology and United States Political Scientists", a Ch. Mc Coy and J. Playford: "Apolitical...", op. cit., pag. 76-77.

- (6) - Vegeu J.H. Connolly: "The Critique of Pluralist Theory", a -
lloc; "The Rise of Pluralism", Atherton Press, 1968, pàgs.
3-39. Una crítica general de la teoria de l'obra de G.A. --
sobre el lloc del poder.
- (9) - Vegeu també: l'article citat a la nota (7) aplica a la
la interpretació de l'economia a la política. Segons L. Petras
escriuint sobre els keynesians, "confronted by the evidence of
cumulative disequilibrium, it (Keynesian economics) has sought
the manner of equilibrium so as to make it compatible with -
the existence of unemployment or more generally with the par
tial use of the factors of production". Vegeu J. Petras: " -
"Ideology...", op. cit., pàg. 96.
- (10) - S. K. Lipset: "Política y Ciencias Sociales", Guadiana de Publi
caciones, 1971, pàg. 18 i 19: "Los problemas políticos a que -
se enfrentaba esta disciplina han cambiado. La pobreza, la ra
za, el urbanismo, han pasado a ser los problemas domésticos --
sobresalientes del momento. Estos problemas requieren esfuer
zos para distribuir los recursos de mejor manera posible con -
el fin de alcanzar cierta armonía entre los objetivos del sis
tema. Formulados de este modo, los problemas conducen al aná
lisis del método económico. Por lo tanto, los científicos po
líticos se vuelven ahora hacia la ciencia política clave - la
economía - para encontrar un modelo de investigación". (els -
subratllats són meus). Aquest text d'un dels líders de la cièn
cia política nord-americana és prou revelador i parla per si -
sol. Segons això: a) els problemes esdevenen importants a un
determinat moment, malgrat la seva existència anterior, quan -
els "científics socials" ho decideixen o quan el sistema està
en perill, b) Es busca, en enfrontar-se amb els problemes,
certa harmonia; c) per solucionar aquests problemes, ARA ens
adonem que ens cal la ciència(política) CIAU, l'economia, com
si abans ningú n'hagués fet us!
Vegeu també: X Brzezinski: "La revolution technetronique", --
Calman-Levy, 1971, (títol original anglès: "Between two ages"
1970), un altre llibre "pont" entre el "behavioralisme" i el
"neo", crític dels autors anteriors per racionalitzar la "cièn
cia". També vegeu M. Fotia: "Structure du pouvoir et sociolo
gie politique contemporaine aux Etats-Unis", a L'Homme et la
Société", núm. 17, pàgs. 55-74.
- (11) - Per exemple Domhoff que relaciona les diverses fonts de finan
çament dels estudis d'Almond, entre d'altres "The Civic Culture"
Com diu aquell autor: "The interrelationship of corporate-con-

trolled foundations, think factories, and university research institutes can be demonstrated by studying the prefaces to leading books in the field of foreign affairs". G. Dushoff: "The Higher Circle", op. cit., pàgs. 126-128.

Aquest sistema de treball i d'acord amb el qual s'aconsegueix, en primer lloc, la pol·lació de l'autor amb un objectiu o una ordre determinats. Tanmateix crec que l'enfocament que hi és donat, i la no realització, encara, d'un estudi de camp amb les educacions i les recomanacions corresponents, posen forma de consideració aquesta pensament. És descriptiva, no volguin en forma el profit immediat per a la font de finançament. D'altra banda, l'autor, sabedor de la ideologia conscient o latent a qualsevol individu, reconeix la influència dels plantejaments científics que ell crea més correctes per a l'estudi d'aquest fenomen, i així els intenta fer servir.

- (12) - N. Chomsky.: "The American Power...", op. cit., pàgs. 26 i ss.
- (13) - M. Surkin: "Sense and Non-sense in Politics", op. cit., pàgs. 17-21. Surkin dona un exemple de cada tipus: I.S. Pool, com a "mandant", Moynihan com a "advocat públic", Eulau com a "neutralista". Crec que Almond pot situar-se en aquesta darrera categoria en alguna de les seves obres, i a la primera en d'altres.
- (14) - A. Wolfe: "Practicing the pluralism we preach", a "Antioch Review", Fall, 1969, pàgs. 354-373. En aquesta línia fóra interessant de classificar als politicòlegs d'acord amb les seves Cultures Polítiques.
- (15) - D. Easton: "The New Revolution...", op. cit., pàgs. 1052-53.
- (16) - Per exemple, ibid,, pàg. 1059: "...political scientist have been put in the service largely of the elites in society - in government, business, the military and voluntary organization. The professional is seen as having little communication and contact with those who characteristically benefit least from the fruits of modern industrial society - the racial and economic minorities, the unrepresented publics at home, and the colonial masses abroad".
M. Ramírez Jiménez caracteritza també aquest període per la preocupació del paper del científic: "Nuevas perspectivas de la Ciencia Política", Colección Monográfica de la Universidad de Granada, núm. 6, 1971, pàgs. 15 i ss.; dona les etapes se-

(Nota: a) behaviorista i empirista; b) científica o sistèmica; c) als nostres dies, "paper del científic en la política: supervisió del "behaviorisme", rescate valoratiu, plantejament desde la realitat".

- (17) - R. Dahl: "After the Revolution", Yale U Press, 1970, especialment pàgs. 1-55 i 104-107.
Dahl és l'autor de l'estudi "Who Governs?", sobre les decisions polítiques a New Haven, on crea provar que el poder no és acumulatiu, que el poder sobre una àrea de la vida política no dona a cap single poder sobre altres.
- (18) - D. Easton: "Continuities in Political Research: Behaviorism and Post-behaviorism", VIII Congrés de l'ISA, Zurich, 1 set 1970, pàg. 7.
- (19) - Ibid., pàg. 16.
Pàgs. 12 i ss. veu a les definicions de "basic science" i "applied science", pàg. 14, sobre la neutralitat del científic.
- (20) - Ibid., pàg. 15: "The threat that current crises pose for the -- freedom and survival of mankind extends to political science -- as well". Pàg. 18, "... a decisive point for the continuity -- of mankind".
- (21) - A.C. Isaak: "Scope and Methods of Political Science", The Dorsey Press, 1969, pàg. 225.
- (22) - W.J. ^M Mackenzie: "Política y Ciencia Social", op. cit., pàg. 313
- (23) - R. Dahl: "The Behavioral Approach in Political Science: Epitaph..." op. cit., pàg. 770, nota 20.
- (24) - G. Almond and B. Powell: "Comparative Politics", op. cit., pàgs. 12-14.
- (25) - G. Almond: "Determinacy-Choice, Stability-Change: Some thoughts on a contemporary polemic in Political Theory", a "Government and Opposition", Winter, 1969-70, pàgs. 22-40.
- (26) - Vegeu per exemple: ibid., pàg. 33: "the closer one gets to the bargaining, coalition-making and conflict processes of with *these* crises consist, the more do we need to rely on factors such as lack of information, errors of judgement, and personality and character qualities to explain them".

- (34) - G. Almond: "Ideology and Political Development", op. cit., p. 251, i p. 252. Una definició en anglès i castellà, per exemple: D. Almond: "Ideology and...", op. cit., pàgs. 77 i 77.
- (35) - G. Almond: Definició de "The Civic Culture", a "The Civic Culture and the Civic Society", Cal. J. of Pol. Sci., p. 76 i ss.
- (36) - A. Almond i S. Verba: "The Civic Culture", op. cit., a "The American Political Science Review", March 1966, p. 191: "A more troubling note is that unexplainedly, the only thing that seems to be systematically excluded from the domain of 'political culture' in the explicit set of organized political concepts usually encompassed by the terms 'political thought' and 'political ideology'.
- (37) - Un treball molt interessant en aquesta direcció és el de J. Piget: "The development in children of the idea of homelands and of relations to other countries", a Hasan al-Tamr and H. Fernis: "Cross-Cultural Study of Behavior", Holt and Rinehart, 1970, -- pàgs. 286-307. Vegeu també D. Kavanagh: "Political Culture", -- op. cit., pàgs. 28 i ss. per al concepte de "maintaining agencies".
- (38) - L. Althusser: "Ideologia e apparati ideologici di Stato", a "Cultural Critique", Setembre-Octubre 1970, p. 42.
Althusser defineix els aparells ideològics de l'Estat com els que carregats de portar a terme aquesta tasca de socialització. -- Crec que la seva visió d'aquests aparells, malgrat l'abstracció i potser l'amplitud excessiva que dona al concepte d'Estat, poden ser un punt de partida en la recerca d'eines d'investigació d'aquest procés tan important.
- (39) - Aquest punt és un dels pilars de la malauradament desconeguda teoria de la Nació de O. Bauer a: "Die Nationalitätsfrage -- und die Sozialdemokratie", op. cit.
No havent-hi traducció a cap llengua d'aquesta obra, em guio en les consideracions que en fa, als textos antològics traduïts I. Fetscher: "Il marxismo", op. cit., i també pels extractes publicats a: H.B. Davies: "Nationalism and Socialism", Monthly Review Press, 1967, i per A. Agnelli: "Questioni Nazionali e Socialismo", Il Mulino, 1969. Concretament en aquest últim, pàg. 198, la reproducció d'un text de l'obra citada, pàg. 240: "La forma in cui questi contrasti sono divenuti politicamente efficaci, la figura particolare della lotta politica, in cui si esprime lo sviluppo delle nazioni, è condizionata veramente dalla

forma jurídica, sotto il cui dominio le nazioni entrano in rapporto le une con le altre".

- (40) - Per exemple: J. Herz: "The territorial State revisited", a "Polity" August 1968, pàgs. 11-34.
- (41) - S. Rokkan: "Book review" of "The Civic Culture", a "The American Political Science Review", Sep. 1964, pàgs. 676-678.
- (42) - Sobre el paper del factor classe en aquest procés de formació vegeu entre d'altres: U. Korpi: "Working Class Communism in western Europe: Rational or Non-rational", a "American Sociological Review", Dec. 1971, pàgs. 971-983. L'autor s'enfronta amb el mite de l'autoritarisme de la classe treballadora i amb les dificultats per a la conscienciació.
  - També K. Mann: "The Social Cohesion of Liberal Democracy", a "American Sociological Review", June 1970, pàgs. 423-439, plantejament de la forma d'integració al "consensus" de les dites classes subordinades.
  - També L. Lipsitz: "Work life and Political attitudes: a study of manual workers", a "American Political Science Review", Dec. 1964, pàgs. 951-952.
  - També J. Torregroca: "Algunos datos y consideraciones sobre el autoritarismo de la clase trabajadora" a "Revista Española de la Opinión Pública", Abril 1969, pàgs. 33-46.

Sobre l'alienació, evidentment en un sentit molt diferent — del que dona Almond: F. Pappenheim: "The alienation of Modern man", Monthly Review, 1959. També: I. Meszaros: "Karl's Theory of Alienation", Harper Torchbooks, 1970, i B. Ollman "Alienation", Cambridge U Press, 1971.
- (43) - Sobre la confusió, a dos nivells diferents, entre Estat i nació: R.H. Willis: "Ethnic and National Images: Peoples vs. Nations", op. cit., pàgs. 186 i ss.
  - També W. Connor: "Nation-Building or Nation-destroying", op. cit., pàgs. 327 i ss.
- (44) - En aquest sentit vegeu entre d'altres: E.S. Glenn "The two faces of Nationalism", a "Comparative Political Studies", Oct. 1970, pàgs. 347-366.
- (45) - Vegeu: S.T. Possony: "Nationalism and the Ethnic factor", a "Orbis", Winter 1967, pàgs. 1214-1232.
  - També: J. Lightbody: "A note on the Theory of Nationalism as a function of Ethnic Demands", a "Canadian Journal of Politi-

and Belmont, op. cit., pàgs. 327-328.

- (46) - G. Almond: "Political culture: A comparison of the political culture in the United States", a "Comparative Political Science", 1956, vol. 9, número 1, pàgs. 1-20. També: "Comparative Political Science: A critical review", op. cit., pàgs. 17 i ss.
- (47) - G. Almond: "The American People and Foreign Policy", op. cit., pàgs. 62.
- (48) - G. Almond: "Playing the functional game...", op. cit., pàgs. 263-265. Critiques: K. Berger: "Political culture" of "The Politics of...", op. cit., p "American Sociological Review", Feb. 1968, pàgs. 140-141.; "Among the functions which they have derived from Western systems and renamed..."
- També: Ascensio: "Cultura Política...", op. cit., pàgs. 115, cicle latent.
- (49) - Un punt de partida acceptable per a aquesta qüestió és el de -
H. Hechter: "Towards a theory of ethnic change", a "Politics and Society", Fall 1971, pàgs. 21 i ss.
- (50) - O. Leuzer: "Die Nationalitätskonzepte...", op. cit., pàgs. 22.
Anwar Abdel Malek: "La Nationalisme Égyptien", M. du Mail, -- 1972, intent d'elaboració d'una sociologia de l'especificitat.
- (51) - H. Tajfel: "Aspects of national and ethnic loyalty", a "Information sur les Sciences Sociales", Juin 1970, pàgs. 141: "we -- must expect a diversity of casual attributions related, to use again Kelman's terms, to an individual's "place in society, his education, his residence, his religious and ethnic identifications, his personal history, his personality dispositions".
- (52) - Vegeu per exemple: A. Smith: "Ethnocentrism, Nationalism and Social Change", a "International Journal of Comparative Sociology", March 1972, pàgs. 7: "Now it is one thing to argue - (I think correctly) that the nationalist ideology arose originally in Europe, quite another that it is deeply embedded in - that setting. On the contrary, we may expect to find nationalism wherever rapid social change is accompanied by both the prior existence of strong ethnic ties and a perceived threat from outside to the traditional culture and its religious foundations".
- També: Anwar Abdel Malek: "Vers une sociologie comparative -

